

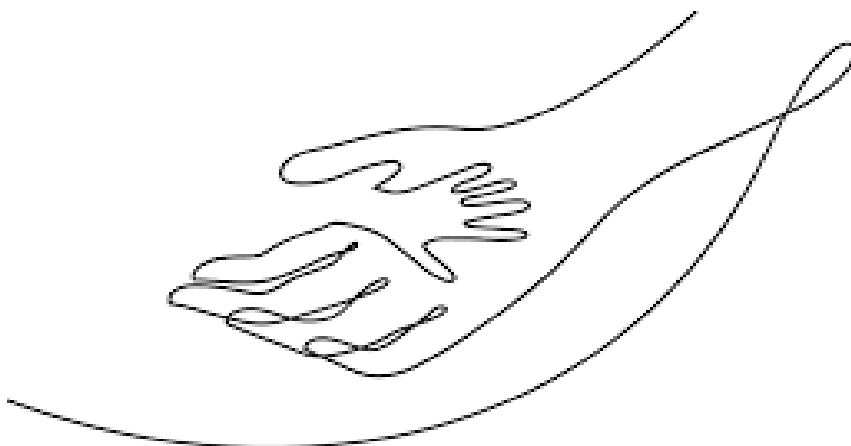

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

**Θεσμοί και πολιτικές της ΕΕ και της Ελλάδας για την υιοθεσία και
την αναδοχή**

Ειρήνη Χαριλόγη

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Καλαμάτα, Μάρτιος 2023

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

**Θεσμοί και πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελλάδας για
την υιοθεσία και την αναδοχή**

Ειρήνη Χαριλόγη

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Ευγενία Μπιτσάνη,

Εγκρίθηκε από την τριμελή επιτροπή αξιολόγησης την 10η/03/2023

Ευγενία Μπιτσάνη, καθηγήτρια Επιβλέπουσα

Θεόδωρος Τσέκος, καθηγητής, μέλος

Κωνσταντίνος Τσουντας, καθηγητής μέλος

Καλαμάτα, Μάρτιος 2023

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
UNIVERSITY *of the* PELOPONNESE

School of Management (Kalamata)

Department of Business and Organization Administration

POSTGRADUATE PROGRAM MSc-MPA: PUBLIC ADMINISTRATION and LOCAL GOVERNMENT

**Ordinances and policies of the European Union and Greece
for the adoption and the fostercare**

Airene Chariloyis

Kalamata, March 2023

Ευχαριστίες,

Σε όλους αυτούς που πρόθυμα ανταποκρίθηκαν στο εγχείρημά μου και δέχτηκαν να εκθέσουν τις απόψεις τους αλλά και το συναίσθημά τους καθώς όλοι όσο ματαιωμένοι και αν αισθάνονταν εξακολουθούσαν να προσπαθούν και να πιστεύουν αυτό που κάνουν.

Ευχαριστώ πολύ όλα τα παιδιά που είχα στην ευθύνη μου είτε στην αναδοχή είτε στην υιοθεσία (και που θα ήθελα όλα να τα κατονομάσω ένα προς ένα αλλά δε μου επιτρέπεται) διότι η χαρά τους και η καλή εξέλιξη της ζωής τους είναι κι η δική μου χαρά και ανταμοιβή, κι ο λόγος που κοπιάζω ακόμα στα πανεπιστημιακά και ..άλλου είδους έδρανα.

Τέλος ένα μεγάλο ευχαριστώ στην καθηγήτριά μου την κα Μπιτσάνη που δε προσπάθησε να με βάλει σε καλούπια αλλά αντίθετα μου έδινε όση ελευθερία ήθελα καθώς έντεχνα ανέβαζε τον πήχη ακόμα ψηλότερα.

Περίληψη

Σε αυτήν την διπλωματική εργασία περιγράφεται ο θεσμός της υιοθεσίας και της αναδοχής στην Ε.Ε. μέσω βιβλιογραφικής επισκόπησης ως ευρύτερο πλαίσιο μέσα στο οποίο γίνεται εστίαση στον τρόπο που ο θεσμός αυτός εφαρμόζεται στην Ελλάδα. Σε αυτές τις συνθήκες, ο θεσμός στην χώρα μας είναι υπό διαμόρφωση έχοντας λίγα χρόνια λειτουργίας σύμφωνα με τον νόμο 4538/2018. Μέσα από αυτήν την τοποθέτηση εντοπίζονται οι διαφοροποιήσεις στον τρόπο προσέγγισης του θεσμού στην Ελλάδα σε σχέση με τις άλλες χώρες μέλη της Ε.Ε. και εντοπίζονται οι αδυναμίες και η ανάγκη βελτιστοποίησής του σύμφωνα με συγκεκριμένες παραμέτρους.

Ειδικότερα, στο πρώτο μέρος γίνεται μια βιβλιογραφική επισκόπηση του τύπου παιδικής προστασίας για την αποιδρυματοποίηση και δομείται ένα θεωρητικό πλαίσιο με διάφορα μοντέλα αξιολόγησης όσον αφορά στον θεσμό της υιοθεσίας και της αναδοχής σε 28 χώρες της Ε.Ε για να χαρτογραφηθεί αυτό το πεδίο και να καθοριστεί η θέση της Ελλάδας μέσα σε αυτό το γενικότερο πλαίσιο.

Αφού έχει χαρτογραφηθεί το γενικότερο πλαίσιο μέσα στο οποίο τοποθετείται και η Ελλάδα για να εντοπιστούν οι αδυναμίες και η ανάγκη διερεύνησης του πεδίου, στο δεύτερο μέρος διαμορφώνεται ο σκοπός, οι στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα. Κατόπιν, επιλέγεται η μεθοδολογία και τα εργαλεία συλλογής στοιχείων. Στο τέλος, τα αποτελέσματα αναδεικνύουν τα σημεία όπου υπάρχει αδυναμία και κίνδυνος αποτυχίας του θεσμού όσον αφορά στην πολιτική πρόληψης, η έλλειψη παιδοκεντρικής κουλτούρας, έλλειψη πιστώσεων, κ.α. ενώ στα θετικά στοιχεία εφαρμογής της νομοθεσίας είναι η λειτουργία του *anynet*. Στο πλατύ εύρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δραστηριοποιούνται πολλές ΜΚΟ που εμπλέκονται και με τη παιδική προστασία με έλεγχο (κυρίως στις μη εγχώριες) όχι ουσιαστικό, καθώς δεν γίνεται με παρακολούθηση θεσμοθετημένων προδιαγραφών και δεικτών ή ασκείται από διαφορετικούς φορείς χωρίς συνεκτικό περιεχόμενο. Η αποιδρυματοποίηση μέσω οικογενειακού τύπου παρά την αντίσταση των ιδιωτικών παρόχων παιδικής προστασίας λειτούργησε χωρίς να συμπεριλαμβάνει ακόμα τα παιδιά με ειδικές ανάγκες. Μεταξύ άλλων, έχει αναδειχθεί η ανάγκη εκ βάθους ανασύστασης ενός ενιαίου συστήματος παιδικής προστασίας με διατύπωση και άλλων προτάσεων για βελτίωσή του.

Λέξεις -κλειδιά: Ευρωπαϊκή Ένωση, παιδική προστασία, Υιοθεσία, Αναδοχή

Abstract

This thesis is about the ordinances and policies of the adoption and the fostercare which are implemented in the E.U. countries with the aim to place the Greece in this mapping and investigate the way that the Law 4538/2018 is implemented, pinpointing the differences, the weaknesses, and the needs for its improvement in order to be successfully implemented.

Particularly, in the first part of this research there is conducted literature research of the type/genre of the de-institutionalization of children protection for in order to construct a theoretical place with different models of evaluation for the ordinances of adoption and fostercare in the 28 countries-members of E.U. In this way there will be a mapping basis of this field in order Greece to be placed in this E.U. frame.

After this placing of Greece in the general frame of E.U. in this field, there are pinpointed weaknesses and the need of research of this field, in the second part, there looms the aim, the targets and the research questions. After this, there is chosen the appropriate methodology and the tools of data collection. The results pinpoint the points of weaknesses and the hazards of failure of this ordinance implementation, which some important ones are about prevention policies, lack of childcentered culture, lack of appropriation etc. In the positive results, some of the important elements of the law implementation is the “anynet” function. In the wide scope of human rights many NGOs in the field of child protection are occupied with the control (mainly in the non-domestic NGO) not substantial as the surveillance is not done in the frame of statutory specifications and indicators or it is done by different Organizations without coherent content. The de-institutionalization through family type despite the resistance of the private providers of child protection, has been functioned excluding yet the children with special needs. Among other things, the need of a deep reconstruction of a unified system of child protection is highlighted, with the expression of more propositions for its improvement.

Key-words: European Union, fostercare, adoption, child protection

Ακρωνύμια

A.Σ.Ο.Α.	Ατομικό Σχέδιο Οικογενειακής Αποκατάστασης
A.M.K.E.	Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία
ΕΕΔΑ	Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
E.K.K.A.	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης
E.K.K.E.	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών
E.Σ.Δ.Α.	Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕΟΧ	Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος
Κ.Α.Π	Κέντρα Υποδοχής και Καταγραφής Προσφύγων
Μ.Κ.Ο.	Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις
ΜΠΠΦ	Μονάδα Παιδικής Προστασίας κ Φροντίδας
Υ.Θ.Γ.	Υποψήφιος/οι Θετός/οί Γονέας/είς
Υ.Α.Γ.	Υποψήφιος/οι Ανάδοχος/οι Γονέας/είς
Κ.Λ.	Κοινωνικός Λειτουργός
Κ.Υ.	Κοινωνική Υπηρεσία
ΣΚΛΕ	Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος
ANFAA	Εθνική Ένωση Αναδόχων κ Θετών Γονέων (Ιταλία)
A.S.E.	Aide sociale à l'enfance (Γαλλία)
AMIF	Asylum Migration Integration Fund
BAaF	British Adoption and Foster care

CRC	Committee on the Rights of the Child
CRPD	United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities
CRPD	Committee on the Rights of Persons with Disabilities n
DGASPC	Directorate General Assistance Social Protection Child
DI	De- institutionalization (αποιδρυματοποίηση)
EEA grants	European Economic Area grants
EPRS	European Parliament (member 's) Research Service
EU CRC	United Nations Convention on the Rights of the Child
ECA	Europe and Central Asia
EUAA	European Union Agency for Asylum
FRA	Fundamental Rights Agency
NGO	Non-governmental organization
SSRC	Small-scale residential care (or small group homes)

Πίνακας περιεχομένων

<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	15
<u>ΜΕΡΟΣ Α΄</u>	18
<u>Κεφάλαιο 1 Ανθρώπινα Δικαιώματα</u>	18
<u>1.1 Ιστορική Αναδρομή</u>	18
<u>1.2 Τι είναι δικαίωμα (συσχέτιση οικουμενικού και πολιτισμικού δικαιώματος)</u>	18
<u>1.3 Ευρωπαϊκός χάρτης Ανθρώπινων Δικαιωμάτων - Συνθήκη της Λισαβώνας</u>	19
<u>1.4 Θεσμικά όργανα και νομοθετικές διατάξεις που αναφέρονται σε Ανθρώπινα Δικαιώματα στην Ε.Ε.</u>	20
<u>1.5 Δικαιώματα του παιδιού στην Ευρώπη</u>	21
<u>1.6 Το περιεχόμενο της παιδικής προστασίας μέσα από την υιοθεσία την αναδοχή και την Ιδρυματική προστασία στην Ευρώπη</u>	23
<u>Κεφάλαιο 2 Πολιτικές χωρών Ε.Ε.</u>	26
<u>2.1 Αυστρία</u>	26
<u>2.1.1. Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)</u>	26
<u>2.1.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών</u>	27
<u>2.2 Βέλγιο</u>	28
<u>2.2.1 Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)</u>	29
<u>2.2.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών</u>	29
<u>2.3 Βουλγαρία</u>	31
<u>2.3.1 Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)</u>	31
<u>2.3.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών</u>	31
<u>2.3.3 Θεσμοθέτηση, υιοθεσία, αναδοχή</u>	33
<u>2.4 Γαλλία</u>	35
<u>2.4.1 Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων και παιδιά με αναπηρία)</u>	35
<u>2.4.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών</u>	35
<u>2.4.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή</u>	36
<u>2.5 Γερμανία</u>	38
<u>2.5.1 Παιδιά</u>	38
<u>2.5.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών</u>	39
<u>2.5.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή</u>	39
<u>2.6 Δανία</u>	42
<u>2.6.1 Παιδιά</u>	42
<u>2.6.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών</u>	43
<u>2.6.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή</u>	43

Μοντέλο αξιολόγησης 2.6.4	46
2.7 Ελλάδα	48
2.7.1 Παιδιά	49
2.7.2 Ασουνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών	49
2.8 Εσθονία	51
2.8.1 Παιδιά	51
2.8.2 Ασουνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών	52
2.9 Ιταλία	53
2.9.1 Παιδιά εναλλακτικά (ειδικά σε ιδρύματα) φροντίδα και παιδιά σε επισφαλή οικογενειακή κατάσταση	53
2.9.2 Ασουνόδευτα και χωρισμένα παιδιά	54
2.9.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή	54
2.10 Ιρλανδία	58
2.10.1 Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων παιδιών με αναπηρία)	58
2.10.2 Ασουνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών	58
2.10.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή	58
2.10.4 Μοντέλα αξιολόγησης	59
2.11 Ισπανία	61
2.11.1 Παιδιά	61
2.11.2 Ασουνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών	62
2.11.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή	62
2.11.4 Μοντέλα αξιολόγησης	65
2.12 Κροατία	66
2.12.1 Παιδιά	67
2.12.2 Ασουνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών	67
2.12.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή	68
2.13 Κύπρος	70
2.13.1 Ασουνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών	70
2.13.2 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή	71
2.14 Λετονία	72
2.14.1 Παιδιά	72
2.14.2 Ασουνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών	72
2.14.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή	72
2.14.4 Μοντέλα αξιολόγησης	74
2.15 Λιθουανία	74

<u>2.15.1 Παιδιά</u>	75
<u>2.15.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών</u>	75
<u>2.16 Λουξεμβούργο</u>	76
<u>2.16.1 Παιδιά</u>	76
<u>2.16.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών</u>	76
<u>2.16.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή</u>	77
<u>2.16.4 Μοντέλα αξιολόγησης</u>	77
<u>2.17 Μάλτα</u>	78
<u>2.17.1 Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)</u>	78
<u>2.17.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών</u>	78
<u>2.17.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή</u>	79
<u>2.18 Ολλανδία</u>	81
<u>2.18.1 Παιδιά</u>	81
<u>2.18.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών</u>	82
<u>2.18.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή</u>	82
<u>2.19 Ουγγαρία</u>	84
<u>2.19.1 Υιοθεσία</u>	85
<u>2.19.2 Μοντέλα αξιολόγησης</u>	88
<u>2.19.3 Αναδοχή</u>	90
<u>2.20 Πολωνία</u>	91
<u>2.20.1 Παιδιά</u>	91
<u>2.20.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών</u>	92
<u>2.20.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή</u>	92
<u>2.21 Πορτογαλία</u>	93
<u>2.21.1 Παιδιά</u>	94
<u>2.21.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών</u>	94
<u>2.21.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή</u>	95
<u>2.21.4 Μοντέλο αξιολόγησης</u>	96
<u>2.22 Ρουμανία</u>	97
<u>2.22.1 παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)</u>	97
<u>2.22.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών</u>	98
<u>2.22.3 Θεσμοθέτηση υιοθεσία, αναδοχή</u>	98
<u>2.23 Σλοβακία</u>	101
<u>2.23.1 Παιδιά</u>	101
<u>2.23.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών</u>	102

2.23.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή	102
2.24 Σλοβενία	103
2.24.1 Παιδί	104
2.24.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών	104
2.24.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή	104
2.25 Σουηδία	105
2.25.1 Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)	106
2.25.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών	106
2.25.2 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή	106
2.26 Τσεχία	108
2.26.1 Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)	109
2.26.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών	109
2.26.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή	109
2.27 Φιλανδία	110
2.27.1 Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)	111
2.27.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών	111
2.27.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή	111
2.27.4 Μοντέλο αξιολόγησης	114
2.28 Ηνωμένο Βασίλειο	115
2.28.I Ηνωμένο Βασίλειο Αγγλία	115
2.28.II Ηνωμένο Βασίλειο Β.Ιρλανδία	117
2.28. III Ηνωμένο Βασίλειο Σκωτία	119
2.28.IV Ηνωμένο Βασίλειο Ουαλία	119
Κεφάλαιο 3 Συμπεράσματα	120
3.1 Μεμονωμένα κράτη μέλη	121
3.2 Πρόσβαση σε δεδομένα υιοθεσίας	126
Κεφάλαιο 4 Διακρατικές υιοθεσίες	129
Κεφάλαιο 5° Σύγκριση με αντιπροσωπευτικά μοντέλα ΕΕ στο στάδιο της αξιολόγησης Υ.Θ./Α.Γ Συμπεράσματα	132
Μέρος Β. Ελλάδα	134
Κεφάλαιο 6 Ο θεσμός της υιοθεσίας /αναδοχής ως μέσο κοινωνικής προστασίας στην Ελλάδα	134
6.1 Το νομοθετικό πλαίσιο	136
6.2 Το anynet	139
6.3 ασυνόδευτα παιδιά άλλης εθνικότητας	144
Κεφάλαιο 7° Έρευνα για το θεσμικό πλαίσιο πάνω στην Υιοθεσία και την Αναδοχή	150

7.1 Τεκμηρίωση της Ανάγκης για Έρευνα	150
7.2 Σκοπός και στόχοι της έρευνας	150
7.3 Ερευνητικά ερωτήματα	151
7.4 Επιλογή δείγματος	151
7.5 Ερευνητικό εργαλείο-Πεδίο Έρευνας	153
7.4 Μεθοδολογία έρευνας	153
7.5 Θέματα δεοντολογίας στη Συλλογή Δεδομένων και στην Αναφορά Έρευνας	155
Κεφάλαιο 8°	156
7.1 Αποτελέσματα έρευνας	156
Κεφάλαιο 9ο	182
9.1 Τελικά Συμπεράσματα - Προτάσεις	182
9.2 Αντί Επιλόγου	188
Βιβλιογραφικές αναφορές	189
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	201
Ι ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ	201
The Attachment Theory: How Childhood Affects Life (438) The Attachment Theory: How Childhood Affects Life - YouTube	201
(438) Θεωρία Προσκόλλησης - YouTube	201
ντάνιελ '16 https://q.co/kgs/1kbkki	201
Επιστολή Υπουργείο Δικαιοσύνης από Συνήγορο του Πολίτη	201
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV	220
ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ	220
Παρακολούθηση του έργου των Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ): έτος 2021	220
Πίνακας 1. Αριθμός Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) ετών 2019 και 2021 κατά κατηγορία	220
Πίνακας 2. Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας, Απασχολούμενοι και Ωφελούμενοι ετών 2019 και 2021	222
Πίνακας 3. Απασχολούμενοι στις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) των ετών 2019 και 2021 κατά κατηγορία	222
Γράφημα 1. Απασχολούμενοι στο σύνολο των Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) κατά κατηγορία, για τα έτη 2019 και 2021	223
Πίνακας 4. Ωφελούμενοι Κλειστής Φροντίδας στις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας(ΝΠΔΔ)των ετών 2019 και 2021 κατά κατηγορία	224
Γράφημα 2. Ωφελούμενοι Κλειστής Φροντίδας στις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) των ετών 2019 και 2021 κατά κατηγορία	224
Πίνακας 5. Ωφελούμενοι Ανοικτής Φροντίδας στις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) των ετών 2019 και 2021 κατά κατηγορία	225

<u>Γράφημα 3. Ωφελούμενοι Ανοικτής Φροντίδας στις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) των ετών 2019 και 2021 κατά κατηγορία</u>	226
<u>Πίνακας 6. Ωφελούμενα Άτομα ανά Φύλο και Ηλικιακή Ομάδα για Κλειστή/Ανοικτή Φροντίδα όλων των Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) κατά το έτος 2021</u>	226
<u>Γράφημα 4. Ωφελούμενα Άτομα Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα κατά το έτος 2021</u>	227
<u>Γράφημα 5. Ωφελούμενα Άτομα Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) για Κλειστή/Ανοικτή Φροντίδα ανά ηλικιακή ομάδα κατά το έτος 2021</u>	228
<u>Πίνακας 7. Αριθμός ωφελούμενων ατόμων ανά διάρκεια παραμονής/φροντίδας σε όλες τις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) κατά το έτος 2021</u>	228
<u>Γράφημα 6. Αριθμός ωφελούμενων ατόμων ανά διάρκεια παραμονής/φροντίδας σε όλες τις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) για το 2021</u>	229
<u>Πίνακας 8. Περιφερειακή κατανομή ωφελούμενων ανά φύλο και απασχολούμενων ανά ειδικότητα σε όλες τις δημόσιες Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) της χώρας κατά το έτος 2021</u>	230
<u>Γράφημα 7. Ποσοστιαία κατανομή του αριθμού των δημοσίων Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας ανά περιφέρεια (ΝΠΔΔ) έτους 2021</u>	230
<u>Γράφημα 8. Περιφερειακή κατανομή ωφελούμενων και απασχολούμενων σε όλες τις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) της χώρας κατά το έτος 2021</u>	231
<u>ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ</u>	232

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα της υιοθεσίας και της αναδοχής έχει τις ρίζες του στα ανθρώπινα δικαιώματα που εμφανίζονται σε τεκμήρια από το 2500πχ. Έκτοτε, έχουν δημιουργηθεί πολλά έγγραφα και έχουν θεσπιστεί Νόμοι περί της διακήρυξης των ανθρώπινων δικαιωμάτων που είναι φυσική απόρροια της φύσης του ανθρώπου και διέπουν την κάθε ιστορική κοινωνία. Σε αυτές τις συνθήκες, στη σύγχρονη κοινωνία με την έντονη μεταναστευτική πολιτική κυρίως των ανατολικών χωρών προς την Ευρώπη μέσω της Ελλάδας και όχι μόνο, έχει γίνει επιτακτική η ανάγκη της προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών και ιδίως στην περίπτωση της υιοθεσίας και της αναδοχής όλων των παιδιών που στερούνται το οικογενειακό περιβάλλον ακόμα και των ασυνόδευτων ανηλίκων μεταναστών.

Το πλαίσιο της υιοθεσίας και της αναδοχής στην Ελλάδα λειτουργεί υπό ένα νέο θεσμικό πλαίσιο από το 2018 στην Ελλάδα, πράγμα που φανερώνει ότι είναι ακόμα υπό διαμόρφωση και σε σχέση με την αντίστοιχη νομοθεσία που εφαρμόζεται στις χώρες της Ε.Ε. είναι αργοπορημένο όπως επίσης η έρευνα σε αυτόν τον τομέα που εντοπίζεται, είναι περιορισμένη όσον αφορά στην Ελλάδα σε σχέση με την Ε.Ε.

Σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα ερευνητική εργασία στοχεύει στην περιγραφή του θεσμού της υιοθεσίας και της αναδοχής στην Ε.Ε. και στην Ελλάδα με τον νόμο 4538/2018 ώστε να αναδειχθεί ο τρόπος εφαρμογής του θεσμού αυτού στην Ελλάδα και να εντοπιστούν οι διαφοροποιήσεις προσέγγισης σε σχέση με τις χώρες της Ε.Ε. Ειδικότερα, διερευνάται σε ποιο βαθμό εφαρμόζεται ο νέος νόμος, η εναρμόνισή του με τις ευρωπαϊκές πολιτικές και η ανάδειξη των αδυναμιών και των κινδύνων αποτυχίας της εφαρμογής του. Επίσης, διερευνάται και ο τρόπος σύστασης πρότασης βελτίωσής του ή αναδιαμόρφωσής του έτσι ώστε να εφαρμόζεται αποτελεσματικότερα.

Η μεθοδολογία που επιλέχθηκε είναι η ποιοτική έρευνα με σκόπιμη δειγματοληψία συγκεκριμένου προφίλ. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν είναι η ημιδομημένη συνέντευξη. Χρησιμοποιήθηκε η στρατηγική της τριγωνοποίησης των δεδομένων για την επικύρωση των

στοιχείων μέσω έγκυρων πηγών άντλησης στοιχείων όπως είναι οι εγκύκλιοι, τα ΦΕΚ και η βιβλιογραφία, αρχειακό οπτικοακουστικό υλικό από συνεντευξιαζόμενους και άλλα δημόσια έγγραφα.

Η έρευνα επικεντρώθηκε σε 28 χώρες κράτη-μέλη της Ε.Ε. για την χαρτογράφηση του θεσμικού πεδίου καθώς επίσης και στην Ελλάδα μέσω βιβλιογραφικής επισκόπησης αλλά στην Ελλάδα και μέσω συνεντεύξεων.

Τα αποτελέσματα έδειξαν εκτός των άλλων ότι υπάρχει η ανάγκη ανασύστασης και επαναπροσδιορισμού του υπάρχοντος συστήματος κοινωνικής προστασίας σε ένα είδος ενιαίου συστήματος προστασίας ειδικά σε ότι αφορά παιδιά, το οποίο θα διασυνδέει τα επιμέρους Υπουργεία-φορείς που την ασκούν. Εντοπίζεται έλλειψη επιστημονικών εργαλείων και πρωτοκόλλων διαχείρισης. Στη χώρα μας όπως και σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες εντοπίστηκε έλλειψη οικονομικής στήριξης και πόρων η οποία θα μπορούσε να αντισταθμιστεί από την προσεκτική και καλή αξιολόγησης της γονικής ικανότητας των υποψηφίων γονέων (μοντέλα άλλων χωρών) για τα διπλά θυματοποιημένα παιδιά, τα οποία θα πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο το εγχειρήματος. Σε αυτό το πλαίσιο αναδύεται η ανάγκη δημιουργίας πρωτοκόλλων αξιολόγησης υποψηφίων γονέων που να έχουν τη μορφή νομοθετήματος για να εξασφαλιστεί η διαφάνεια για τους πολίτες και η επιστημονική προσέγγιση και προστασία των επαγγελματιών που ασχολούνται με αυτό. Προτείνεται να συσταθεί αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο για διαχείριση διάστασης απόψεων και συγκρούσεων υποψηφίων γονέων και επαγγελματιών στο στάδιο της αξιολόγησης. Επιπροσθέτως, θα μπορούσε να εξεταστεί η επέκταση του *anynet* εκτός των άλλων για την ελεύθερη διάθεση επαγγελματικών εργαλείων κατά τα πρότυπα άλλων Ευρωπαϊκών χωρών μέσα από τη πρόσβαση των επαγγελματιών σε αυτό .

Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο μέρος δομείται ένα θεωρητικό πλαίσιο βιβλιογραφικής επισκόπησης στις έννοιες των ανθρώπινων δικαιωμάτων όσον αφορά στην υιοθεσία και αναδοχή των παιδιών και των ασυνόδευτων παιδιών ή χωρισμένων από τις οικογένειές τους παιδιών μεταναστών για να αναδειχθεί η σημαντικότητα του θέματος και η πορεία της εξέλιξής της στο βάθος

του χρόνου. Στο δεύτερο κεφάλαιο διερευνώνται οι πολιτικές 28 χωρών μελών της Ε.Ε. όσον αφορά τις παραμέτρους της αποιδρυματοποίησης μέσω της οικογενειακού τύπου τοποθέτησης (υιοθεσίας και της αναδοχής) ως δικαίωμα του παιδιού, σε θεσμικό επίπεδο για παιδιά, ασυνόδευτα ή χωρισμένα από τις οικογένειές τους παιδιά μεταναστών και εξάγονται ορισμένα αποτελέσματα. Στο κεφάλαιο τέσσερα διερευνάται η διακρατική υιοθεσία και στο πέμπτο κεφάλαιο διενεργείται μια συγκριτική παράθεση με αντιπροσωπευτικά μοντέλα των χωρών της Ε.Ε. στο στάδιο αξιολόγησης. Στο τέλος αυτού του πρώτου μέρους εξάγονται ορισμένα συμπεράσματα.

Στο δεύτερο μέρος, στο πλαίσιο των συμπερασμάτων του πρώτου μέρους διερευνάται το γενικότερο θεσμικό πλαίσιο σε αυτό το πεδίο στην Ελλάδα, στο έκτο κεφάλαιο και στο έβδομο κεφάλαιο διερευνάται το θεσμικό πλαίσιο στην υιοθεσία και την αναδοχή στην Ελλάδα, καθορίζονται η ανάγκη διερεύνησης, τον σκοπό, τους στόχους, τα ερευνητικά ερωτήματα τα εργαλεία συλλογής δεδομένων καθώς επίσης και την μεθοδολογία.

Στο όγδοο κεφάλαιο διατυπώνονται τα αποτελέσματα της έρευνας και στο ένατο εξάγονται τα τελικά συμπεράσματα και προτείνονται τρόποι αποτελεσματικότερης εφαρμογής του θεσμού.

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κεφάλαιο 1 Ανθρώπινα Δικαιώματα

1.1 Ιστορική Αναδρομή

Μετά την κατάκτηση της Βαβυλώνας ο Κύρος ο Μέγας έδρασε με τρόπο πρωτοποριακό έναντι των κατακτημένων. Διακήρυξε το δικαίωμα στην ανεξιθρησκεία στη ισότητα του φυλών, απελευθερώνοντας κάθε είδους σκλάβου λόγω της φυλετικής του καταγωγής. Αυτή και άλλες αποφάσεις που αφορούσαν την κοινωνική και οικογενειακή ζωή καταγράφηκαν σ' ένα πήλινο κύλινδρο στην Ακκαδική γλώσσα με σφηνοειδή γραφή.

Κάτι ανάλογο είχε συμβεί και στο παρελθόν. Ο κώδικας του ιδρυτή του κράτους των Σουμερίων Ur-Nammu (περί το 2100-2050 π.Χ) ο οποίος προήλθε είτε από τον ίδιο, ή από τον γιο του Shulgi, είναι ο παλαιότερος κώδικας νόμων στην ιστορία του κόσμου αλλά ο κύλινδρος του Κύρου ήταν η πρώτη σε γραπτή μορφή διακήρυξη ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Στη Ευρώπη εντοπίζεται στην περιοχή της Κρήτης η Δωδεκάδελτος της Γόρτυνα όπου δίνονται ίσα δικαιώματα στην γυναίκα όσον αφορά κληρονομικά και περιουσιακά ζητήματα καθώς και ένδικα δικαιώματα των σκλάβων. (εφημερίδα, 2017)

Ακολούθησαν έγγραφα όπως η Μάγκνα Κάρτα (1215) το σύνταγμα των Η.Π.Α. (1628) και διακήρυξη των δικαιωμάτων του Πολίτη (1791) -το οποίο αναφερόταν όμως μόνο σε άντρες-, η διακήρυξη της Γαλλικής Επανάστασης (1789), το μανιφέστο του Ρήγα Βελεστινλή (1897) και πολλά πιο σύγχρονα έγγραφα καταλήγοντας στη διακήρυξη των δικαιωμάτων του ΟΗΕ (1948), ο αραβικός χάρτης των ανθρώπινων δικαιωμάτων και ο ευρωπαϊκός χάρτης 2008,(συνθήκη Λισαβώνας 2009).

1.2 Τι είναι δικαίωμα (συσχέτιση οικουμενικού και πολιτισμικού δικαιώματος)

Ανθρώπινα δικαιώματα είναι τα «αναπαλλοτρίωτα» ανθρώπινα δικαιώματα που κάθε άτομο δικαιούται από τη στιγμή της γέννησής του απλώς και μόνο επειδή είναι άνθρωπος. (Sepulveda Magdalena, 2004)

Μεταξύ των κανόνων αυτών πρωτεύουσα θέση έχει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του 1950. Περιγράφει τις αρχές οι οποίες απορρέουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, καθώς και τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών της Ένωσης και τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα όπως ορίζονται στον Ευρωπαϊκό

Κοινωνικό Χάρτη και στον Κοινοτικό Χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων. (Χλούπης, 2018)

«Τα ανθρώπινα δικαιώματα θεωρείται ότι είναι φυσικά, ότι απορρέουν από την ανθρώπινη φύση και ως φυσικά προϋπάρχουν και είναι ανεξάρτητα από την κάθε ιστορική κοινωνία. Τα πολιτισμικά δικαιώματα έχουν δημιουργηθεί και καθιερωθεί σε συγκεκριμένες ιστορικές κοινωνίες (πολιτισμούς).» (Μπάλιας, 2022)

«Στηρίζονται σε ηθικούς κανόνες που υποδεικνύουν στα άτομα το ηθικά ορθό. Αυτό μπορεί να μη θεωρείται ηθικά ορθό από τη σκοπιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως π.χ. η ανισότητα μεταξύ των δύο φύλλων ή τα εγκλήματα τιμής τα οποία σε καμιά περίπτωση δεν είναι αποδεκτά από τη σκοπιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δεν έχουν οικουμενικό χαρακτήρα».

1.3 Ευρωπαϊκός χάρτης Ανθρώπινων Δικαιωμάτων - Συνθήκη της Λισαβόνας

Όπως και σε άλλες ευρωπαϊκές συνθήκες όπως θα δούμε στη συνέχεια, η πρώτη αναφορά της Συνθήκης του Μάαστριχτ, σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα γίνεται στο προοίμιο, όπου τίθενται οι βασικές αρχές και οι στόχοι της συνθήκης. Ειδικότερα στο σημείο αυτό τα κράτη μέλη επιβεβαιώνουν «την προσήλωσή τους στις αρχές της ελευθερίας, Δημοκρατίας και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου. (Γκίκα, 2014-5)

Ο χάρτης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΕΣΔΑ) εκπονήθηκε το 2000 και εντάχθηκε στη Συνθήκη της Νίκαιας (2001) κάνοντάς την ιδιαίτερα σημαντική γιατί τροποποιεί το άρθρο 7 της συνθήκης του Άμστερνταμ και εισάγει πλέον τα ανθρώπινα δικαιώματα στη Συνθήκη.

«Βασικός πυλώνας της συνθήκης της Λισαβόνας ήταν να δημιουργήσει μία Ευρώπη των δικαιωμάτων και των αξιών, της ελευθερίας, της αλληλεγγύης και της ασφάλειας. Για το σκοπό αυτό η Συνθήκη θέτει ως στόχο της την προώθηση των αξιών της Ένωσης και προχώρησε στην ενσωμάτωση του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων στο πρωτογενές δίκαιο της Ε.Ε.». (Γκίκα, 2014-5)

Όμως περιορίζεται στο παράρτημα αυτής. Ο Β. Χατζόπουλος μας αναφέρει ότι «..Πράγματι, ο Χάρτης, με κάποιες μικρο-προσαρμογές εντάχθηκε στη Συνταγματική Συνθήκη μετά τις Γενικές Αρχές, ως το μέρος II αυτής – στη φυσική θέση ενός χάρτη δικαιωμάτων σε οποιοδήποτε κείμενο συνταγματικής φύσης. Ύστερα από το ναυάγιο της Συνταγματικής Συνθήκης και στα πλαίσια του εξορκισμού κάθε στοιχείου που να παραπέμπει σε αυτήν, ο Χάρτης «περιορίστηκε»

σε παράρτημα της Συνθήκης της Λισσαβόνας, το περιεχόμενο του οποίου καθίσταται δεσμευτικό βάσει του άρθρου 6(1) της Συνθήκης για την ΕΕ». (Χατζόπουλος, 2011)

1.4 Θεσμικά όργανα και νομοθετικές διατάξεις που αναφέρονται σε Ανθρώπινα Δικαιώματα στην Ε.Ε.

Στο σύνολο των χωρών της Ευρώπης η παιδική προστασία ξεκίνησε ουσιαστικά μετά το τέλος του Β παγκοσμίου πολέμου ως αποτέλεσμα της προστασίας των παιδιών από στέρηση βασικών συνθηκών διαβίωσης με το παιδί να περιγράφεται ως «δέκτης» αυτής της προστασίας χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψιν η δική τους επιθυμία. Ωστόσο σκανδιναβικές χώρες είχαν ήδη προηγηθεί δεκαετίες του Β' παγκοσμίου πολέμου σε αυτού του είδους της κοινωνικής προστασίας και ήταν οι ίδιες, που όταν οι άλλες ξεκινούσαν στο χτίσιμο δικτύου παιδικής προστασίας, που εξέφρασαν λόγο για τη δημιουργία κανόνων όπου το παιδί δεν θα ήταν απλώς «αντικείμενο δικαιωμάτων».

Όταν λοιπόν συστήθηκε η Ε.Ε. με σκοπό το τερματισμό αιματηρών συγκρούσεων (συνθήκη των Παρησίων) και των δεινών που επέφεραν στον άνθρωπο, έχουμε μια σειρά διακηρύξεων που δείχνουν την ιστορικότητα και τον χαρακτήρα που οδήγησε στο οικοδόμημα που ονομάζουμε ευρωπαϊκή ένωση. Συνθήκες σταθμοί στην ιστορία σύστασης της Ε.Ε. ήταν η συνθήκη του Μάαστριχτ, Νίκαιας (2001), και της Λισαβόνας(2009). Η Νομισματική Ένωση το 2002 ενοποίησε ακόμα περισσότερο τις χώρες της Ε.Ε. αλλά ανέδειξε την οικονομική ανετοιμότητα της πλειοψηφίας των χωρών σε τομείς όπως η υγεία και η κοινωνική προστασία καθώς αυτό ανήκε καθαρά στην αρμοδιότητα των κρατών μελών.

Μαζί με τη σύσταση των βασικών οργάνων της Ε.Ε. συστήθηκαν επιμέρους όργανα με γνώμονα την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Ένωση Ευρωπαϊκή, Ιστορία ΕΕ, 2022)

Έτσι έχουμε:

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

«Στους βασικούς τομείς δράσης του Συμβουλίου για τα θεμελιώδη δικαιώματα συμπεριλαμβάνονται η εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και η προσχώρηση της ΕΕ στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. (Ένωση Ευρωπαϊκή, Αξίες και δικαιώματα., 2022)

Το 2019, το Συμβούλιο εξέδωσε συμπεράσματα με αφορμή τη συμπλήρωση 10 ετών από την ημέρα κατά την οποία ο Χάρτης απέκτησε νομικά δεσμευτική ισχύ. Οι υπουργοί της ΕΕ ζήτησαν να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για την εφαρμογή του Χάρτη και την ευαισθητοποίηση.» (Ενωση Ευρωπαϊκή, Αξίες και δικαιώματα..., 2022)

Τη Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Την Εθνική επιτροπή ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε

Την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Έπειτα από ανταλλαγή απόψεων, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκδίδει συμπεράσματα σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής. Συνήθως, τα συμπεράσματα του Συμβουλίου επικεντρώνονται σε μια σειρά θεμάτων, όπως η απαγόρευση των διακρίσεων, τα δικαιώματα ασύλου και μετανάστευσης, τα δικαιώματα του παιδιού, ο ρατσισμός, η ξενοφοβία και η βία κατά των γυναικών. (Ενωση Ευρωπαϊκή, Ιστορία ΕΕ, 2022)

Επιπλέον, στους κόλπους του Συμβουλίου, με τις διεθνείς υποθέσεις που συνδέονται άμεσα με τα ανθρώπινα δικαιώματα ασχολείται ειδικευμένο όργανο, η **Ομάδα «Ανθρώπινα δικαιώματα»** (COHOM). (Ενωση Ευρωπαϊκή, Αξίες και δικαιώματα..., 2022)

Το **Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης** όπου μέσα στις υποθέσεις που εκδικάζονται είναι και οι υποθέσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. «Οι αρχές του Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων βασιζόμενες στην Ε.Σ.Δ.Α., αποτελούν εχέγγυο για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. (Χλούπης, 2018)

1.5 Δικαιώματα του παιδιού στην Ευρώπη

Διεθνώς έχουμε την Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού (1959) το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά δικαιώματα (1966) και στη συνέχεια στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989). Στην Ε.Ε. έχουμε πρώτη φορά αναφορά στα δικαιώματα κοινωνικής προστασίας του παιδιού στη Διακήρυξη της Γενεύης (1924).

Στις πολιτικές που αφορούν το παιδί αναφέρεται στην Ευρωπαϊκή σύμβαση για την άσκηση των δικαιωμάτων του παιδιού. Στη συνέχεια έχουμε πολλά μη δεσμευτικά κείμενα η συστάσεις όπως μεταξύ άλλων οι αποφάσεις (77) 33 για την τοποθέτηση του παιδιού (Ψηφιακή

πλατφόρμα "anynet", 2023), η Σύσταση (79) 17 που αφορά την προστασία του παιδιού από την κακομεταχείριση, η Σύσταση (84) 4 για τα γονικά καθήκοντα, η Σύσταση (87) 6 για την ανάδοχη οικογένεια και σύσταση (94) 14 για συνεκτικές και ολοκληρωμένες οικογενειακές πολιτικές.

Προσδιορίζει πέντε προτεραιότητες για τα κράτη μέλη όσον αφορά τις εγγυήσεις που πρέπει να εξασφαλιστούν για τα δικαιώματα του παιδιού: Ίσες ευκαιρίες, συμμετοχή των παιδιών, ζωή χωρίς βία, φιλική δικαιοσύνη για τα παιδιά και δικαιώματα των παιδιών στο ψηφιακό περιβάλλον. (Ψηφιακή πλατφόρμα "anynet", 2023).

Οι πολιτικές της ε.ε. εκφρασμένες μέσα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σχετικά με την παιδική προστασία στην πιο πρόσφατη αναθεώρησή τους (2017) σύστησαν μια δέσμη εργαλείων (EE-UNICEF, 2017).

Το «Child Guarantee» είναι ένα από τα εργαλεία που συστήθηκε από την Ε.Ε. σε συνεργασία με τη UNICEF (UNICEF, Child Guarantee, 2023) υλοποιεί ένα πρόγραμμα στήριξης των ευάλωτων παιδιών (Ρομά, παιδιά σε ιδρύματα, με αναπηρία παιδιά πρόσφυγες), σε Ελλάδα, Βουλγαρία, Κροατία, Γερμανία, Ιταλία, Λιθουανία και Ισπανία. Αυτό γίνεται με τη συνεργασία επίσης των εκάστοτε κρατικών ή ανεξάρτητων αρχών σχετικού αντικειμένου δράσης.

«Άξονες δράσεις του «Child Guarantee» είναι: «1.2. Μείωση κατά το ήμισυ της αναλογίας ανδρών, γυναικών και παιδιών όλων των ηλικιακών ομάδων, που ζουν σε συνθήκες φτώχειας. 16.2. Τέλος στην κακοποίηση, εκμετάλλευση, εμπορία και διακίνηση, καθώς και σε όλες τις μορφές βίας και βασανιστηρίων που υφίστανται τα παιδιά. 8.7. Λήψη άμεσων και αποτελεσματικών μέτρων για την εξάλειψη της αναγκαστικής εργασίας, τη μορφή σύγχρονης δουλειάς και της εμπορίας ανθρώπων, τη διασφάλιση της απαγόρευσης και εξάλειψης των χειρότερων μορφών παιδικής εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της στρατολόγησης και της χρήσης παιδιών-στρατιωτών, καθώς και να δώσει τέλος σε όλες τις μορφές της παιδικής εργασίας, μέχρι το 2025.» (EE-UNICEF, 2017)

Η αποιδρυματοποίηση ήταν βασικός στόχος της ειδικής επιτροπής για τα δικαιώματα του παιδιού. Για αυτό το λόγο συστήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ο θεσμός του Ευρωπαϊκού συντονιστή ο οποίος έχει ρόλο να παρακολουθεί τις νομοθεσίες των εκάστοτε χωρών στο αν και πόσο προσαρμόζονται στις ευρωπαϊκές πολιτικές και να πιέζει τα κοινοβουλευτικά όργανα στο να ασκούν πίεση στα κράτη μέλη που δε συμμορφώνονται. Στη χώρα μας Εθνικός συντονιστής έχει οριστεί το ΕΚΚΑ.

1.6 Το περιεχόμενο της παιδικής προστασίας μέσα από την υιοθεσία την αναδοχή και την Ιδρυματική προστασία στην Ευρώπη

Η ευρωπαϊκή ένωση μέσω των θεσμικών οργάνων στρέφεται στην παιδική προστασία, όπως αναφέρεται στη Λευκή Βίβλο παρακάτω:

Η παιδική προστασία έτσι όπως αποτυπώνεται από τη «Λευκή Βίβλο» (white paper) της UNICEF κατηγοριοποιείται ως εξής:

- **εναλλακτική φροντίδα** η οποία σχετίζεται με οποιαδήποτε ρύθμιση, επίσημη ή ανεπίσημη, που αποσκοπεί στη διασφάλιση της προστασίας και της ευημερίας των παιδιών που στερούνται τη γονική μέριμνα ή που κινδυνεύουν από αυτήν. (whitpaper, 2020)
- **φροντίδα με βάση την κοινότητα** αναφέρεται στο φάσμα των υπηρεσιών που επιτρέπουν στα άτομα να ζουν στην κοινότητα και, στην περίπτωση των παιδιών, να μεγαλώνουν σε οικογενειακό περιβάλλον και όχι σε ίδρυμα. Περιλαμβάνει βασικές υπηρεσίες, όπως η στέγαση, η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση, η απασχόληση, ο πολιτισμός και η αναψυχή, οι οποίες είναι προσβάσιμες σε όλους ανεξάρτητα από τη φύση της αναπηρίας τους ή το επίπεδο υποστήριξης που χρειάζονται. Αναφέρεται επίσης σε εξειδικευμένες υπηρεσίες, όπως η προσωπική βοήθεια για άτομα με αναπηρία, η ανάπαυλα και άλλες. Επιπλέον, ο όρος περιλαμβάνει οικογενειακή και οικογενειακή φροντίδα για παιδιά, συμπεριλαμβανομένης της υποκατάστατης οικογενειακής φροντίδας, προληπτικών μέτρων και οικογενειακής υποστήριξης.
- **Τοποθέτηση σε οικογενειακό περιβάλλον** μέσω της υιοθεσίας ή της αναδοχής. Η φροντίδα βασίζεται στην οικογένεια, αναφέρεται σε μια βραχυπρόθεσμη ή μακροχρόνια ρύθμιση με την οποία ένα παιδί τοποθετείται στο οικιακό περιβάλλον μιας οικογένειας, σε αντίθεση με τη φροντίδα ιδρύματος ή ιδρυματικής φροντίδας. Περιλαμβάνει την ανάδοχη φροντίδα και τη συγγενική αναδοχή. Η ανάδοχη φροντίδα σχετίζεται με καταστάσεις όπου τα παιδιά τοποθετούνται από αρμόδια αρχή, με σκοπό την εναλλακτική φροντίδα σε οικογένεια διαφορετική από τη δική τους, η οποία έχει επιλεγεί, τα προσόντα, η έγκριση και η επίβλεψη για την παροχή αυτής της φροντίδας.
- **Η ιδρυματική περίθαλψη** είναι μια μορφή ιδρυματικής περίθαλψης όπου οι κάτοικοι αναγκάζονται να ζουν μαζί μέσα σε μια «θεσμική κουλτούρα». Διαχωρίζει τους κατοίκους από την ευρύτερη κοινότητα και τείνει να χαρακτηρίζεται από αποπροσωποποίηση, άκαμπτες ρουτίνες, θεραπεία και απομόνωση. Οι απαιτήσεις του ιδρύματος υπερσχύουν των ατομικών αναγκών. (whitpaper, 2020)

- **Η οικιακή φροντίδα** είναι φροντίδα που παρέχεται σε οποιοδήποτε ομαδικό περιβάλλον που δεν βασίζεται στην οικογένεια, όπως χώρους ασφαλείας για επείγουσα περίθαλψη, κέντρα διέλευσης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και όλες τις άλλες βραχυπρόθεσμες και μακροχρόνιες εγκαταστάσεις οικιακής φροντίδας, συμπεριλαμβανομένων ομαδικών κατοικιών π.χ. Μονάδες Υποστηριζόμενης ανεξάρτητης διαβίωσης είναι όπου ένα νέο άτομο υποστηρίζεται στο σπίτι του, σε ομαδικό σπίτι, ξενώνα ή άλλη μορφή διαμονής, για να γίνει ανεξάρτητο.

Γενικά, το κατάλληλο μοντέλο (whitewater, 2020) μικρής κλίμακας ιδρυματικής φροντίδας (Small Scale Residential Care) θα πρέπει να παρέχει υποστήριξη όσον αφορά την προσκόλληση και την ασφάλεια, τον σχεδιασμό για το μέλλον των παιδιών, την εκπαίδευση, τις κοινωνικές σχέσεις, τη συναισθηματική και συμπεριφορική ανάπτυξη, την ταυτότητα, τις οικογενειακές σχέσεις, τις δεξιότητες αυτοφροντίδας και την υγεία, μειώνοντας ταυτόχρονα τα εμπόδια στη συμμετοχή τους. Ωστόσο, σύμφωνα με τη Λευκή βίβλο της UNICEF υπάρχουν πολύ περιορισμένα διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με το «τι λειτουργεί» από όλα αυτά στο SSRC.

Τα ευρήματα από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και τα πρωτογενή δεδομένα που συλλέχθηκαν για την Λευκή Βίβλο υποδηλώνουν ότι το SSRC έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως σε διαδικασίες αποιδρυματοποίησης (DI). Σε ορισμένες χώρες στην περιοχή του ECA (κεντρική Ασία και Ευρώπη), υπήρχε σαφής ανάγκη να κινηθούν γρήγορα για να κλείσουν μεγάλα και επιβλαβή ιδρύματα για τα παιδιά μετά τις δραματικές κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Αυτό συνοδεύτηκε από σημαντική πίεση, τόσο εντός όσο και από την ΕΕ, προς τις κυβερνήσεις να το πράξουν. Η πίεση για κίνηση με ταχύτητα, συχνά εκτρέπει την εστίαση από το παιδί στη διαδικασία και από την ικανοποίηση των ατομικών αναγκών στην τήρηση των προθεσμιών. Η διαθεσιμότητα σημαντικής χρηματοδότησης (συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης από την ΕΕ) για τη δημιουργία «γρήγορων και απτών» εναλλακτικών λύσεων ήταν ένας σημαντικός παράγοντας στην εξάρτηση ορισμένων χωρών από το SSRC στη διαδικασία μετάβασης. Σε πολλές περιπτώσεις, ο μετασχηματισμός ολόκληρου του συστήματος γενικά και η εφαρμογή του SSRC ειδικότερα στερούνταν μακροπρόθεσμου οράματος, καθώς και αποτελεσματικής διαδικασίας σχεδιασμού. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης ορίστηκε για υποδομές και, ελλείψει στρατηγικών στέγασης στις χώρες του ΕΕΣ (Χώρες στη ζώνη Σέγκεν), αυτή η χρηματοδότηση χρησιμοποιήθηκε συχνά για την ανακαίνιση και την ανέγερση ιδρυμάτων οικογενειακού χαρακτήρα, αντί για την αύξηση του διαθέσιμου αποθέματος κοινωνικής στέγασης σε οικογένειες που είχαν ανάγκη, ή να

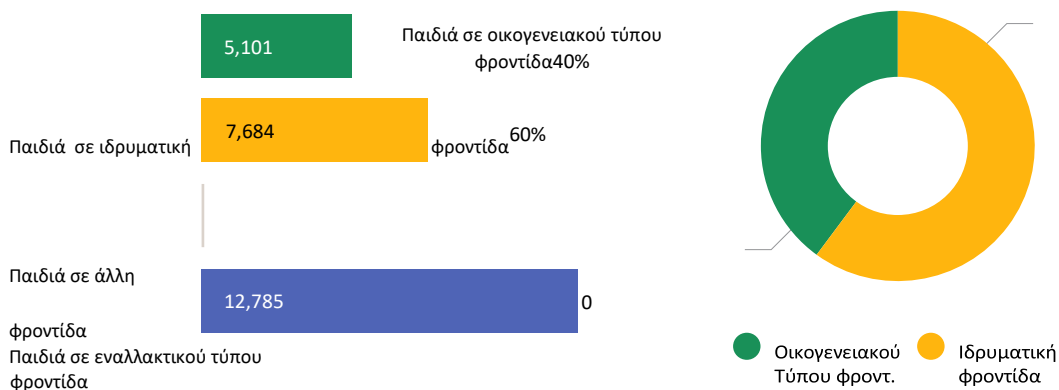
προσαρμόσουν την προσβασιμότητα σε αυτό το απόθεμα, το οποίο θα επέτρεπε στις οικογένειες να έχουν τα παιδιά τους στο σπίτι. (Slavka, 2019)

Η εξωτερική πολιτική πίεση συνοδεύτηκε από ισχυρές δεσμεύσεις από τις κυβερνήσεις να δείξουν την ικανότητά τους να αναδιαμορφώσουν τη φροντίδα για τα παιδιά σε σύντομο χρονικό διάστημα. Το SSRC διαφημίστηκε ως «σκαλοπάτι», ενώ μεγαλύτερες εγκαταστάσεις έκλεισαν και αναπτύσσονταν ή προσδιορίζονταν πιο μόνιμες ή μακροπρόθεσμες λύσεις (Slavka, 2019). Πολλές κυβερνήσεις επέλεξαν να αντικαταστήσουν τα μεγάλα ιδρύματα με SSRC, χωρίς να γνωρίζουν ότι αυτή η φροντίδα είναι σχετικά δαπανηρή μακροπρόθεσμα και ενδέχεται να μην παράγει αυτόματα τα καλύτερα αποτελέσματα για τα παιδιά. Οι ειδικοί πιστεύουν ότι ήταν απλώς πιο εύκολο να μπουν τα παιδιά σε εγκαταστάσεις SSRC, παρά να αναδιαμορφωθούν ολόκληρα συστήματα παιδικής φροντίδας.

Πιο κάτω παρατίθεται στοιχεία για κάθε κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε αυτά συμπεριλαμβάνεται και η Αγγλία που παρ' ότι έχει πρόσφατα οικονομικά αποχωρήσει από την Ε.Ε. υπάρχουν ακόμα σε ισχύ συνδέσεις ακόμα και με την μορφή διακρατικών συμφωνιών σε ότι αφορά την παιδική προστασία. Είναι δε αυτή η χώρα που ουσιαστικά διαμόρφωσε σε μεγαλύτερο η μικρότερο βαθμό τις πολιτικές όλων των ευρωπαϊκών χωρών έχοντας αναπτύξει με τα χρόνια μια ιδιαίτερη τεχνογνωσία πάνω στην κοινωνική προστασία. Για το λόγο αυτό λοιπόν πραγματικά δε θα μπορούσε να παραληφθεί.

Κεφάλαιο2 Πολιτικές χωρών Ε.Ε.

2.1 Αυστρία

Πίνακας: 1

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «*Better data for better child protection systems in Europe*» Austria(2021) p.91 και προσαπλάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2012 – 2020 (μαζί με μερικά άλλα έγγραφα ειδικά για την αναπηρία) θέτει μια απαίτηση για αποϊδρυματοποίηση (Asseby, 2010) και στα εννέα κράτη, με την κατάργηση μεγάλων θεσμών και την ανάπτυξη νέων προγραμμάτων για την υποστήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης (Bilgili, 2020). Ωστόσο, υπάρχει μικρή αναφορά σε οποιαδήποτε άλλη γενικότερη τεκμηρίωση και η εφαρμογή της στρατηγικής μέχρι σήμερα έχει χαρακτηριστεί ως μη ικανοποιητική.

Το 2008, μετά την αναγνώριση της έλλειψης τέτοιων υπηρεσιών, η Στρατηγική για την Υγεία του Παιδιού (Asseby, 2010) και των Νέων ζήτησε ταχεία επέκταση των υπηρεσιών οξείας ψυχικής υγείας ενδονοσοκομειακών και εξωτερικών ασθενών/κοινοτικών υπηρεσιών για παιδιά και νέους.

2.1.1. Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)

Η διαδικασία για τη μετάβαση από τη φροντίδα του ιδρύματος σε λύσεις που βασίζονται στην οικογένεια και στην κοινότητα για τα παιδιά ξεκίνησε στα μέσα της δεκαετίας του 1980 και αναφέρεται ότι έχει σχεδόν ολοκληρωθεί. Ωστόσο, έχουν εντοπιστεί διάφορα εμπόδια όπως η απουσία προτύπων ποιότητας σε εθνικό επίπεδο, οικονομικούς πόρους και δομές για υποστήριξη της μετέπειτα φροντίδας. Το 2018 το Αυστριακό Κοινοβούλιο μετέφερε την ευθύνη για την

ευημερία των παιδιών και των νέων από το ομοσπονδιακό επίπεδο στο κρατικό επίπεδο. (Transition, 2012) Όσον αφορά παιδιά με αναπηρίες, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2012-2020 καθορίζει τη σημασία της υποστήριξης για να διασφαλιστεί ότι οι οικογένειες μπορούν να φροντίσουν το παιδί τους στο σπίτι, καθώς και υποστήριξη για να επιτρέψουν στους γονείς να εργάζονται κατά τη διάρκεια της ημέρας και να αυξηθούν οι υπηρεσίες αποκατάστασης. Καθορίζει επίσης τα πρώτα βήματα για τη μετάβαση προς ένα εκπαιδευτικό σύστημα χωρίς αποκλεισμούς. Ωστόσο, στην Αυστρία απουσιάζει ολοκληρωμένη πολιτική για τη συνεκπαίδευση.

Βασικές τάσεις για τα παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)

- Δεν υπάρχουν διαθέσιμα μακροπρόθεσμα δεδομένα για την περιγραφή των τάσεων με την πάροδο του χρόνου και δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα για παιδιά με αναπηρίες.
- Αυξήσεις από το 2015 στον αριθμό των παιδιών στο σύστημα εναλλακτικής φροντίδας και ειδικότερα σε ιδρυματική φροντίδα φαίνεται να οφείλεται στην εισροή ασυνόδευτων παιδιών μεταναστών και προσφύγων.
- Οι υπηρεσίες οικογενειακής φροντίδας για παιδιά είναι σχετικά μικρές και βασίζονται γενικά στην κοινότητα.

Τα μόνα διαθέσιμα στοιχεία για τα παιδιά στην Αυστρία είναι μέσω των εκθέσεων Eurochild Opening Doors (TransMonEE, 2018). Το 2017 αναφέρθηκε ότι 8.307 παιδιά βρίσκονται σε ιδρυματική φροντίδα στην Αυστρία – αυτό είναι το 61% των 13.617 παιδιών στο σύστημα εναλλακτικής φροντίδας. Το 2016, αναφέρθηκε ότι υπήρχαν 8.423 παιδιά σε ιδρυματική περίθαλψη, και αυτή ήταν μια σημαντική αύξηση από το 2015 όταν ο αριθμός ήταν 6.486. Το ποσοστό ήταν σταθερά γύρω στο 60% των ατόμων που βρίσκονται στο Σύστημα εναλλακτικής περίθαλψης. Η πλειοψηφία των παιδιών (Jan Šiška, 2020) βρίσκεται σε περίπου 600 κοινωνικές παιδαγωγικές εγκαταστάσεις, οι οποίες είναι μικρά ομαδικά σπίτια κανονικά για το πολύ οκτώ παιδιά (έως 12 σε μία περιοχή). Δεν υπάρχει διαθέσιμη ανάλυση ανά ηλικία ή αναπηρία.

2.1.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Το αυστριακό σύστημα προστασίας των παιδιών βρέθηκε πρόσφατα αντιμέτωπο με την εισροή ασυνόδευτων παιδιών μεταναστών (Jan Šiška, 2020). Αν και οι συνθήκες διαβίωσης των ασυνόδευτων παιδιών μεταναστών έχουν βελτιωθεί, τα παιδιά εξακολουθούν να υφίστανται διακρίσεις λόγω της κατάστασής τους. Μετά από μια δραματική αύξηση το 2015, ο αριθμός των ασυνόδευτων παιδιών μειώθηκε ξανά. Τα περισσότερα από τα παιδιά κάτω των 16 ετών

βρίσκονται σε οικιακή φροντίδα με βάση την κοινότητα, με τον αριθμό αυτών πιθανόν να αυξηθεί λόγω των πρόσφατων αλλαγών στην πολιτική (Jan Šiška, 2020).

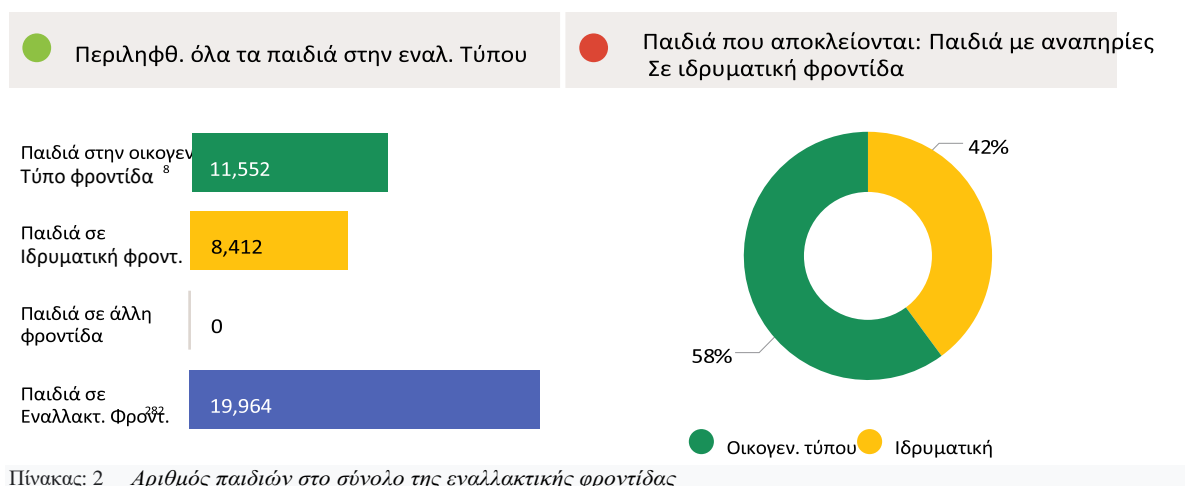
Το 2015, η Αυστρία είδε μια δραματική εισροή στον αριθμό των ασυνόδευτων παιδιών μεταναστών και προσφύγων – με 8.277 το 2015. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να μειωθεί σε 1.751 το 2017. Αυτό εξηγεί την αύξηση του αριθμού των παιδιών σε ιδρυματική φροντίδα μεταξύ 2015 και 2016 καθώς η πλειονότητα των ασυνόδευτων παιδιών κάτω των 16 ετών πηγαίνει στις κοινωνικές παιδαγωγικές εγκαταστάσεις που αναφέρονται παραπάνω.

Ο αριθμός των αναδοχών για αυτά τα παιδιά αυξάνεται αλλά δεν υπάρχουν ακόμη διαθέσιμα στοιχεία. Όσοι είναι άνω των 16 τείνουν να μένουν στα Κέντρα Υποδοχής μέχρι να εξεταστεί το άσυλο τους. Αυτό μπορεί να είναι από μερικές ημέρες έως 2-3 μήνες.

Η Αυστρία χωρίζεται σε 9 ομόσπονδα κρατίδια (Lanters) με σχετική αυτονομία στις επιλογές της κοινωνικής της πολιτικής και το Υπουργείο Δικαιοσύνης να απαντά σε γενικά ερωτήματα και να έχει συντονιστικό ρόλο. Οι τοπικές κρατικές κοινωνικές υπηρεσίες είναι αρμόδιες για την αξιολόγηση/ προετοιμασία των Υ.Θ/Α.Γ. Επιτρέπει μόνο μία αίτηση τη φορά για διακρατική υιοθεσία και οι υποψήφιοι γονείς μπορεί να είναι ζευγάρια ετερόφυλα /ομόφυλα (από τον 1/2016) ή μονογονείς. Με την έναρξη της διαδικασίας αξιολόγησης γίνονται μερικά βασικά ενημερωτικά μαθήματα όχι λιγότερο των 30 ωρών. Η υιοθεσία είναι κλειστού τύπου. Η ενημέρωση για την υιοθεσία επιτρέπεται για τον ανήλικο από την ηλικία των 14 ετών.

Η κεντρική αρχή διακρατικών υιοθεσιών δεν επιτρέπει δωρεές των Υ.Θ.Γ στα ιδρύματα όπου απευθύνονται για την τοποθέτηση σε αυτούς παιδιού είτε στις βιολογικές οικογένειες της χώρα καταγωγής του παιδιού. Η ιδιωτική υιοθεσία επιτρέπεται.

2.2 Βέλγιο

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «*Better data for better child protection systems in Europe*» Belgium (2021) p.92 και ανακτήθηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.2.1 Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)

Τα παιδιά (Jan Šiška, 2020) που στερούνται γονικής μέριμνας τοποθετούνται κατά κύριο λόγο σε ιδρυματική φροντίδα, με παιδιά με αναπηρίες είναι από τα πιο πιθανό να τοποθετηθούν σε τέτοιες ρυθμίσεις. Δεν υπάρχει στρατηγική αποϊδρυματοποίησης για τα παιδιά που ζουν σε ιδρύματα. Η έκθεση *Opening Doors 2018* για το Βέλγιο ανέφερε ότι η αποϊδρυματοποίηση στο Βέλγιο θεωρείται από τους εργαζόμενους στο τομέα και εθνικούς φορείς ως μέτρο λιτότητας και σταθερή απασχόληση επαγγελματιών που εργάζονται σε ιδρύματα αποτελεί προτεραιότητα για το κράτος. Ο μέσος χρόνος αναμονής για τον προσωπικό προϋπολογισμό αναφέρεται ότι είναι τέσσερις φορές μεγαλύτερος από την αναμονή χρόνου για μια θέση σε ίδρυμα.

Επιπλέον, λόγω της εισροής ασυνόδευτων παιδιών μεταναστών και προσφύγων, έχουν πλέον ανοίξει περισσότερα ιδρύματα ή τα υφιστάμενα ιδρύματα επεκτάθηκαν.

2.2.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Στο Βέλγιο υπάρχουν ειδικές μονάδες που ασχολούνται μεταξύ άλλων με ασυνόδευτα παιδιά, γυναίκες, θύματα βασανιστηρίων καθώς και θύματα εμπορίας ανθρώπων και έχουν διαπιστωθεί πρόσφατα (*Asylum Information Database, 2018*). Μόλις χορηγηθεί άσυλο, είναι λιγότερο σαφής η φύση των υπηρεσιών αν και φαίνεται ότι έχουν αναπτυχθεί ειδικές μονάδες ημι-ανεξάρτητης διαβίωσης.

Παρόλο που υπάρχει έλλειψη λεπτομερών στοιχείων, εμφανίζεται ο αριθμός των παιδιών σε ιδρυματικές εγκαταστάσεις φροντίδας να αυξάνεται παρά να μειώνεται. Αν και οι αυξήσεις στα ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών μπορεί να εξηγήσουν ορισμένα από αυτά, δεν φαίνεται να υπάρχει μια ουσιαστική μείωση του αριθμού των παιδιών με αναπηρίες σε ιδρυματική φροντίδα.

Συγκριτικά λίγες οικογένειες έχουν πρόσβαση σε σειρά προτεραιότητας σε ιδρυματική δομή για το παιδί τους με ειδικές ανάγκες. Σύμφωνα με τα δεδομένα που συνέλεξε και συνόψισε το (*Eurochild, Opening doors for Europe's Children., 2018*), εντόπισαν 13.500 παιδιά σε γαλλόφωνες και φλαμανδόφωνες περιοχές να βρίσκονται σε ιδρυματική φροντίδα. Στη γαλλική κοινότητα, αναφέρθηκε ότι 372 παιδιά ήταν κάτω των 3 ετών, αν και αυτό δεν περιλάμβανε περίπου 300 μωρά που ζουν σε νοσοκομείο. Ως προς τον αριθμό των παιδιών με αναπηρία, 2.031

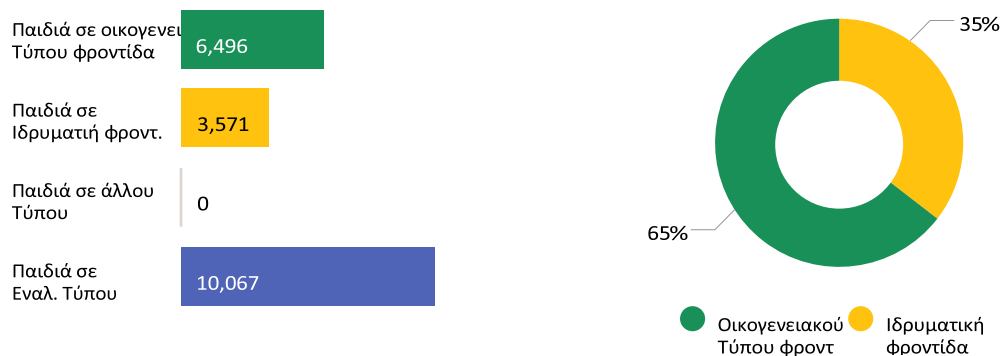
από 5.583 ήταν παιδιά με αναπηρία. Στις Βρυξέλλες, 489 παιδιά με αναπηρίες αναφέρθηκαν ότι νοσηλεύονται σε 13 κέντρα φροντίδας. (Leyseele, 2019)

Το 2018, 750 αιτούντες άσυλο θεωρήθηκαν ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών (Eurostat, 2020). Στο αποκορύφωμά του (2015) 2.545 ασυνόδευτα παιδιά ζήτησαν άσυλο. Σε ό,τι αφορά τη διαμονή, σημειώθηκε ότι ασυνόδευτα παιδιά αρχικά μένουν σε ένα ειδικό κέντρο που ονομάζεται «κέντρο παρατήρησης και προσανατολισμού» για να διαπιστωθεί η ηλικία, η ευαλωτότητά τους και πιθανές κατάλληλες μελλοντικές επιλογές διαμονής. (Aid, 2019) Μετά από ένα μήνα μεταφέρονται σε «υποδοχή δεύτερης γραμμής και κέντρα φιλοξενίας για αιτούντες άσυλο» όπου μένουν μέχρι να χορηγηθεί άσυλο ή να κλείσουν τα 18 – οι θέσεις αυτές είναι συνήθως μεταξύ 50 και 80 θέσεων και βρίσκεται στις Βρυξέλλες-. Εάν τους χορηγηθεί άσυλο, μετακομίζουν σε ημιανεξάρτητους στέγαση, αν και δεν παρέχονται περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με αυτό.

Στη φλαμανδική κοινότητα, αναφέρθηκε ότι 466 παιδιά ήταν κάτω των 5 ετών και 7.286 από τα 7.917 είχαν πρόσβαση σε οικιακή φροντίδα ήταν παιδιά με αναπηρίες. Η έκθεση ANED (Leyseele, 2019) τόνισε ότι δεν είναι απολύτως σαφές πόσο καιρό τα παιδιά μένουν σε αυτά που αναφέρονται ως «Πολυλειτουργικά Κέντρα», αν και αναφέρθηκε ότι 7.215 έχουν μείνει τουλάχιστον μια φορά. Η έκθεση Opening Doors (Eurochild, Opening doors for Europe's Children., 2018) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο αριθμός των θέσεων σε ιδρύματα για παιδιά με αναπηρίες έχει αυξηθεί στο Βέλγιο και ότι συνεχίζουν να χτίζονται νέα ιδρύματα. Αν και η αύξηση των παιδιών μεταναστών μπορεί να συνέβαλε σε αυτό, τα ιδρύματα δεν κλείνουν για άλλα παιδιά και υπάρχει μια πενταετής λίστα αναμονής για τα παιδιά. Η έκθεση ANED (Leyseele, 2019) για την κοινότητα που ζει στο Βέλγιο, ανέφερε ότι στη Φλάνδρα 679 παιδιά είναι σε λίστα αναμονής για εισαγωγή.

2.3 Βουλγαρία

Πίνακας 3

Πίνακας 3

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «*Better data for better child protection systems in Europe*» Bulgaria (2021) p.94 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.3.1 Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)

Από τότε που ξεκίνησε μια συνολική μεταρρύθμιση για την προστασία των παιδιών το 2007, η Βουλγαρία έχει σημειώσει αξιόλογη πρόοδο. Η εθνική στρατηγική «Όραμα για την Αποϊδρυματοποίηση των Παιδιών στη Βουλγαρία (2010–2025)» θέτει ως στόχο να μην υπάρχουν παιδιά ιδρύματα έως το 2025. Αν και μέχρι το 2015 όλα τα ιδρύματα για παιδιά με νοητική αναπηρία έκλεισαν επίσημα, ορισμένα από αυτά μετατράπηκαν σε ιδρύματα για ενήλικες για τη φιλοξενία των νέων που είχαν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους. Ωστόσο, πού έχουν μετακομίσει αυτά τα παιδιά δεν είναι πάντα σαφές. Επιπλέον, η πρώιμη παιδική παρέμβαση δεν έχει αναπτυχθεί καλά που έχει ως αποτέλεσμα παιδιά με σύνθετες ανάγκες να καταλήγουν σε μικρά ομαδικά σπίτια για μακροχρόνια φροντίδα, χωρισμένα από τις οικογένειες τους και τόπο διαμονής. Οι βιολογικοί γονείς παιδιών με αναπηρία έχουν περιορισμένη υποστήριξη που παρέχεται από την υγεία και εκπαιδευτικό σύστημα (Jan Žižka, 2020).

2.3.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και τους Εξόριστους αναφέρει ότι τα ασυνόδευτα παιδιά που ζητούν άσυλο συνεχίζουν να φιλοξενούνται σε μικτούς κοιτώνες συχνά με μη συγγενείς ενήλικες. Αυτά τα παιδιά συχνά παραπονιούνται ότι στερούνται ύπνου λόγω θορύβου, τυχερών παιχνιδιών ή κατανάλωσης αλκοόλ κατά τη διάρκεια της νύχτας από τους

ενήλικες που φιλοξενούνται στα δωμάτιά τους ή αναγκάζονται να τους κάνουν δουλειές όπως ψώνια, πλύσιμο ρούχων ή καθάρισμα (ECRE, 2018)ρ.25

Αν και διαφορετικές πηγές αναφέρουν ελαφρώς διαφορετικά μεγέθη, σημειώθηκε μείωση του ποσοστού στο οποίο τα οποία παιδιά νοσηλεύονται σε ιδρύματα από το 2009.

Ο αριθμός των παιδιών σε υπηρεσίες ιδρυμάτων έχει μειωθεί όπως και το μέγεθος τέτοιων εγκαταστάσεων. Και θα μπορούσαν να υποστηριχθούν για να ζήσουν με την οικογένειά τους.

Το 2017, το σύνολο δεδομένων Unicef Transmon EE (UNICEF, TransmonEE Dashboard, 2019) ανέφερε ότι υπήρχαν 4.347 παιδιά σε ιδρυματική περίθαλψη, κάτι που δείχνει τη μείωση των παιδιών από 5.606 το 2012. Το ποσοστό ιδρυματοποίησης είχε μειωθεί από 612 ανά 100.000 το 2009 σε 364 ανά 100.000 το 2017. Ο αριθμός των παιδιών με αναπηρίες σε ιδρυματική φροντίδα παρουσίασε σημαντικές διακυμάνσεις με την πάροδο του χρόνου, από 2.050 το 2012 σε 1554 το 2017. Ο αριθμός των παιδιών που εγκατέλειψαν την ιδρυματική προστασία ήταν 3.365 το 2013 (εκ των οποίων 138 πήγαν σε άλλο ίδρυμα) και 2.133 το 2016 (εκ των οποίων 198 μετακινήθηκαν σε άλλο ίδρυμα). Το 2017 έφυγαν 1034 παιδιά από το σύστημα αλλά δεν υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία για το πού μετακόμισαν.

Η έκθεση παρακολούθησης των διαρθρωτικών ταμείων (2018) ανέφερε ότι ο αριθμός των παιδιών σε ιδρύματα μεγάλης κλίμακας είχε μειωθεί από 6.730 παιδιά το 2009 σε 906 παιδιά στο τέλος του 2017 (μείωση 86%). Ωστόσο, πολλά παιδιά, συμπεριλαμβανομένων όσων είχαν οικογένειες, τοποθετούνταν σε αυτά που ονομάζονταν «κέντρα τοποθέτησης οικογενειακού τύπου», τα οποία αν και πολύ μικρότερα από τα παλιά ιδρύματα εξακολουθούσαν να έχουν 6 έως 15 παιδιά κάτω από την ίδια στέγη. Ζητήματα ποιότητας αυτών έχουν επίσης εγερθεί (Eric Rosenthal, σ. 2018)

Ομοίως, η έκθεση Eurochild Opening Doors για τη Βουλγαρία παρατήρησε ότι επί του παρόντος υπήρχαν 979 παιδιά σε ιδρύματα το 2017, αλλά αυτό δεν περιλάμβανε σχεδόν 200 παιδιά που ταξινομήθηκαν ως «σε σύγκρουση με το νόμο» ή παιδιά με παραβατική συμπεριφορά. Η έκθεση Opening Doors σημείωσε ότι το 49% των παιδιών σε ιδρυματική φροντίδα ήταν ηλικίας 3 ετών ή πιο ΝΕΑ σε ηλικία. Ανέφερε επίσης ότι 101 από τα 137 ιδρύματα που εντοπίστηκαν για κλείσιμο το 2009 είχαν κλείσει και όλα τα εξειδικευμένα ιδρύματα για παιδιά με αναπηρίες είχαν κλείσει μέχρι το 2015. Οι εισαγωγές στα ιδρύματα είχαν μειωθεί κατά 60% και οι αριθμοί των παιδιών που τοποθετήθηκαν σε μικρότερα περιβάλλοντα με βάση την κοινότητα είχαν αυξηθεί δραματικά. Ο αριθμός των οικογενειακού τύπου κέντρων φιλοξενίας αυξήθηκαν από 48 το 2010 σε 282 το 2017, με 145 για παιδιά και νέους χωρίς αναπηρία, 128 για παιδιά και νέους με αναπηρίες και 8 για παιδιά και νέους που χρειάζονται μόνιμη ιατρική περίθαλψη. Εκεί συνεχίζει να αποτελεί υψηλό κίνδυνο εγκατάλειψης και τοποθέτησης παιδιών σε ιδρυματική φροντίδα αντί

για υποστήριξη για να παραμείνουν στην οικογένειά τους, με 3.800 παιδιά να χωρίζονται από την οικογένειά τους κάθε χρόνο. Τέλος, τον Απρίλιο του 2019, αναφέρθηκε ότι 829 παιδιά ζούσαν σε ιδρύματα – 13 ιδρύματα για 347 παιδιά ηλικίας 7 έως 18 χωρίς γονική μέριμνα και 14 ιδρύματα ιατροκοινωνικής φροντίδας για 482 παιδιά ηλικίας 0-3 ετών. Πόσα από αυτά τα παιδιά είχαν αναπηρία δεν ήταν διαθέσιμη η πληροφορία. Το μέσο μέγεθος του ιδρύματος είναι λίγο πάνω από 30 θέσεις. Αν και όλα εξειδικευμένα ιδρύματα για παιδιά αναφέρθηκε ότι είχαν κλείσει μέχρι το τέλος του 2015 και 6 από αυτά είχαν γίνει ιδρύματα για ενήλικες καθώς τα παιδιά που τοποθετήθηκαν σε αυτά έκλεισαν την ηλικία των 18.

Το 2018, 480 αιτούντες άσυλο θεωρήθηκαν ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών (eurostat, 2021). Το Eurochild 2019 στην εξαμηνιαία έκθεση για τα δικαιώματα του παιδιού (Eurochild, New opportunities for investing in children 2019. Eurochild report on the European Semester, 2019) δείχνει ότι τα ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά μετανάστες τοποθετούνται κυρίως σε Κέντρα Υποδοχής και Καταγραφής Προσφύγων (Κ.Α.Π.) όπου, σημειώνεται, οι συνθήκες δεν είναι κατάλληλες για παροχή επαρκή φροντίδα και διασφάλιση της ασφάλειας των παιδιών.

Η διαδικασία της αποϊδρυματοποίησης υποστηρίχθηκε πρόσφατα από την προετοιμασία της νομοθεσίας για την ποιότητα των κοινωνικών υπηρεσιών. Ένα σύνολο προτύπων ποιότητας περιλαμβάνει αξιολόγηση των αναγκών των χρηστών υπηρεσιών, οικονομικών και ποιοτικών μηχανισμών διασφάλισης.

Σημειώθηκε σημαντική πρόοδος στη μείωση του αριθμού των παιδιών στα ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες. Όλα τα μεγάλα ιδρύματα έχουν πλέον κλείσει, αλλά οι υπηρεσίες στέγασης στην κοινότητα μπορούν ακόμα να φτάσουν 15 παιδιά και υποστήριξη για όσους εγκαταλείπουν ιδρύματα επειδή είναι 18 ετών δεν είναι γνωστή. Συνεχής εστίαση σχετικά με τη δημιουργία συστημάτων υποστήριξης της οικογένειας θα διασφαλίσει τη συνέχιση της αποϊδρυματοποίησης και την πρόληψη.

2.3.3 Θεσμοθέτηση, υιοθεσία, αναδοχή

Η Βουλγαρία και η Ρουμανία προσχώρησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση τον Ιανουάριο του 2007. Στα χρόνια πριν από την ένταξή τους, δόθηκε μεγάλη έμφαση στις διατάξεις για τα άπορα παιδιά και στις δύο χώρες και ιδιαίτερα σε αυτό που θεωρήθηκε από πολλούς ως υπερβολική χρήση της διακρατικής υιοθεσία σε βάρος της ανάπτυξης της εγχώριας υιοθεσίας και αναδοχής.

Ο αριθμός των διεθνών υιοθεσιών από τη Βουλγαρία αυξήθηκε απότομα τη δεκαετία του 1990, φτάνοντας στο ανώτατο όριο των 1.129 (18 ανά 1.000 γεννήσεις) το 2002. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου ο αριθμός των εγχώριων υιοθεσιών έπεφταν. Το 1997 η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχολιάζει «Όσον αφορά την υιοθεσία, παρά τις πρόσφατες αλλαγές στη νομοθεσία, η Επιτροπή ανησυχεί για την έλλειψη συμβατότητας της ισχύουσας νομοθεσίας - πλαίσιο με τις αρχές και τις διατάξεις της Σύμβασης, ιδίως όσον αφορά την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού (άρθρο 3)». Υπήρξε επίσης μεγάλη κριτική από ΜΚΟ όπως η «Save the Children» που δημοσίευσε μια καταδικαστική έκθεση που επισυνάπτεται ως αποδεικτικό στοιχείο με την υποβολή του Εθνικού Εμπειρογνώμονα.

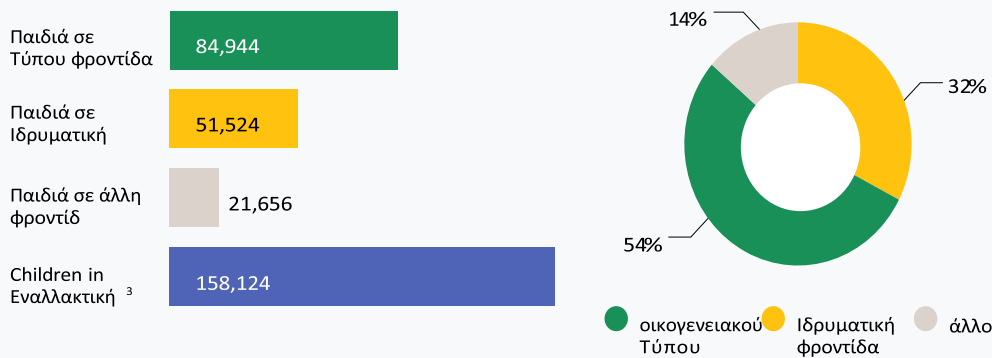
Η Βουλγαρία επικύρωσε τη σύμβαση της Χάγης το 2003 και έκτοτε ο αριθμός των διακρατικών υιοθεσιών μειώθηκαν απότομα σε λιγότερο από 100 το 2006 ενώ οι εγχώριες υιοθεσίες έχουν αυξηθεί σε περίπου 700 ετησίως. Τα περισσότερα από τα παιδιά που τοποθετήθηκαν «εντός χώρας» ήταν ηλικίας κάτω των 3 ετών και κανένα παιδί με αναπηρία δεν τοποθετήθηκε για διακρατική υιοθεσία. Το 2007 υπήρχαν μόνο 135 παιδιά σε ανάδοχη φροντίδα. Πάνω από 2.000 αλλοδαποί υιοθέτες είχαν κάνει αίτηση για παιδί και άνω των 500 είχαν εγκριθεί. Τη δεκαετία του 2000 -2010 οι ιδιωτικές υιοθεσίες μετά την προσχώρηση της Βουλγαρίας στον ενιαίο ευρωπαϊκό οικονομικό χώρο και κατόπιν στην Ε.Ε. αυξήθηκε ο αριθμός των βρεφών βουλγαρικής εθνικότητας που τοποθετούνταν μέσω της ιδιωτικής υιοθεσίας σε ελληνικές οικογένειες.

Ο αριθμός των διακρατικών υιοθεσιών από τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία (που ήταν οι κύριες χώρες καταγωγής παιδιών από διακρατική) έχει μειωθεί απότομα τα τελευταία χρόνια και έως το 2004 αντιπροσώπευαν το 26 τοις εκατό όλων των υιοθεσιών στη Βουλγαρία.

2.4 Γαλλία

● Συμπεριλήφθηκαν όλα τα παιδιά στην εναλ.

● Κατηγορίες παιδιών που εξαιρέθηκαν: Παιδιά με Αναπηρία που βρίσκονται σε ιδρυματική Όχι (επειδή κινδυνεύουν) στην οικογένειά

Πίνακας 4

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «Better data for better child protection systems in Europe» France (2021) p.128 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.4.1 Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων και παιδιά με αναπηρία)

Αν και τα στοιχεία (Jan Šiška, 2020) δεν είναι ιδιαίτερα σαφή, το 2014 (Ágnes Turnpenny G. P., 2019) αναφέρθηκε ότι περίπου 10.000 παιδιά «έλαβαν φροντίδα» από ειδικά ιδρύματα και όχι στο σχολείο. Από αυτά τα 4.352 αναφέρθηκαν ότι ζουν στα ιδρύματα, συγκριτικά με τα 4.264 το 2010. Όλες οι υπηρεσίες για παιδιά (τόσο αυτά με εκπαιδευτικό όσο και αυτά χωρίς εκπαιδευτικό περιεχόμενο) ήταν μεγαλύτερες από 30 θέσεις σε μέγεθος (FundamentalRightsAgency, 2017). Πολλά από τα ιδρύματα για παιδιά χωρίστηκαν κατά τύπο αναπηρίας. Πόσα παιδιά ζούσαν σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα δεν ήταν διαθέσιμα σε αυτά τα δεδομένα. Τα προηγούμενα στοιχεία (π.χ. από το DECLOC, 2007) δεν ήταν δυνατό να αναλυθούν ανά κάτοικο σε σχέση με την ημερήσια παρουσία και συνδύαζε επίσης όλους τους διαφορετικούς τύπους ρυθμίσεων, αλλά προτάθηκε ότι σχεδόν 130.000 παιδιά φοιτούσαν σε ιδρύματα.

Στην έκθεση κομητείας του FRA Independent Living Background 2017 για τη Γαλλία (FundamentalRightsAgency, 2017), προτάθηκε ότι μεταξύ 50 και το 60% των χώρων σε όλους τους τύπους περιοχών ήταν ιδρυματικές, συμπεριλαμβανομένων των σχολείων. Η έκθεση του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ από την επίσκεψη το 2017 (Jan Šiška, 2020)σ.54 έδειξε ότι περίπου 100.000 παιδιά με αναπηρίες εξακολουθούσαν να ζουν σε ιδρύματα.

2.4.2 Ασουνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Το 2018, υπήρχαν 740 παιδιά που θεωρήθηκαν επίσημα ως ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών (Eurostat, 2020) δείχνοντας μία αύξηση από το 2009. Ωστόσο, σημειώθηκε ότι η Γαλλία δεν έλαβε τον αριθμό των παιδιών που χορηγήθηκαν και εκείνων που δεν τους προσφέρθηκε η κοινωνική προστασία που θα έπρεπε (Jan Šiška, 2020, p.55) και πολλοί απομακρύνθηκαν από τις υπηρεσίες υποστήριξης με βάση την ηλικία τους που αμφισβητήθηκε. Λίγες πληροφορίες ήταν διαθέσιμες σχετικά με τη διαμονή, αλλά ήταν σαφές ότι άλλα παιδιά στεγάζονταν σε κέντρα υποδοχής (συμπεριλαμβανομένων των καταυλισμών στη βόρεια Γαλλία) και άλλα σε παιδικά σπίτια σε όλη τη χώρα. Η UNICEF ανέφερε πολύ κακές συνθήκες για τα παιδιά, ειδικά στους καταυλισμούς στη Βόρεια Γαλλία. Παιδιά που μεταφέρθηκαν σε άλλα μέρη επέστρεψαν στους καταυλισμούς στο Καλαί για να προσπαθήσουν να φτάσουν στο Ηνωμένο Βασίλειο με πολύ επικίνδυνα και παράνομα μέσα. Πολλοί καταλήγουν άστεγοι και κοιμούνται σε πρωτόγονα καταλύματα. Το 2018 η Human Rights Watch ανέφερε ότι περίπου 200 ασυνόδευτοι μετανάστες παιδιά κοιμόντουσαν σε δρόμους στο Παρίσι (HRW, 2018).

2.4.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Δύο νόμοι , από το 2007 και το 2016 αναμόρφωσαν την προστασία των παιδιών. Στα τέλη του 2019 , δρομολογήθηκε επίσης ένα νέο σύμφωνο για τα παιδιά με σκοπό τη βελτίωση της κατάστασης των παιδιών υπό φροντίδα.

Ο νόμος του 2016 αντιμετωπίζει τον κατακερματισμό και την έλλειψη διάρθρωσης μεταξύ των θεσμικών οργάνων, καθώς και οι ανισότητες μεταξύ των περιοχών έχουν επισημανθεί σε αρκετές εκθέσεις. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, ο νόμος του 2016 θεσπίζει ένα Εθνικό Συμβούλιο Προστασίας του Παιδιού (CNPE) υπό τον πρωθυπουργό. Αποστολή του CNPE είναι η προώθηση του συντονισμού των φορέων παιδικής προστασίας (υπηρεσίες δικαιοσύνης, τμήματα, παιδοψυχιατρική κ.λπ.). Προτείνει στην κυβέρνηση κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία των παιδιών προκειμένου να οικοδομηθεί μια εθνική στρατηγική.

Ταυτόχρονα, ο νόμος ενισχύει τις εξουσίες των παρατηρητηρίων: Το Εθνικό Παρατηρητήριο Παιδικής Προστασίας (ONPE), και τα υπηρεσιακά παρατηρητήρια για την προστασία των παιδιών (ODPE), τα οποία συλλέγουν και αξιολογούν τα δεδομένα των τμημάτων. Τα πρωτόκολλα πρόληψης, που συνάπτονται για πέντε χρόνια, καταρτίζονται σε κάθε τμήμα από τον πρόεδρο του νομαρχιακού συμβουλίου με τους διάφορους θεσμικούς και συνεταιριστικούς ηγέτες που καλούνται να εφαρμόσουν δράσεις πρόληψης για τα παιδιά και τις οικογένειές τους.

Το Διάταγμα του 2016 περιγράφει λεπτομερώς το περιεχόμενο και τις μεθόδους επεξεργασίας του.

Ο νόμος του 2007 εξουσιοδότησε το νομαρχιακό συμβούλιο να παραπέμψει την υπόθεση στον εισαγγελέα σε περίπτωση άρνησης της αξιολόγησης από τους γονείς, αδυναμία ή άρνηση σύναψης σύμβασης ,αποτυχία της ενίσχυσης.

Η αίτηση έγκρισης διασφαλίζει ότι οι οικογενειακές, εκπαιδευτικές, κοινωνικές και ψυχολογικές συνθήκες υποδοχής αντιστοιχούν στις ανάγκες και τα συμφέροντα ενός υιοθετημένου παιδιού. Προβλέπει διαφορά ηλικίας έως και 50 ετών μεταξύ του νεότερου από τους υιοθετούντες και του μικρότερου από τα παιδιά που προτίθεται να υιοθετήσει. Η έγκριση ισχύει για πέντε χρόνια. Οι γονείς περνούν από υποχρεωτική εκπαίδευση. Η υιοθεσία είναι κλειστού και ανοικτού τύπου. **(Ανοικτού τύπου** -κατά άλλους απλή υιοθεσία- είναι η υιοθεσία που διατηρούνται σε κάποιο βαθμό η επικοινωνία με το βιολογικό περιβάλλον και σε κάποιες χώρες το παιδί έχει δικαίωμα στα περιουσιακά στοιχεία και των δύο οικογενειών. Αντίθετα στην **κλειστού** τύπου διακόπτονται δια παντός οι σχέσεις του ανήλικου με από τη βιολογική του οικογένεια.)

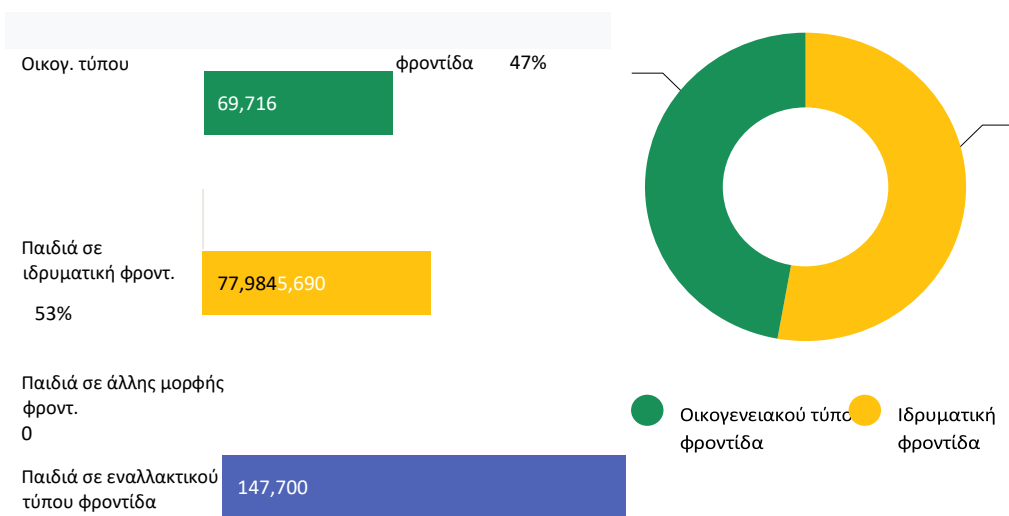
Μπορούν να αιτηθούν (France, 2023) για υιοθεσία, σύζυγοι παντρεμένοι για περισσότερα από δύο χρόνια, είτε είναι του ίδιου φύλου είτε διαφορετικού φύλου. Πρέπει να είναι και οι δύο τουλάχιστον 28 ετών, εκτός αν είναι παντρεμένοι για περισσότερα από δύο χρόνια. Ωστόσο, οι σύντροφοι σε σύμφωνο συμβίωσης και τα άγαμα ζευγάρια δεν μπορούν να υιοθετήσουν από κοινού (μόνο ένας από τους συντρόφους ή ένα από τα μέλη του ζευγαριού μπορεί να είναι θετός γονέας). Οι μονογονεϊκοί να είναι ηλικίας τουλάχιστον 28 ετών. Ωστόσο, εάν το άτομο είναι παντρεμένο, πρέπει να έχει τη συμφωνία του/της συζύγου του. Ο υιοθετών ή οι υιοθετούντες πρέπει να είναι τουλάχιστον 15 ετών μεγαλύτεροι από το παιδί που επιθυμούν να υιοθετήσουν, ωστόσο, ο δικαστής μπορεί να επιτρέψει εξαιρέσεις εάν η διαφορά ηλικίας είναι μικρότερη. Σημειώνεται ότι στην ειδική περίπτωση της υιοθεσίας τέκνου συζύγου, ο υιοθετών δεν χρειάζεται να πληροί την ηλικιακή προϋπόθεση. Επιπλέον, η ελάχιστη διαφορά ηλικίας μεταξύ του υιοθετούμενου και του υιοθέτη μειώνεται στα 10 έτη.

Το σύστημα πρόνοιας της Γαλλίας βασίζεται σε ένα περίπλοκο δίκτυο δημόσιων υπηρεσιών καθολικής πρόσβασης που είναι αρκετά αποτελεσματικό όσον αφορά τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας και των βασικών αναγκών. Οι υπηρεσίες προστασίας και πρόνοιας των παιδιών, Aide sociale à l'enfance (ASE), λειτουργούν σε αυτό το ισχυρό πλαίσιο σε γεωγραφικό

προσδιορισμό, με προτεραιότητες και πρωτόκολλα να αποφασίζονται σε καθένα από τα 101 διαμερίσματα της Γαλλίας.

Πρέπει ο αιτών (για αναδοχή) να είναι άνω των 25 ετών (Vincent Ramon, 2011) να γνωρίζει καλά τη γαλλική γλώσσα, να διαθέτει δωμάτιο για το παιδί και να είναι σωματικά και ψυχικά ικανός. Μετά τη θετική αξιολόγηση εκδίδεται πιστοποίηση προαπαιτούμενο της οποίας είναι η εκπαίδευση 60ωρών και μέχρι 240 ώρες συνεχιζόμενης εκπαίδευσης στη διάρκεια δύο ετών. Το επίδομα ανέρχεται από 950 -1400€ εκτός των υλικών παροχών για το παιδί και επιπλέον 130 ευρώ για άλλες ανάγκες. Θεωρείται αμειβόμενη εργασία με ασφάλιση και συνταξιοδότηση περίπου στα 1230 ευρώ μηνιαία, αλλά ποικίλει ανά γεωγραφικό διαμέρισμα. Πέραν της επαγγελματικής αναδοχής υλοποιούνται και προγράμματα έκτακτης ανάγκης ή βραχυχρόνια. Ένα άτομο μπορεί να παραμείνει στην αναδοχή ως την ηλικία των 21 ετών. Η Γαλλία ίσως της εξαρτημένης σχέσης εργασίας έχει επάρκεια αναδόχων γονέων. Ακολουθεί το Αγγλικό μοντέλο στην αξιολόγηση Υ.Θ/Α.Γ.

2.5. Γερμανία

Πίνακας 5

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «Better data for better child protection systems in Europe» Germany (2021) p.110 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.5.1 Παιδιά

Η Γερμανία (Jan Šiška, 2020) παρέχει ένα μοντέλο φροντίδας που ονομάζεται «Erziehungswohngruppen» (Εκπαίδευση Group Home), που χρησιμοποιείται για παιδιά που είναι πιθανό να χρειαστούν μακροχρόνια φροντίδα.

Εδώ, τα παιδιά ζουν με έναν συνεχή φροντιστή που τα φροντίζει (σε 24ωρη) βάρδια σε μια μικρή ομάδα, προσπαθώντας να αναπαραγάγει ένα οικογενειακό περιβάλλον τόσο στενά όσο είναι δυνατόν. Αυτό τους προσφέρει μια μόνιμη ενήλικη παρουσία και μια σταθερή και αξιόπιστη σχέση καθ' όλη τη διάρκεια της φροντίδας τους. Με αυτόν τον τρόπο, αυτά τα σπίτια μοιάζουν περισσότερο στην ειδική ανάδοχη φροντίδα παρά σε ένα παραδοσιακό βρετανικό παιδικό σπίτι. Παιδιά όλων των ηλικιών ζούνε μαζί. Στα στοιχεία που δίνονται δε διευκρινίζεται αν στις ιδρυματικές δομές περιλαμβάνονται και οι Εκπαιδευτικού περιεχομένου.

2.5.2. Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Το 2018, υπήρχαν λίγο περισσότεροι από 4.000 αιτούντες άσυλο που θεωρήθηκαν ως ασυνόδευτα παιδιά (Eurostat, 2020). Αυτός ο αριθμός ήταν τριπλάσιος των αιτούντων από ό,τι είχε σημειωθεί το 2009. Ωστόσο, είχε σημειωθεί σημαντική αύξηση σε πάνω από 22.000 το 2015 και σχεδόν 36.000 το 2016. Πολύ λίγες πληροφορίες ήταν διαθέσιμες σχετικά με την κατάσταση διαβίωσης, αλλά και την καθοδήγηση σχετικά με τη διαδικασία. Συνήθως όταν κάποιος αυτό τιτλοφορείται ως ασυνόδευτο παιδί η τάση είναι ότι τα ασυνόδευτα παιδιά είτε αποστέλλονται να ζήσουν με συγγενείς εάν έχουν στη χώρα, τίθενται σε ανάδοχη φροντίδα ή στεγάζονται σε άσυλο. Για το τελευταίο δεν υπάρχουν στοιχεία από τις Γερμανικές αρχές. (Aasim, 2018)

2.5.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Η διαδικασία της υιοθεσίας έχει ως εξής: Το κέντρο υιοθεσίας (Bremen, 2023) ελέγχει την καταλληλότητα των αιτούντων και πραγματοποιεί την τοποθέτηση των παιδιών με νέους γονείς. Ο έλεγχος καταλληλότητας πραγματοποιείται με υποχρεωτική συμμετοχή σε σεμινάριο, έγγραφα προς υποβολή, συνεντεύξεις καθώς και κατ' οίκον επισκέψεις. Επιπλέον, πρέπει να συμπληρωθεί ένα έντυπο αίτησης και να ετοιμαστεί μια περιγραφή ζωής από τους αιτούντες, η οποία εξετάζει πιο προσεκτικά τα προηγούμενα στάδια της ζωής καθώς και τις οικογενειακές σχέσεις και άλλους συναισθηματικούς δεσμούς. Μόνο μετά από θετική εξέταση αναγνωρίζονται ως αιτούντες υιοθεσία. Η ομάδα στο κέντρο υιοθεσίας αποφασίζει ποιοι θετοί γονείς επιλέγονται

για ένα παιδί. Το συμφέρον του παιδιού είναι πάντα πρώτο. Η τοποθέτηση γίνεται όταν επιτευχθεί η ανάπτυξη μιας σχέσης γονέα-παιδιού.

Ο αιτών πρέπει να έχει δικαιοπρακτική ικανότητα. Η διαδικασία αξιολόγησης και εκπαίδευσης γίνεται επί πληρωμή από τους Υ.Θ.Γ. Τα παντρεμένα ζευγάρια μπορούν να υιοθετήσουν μόνο από κοινού και πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

Ελάχιστη ηλικία 25 ετών - για παντρεμένα ζευγάρια ισχύει: ο ένας σύζυγος πρέπει να είναι τουλάχιστον 25 ετών, ο άλλος τουλάχιστον 21 ετών. Πρέπει να αποδεικνύεται ασφαλές εισόδημα ή επαρκής οικονομική ασφάλεια. Οι επαγγελματικές συνθήκες πρέπει να επιτρέπουν επαρκή χρόνο για την ανατροφή των παιδιών.

Η υγεία πρέπει να αποδεικνύεται με πιστοποιητικό υγείας. Αρκεί η βεβαίωση από τον οικογενειακό γιατρό. Το πιστοποιητικό υγείας είναι τυποποιημένη φόρμα που δίδεται από τον αιτούντα στο γιατρό να συμπληρωθεί και Λευκό ποινικό Μητρώο .

Το ζεύγος θα πρέπει να έχει ζήσει μαζί για τουλάχιστον τέσσερα χρόνια.

Οι θετοί γονείς πρέπει να σέβονται τη θρησκεία του παιδιού ή την επιθυμία για θρησκευτική ανατροφή των γονέων που γεννήθηκαν.

Δεν επιτρέπεται να επιδιωχθούν παράλληλες ιατρικές διαδικασίες για να αποκτήσουν βιολογικό παιδί.

Προτιμάται η κοινή υιοθεσία. Οι μεμονωμένοι υποψήφιοι θα ληφθούν υπόψη για υιοθεσία μόνο εάν:

- ένα συγγενικό παιδί υιοθετείται.
- υπάρχει ήδη μια σημαντική σχέση με το παιδί.
- η υιοθεσία διατηρεί το οικείο περιβάλλον διαβίωσης.
- διασφαλίζεται ότι το παιδί θα μεγαλώσει σε σταθερές κοινωνικές συνθήκες.

Σε ορισμένα κράτη μέλη (EUFRA, 2014), όπως η Γερμανία και η Ρουμανία, όπου δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις για τα ιδρύματα, ο αριθμός των παιδιών θα πρέπει να αποφασίζεται κατά περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη τα υπάρχοντα κριτήρια και άλλες απαιτήσεις. Πολύ συχνά, υπάρχουν γενικές διατάξεις που συνδέουν τον μέγιστο αριθμό παιδιών με πτυχές όπως: η διαθεσιμότητα χώρου, η σωματική και πνευματική ικανότητα του παιδιού και οι ανάγκες του, ο αριθμός των ενήλικων φροντιστών σε ανάδοχη οικογένεια και ο αριθμός των βιολογικών παιδιά που ζουν στο σπίτι. Η ιδιωτική υιοθεσία δεν επιτρέπεται.

Στην πράξη, σε πολλά κράτη μέλη (EUFRA, 2014) υπάρχουν ειδικές διατάξεις για την αναδοχή και εναπόκειται στην αρμόδια αρχή ή στους κοινωνικούς επαγγελματίες να αξιολογήσουν την ικανότητα μιας ανάδοχης οικογένειας ή/και να είναι υπεύθυνοι για το μεμονωμένο παιδί να αποφασίσουν.

Για την αναδοχή οι προϋποθέσεις είναι λιγότερο αυστηρές. (Για παράδειγμα στην υιοθεσία τα ομόφυλα ζευγάρια δεν επιτρέπονται, στην αναδοχή υπό όρους επιτρέπονται). Αυτό οδήγησε σε πολλές επιστροφές παιδιών και επανατοποθετήσεων. Τα τελευταία χρόνια και η Γερμανία προσαρμόζεται με τις ευρωπαϊκές πολιτικές αν και το κάθε ομόσπονδο κράτος από τα 16 μπορεί να διαφοροποιεί τον τρόπο που ασκεί την αναδοχή.

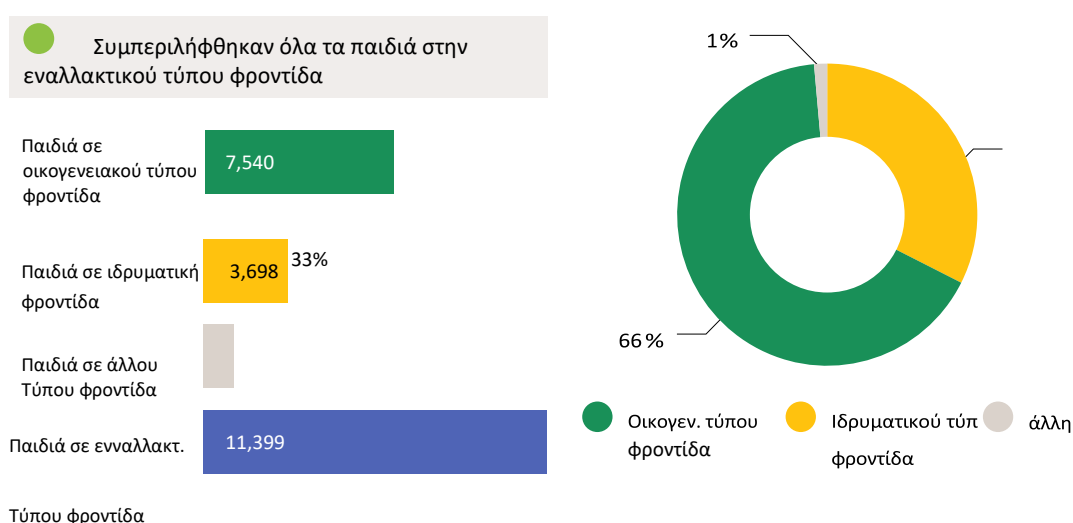
Το προτιμώμενο μοντέλο που επιλέγεται από τη χώρα εστιάζει στο σχέση μεταξύ αναγκών και καθηκόντων αφενός και πόροι για συναλλαγή μαζί τους από την άλλη (Wolf, 2007). Το μοντέλο, λοιπόν, επικεντρώνεται στην ανάλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα άτομα που ασχολούνται με την ανατροφή: το παιδί, τους φροντιστές, τα βιολογικά παιδιά των ανάδοχων γονέων, του ανάδοχου τέκνου τη βιολογική οικογένεια και άλλα σημαντικά άτομα.

Ο Wolf (2009) συνειδητοποιώντας την αποτυχία της συστήματος αναδοχής στη Γερμανία κι ως έχει πρωτοεισαχθεί στην Ευρώπη από το 1930 ξεκινά να ενσωματώνει τα ευρήματα των διαφόρων μελετών σε αυτό το πλαίσιο και να συνδέσουν τις ανάγκες των παιδιών και των φροντιστών, στοιχεία σχετικά με την αποτελεσματικότητα της υπηρεσίας και τα επιθυμητά αποτελέσματα για τα παιδιά. Ένα αρχικό βήμα που καλύπτεται στη γερμανική έρευνα είναι να εντοπίσει τα προβλήματα και τις εργασίες αντιμετωπίζοντας όλα τα μέρη: το παιδί, οι ανάδοχοι γονείς, τη βιολογική οικογένεια και τα βιολογικά παιδιά των ανάδοχων γονέων. Χρησιμοποιώντας αυτή τη λίστα, εντοπίζονται συγκεκριμένα οι προβληματικές περιοχές, δυσκολίες και καθήκοντα που βιώνουν και ασκούν οι ανάδοχοι γονείς όσον αφορά το ανάδοχο παιδί, τη γέννηση, άλλα μέλη της οικογένειας, εξωτερικές παρεμβάσεις, και τη ζωή των ανάδοχων γονέων.

Το επόμενο βήμα είναι η ενσωμάτωση των ευρημάτων σχετικά με την αποτελεσματικότητα των ειδικών παρεμβάσεων στα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί. Τέλος, μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί το μοντέλο για να αξιολογεί και βελτιώνει την ποιότητα των υπηρεσιών προσδιορίζοντας ποιος είναι υπεύθυνος για τη διαμόρφωση και την αξιοποίηση νέων υπηρεσιών που χρειάζονται αλλά δεν είναι ακόμη διαθέσιμες. Στην διαδικασία αυτής της βοήθειας, το παιδί, οι ανάγκες, οι κίνδυνοι και οι διαθέσιμοι πόροι μπορούν να συγκεντρωθούν σε μια παιδαγωγική αξιολόγηση και αποτελεσματικές παρεμβάσεις που ορίζονται να αποτυπώνονται σε ένα αντίστοιχο σχέδιο φροντίδας. Ένα πλεονέκτημα αυτής της προσέγγισης είναι ότι εφιστά την προσοχή σε διαρθρωτικά ζητήματα που υπερβαίνουν το εύρος επιμέρους περιπτώσεων. Στη Γερμανία, για παράδειγμα, μετά την τοποθέτηση του παιδιού στην ανάδοχη οικογένεια, συχνά παραμένει εντελώς ασαφές ποιος θα έπρεπε να είναι υπεύθυνος για τη βοήθεια της βιολογικής οικογένειας.

Τονίζει την ανάγκη η χώρα να κινητοποιηθεί για διεθνή συνεργασία μεταξύ Ερευνητών , φορέων χάραξης πολιτικής και επαγγελματιών. Η έρευνα που διατίθεται στη Γερμανία είναι πιο περιορισμένη σε μέγεθος και είναι συνήθως προερχόμενη από Αγγλόφωνες χώρες και τη Σκανδιναβία. Επισημαίνει ότι το επιστημονικό υπόβαθρο είναι περιορισμένο και υπάρχει έλλειψη διαμήκους απόδειξης. Τείνουν επίσης να είναι περισσότερο θεωρητικά, με πρόθεση ενημέρωσης ακαδημαϊκών κλάδων χωρίς αυτό να συνεπάγεται αντίστοιχα βελτίωση των υπηρεσιών.

2.6 Δανία

Πίνακας 6

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «Better data for better child protection systems in Europe» Denmark (2021) p.102 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.6.1 Παιδιά

Η έκθεση ANED 2019 για την Ανεξάρτητη Διαβίωση ανέφερε ότι το 2017 υπήρχαν 2.405 παιδιά σε κατοικίες ιδρύματα και 1.982 παιδιά σε κοινωνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Μόνο 250 παιδιά αναφέρθηκαν ότι βρίσκονταν σε ίδρυμα ειδικά για παιδιά με αναπηρίες, αλλά τουλάχιστον μερικά από τα παιδιά σε άλλα περιβάλλοντα, έχουν αναπηρία. Στοιχεία από το 2016 είχε δείξει ότι η τοποθέτηση σε ένα ίδρυμα ήταν πιθανό να αντικατοπτρίζει προκλητική συμπεριφορά (52%), αυτισμό ή ΔΕΠΥ (20%), προβλήματα ψυχικής υγείας στο 2% και άλλες αναπηρίες στο 5% των

περιπτώσεων. Υπήρχαν λίγες αλλαγές από το 2011. Αυτό είναι ουσιαστικά πολύ λιγότερο ποσοστό από ό,τι είχε αναφερθεί το 2007 (έκθεση DECLOC), όταν υπήρχαν πάνω από 11.000 θέσεις σε ιδρύματα, υπηρεσίες στέγασης, κοινωνικές παιδαγωγικές υπηρεσίες και οικοτροφεία. Ωστόσο, όπως και για τους ενήλικες, οι υπηρεσίες για παιδιά διέφεραν ουσιαστικά σε μέγεθος ((ANED), 2019) – για παράδειγμα, οι υπηρεσίες που καταγράφηκαν ως «ίδρυμα κατοικίας» το 2014 κυμαίνονταν σε μέγεθος από 1-5 θέσεις σε περισσότερες από 100 θέσεις. Αυτό ίσχυε επίσης για τις υπηρεσίες που αναφέρονται ως «κοινωνική στέγαση» ή «ομαδικές κατοικίες» ή «σπίτια καταφυγίων».

2.6.2. Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Το 2018 υπήρχαν 240 αιτούντες άσυλο που θεωρήθηκαν ως ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών. Τα μεγαλύτερα μεγέθη σε αριθμούς ήταν 2.125 το 2015. Το 2018, αναφέρθηκε ότι «τα ασυνόδευτα παιδιά που ζητούν άσυλο δεν λαμβάνουν πλέον άδειες προσωρινής παραμονής αλλά παραμένουν στα κέντρα ασύλου μέχρι να είναι αρκετά ώριμα για να υποβληθούν σε «διαδικασία ασύλου». Μετά τη χορήγηση ασύλου, ο δήμος και ο νέος θα αποφασίσουν πού θα ζήσει. Σε άτομα κάτω των 16-17 ετών μπορεί να προσφερθεί ανάδοχη οικογένεια (με πλήρες ωράριο ή τα Σαββατοκύριακα/αργίες εάν μένουν σε ίδρυμα) αλλά κυρίως τους προσφέρεται μια θέση σε ένα ίδρυμα (συνήθως το ίδιο με τα παιδιά της Δανίας που φροντίζουν) ή ένα κοινό σπίτι για νέους (ημιαυτόνομη διαβίωση). (Bendixen, 2016)

Ένα μοντέλο (Jan Šiška, 2020) που χρησιμοποιείται στη Δανία, το «Family Based Group Homes», αντιπροσωπεύει ένα υβριδικό μοντέλο της φροντίδας. Χρειάζονται ορισμένα στοιχεία τόσο της ανάδοχης όσο και της οικιακής φροντίδας, με βάση ένα σταθερό και συνεχές οικογενειακό πλαίσιο που παρέχει και συνέχεια στα παιδιά, ενώ το εξωτερικό προσωπικό αποκτά τις επαγγελματικές δεξιότητες που δεν μπορούν να προσφέρουν οι ανάδοχες οικογένειες για υποστήριξη παιδιών με ειδικές ανάγκες.

Είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι και τα δύο μοντέλα (Δανίας και Γερμανίας «Erziehungswohngruppen» (Εκπαίδευση Group Home)) στοχεύουν σε παιδιά με αναπηρίες, γεγονός που υποδηλώνει την έλλειψη άλλων υπηρεσιών υποστήριξης για αυτά τα παιδιά και μπορεί να οδηγήσει σε υπερβολική εξάρτηση από ιδρυματικές λύσεις για τη φροντίδα τους (Jan Šiška, 2020).

2.6.3. Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Στην υιοθεσία οι γενικές απαιτήσεις είναι η διαφορά ηλικίας μεταξύ παιδιού και αιτούντος και δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 42 έτη. Οι θετοί γονείς θα πρέπει να έχουν ζήσει μαζί για

τουλάχιστον 2½ χρόνια. Η σωματική και ψυχική υγεία των θετών γονέων δεν πρέπει να είναι τέτοια που θα μπορούσε να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην κατάσταση του παιδιού.

Υπάρχουν περίπου 1300 υιοθεσίες κάθε χρόνο (Adoption & Samfund, 2004), από τις οποίες περίπου οι 600 είναι εθνικές υιοθεσίες. Το 90 τοις εκατό των εθνικών υιοθεσιών είναι υιοθεσίες από θετούς γονείς. Μόνο 20-30 εθνικές υιοθεσίες είναι ανώνυμες υιοθεσίες. (Το παιδί δε προέρχεται από το κρατικό σύστημα αλλά από διακρατικές υιοθεσίες ή άλλη πηγή).

Οι υιοθεσίες στο εξωτερικό ανέρχονται σε 700 παιδιά κάθε χρόνο, εκ των οποίων τα 600 είναι ανώνυμα. Η νομοθεσία της Δανίας δεν επιτρέπει στους Δανούς υπηκόους να υιοθετούν μέσω ξένων πρακτορείων, ακόμη και όταν ζουν στο εξωτερικό. Θεωρητικά, οι αλλοδαποί μπορούν να υιοθετήσουν παιδιά από τη Δανία, αλλά επειδή η ουρά αναμονής είναι πολύ μεγάλη, δεν υπάρχουν διαθέσιμα παιδιά από τη Δανία για υιοθεσία από το εξωτερικό.

Οι νόμοι περί υιοθεσίας της Δανίας είναι αρκετά αυστηροί και η υιοθεσία μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο εάν:

Έχουν εγκριθεί από τις αρχές της Δανίας για τη συγκεκριμένη ηλικία την κατάσταση υγείας, τον αριθμό των παιδιών. Η διαφορά ηλικίας μεταξύ του μεγαλύτερου θετού γονέα και του υιοθετούμενου πρέπει να είναι μικρότερη από 40 έτη με κατώτερο όριο τα 25 χωρίς σοβαρά προβλήματα υγείας λευκό ποινικό μητρώο και ως ζευγάρι (κατάσταση έγγαμοι-άγαμοι, μονογονιοί) να μένει και 2½ χρόνια μαζί.

Η ιδιωτική υιοθεσία επιτρέπεται μόνο για υιοθέτηση μέλους της οικογένειας η υπάρχουν ειδικοί δεσμοί με τη χώρα από την οποία υιοθετούν το παιδί (δηλαδή εργάζεται επί του παρόντος ως ξένος υπήκοος στη χώρα κ.λπ.)

Η αίτηση υιοθεσίας πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες για το εισόδημα, τα περιουσιακά στοιχεία και την υγεία των αιτούντων. Οι αιτούντες καλούνται επίσης να δηλώσουν εάν έχουν καταδικαστεί για έγκλημα.

Το Μικτό Συμβούλιο Υιοθεσίας αποτελείται από τρία μέλη: έναν κοινωνικό λειτουργό, έναν ιατρό και έναν νομικό λειτουργό και αποφασίζει εάν οι αιτούντες μπορούν να εγκριθούν ως θετοί γονείς.

Εάν το Μικτό Συμβούλιο Υιοθεσίας αποφασίσει ότι πληρούνται οι γενικές προϋποθέσεις, οι αιτούντες μπορούν να συνεχίσουν τη διαδικασία υιοθεσίας.

Η Danish International Adoption (DIA) είναι υπεύθυνη για την τοποθέτηση αλλοδαπών παιδιών σε Δανικές οικογένειες θετών. Το Εθνικό Συμβούλιο Υιοθεσίας της Δανίας (Adoption snævnet) αναθέτει σε παιδιά από τη Δανία για εθνική υιοθεσία. Η διαβούλευση για την υιοθεσία

στο Οικογενειακό Δικαστήριο αποφασίζει εάν μπορεί να εγκριθεί ως υιοθετών. Η διαδικασία εξέτασης (Ankestyrelsen, 2016) και έγκρισης χωρίζεται σε τρεις ξεχωριστές φάσεις. Από την 1η Ιανουαρίου 2016, εισήχθη μια τέταρτη φάση με υποχρεωτική συμβουλευτική υιοθεσίας στην περίοδο που περιβάλλει την υιοθεσία παιδιού.

Ο σκοπός των σταδίων

Σκοπός της σταδιακής διαδικασίας είναι η έρευνα να πάρει τον χαρακτήρα διαλόγου ανάμεσα σε αιτούντα και τις αρχές. Επιπλέον, μπορεί να διευκρινιστεί πολύ νωρίς στη διαδικασία εάν πληρούνται οι γενικές προϋποθέσεις για να εγκριθεί ως υιοθετών. Επιτρέπει επίσης στους αιτούντες που, μέσω του μαθήματος προετοιμασίας για την υιοθεσία, να έχουν συνειδητοποιήσει ότι η υιοθεσία δεν τους ανήκει, αλλά είναι δικαίωμα του παιδιού.

Στο πρώτο στάδιο, αξιολογούνται τα δικαιολογητικά. Αν πληρούνται οι βασικές προϋποθέσεις ο αιτών προχωρά στην επόμενη φάση αλλιώς σταματά εκεί. Το δεύτερο στάδιο αποτελείται από ένα μάθημα προετοιμασίας για υιοθεσία. Το μάθημα είναι υποχρεωτικό για όποιον κάνει αίτηση για υιοθεσία για πρώτη φορά η και για δεύτερη αίτηση εφ' όσον κριθεί ότι είναι αναγκαίο ή και το επιθυμούν οι ίδιοι.

Είναι το Δανικό Συμβούλιο Προσφυγών που οργανώνει και προσφέρει τα προπαρασκευαστικά μαθήματα για την υιοθεσία. Η συμμετοχή στο μάθημα κοστίζει 2.500 DKK ανά άτομο.

Το προπαρασκευαστικό μάθημα υιοθεσίας είναι ένα μάθημα διάρκειας 2 Σαββατοκύριακων με μεσοδιάστημα περίπου τριών έως τεσσάρων εβδομάδων. Και τα δύο Σαββατοκύριακα ξεκινούν το Σάββατο στις 11.00 και τελειώνει την Κυριακή στις 16:00. Γίνονται σε συγκεκριμένο γι αυτό το σκοπό χώρο και η διανυκτέρευση είναι υποχρεωτική και τα δύο Σαββατοκύριακα των μαθημάτων. Είναι δυνατή η εγγραφή σε ένα μάθημα με συμμετοχή μόνο και στα δύο καθορισμένα Σαββατοκύριακα μαθημάτων. Αυτό σημαίνει ότι δεν είναι δυνατή η μετακίνηση του μαθήματος σε σχέση με το πρώτο και το δεύτερο μέρος του μαθήματος. Πριν από το μάθημα, δίνεται υλικό μαθημάτων που μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο ως προετοιμασία για το μάθημα όσο και ως αναφορά αργότερα στη διαδικασία υιοθέτησης.

Στο τρίτο στάδιο γίνεται ατομική αξιολόγηση η οποία αποδεικνύει την ικανότητα για υιοθεσία του αιτούντα. Ο διευθυντής υποθέσεων του οικογενειακού δικαστηρίου κάνει μια περιγραφή βάσει συνεντεύξεων και κατά τη διάρκεια μιας κατ' οίκον επίσκεψης. Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, ο διαχειριστής της υπόθεσης θα επικεντρωθεί στην επισήμανση των πόρων και ενδεχομένως ευπάθειες που έχουν αντίκτυπο στην ικανότητά την Υ.Γ. να καλύψουν τις συνολικές

ανάγκες ενός υποψήφιου υιοθετημένου παιδιού, να αποσαφηνιστεί η ποιότητα της προσκόλλησής-κινήτρων και η ικανότητα δημιουργίας σχέσης με το παιδί ώστε να επιτευχθεί ο γονικός δεσμός, καθώς και να αποκαλύψει τη διορατικότητά-προσαρμογή και την κατανόηση των ειδικών αντιδράσεων, της συμπεριφοράς, των συναισθημάτων και των αναγκών του υιοθετημένου παιδιού - και τις σκέψεις για το χειρισμό τους. Επιπλέον, θα τονιστεί η κατανόηση και οι θέσεις του αιτούντα σχετικά με το ισχύον πλαίσιο έγκρισης.

Στο 4^ο στάδιο εγγράφονται σε λίστα αναμονής για διακρατική ή εθνική υιοθεσία και υποχρεωτική συμβουλευτική με την τοποθέτηση του παιδιού με στόχο ένα ομαλό ξεκίνημα στην κοινή τους ζωή.

Όλα τα στάδια είναι επί πληρωμή και με υποχρέωση για αναζήτηση ραντεβού και ευθύνη τήρησης των χρονικών προθεσμιών.

Η αποζημίωση στην αναδοχή δεν αφορά μόνο λειτουργικά έξοδα αλλά και του χρόνου που αφιερώνουν οι ανάδοχοι στην φροντίδα. Η πληρωμή κλιμακώνεται σύμφωνα με τον αριθμό των τυπικών αποδοχών, καθεμία από τις οποίες δίνει μηνιαία πληρωμή 3.559 κορωνών Δανίας [(λίρες στερλίνες) 450]. Ταυτόχρονα, οι φροντιστές λαμβάνουν ημερήσια πληρωμή για τα έξοδα διατροφής και διαμονής, ρούχα και δώρα γενεθλίων (για τα παιδιά που τοποθετούνται στην αναδοχή).

Μοντέλο αξιολόγησης 2.6.4

Σύμφωνα με τους Christian Christrup και Marianne Bruhn Kjeldsen (2010) στο στάδιο της αξιολόγησης των Υ.Α.Γ. οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση περιλαμβάνουν συνεντεύξεις, ανεπίσημες συνομιλίες, παρατήρηση και ανάλυση βασικών πληροφοριών. Ορισμένες συνεντεύξεις βασίζονται σε ερωτήσεις που έχουν δοθεί στην οικογένεια εκ των προτέρων, ενώ άλλες γίνονται αυθόρμητα προκειμένου να μετρηθούν οι αντιδράσεις των αιτούντων.

Χρησιμοποιείται επίσης η συμμετοχική παρατήρηση, όπου ο κοινωνικός λειτουργός ζητά από την οικογένεια να συμμετάσχει σε μια τεχνητά κατασκευασμένη κατάσταση. Είναι σύνηθες για δύο κοινωνικούς λειτουργούς να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης, ο ένας επικεντρώνεται στις ερωτήσεις και τα καθήκοντα και ο άλλος παρατηρεί τις απαντήσεις και τις αντιδράσεις. Αυτό γίνεται, όπως υποστηρίζεται, για να διασφαλιστεί ότι τα συμπεράσματα ενός επαγγελματία πιστοποιούνται από αυτά ενός άλλου.

Αυτές οι συνεντεύξεις και οι παρατηρήσεις βασίζονται συνήθως σε επισκέψεις στο σπίτι της οικογένειας. Αρχικά, όλοι οι αιτούντες ερωτώνται σχετικά με τα κίνητρά τους να γίνουν

φροντιστές και τις προσδοκίες τους να φροντίσουν ένα παιδί, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στο φύλο και την εθνική ομάδα. Εάν οι κοινωνικοί λειτουργοί διαπιστώσουν ότι το ανάδοχο παιδί πρόκειται να αντικαταστήσει ένα χαμένο ή αγέννητο παιδί ή εάν οι αιτούντες επικεντρωθούν υπερβολικά στις αποζημιώσεις που ελπίζουν, οι αιτούντες είναι πιθανό να απορριφθούν σε αυτό το στάδιο. Συζητούνται επίσης οι δυσκολίες που μπορεί να προκύψουν, ειδικά εάν το παιδί προέρχεται από οικογένεια με ιστορικό εξάρτησης από ναρκωτικά ή αλκοόλ, σεξουαλική κακοποίηση, προσβολή ή ψυχική ασθένεια. Αυτό είναι ένα σημαντικό μέρος της διαδικασίας αξιολόγησης, καθώς οι ανάδοχοι πρέπει να είναι συμπονετικοί με τους γονείς που γεννούν και αναμένεται να συνεργαστούν μαζί τους.

Η αξιολόγηση εμβαθύνει επίσης συστηματικά στο ιστορικό της οικογένειας. Πρέπει να μιλήσουν για τη δική τους παιδική ηλικία, το σχολείο, την εκπαίδευση, την εργασία και την υγεία, καθώς και τη στάση τους απέναντι στην κατάχρηση ναρκωτικών και πόσο καλά τα πάνε μαζί. Αναρωτιούνται για το πώς έχουν αντιμετωπίσει δύσκολες καταστάσεις στο παρελθόν. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στο ευρύτερο οικογενειακό δίκτυο. Εάν αυτό είναι μεγάλο, μπορεί να είναι επωφελές για το ανάδοχο παιδί επειδή του προσφέρει την ευκαιρία να δει πώς ζουν άλλες οικογένειες. Ενημερώνονται για το κίνδυνο ότι το κοινωνικό τους δίκτυο μπορεί να περιοριστεί εάν δεν αποδέχεται το ανάδοχο παιδί.

Μέσα από αυτές τις προκαταρκτικές συζητήσεις, καθίσταται απολύτως σαφές ότι όλες οι αποφάσεις που αφορούν το παιδί, εκτός από τις πιο καθημερινές, πρέπει να λαμβάνονται σε συμφωνία με τον κοινωνικό λειτουργό και την οικογένεια γέννησης του παιδιού. Οι ανάδοχοι δεν έχουν εξουσία να λαμβάνουν αποφάσεις για θέματα όπως η επιλογή σχολείου, η απομάκρυνση του παιδιού από το νηπιαγωγείο ή η συχνότητα επαφής με τη βιολογική οικογένεια. Όλη η ευθύνη για σημαντικές αποφάσεις βρίσκεται στα χέρια του κοινωνικού λειτουργού και είναι αυτός ή αυτή που αποφασίζει πότε πρέπει να τελειώσει η τοποθέτηση.

Ο κοινωνικός λειτουργός είναι επίσης πλήρως υπεύθυνος για την αντιστοίχιση του παιδιού και της νέας οικογένειας. Οι ανάδοχοι γονείς μπορούν να υποδείξουν το είδος του παιδιού που πιστεύουν ότι μπορούν να καταφέρουν να φροντίσουν, αλλά, τελικά, ο κοινωνικός λειτουργός είναι αυτός που αποφασίζει ποιος θα πάει πού. Οι αποκλίσεις μεταξύ των απόψεων επαγγελματιών και φροντιστών δεν είναι ασυνήθιστες, αλλά η πραγματικότητα είναι ότι η προτίμηση της ανάδοχης οικογένειας γίνεται συλλογική για την τελική απόφαση.

Μέχρι πρότινος υπήρχε η κατευθυνόμενη από τον κοινωνικό Λειτουργό η θέση να μην αγαπούν πολύ το ανάδοχο παιδί, εύρημα που υποδηλώνει, μαζί με τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται στην αξιολόγηση, ότι θεωρείται επικίνδυνο για τους ανάδοχους γονείς. (Να αγαπούν το θετό τους παιδί όσο τους δικούς τους απογόνους). Αυτή είναι μια άλλη αντανάκλαση

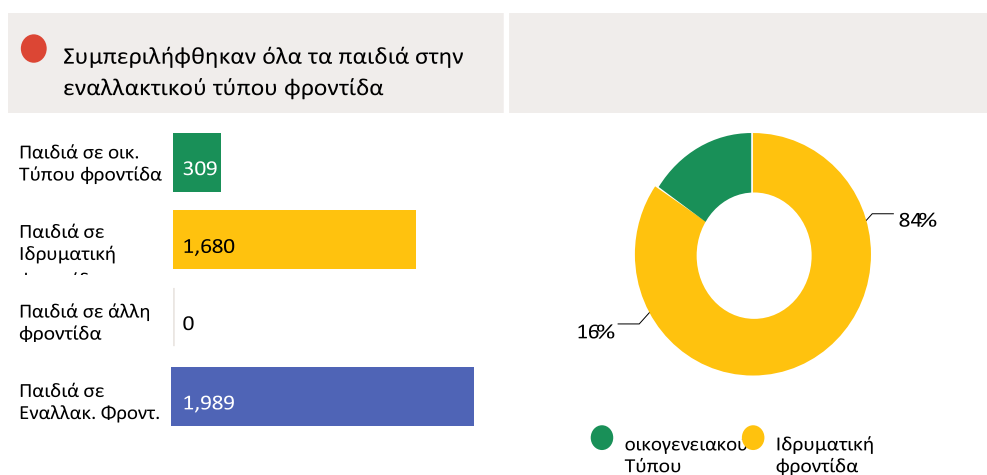
της πολιτικής σύμφωνα με την οποία οι ανάδοχοι γονείς δεν πρέπει να θεωρούνται ως υποκατάστατο των γονέων που γεννιούνται, αλλά ως συμπλήρωμά τους.

Ωστόσο, πρόσφατα στοιχεία για την ανάδοχη φροντίδα από όλο τον κόσμο δείχνουν ότι σε καταστάσεις όπου δεν υπήρξε συναισθηματική προσκόλληση, η τοποθέτηση σπάνια είναι επιτυχής και συχνά διαταράσσει.

Επίσης οι παρεμβάσεις που αφορούν τον χωρισμό παιδιών που διατρέχουν σημαντικό κίνδυνο βλάβης τείνουν να καθυστερούν, με αποτέλεσμα τα παιδιά που έρχονται στη φροντίδα να είναι μεγαλύτερα από ό,τι σε πολλές άλλες χώρες.

Το άρθρο (Christian Christrup Kjeldsen, 2010) δείχνει επίσης ότι παρά την αξιοζήλευτη φήμη της Δανίας ως κράτους με προσανατολισμό στην πρόνοια, το σύστημα ανάληψης ανατροφής έχει πολλές εντάσεις και δυσκολίες, πολλές από τις οποίες είναι παρόμοιες με εκείνες που αναφέρονται στο Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ. Μερικά από αυτά τα προβλήματα μπορούν να αποδοθούν στον ρόλο που αποδίδεται στους ανάδοχους φροντιστές, ιδιαίτερα στην απαίτηση να μην εμπλέκονται πολύ συναισθηματικά με τα παιδιά και στον καταμερισμό της ευθύνης μεταξύ κοινωνικών λειτουργών και ανάδοχων γονέων που δεν φαίνεται να αντικατοπτρίζει το επαγγελματικό καθεστώς που τους αναγνωρίζεται. Ως αποτέλεσμα, ορισμένα ευάλωτα παιδιά χάνουν τις υπηρεσίες που χρειάζονται και οι τοποθετήσεις διακόπτονται άσκοπα. Πράγματι, η επίσημη πολιτική παιδικής μέριμνας, ανεξάρτητα από τα άλλα πλεονεκτήματά της, φαίνεται να αποθαρρύνει τη συναισθηματική φροντίδα που χρειάζονται πολλά ευάλωτα παιδιά, μια ένταση που οι νέες πολιτικές επιδιώκουν να μειώσουν.

2.7 Ελλάδα

Πίνακας 7 Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

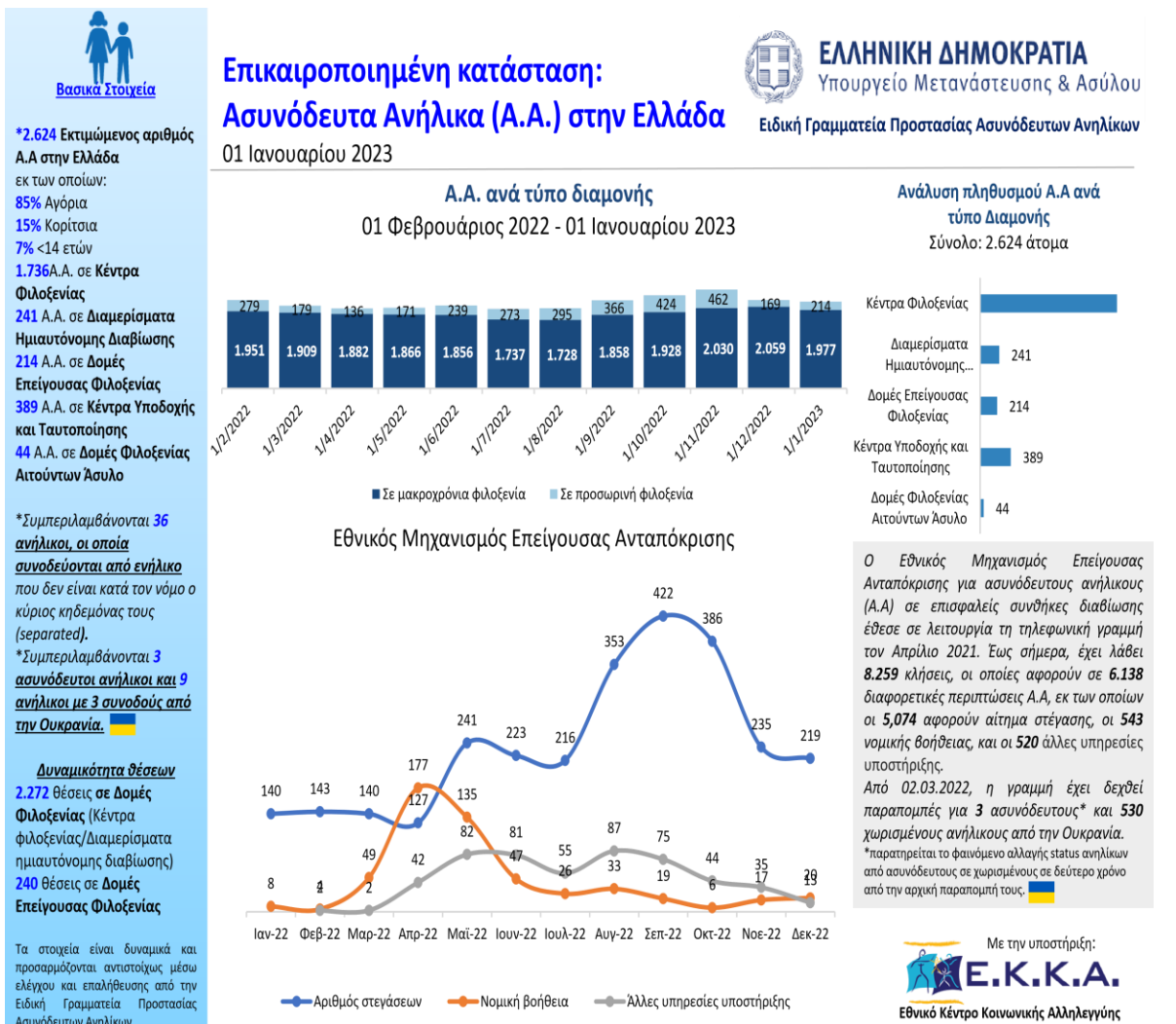
2.7.1 Παιδιά

Η παιδική προστασία (Διονύσης Μπαλούρδος, 2022) ως τομέας της πολιτικής κοινωνικής αλληλεγγύης, δεν αποτελεί προτεραιότητα της ελληνικής πολιτείας και δε διαμορφώνεται με κριτήριο το συμφέρον του παιδιού, με αποτέλεσμα αρκετές φορές να έρχεται σε αντίθεση με τη σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού και την Ευρωπαϊκή νομοθεσία. Επιπλέον (Διονύσης Μπαλούρδος, 2022) το αξιακό κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο δεν στηρίζει την αλληλέγγυα εξωοικογενειακή φροντίδα των παιδιών αλλά εναποθέτει την ευθύνη τους στο ιδρυματικό προνοιακό μοντέλο.

Όσον αφορά τα παιδιά, η Στρατηγική της Περιφέρειας Αττικής και Δυτικής Ελλάδας είναι το μόνο έγγραφο (Jan Šiška, 2020) που (έμμεσα) αντιμετωπίζει την αποιδρυματοποίηση ως ξεχωριστό μέτρο πολιτικής. Σημειώνεται ότι στην Ελλάδα (Μάνθου, 2020), υπάρχει μια γενική αντίληψη ότι τα ιδρύματα είναι η κατάλληλη λύση για τα παιδιά που βρίσκονται σε φροντίδα εκτός σπιτιού. Παρόλα αυτά, ο νέος Νόμος για την Αναδοχή εγκρίθηκε τον Μάιο του 2018 και τέθηκε σε ισχύ τον Σεπτέμβριο του 2018. Αυτή η νομοθεσία αναμένεται να δώσει τη δυνατότητα ανάπτυξης μορφών φροντίδας για τα παιδιά με βάση την οικογένεια και να καταλύσει τη μεταρρύθμιση της αποιδρυματοποίησης σε εθνικό επίπεδο.

2.7.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

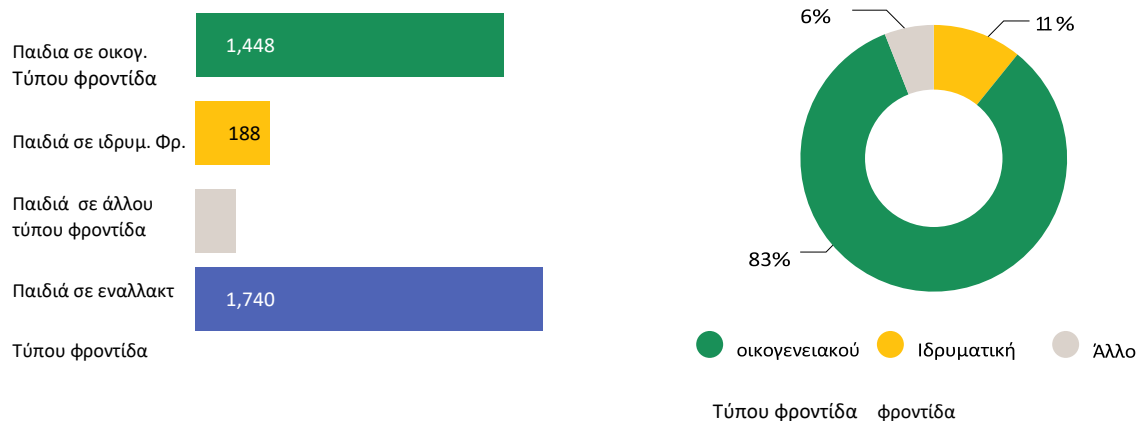
Πίνακας 1: Ασυνόδευτα ανήλικα στην Ελλάδα

Σημείωση: Τα στοιχεία είναι από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου Ελλάδα 2023 και ανακτήθηκαν https://migration.gov.gr/wp-content/uploads/2023/01/%CE%95%CE%93%CE%A0%CE%91%CE%91_%CE%A3%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%A3%CF%84%CE%BF%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%B1_2023_01_01.pdf

Αυτή τη στιγμή (Υπουργείο Μετανάστευσης, 2023) με στοιχεία που εκδόθηκαν τον 1/2023 υπάρχουν 389 παιδιά σε κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης, 44 σε δομές Φιλοξενίας αιτούντων άσυλο, 214 σε δομές επείγουσας φιλοξενίας και 241 σε Διαμερίσματα Ημιαυτόνομης διαβίωσης για παιδιά άνω των 15 ετών.

2.8 Εσθονία

Πίνακας 8

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «*Better data for better child protection systems in Europe*» Estonia (2021) p.104 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.8.1 Παιδιά

Το 2018, το σύνολο δεδομένων Unicef TransmonEE (TransMonEE, 2018) ανέφερε ότι υπήρχαν 990 παιδιά σε ιδρυματική φροντίδα το 2017. Υπήρξε ελαφρά μείωση από το 2015, όταν υπήρχαν 1.068 παιδιά σε ιδρυματική περίθαλψη και το 2009, όταν υπήρχαν 1.284 παιδιά σε ιδρυματική περίθαλψη). Μια προηγούμενη έκθεση (2015) ανέφερε ότι, το 2011, 253 παιδιά είχαν εγκαταλείψει τα ιδρύματα με άλλα 311 να το κάνουν το 2012. Ωστόσο, το 2012, 133 παιδιά μετακόμισαν σε άλλο ίδρυμα. Το 2009, υπήρχαν 68 παιδιά ηλικίας μεταξύ 0 και 2 ετών σε σύγκριση με 48 το 2012. Το 2009 υπήρχαν 409 παιδιά με αναπηρίες σε ιδρύματα και αυτό είχε αυξηθεί σε 437 έως το 2012. Η ανάλυση ανά αναπηρία, ηλικία και πόσοι είχαν εγκαταλείψει ιδρύματα δεν ήταν διαθέσιμη μετά το 2012. Ωστόσο, η έκθεση ANED (Katre Pall, 2019) ανέφερε ότι τα παιδιά με αναπηρίες σε ιδρυματική φροντίδα είχαν μειωθεί από 479 σε το 2009 σε 446 το 2017. Ο ρυθμός ιδρυματοποίησης μεταξύ 2013 και 2017 είχε μειωθεί ελαφρά από 440 σε 395 ανά 100.000 πληθυσμού.

Η έκθεση Opening Doors (2018) ανέφερε έναν αριθμό 968 παιδιών σε ιδρυματική φροντίδα το 2017, αλλά σημείωσε ότι αυτά τα μέρη ήταν σε 40 υπηρεσίες που διέφεραν σε μέγεθος και η πλειοψηφία αυτών είναι μικρές ομαδικές ιδρυματικές μορφές που προσομοιάζουν σε σπίτια. Ωστόσο, τόσο η έκθεση «Opening Doors» και η έκθεση παρακολούθησης των διαρθρωτικών ταμείων (2018) σημείωσαν ότι αυτές οι ομαδικές κατοικίες δεν ήταν απαραίτητα

καλά παραδείγματα κοινοτικής (οικογενειακής) ζωής – πολλά χτίστηκαν το ένα δίπλα στο άλλο αντί να διασκορπιστούν μέσα στον κοινωνικό ιστό. Η ποιότητα, αν και καλύτερη από το παρελθόν, χρειαζόταν ακόμα βελτίωση.

2.8.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Σύμφωνα με την έκθεση της Eurostat σχετικά με τις αιτήσεις ασύλου που θεωρούνται ασυνόδευτοι ανήλικοι, δεν υπήρχαν αιτούντες άσυλο, θεωρούνται ασυνόδευτοι ανήλικοι το 2018. (Eurostat, 2020)

Ηλικία Υιοθετούντων Γονέων

Ένας υποψήφιος θετός γονέας πρέπει να είναι τουλάχιστον 25 ετών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το Δικαστήριο μπορεί να δώσει άδεια σε νεότερο άτομο.

Γάμος

Τόσο τα άγαμα όσο και τα νόμιμα παντρεμένα ζευγάρια μπορούν να υιοθετήσουν. Τα παντρεμένα ζευγάρια πρέπει να έχουν τη γραπτή συγκατάθεση του/της συζύγου. Σύμφωνα με τον νόμο περί οικογενειακού δικαίου της Εσθονίας, υιοθεσία μπορεί να συμβεί χωρίς τη συγκατάθεση του συζύγου εάν οι συζυγικές σχέσεις των συζύγων έχουν λυθεί και ζουν χωριστά.

Εισόδημα

Η Εσθονία δεν έχει εισοδηματικές απαιτήσεις για υιοθεσίες μεταξύ των χωρών.

Τα ομόφυλα ζευγάρια δεν μπορούν να υιοθετήσουν στην Εσθονία.

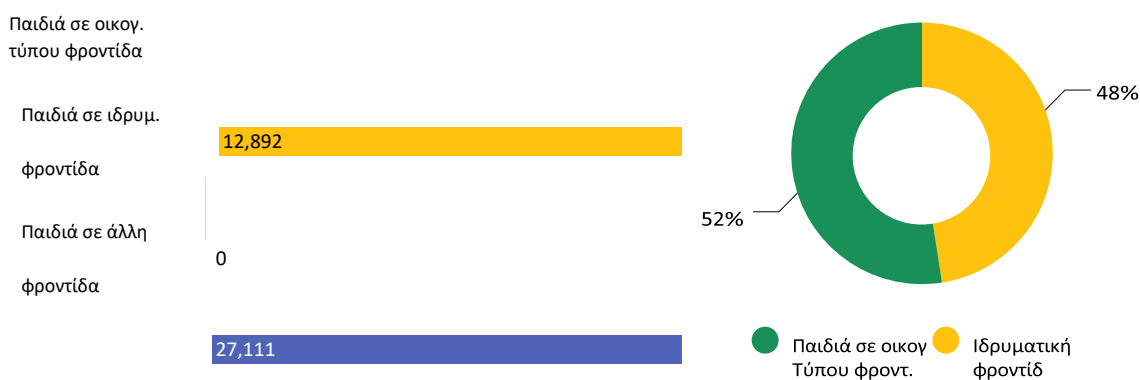
Σύμφωνα με την εσθονική νομοθεσία (κοινοβούλιο, 09.12.2015 με τελευταία αναθεώρηση 2018) εκτός των τυπικών δικαιολογητικών ο ανάδοχος πρέπει να:

- 1) είναι ικανό, ανεξάρτητο άτομο που ζει μόνιμα στην Εσθονία.
- 2) είναι ενήλικος, εκτός από τον γονέα της οικογένειας, ο οποίος πρέπει να είναι τουλάχιστον 25 ετών.
- 3) έχει τις απαραίτητες προσωπικές ιδιότητες για να μεγαλώσει ένα παιδί.
- 4) δεν έχει στερηθεί το δικαίωμα της επιμέλειας για λόγους που προβλέπονται από τον νόμο περί οικογένειας ή δεν έχει περιοριστεί για αυτό το λόγο.

- 5) δεν έχει αφαιρεθεί από την εκπλήρωση των καθηκόντων του κηδεμόνα·
- 6) πληροί τις απαιτήσεις που ορίζονται στην § 20 του Νόμου για την Προστασία των Παιδιών.
- 7) δεν είναι εθισμένος στο αλκοόλ ή σε ναρκωτικές ή ψυχοτρόπες ουσίες.
- 8) έχει εμπειρία εργασίας με παιδιά, εκτός από τον γονέα της ανάδοχης οικογένειας·
- 9) έχει τουλάχιστον δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Γενικά οι διαδικασίες στην υιοθεσία και την αναδοχή είναι σε μεγάλο βαθμό παρόμοιες με αυτές της Φιλανδίας που περιγράφονται παρακάτω.

2.9 Ιταλία

Πίνακας 9

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «Better data for better child protection systems in Europe» Italy (2021) p.118 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.9.1 Παιδιά εναλλακτικά (ειδικά σε ιδρύματα) φροντίδα και παιδιά σε επισφαλή οικογενειακή κατάσταση

Η Ιταλία (vitta-EurochildTaskforcelItaly, 2020) χρειάζεται επειγόντως να δημιουργήσει ένα εθνικό σύστημα καταγραφής δεδομένων με κοινούς δείκτες για όλες τις Περιφέρειες, για παιδιά που ζουν εκτός οικογενειακής φροντίδας.

Πρέπει επίσης να υπάρχουν πληροφορίες σχετικά με όσους εγκαταλείπουν τη φροντίδα καθώς υπάρχει μια πρόχειρη αποτύπωση. Η Αναδοχή εξακολουθεί να μην είναι πρώτη προτεραιότητα και δεν θεωρείται προληπτικό μέτρο, παρά τις θετικές εξελίξεις τα τελευταία 20 χρόνια. Η διαδικασία της αποιδρυματοποίησης ξεκίνησε το 2001 και μέχρι το 2005 με μεγάλη αντίσταση από τους παρόχους ιδρυματικής προστασίας. Η Donata Nova Micucci, (Micucci, 2021)

πρόεδρος της εθνικής ένωσης θετών και ανάδοχων οικογενειών (ANFAA), μιας εθελοντικής ένωσης που ιδρύθηκε το 1962 για την προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών στην Ιταλία, αποδίδει την αντίσταση ορισμένων ιδρυμάτων στο κλείσιμο, εν μέρει στην αδυναμία να συμβαδίσουν με την εποχή: Είναι πεπεισμένοι ότι έχουν ακόμα έναν ρόλο να παίξουν και είναι απρόθυμοι να υιοθετήσουν νέες ιδέες σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές στη φροντίδα των παιδιών, εξηγεί. Ωστόσο, προτείνει ότι το πραγματικό πρόβλημα βρίσκεται στις αρχές:

Εν όψει της προθεσμίας του Δεκεμβρίου, η ANFAA πιέζει σκληρά για να επαναφέρει αυτά τα παιδιά σε ένα κατάλληλο οικογενειακό περιβάλλον.

2.9.2 Ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά

Ασυνόδευτοι ανήλικοι μετανάστες φτάνουν στην Ιταλία μετά από οδυνηρά ταξίδια και είναι συχνά μάρτυρες ή θύματα βίας. Σύμφωνα με την Έκθεση παρακολούθησης του Υπουργείου Εσωτερικών Υποθέσεων, ο αριθμός των ασυνόδευτων ανήλικων που φτάνουν στην Ιταλία έχει θέσει το ιταλικό σύστημα υποδοχής υπό πίεση εδώ και χρόνια.

Σύμφωνα με έκθεση της ΜΚΟ «Leberties” (Associazione, 2014) η ιταλική ομάδα ΜΚΟ για το CRC (CRC Group) ιδρύθηκε τον Δεκέμβριο του 2000 και αποτελείται από 87 Non Governent Organizations.

Η τελευταία πρόκληση είναι τα ασυνόδευτα παιδιά, κυρίως 16 (23,2%) και 17 (64%) ετών, για ανεξάρτητη διαβίωση και η δημιουργία τέτοιων δικτύων. Αν και ο νόμος δίνει προτεραιότητα στην ανάδοχη και φροντίδα με βάση την οικογένεια, μόνο το 3% των αυτών των παιδιών τοποθετούνται σε αυτή.

2.9.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Σύμφωνα με το Ιταλικό Αστικό κώδικα (Overview of Italian Adoption Law) άρθρα 291-314 (N184/1983 με τελευταία αναθεώρηση το 2001) ένα παιδί για να υιοθετηθεί θα πρέπει να μην έχει στενό ή ευρύτερο οικογενειακό περιβάλλον ή το υπάρχον να έχει κριθεί ακατάλληλο.

Η διαδικασία δήλωσης υιοθεσίας ρυθμίζεται με μεγάλη λεπτομέρεια στο Κεφάλαιο II του νόμου αριθ. 184 (άρθρα 8 έως 21). Από την ηλικία των 14 ετών είναι υποχρεωτική η συναίνεση του ανηλίκου.

Βασικές προϋποθέσεις για τη υιοθεσία είναι τα ζευγάρια να είναι τουλάχιστον 3 χρόνια σε γάμο πριν αιτηθούν και αν χωρίσουν στο μεσοδιάστημα δε τους επιτρέπεται η αίτηση. Αυτή η «απαίτηση σταθερότητας» μπορεί επίσης να ικανοποιηθεί εάν το ζευγάρι διαπιστώσει ότι έχει ζήσει μαζί για περίοδο τριών ετών πριν από το γάμο. Μονογονιοί δε μπορούν να υιοθετήσουν παρά σε εξαιρετικές καταστάσεις όπως θάνατος συζύγου με βασικό γνώμονα αν αυτό είναι προς το

συμφέρον του παιδιού. Η απαγόρευση της υιοθεσίας από άγαμα άτομα βάσει της ιταλικής νομοθεσίας και κατ' επέκταση ομοφυλόφιλα ή λεσβιακά ζευγάρια αποτέλεσε και αποτελεί αντικείμενο συζήτησης καθώς σε άλλες χώρες της ΕΕ είναι επιτρεπτό. Επιτρέπεται μόνο στη συγγενική αναδοχή.

Τα ηλικιακά όρια είναι άνω των 18 ετών και δεν μπορεί να υπάρχει διαφορά ηλικίας υιοθετούμενου με υιοθετημένο πάνω από 45 έτη. Κι αυτά τα όρια τείνουν να μην ισχύουν όταν αυτό δεν είναι προς το συμφέρον του παιδιού όπως αν πρόκειται για βιολογικά αδέρφια του υιοθετούμενου ή οι θετοί γονείς έχουν βιολογικό παιδί σε ανηλικότητα ή ενδοοικογενειακή υιοθεσία. Σε περιπτώσεις που ανήλικος έχει αναπηρία τότε επιτρέπεται και η υιοθεσία από άγαμα ζευγάρια.

Αρμόδια υπηρεσία για την υιοθεσία εξ ολοκλήρου είναι τα δικαστήρια ανηλίκων για αυτό και η αίτηση μπορεί να απευθυνθεί και σε αστυνομικό τμήμα. Η αξιολόγηση ανατίθεται σε Κ.Λ. είτε των δικαστηρίων, οργανισμών ή τοπικών ιδρυμάτων αλλά η διαδικασία εποπτεύεται αυστηρά με συχνές αναφορές προς τα δικαστήρια και την εισαγγελία ανηλίκων. Οι τοπικές κοινωνικές υπηρεσίες κρατικές ή ιδιωτικές υποχρεούνται σε κάθε περίπτωση εγκατάλειψης ανηλίκου να κοινοποιούν ανά εξάμηνο εκθέσεις για την αποκατάσταση του ανηλίκου. Ο εισαγγελέας οφείλει να επιθεωρήσει την κατάσταση του παιδιού και στη συνέχεια να υποβάλει αίτημα στο δικαστήριο για υιοθεσία ή αναδοχή. Όταν τελεσιδικήσει η αφαίρεση της γονικής μέριμνας τότε ο ανήλικος θα εγγραφεί σε ειδικό μητρώο που τηρούν τα δικαστήρια ανηλίκων και διασυνδέεται τοπικά με το μητρώο αιτούντων Υ.Θ.Γ. Οι αιτούντες μπορούν να αιτηθούν σε ένα ή περισσότερα δικαστήρια ανηλίκων. Η ιταλική νομοθεσία απαιτεί ένα παιδί και οι προτεινόμενοι θετοί γονείς να ζουν μαζί για μια δοκιμαστική περίοδο, τη λεγόμενη «προ-υιοθεσία τοποθέτηση». Η αίτηση έχει τριετή ισχύ με δυνατότητα ανανέωσης. Η αξιολόγηση γίνεται από τις Κ.Υ. των ΟΤΑ και των Κ.Υ. των τοπικών ιδιωτικών φορέων.

Η έρευνα επικεντρώνεται στην ικανότητα των αιτούντων να εκπαιδεύσουν το παιδί, την προσωπική και οικονομική τους κατάσταση, το υγειονομικό και οικογενειακό περιβάλλον και τους λόγους για τους οποίους επιθυμούν να υιοθετήσουν." Η έρευνα πρόκειται να ολοκληρωθεί εντός 120 ημερών, αλλά αυτή η προθεσμία μπορεί να είναι παρατείνεται μία φορά για άλλες 120 ημέρες με δικαστική απόφαση. Προτεραιότητα στην εξέταση έχουν οι αιτήσεις για υιοθεσία παιδιών με αναπηρία και παιδιά άνω των 5 ετών.

Μεταξύ όλων των ζευγαριών που έχουν υποβάλει αίτηση, το δικαστήριο ανηλίκων επιλέγει αυτό το προφίλ των γονέων που μπορεί να καλύψει καλύτερα τις ανάγκες του παιδιού. Όταν οι Υ.Θ.Γ. δηλώνουν στις προτιμήσεις του για υιοθέτηση βιολογικά αδέρφια ή παιδιά με θέματα υγείας, ή αίτησή τους έχει ευνοϊκότερη μεταχείριση. Αν και από 14 ετών η γνώμη του

ανηλικού είναι δεσμευτική για το δικαστήριο κι από την ηλικία των 12 ετών είναι υποχρεωτική η κατάθεση της άποψής του. Υπάρχει η υποχρεωτικότητα της προτοποθέτησής του προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία για ένα έτος και επέκτασή του αν αυτό κριθεί απαραίτητο. Οι υιοθεσίες είναι αποκλειστικά κλειστού τύπου. Οι ιδιωτικοί ή δημόσιοι φορείς που εμπλέκονται σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας υιοθεσίας υποχρεούνται να κρατούν μυστικές όλες τις πληροφορίες, εκτός εάν διαταχθούν να τις αποκαλύψουν με δικαστική απόφαση ή εάν το ληξιαρχείο της κατάστασης ζητήσει τέτοιες πληροφορίες. Κανονικά, οι θετοί γονείς δεν λαμβάνουν πληροφορίες για τους βιολογικούς γονείς.

Ωστόσο, η τροποποίηση του νόμου αριθ. (184, 4 May 1983) το 2001, σήμερα, ο υιοθετούμενος μπορεί, μόλις συμπληρώσει την ηλικία των 25 ετών, να έχει πρόσβαση σε τέτοιες πληροφορίες. Εάν ο υιοθετών μπορεί να δείξει σοβαρούς λόγους που σχετίζονται με τη σωματική του ή την ψυχική υγεία, μπορεί επίσης να έχει πρόσβαση όταν συμπληρώσει την ηλικία των 18 ετών.

Εάν ο υιοθετημένος είναι ακόμη ανήλικος, οι θετοί γονείς μπορούν να υποβάλουν αίτηση στο δικαστήριο ανηλίκων για πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα των βιολογικών γονέων, αλλά απαιτείται να αποδείξουν σοβαρούς λόγους για μια τέτοια αποκάλυψη. Το δικαστήριο ανηλίκων πρέπει επίσης να αποφανθεί επί της αίτησής τους. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να παράσχει τέτοιες πληροφορίες στον επικεφαλής ενός νοσοκομείου εάν είναι επειγόντως απαραίτητο για την αποφυγή σοβαρού κινδύνου για την υγεία του παιδιού. Επίσης επιτρέπονται οι «ανώνυμες υιοθεσίες». Δε επιτρέπεται ακόμα και κατά την αναζήτηση των ριζών να παρέχονται πληροφορίες εάν ο υιοθετημένος δεν αναγνωρίστηκε κατά τη γέννηση από τη βιολογική μητέρα ή εάν ένας από τους βιολογικούς γονείς έχει δηλώσει ότι δεν επιθυμεί να κατονομαστεί ή εάν ένας από αυτούς έχει συμφωνήσει στην υιοθεσία μόνο σύμφωνα με την προϋπόθεση να παραμείνει ανώνυμος.

Το 1976, η Ιταλία επικύρωσε την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Υιοθεσία Παιδιών του 1968 και τη Σύμβαση της Χάγης για την Προστασία και τη Συνεργασία όσον αφορά τη Διακρατική Υιοθεσία το 2000.

Στην αναδοχή οι προϋποθέσεις αίτησης είναι λιγότερο αυστηρές. Οι ανάδοχοι γονείς θα πρέπει ιδανικά να είναι παντρεμένοι και να έχουν άλλα παιδιά, αλλά η ανάδοχη οικογένεια είναι επίσης ανοιχτή σε άγαμα ζευγάρια και άγαμα άτομα, συμπεριλαμβανομένων των ομοφυλόφιλων. Πρέπει να είναι σε θέση να εγγυώνται την εκπαίδευση, την ανατροφή και τη συναισθηματική ευημερία του παιδιού, αν και το τμήμα κοινωνικών υπηρεσιών είναι τελικά υπεύθυνο τόσο για τον κηδεμόνα όσο και για το παιδί. Οι αλλοδαποί μπορούν επίσης να αναδώσουν υπό την προϋπόθεση ότι διαμένουν στην Ιταλία και διαθέτουν άδεια παραμονής. Το τμήμα κοινωνικών

υπηρεσιών στη Ρώμη ενθαρρύνει ενεργά τους αλλοδαπούς να εμφανιστούν, καθώς μερικές φορές είναι σε καλύτερη θέση να φροντίσουν ξένα παιδιά εάν προέρχονται από την ίδια χώρα ή πολιτιστικό υπόβαθρο. Η αναδοχή μπορεί να περιλαμβάνει μια σειρά δεσμεύσεων, από τη φροντίδα των παιδιών για μια καθορισμένη περίοδο την εβδομάδα έως την παροχή φροντίδας στο σπίτι. Μετά την αρχική έκφραση της διαθεσιμότητάς τους, οι υποψήφιοι ανάδοχοι γονείς λαμβάνουν μια εις βάθος συνέντευξη και στη συνέχεια εκπαίδευση. Η όλη διαδικασία μπορεί να διαρκέσει περίπου εννέα μήνες. Δεν επιτρέπεται διπλή αίτηση (υιοθεσία και αναδοχή). Μόνο τότε οι κοινωνικές υπηρεσίες μπορούν να επιλέξουν την καταλληλότερη οικογένεια για το παιδί.

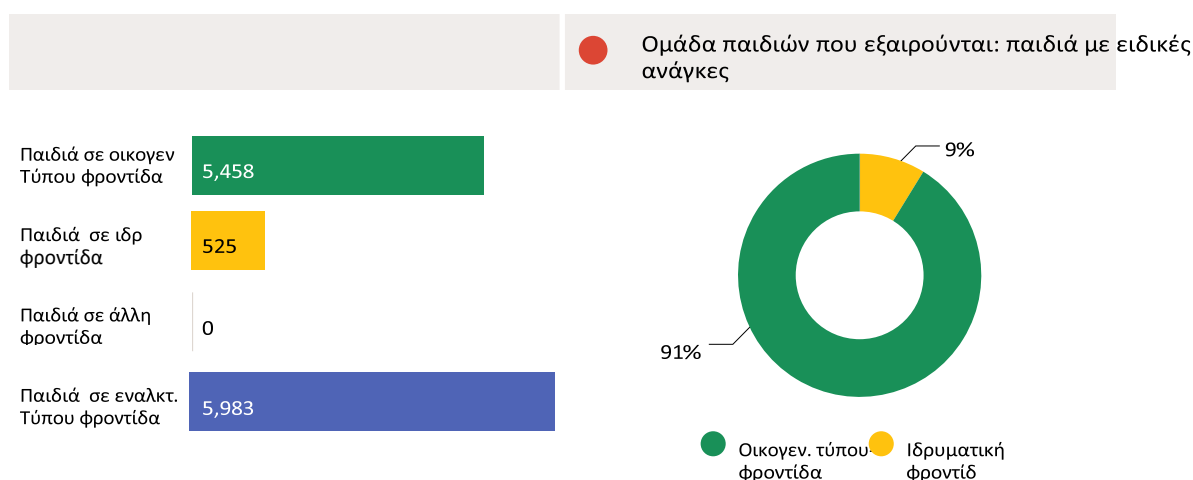
Όλες οι ανάδοχες οικογένειες που δεν έχουν συγγένεια με παιδί λειτουργούν σε εθελοντική βάση και λαμβάνουν περίπου 500 ευρώ το μήνα για να καλύψουν τα έξοδά τους. Η περίοδος αναδοχής διαρκεί έως 24 μήνες με δυνατότητα παράτασης άλλους 24 μήνες και τελειώνει όταν δεν υπάρχει πλέον κανένας κίνδυνος για το παιδί. Μετά μπορεί να πάει σπίτι στους γονείς του ή λύεται αυτοδίκαια όταν το παιδί γίνει ενήλικο αγόρι.

Ο δεσμός με την ανάδοχη οικογένεια μπορεί επίσης να διατηρηθεί και να είναι μια πιθανή βοήθεια σε περιόδους δυσκολίας.

Ο Κ.Λ. παραμένει ή μπορεί να παραμείνει και μετά την ενηλικίωση του παιδιού με τον οποίο το παιδί θα μπορεί να μιλάει και σε πολλές περιπτώσεις οι κοινωνικές υπηρεσίες θα συνεχίσουν να συνεργάζονται εφ' όσον υπάρχει ανάγκη. Όταν μεγαλώσει με την ανάδοχη οικογένεια, μετά την ολοκλήρωση των 18ων γενέθλιων του ο ανήλικος σχεδιάζει ένα μελλοντικό πλάνο όπως το φαντάζεται προκειμένου να γίνει ανεξάρτητο. Μπορεί να συνεχίσει να σπουδάζει ή να προετοιμαστεί για αναζήτηση εργασίας.

Σημεία αναφοράς παραμένουν η κοινωνική υπηρεσία και η ανάδοχη οικογένεια, αλλά ακόμη και οι φίλοι του που έχουν γίνει πλέον σημαντικοί.

2.10 Ιρλανδία

Πίνακας 10

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «*Better data for better child protection systems in Europe*» Ireland(2021) p.116 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.10.1 Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων παιδιών με αναπηρία)

Το 2017 (Moloney, 2019) , μόνο 11 παιδιά αναφέρθηκε ότι ζούσαν σε εκκλησιαστικά περιβάλλοντα στην Ιρλανδία. Ωστόσο, ο αριθμός αυτός δεν περιλαμβάνει όσα βρίσκονται σε εξειδικευμένα κέντρα αυτισμού, σχολεία ή μονάδες ψυχικής υγείας και γιατί αυτά τα παιδιά εξακολουθούν να ζουν σε αυτά, πληροφορίες δεν είναι γνωστές. Το 2006, 317 παιδιά είχαν αναφερθεί ότι ζούσαν σε υπηρεσίες ιδρυματικής φροντίδας, κυρίως όλα πάνω από 11 θέσεις σε μέγεθος.

2.10.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Ο αριθμός των αιτούντων άσυλο (Jan Žižka, 2020)p.72 που θεωρούνται ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών στην Ιρλανδία μειώθηκε από 100 το 2008 σε 15 το 2018. Στην έκθεση της ΕΕ για τα παιδιά στη μετανάστευση, η Ιρλανδία επισημαίνεται ως η πηγή καλής πρακτικής που προσδιορίστηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης το 2016 όσον αφορά την τοποθέτηση ασυνόδευτων παιδιών μεταναστών σε μικρές κατοικίες κέντρα ή αναδοχές.

2.10.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Η αναδοχή κατηγοριοποιείται σε επείγουσα, βραχυχρόνια (μερικούς μήνες), μακροχρόνια (έτη) και ανακουφιστική (για παιδιά με ειδικές ανάγκες ή για τους φροντιστές τους). Στην αναδοχή μπορούν να αιτηθούν παντρεμένοι, άγαμοι, να συζούν, χωρισμένοι, ίδιου φύλου ή ετεροφυλόφιλα ζευγάρια.

Η αναδοχή επιδοτείται ανά δύο εβδομάδες : Για παιδιά ηλικίας 0 – 12 ετών 325,00 €. Για παιδιά 12 ετών + 352,00 €. Για το κάθε παιδί. Έτσι εκτός από εργαζόμενους μπορούν και άνεργοι η μερικής απασχόλησης να αιτηθούν από οποιοδήποτε εθνικό, πολιτιστικό ή θρησκευτικό υπόβαθρο

Άνω των 25 ετών χωρίς όριο ηλικίας υπάρχει διαθέσιμο υπνοδωμάτιο και με αποδεικτικά έγγραφα καλής ψυχικής και σωματικής υγείας.

Μετά την πρώτη επικοινωνία (Ireland, foster care Ireland, 2023) γίνεται μία επίσκεψη στην οικία των αιτούντων από Κ.Λ. όπου καλύπτονται όλες οι ερωτήσεις των αιτούντων οι οποίοι μπορούν να επιλέξουν να μην συνεχίσουν τη διαδικασία. Σε περίπτωση θετικής απόφασης μετά την κατ' οίκον επίσκεψη οι συζητήσεις και οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν κοινοποιούνται στον υπεύθυνο της υπηρεσίας αναδοχής ο οποίος θα συστήσει αν θα αποσταλεί αίτηση για συμπλήρωση. Σε θετική σύσταση ένας Κ.Λ. θα ξεκινήσει την αξιολόγηση που θα περιλαμβάνει κοινωνική έρευνα από ελέγχους σε ιατρικές εξετάσεις (με συγκατάθεση του αιτούντα για τον έλεγχο της ιατρικής κατάστασης από τον Ανεξάρτητο Ιατρό της υπηρεσίας), επαφή με το σχολείο του παιδιών της οικογένειας την εργασία του αιτούντα όταν αυτή έχει σχέση με παιδιά και συνάντηση με δύο υποστηρικτές-μάρτυρες του αιτούντα. Επίσης η κοινωνική έρευνα μπορεί να απαιτήσει επιπρόσθετα δικαιολογητικά ή συνεντεύξεις που θα κριθούν απαραίτητες από τον Κ.Λ. Επιπλέον, θα υπάρχουν τουλάχιστον οκτώ επισκέψεις για συνάντηση με τον αιτούντα και τα μέλη της οικογένειάς του με χρονικό ορίζοντα κατά προσέγγιση τις 16 εβδομάδες.

2.10.4 Μοντέλα αξιολόγησης

Οι συνεντεύξεις είναι κοινές και άλλες είναι χωριστές. Αναζητούνται πληροφορίες για θέματα, όπως το οικογενειακό υπόβαθρο, την εμπειρία ως γονείς, την παιδική ηλικία, την εφηβεία και την ενηλικίωση. Αναζητούνται δηλαδή στοιχεία για το πώς έχει διαμορφωθεί η προσωπικότητα μέσα από τις σημαντικές εμπειρίες που διαμορφώσαν την ταυτότητα του αιτούντα. Δίνεται ιδιαίτερη σημασία στον τρόπο ζωής, την εμπειρία της διαφορετικότητας και τα κίνητρα.

Το πόρισμα της κοινωνικής έρευνας παρουσιάζεται σε μια έκθεση αξιολόγησης στην Επιτροπή Αναδοχής της περιοχής των αιτούντων. Το περιεχόμενο ,μπορεί να διαβαστεί αλλά όχι να κοινοποιηθεί στους αιτούντες πριν τη παρουσίασή της στην επιτροπή και υπογράφεται και από τους αιτούντες. Εάν το πόρισμα της επιτροπής είναι θετικό τότε ο ανάδοχος προχωρά στην φάση της εκπαίδευσης.

Η εκπαίδευση (Ireland, foster care Ireland training, 2023) έχει τρία επίπεδα.

Διαδική Αναπτυξιακή Πρακτική: Επίπεδο 1

Είναι ένα εισαγωγικό 4ήμερο μάθημα για τη Δυαδική Αναπτυξιακή Πρακτική, την Ψυχοθεραπεία και τη Γονική Πατριαρχία, το μοντέλο παρέμβασης που αναπτύχθηκε από τον Δρ Daniel Hughes, ειδικό σε θέματα για την προσκόλληση και τη συναισθηματική αποκατάσταση.

Αυτή η προσέγγιση βοηθά τους θεραπευτές και άλλους επαγγελματίες να κατανοήσουν και να υποστηρίξουν αποτελεσματικά τα παιδιά, τους νέους και τις οικογένειές τους. Σε αυτό το μοντέλο, η θεωρία και η έρευνα στους τομείς του αναπτυξιακού τραύματος, της θεωρίας της προσκόλλησης, της διυποκειμενικότητας και της παιδικής ανάπτυξης ενσωματώνονται για να παράγουν μια θεραπευτική προσέγγιση που χρησιμοποιείται για την ανάπτυξη σχέσεων και την επίλυση τραυμάτων.

Το DDP (μοντέλο παρέμβασης) αναγνωρίζει τον ζωτικό ρόλο που διαδραματίζουν οι θετοί γονείς, οι ανάδοχοι φροντιστές και οι εργαζόμενοι σε οικιακές εγκαταστάσεις ως πρωταρχικά στοιχεία προσκόλλησης στην ανάρρωση των τραυματισμένων, ανθεκτικών στην προσκόλληση παιδιών. Οι αρχές και οι παρεμβάσεις παρουσιάζονται μέσω επίσημων παρουσιάσεων, συζήτησης, βιντεοκασέτας συνεδριών, παιχνιδιού ρόλων και μοιρασμάτων.

Δυαδική Αναπτυξιακή Πρακτική: Επίπεδο 2

Αυτό το τετραήμερο μάθημα είναι ανοιχτό σε εκείνους τους επαγγελματίες που έχουν αναλάβει εκπαίδευση επιπέδου 1 και αρχίζουν να χρησιμοποιούν τις αρχές και τις παρεμβάσεις της Δυαδικής Αναπτυξιακής Πρακτικής, της Γονείς και της Ψυχοθεραπείας στην καθημερινή τους εργασία. Επικεντρώνεται στην απόκτηση βαθύτερης κατανόησης της θεωρίας, των επιτυχιών και των εμποδίων που βιώνουν οι συμμετέχοντες στην εφαρμογή του μοντέλου στην πράξη, σε περισσότερα βίντεο και συζήτηση για το DDP και τον αντίκτυπο των εμπειριών προσκόλλησης του ίδιου του συμμετέχοντα.

Είναι χρήσιμο εάν οι συμμετέχοντες έχουν παραδείγματα της δικής τους πρακτικής DDP, όπως μελέτες περιπτώσεων ή/και ηχογραφήσεις, να την μοιραστούν με την ομάδα.

Ανατροφή Προσκολλήσεων

Το Nurturing Attachments είναι ένα πρόγραμμα ομαδικής εργασίας που αφορά κύρια τη συγγενική αναδοχή. Είναι δομημένο σε 3 ενότητες με 6 συνεδρίες ανά ενότητα.

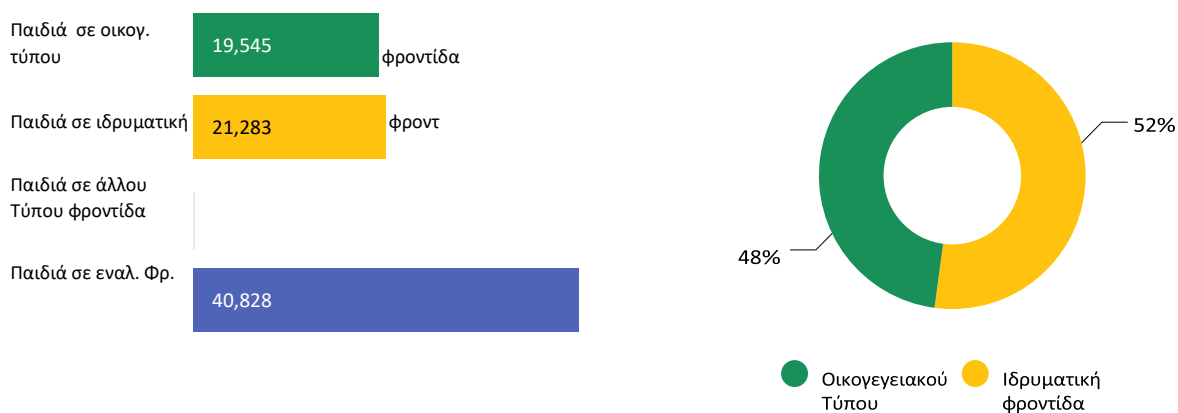
Έχει σχεδιαστεί για να παρέχει υποστήριξη και καθοδήγηση σε θετούς γονείς και ανάδοχους ή συγγενείς φροντιστές. Βασισμένο στη θεωρία της προσκόλλησης (attachment theory) και στην κατανόηση της επίδρασης του τραύματος στην ανάπτυξη και την ασφάλεια των παιδιών.

Ενότητα 1: Παρέχει μια κατανόηση της θεωρίας της προσκόλλησης, των προτύπων προσκόλλησης και μια εισαγωγή στη θεραπευτική ανατροφή των παιδιών.

Ενότητα 2: Παρουσιάζει το Σπίτι Μοντέλο Γονέων, παρέχοντας καθοδήγηση σχετικά με το πώς να βοηθηθούν τα παιδιά να βιώσουν την οικογένεια ως μια ασφαλή βάση.

Ενότητα 3: Συνεχίζει την εξερεύνηση του House Model of Parenting, λαμβάνοντας υπόψη πώς οι γονείς μπορούν να οικοδομήσουν μια σχέση με τα παιδιά και να διαχειριστούν τη συμπεριφορά τους.»

2.11 Ισπανία

Πίνακας 11

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «*Better data for better child protection systems in Europe*» Spain (2021) p.138 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.11.1 Παιδιά

Πολύ λίγα στοιχεία για τα παιδιά είναι διαθέσιμα για την Ισπανία. Ωστόσο, η έκθεση Opening Doors (Eurochild, Opening doors for Europe's Children., 2018) εντόπισε ότι υπήρχαν 13.562 παιδιά που βρίσκονται ακόμη σε ίδρυμα. Το ποσοστό αυτό αποτελεί το 41% των παιδιών

σε εναλλακτική φροντίδα αλλά δεν περιλαμβάνει τα παιδιά με αναπηρίες ή ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών. Όλα τα παιδιά κάτω των έξι αναφέρθηκαν ότι πηγαίνουν σε οικογενειακή φροντίδα. Εκτός από τα 13.562, άλλα 1.774 ασυνόδευτα παιδιά τοποθετήθηκαν σε ιδρύματα το 2015, με μόλις 166 να τοποθετούνται σε οικογενειακή φροντίδα.

2.11.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Υπήρχαν 75 ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών που εισήλθαν στο σύστημα ασύλου το 2018 και αυτός ήταν ο μεγαλύτερος αριθμός που καταγράφηκε. (Eurostat, 2020) Ωστόσο, ο πραγματικός αριθμός που έφτασαν ήταν πολύ μεγαλύτερος – μια έκθεση της UNICEF όπως αναφέρεται στην έκθεση (Jan Žižka, 2020) ανέφερε ότι τουλάχιστον 1.420 ασυνόδευτα παιδιά έφτασαν από ξηρά και θάλασσα το πρώτο εξάμηνο του 2018. Ενημερώθηκε το *The Asylum in Europe 2018*. Η έκθεση αναφέρει ότι πολύ λίγα ασυνόδευτα παιδιά μετανάστες υποβάλλουν στην πραγματικότητα αίτηση για άσυλο λόγω έλλειψης πληροφοριών που παρέχονται. Αν και δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, τα ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών φιλοξενούνται αρχικά σε κέντρα υποδοχής όπως και για όλους τους άλλους εισερχόμενους μετανάστες, αλλά το σύστημα μετά από αυτό δεν είναι σαφές. Συνωστισμός, κακή μεταχείριση, φυγή και άστεγοι έχουν εντοπιστεί ως ζητήματα. Μόλις διεκπεραιωθεί η αίτησή τους, τα παιδιά είναι πολύ πιθανό να τοποθετηθούν σε ιδρυματική φροντίδα. Η Έκθεση του Συμβουλίου της Ευρώπης από το 2005 ανέφερε ότι τα ασυνόδευτα ανήλικα τοποθετήθηκαν με άλλα παιδιά της Ισπανίας, αλλά με την πάροδο του χρόνου αναπτύχθηκαν συγκεκριμένες κέντρα διαμονής μόνο για ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών. Ένας πολύ μικρός αριθμός αυτόνομων ιδρυμάτων παρέχει φροντίδα με βάση την οικογενειακό μοντέλο.

Η Ισπανία (doors, 2018) δεν έχει εθνικό στρατηγικό πλαίσιο που να προβλέπει πλήρη μετάβαση από ιδρυματική φροντίδα σε φροντίδα με βάση την οικογένεια και την κοινότητα. Στην καλύτερη περίπτωση, η προσέγγιση αποϊδρυματοποίησης αντανάκλαται στην Εθνική Στρατηγική Υγείας, ωστόσο, δεν είναι απολύτως νομικά δεσμευτική και ποικίλλει ανάλογα με την περιφέρεια και τις αρμοδιότητες των αυτόνομων περιφερειών.

Οι κύριες προκλήσεις προς την υλοποίηση της μεταρρύθμισης της αποϊδρυματοποίησης στην Ισπανία είναι η έλλειψη πόρων τόσο σε εθνικό όσο και σε εθνικό/ περιφερειακό επίπεδο, η έλλειψη σαφήνειας στον οδικό χάρτη για την εφαρμογή της μεταρρύθμισης και οι διαφορές μεταξύ περιφερειών σε όλη την Ισπανία.

2.11.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Χάρη στις νομοθετικές αλλαγές στον (Spain, 2023) Νόμο 1/96, που τροποποιήθηκε από τον Νόμο 5/2015 και τον Νόμο 26/2015, 5/2000 και Νόμοι των Αυτόνομων Κοινοτήτων, έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά τη διασφάλιση και την προώθηση των δικαιωμάτων

των παιδιών. Η νέα νομοθεσία απαιτεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού να είναι η κατευθυντήρια αρχή για τις δημόσιες αρχές και να δίδεται προτεραιότητα στο νομικό σύστημα. Στόχος του είναι να ενισχύσει την προστασία των παιδιών σε καταστάσεις ενδοοικογενειακής βίας, σεξουαλικής κακοποίησης και κακομεταχείρισης.

Ο Νόμος τονίζει την ανάγκη φροντίδας για τις πιο ευάλωτες ομάδες όπως τα παιδιά μεταναστών ή τα παιδιά με αναπηρίες, αναγνωρίζοντας τα ίδια δικαιώματα και πρόσβαση σε κοινωνικές παροχές. Η νέα νομοθεσία εισάγει επίσης τη συμμετοχή των παιδιών στις αποφάσεις που επηρεάζουν τη ζωή τους, καθώς και ένα προσωπικό σχέδιο αποκατάστασης για κάθε παιδί 2 χρόνια πριν από τη μετάβαση από τη δημόσια φροντίδα σε ανεξάρτητη διαβίωση.

Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού πρέπει πάντα να λαμβάνεται υπόψη όταν σκεφτόμαστε την υιοθεσία. Η υιοθεσία χορηγείται μόνο με αιτιολογημένη δικαστική απόφαση.

Οι γονικές υποχρεώσεις και δικαιώματα μεταξύ των βιολογικών γονέων και του υιοθετημένου παιδιού λήγουν όταν οριστικοποιηθεί η υιοθεσία. Η υιοθεσία είναι πράξη αμετάκλητη. Το παιδί που υιοθετείται γίνεται αμέσως απόγονος των προσώπων που το υιοθέτησαν.

Δικαίωμα υιοθεσίας (Sprain, 2023) έχουν τα ζεύγη που ζούνε στην Ισπανία. Ο αιτών πρέπει να πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

Να έχει πλήρη κατοχή των πολιτικών δικαιωμάτων (να είναι νομικά ικανός).

Ένας από τους θετούς γονείς πρέπει να είναι άνω των 25 ετών και, ένας από τους θετούς γονείς πρέπει να είναι τουλάχιστον 14 ετών μεγαλύτερος από τον υιοθετημένο.

Δεν δικαιούνται να υιοθετήσουν:

Ο πατέρας και η μητέρα που έχουν στερηθεί την επιμέλεια των παιδιών τους ή τα άτομα που έχουν αφαιρεθεί από την επιμέλεια ή την επιμέλεια.

Ο δάσκαλος σε σχέση με τον/την μαθητή του/της, έως ότου εγκριθεί ο τελικός απολογισμός της κηδεμονίας.

Μόνο οι ελεύθεροι νομικά ανήλικοι μπορούν να υιοθετηθούν. Κατ' εξαίρεση, είναι δυνατή η υιοθεσία μη ελεύθερου νομικά ανήλικου, εάν ο ανήλικος συγκατόικησε αδιάκοπα με τον γονέα που θα ήταν πρόθυμος να υιοθετήσει, πριν ο υιοθετημένος συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας του ή εάν ο υιοθετημένος βρισκόταν σε κατάσταση προυιοθεσιακού ασύλου (αναδοχή), αν οι βιολογικοί γονείς του παιδιού έχουν στερηθεί από τον δικαστή την επιμέλεια. Εάν οι βιολογικοί γονείς του παιδιού δώσουν τη συγκατάθεσή τους για την υιοθεσία. Σε περίπτωση νεογέννητου παιδιού, οι βιολογικοί γονείς πρέπει να δώσουν τη συγκατάθεσή τους, τουλάχιστον 30 ημέρες μετά την ημερομηνία γέννησης.

Εάν ο ανήλικος είχε εγκαταλειφθεί και η ταυτότητα των γονέων ήταν άγνωστη. Εάν το τέκνο εγκαταλείφθηκε κατά τη γέννηση, το ανήλικο μπορεί να υιοθετηθεί μετά από 30 ημέρες, υπό την προϋπόθεση ότι η μητέρα δεν το παρακολούθησε μέσα σε αυτό το χρονικό διάστημα.

Ποιος δεν μπορεί να υιοθετηθεί;

Απόγονοι, π.χ. Ένας παππούς δεν μπορεί να υιοθετήσει τα εγγόνια του.

Συγγενείς στον δεύτερο βαθμό της παράπλευρης γραμμής συγγένειας ή συγγένειας.

Διαδικασίες Υιοθεσίας

Όλα τα είδη υιοθεσίας απαιτούν προηγούμενη δικαστική διαδικασία. Το πρώτο βήμα για την υιοθεσία ενός ατόμου είναι να υποβάλλεται πρόταση για υιοθεσία στον αρμόδιο ισπανικό φορέα (Servicio de Protección de Menores) της Ισπανικής Αυτόνομης Κοινότητας της επιλογής των Υ.Θ.Γ. Ορισμένα έγγραφα όπως το πιστοποιητικό γέννησης των ατόμων που επιθυμούν να υιοθετήσουν, το αντίστοιχο ποινικό μητρώο τους, οι φορολογικές τους δηλώσεις κ.λπ. πρέπει να επισυναφθούν στην εν λόγω πρόταση.

Ο φορέας θα εξετάσει την καταλληλότητα του ατόμου ή των προσώπων που επιθυμούν να υιοθετήσουν και θα εκδώσει πιστοποιητικό που αποδέχεται την επιλεξιμότητα των αιτούντων να υιοθετήσουν ανήλικο.

Ο φορέας θα εκδώσει την προηγούμενη πρόταση για υιοθεσία, η οποία πρέπει να περιέχει την αιτιολογημένη καταλληλότητα του ατόμου ή των προσώπων που επιθυμούν να υιοθετήσουν, μαζί με τις προσωπικές, κοινωνικές, οικιακές και οικονομικές τους συνθήκες, καθώς και την τελευταία κατοικία τους. Αυτή η πρόταση θα σταλεί στον Ισπανό δικαστή, ο οποίος πρέπει να αποφασίσει αν θα αποδεχτεί ή όχι την υιοθεσία του παιδιού.

Δεν θα χρειαστεί να υποβληθεί προηγούμενη πρόταση εάν η αίτηση για υιοθεσία υποβληθεί απευθείας ενώπιον του δικαστή, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Υιοθεσία ορφανών και συγγενών του υιοθετούντος σε τρίτο βαθμό συγγένειας ή συγγένειας.
- Υιοθεσία του παιδιού του συζύγου.
- Όταν το παιδί βρίσκεται υπό την κηδεμονία του ατόμου που επιθυμεί να υιοθετήσει ή του χορηγήθηκε καθεστώς ασύλου πριν από περισσότερο από ένα χρόνο.
- Όταν ο υιοθετημένος είναι ελεύθερο νομικά ανήλικο άτομο ή ενήλικο.
- Εάν τα παιδιά είναι 12 ετών ή μεγαλύτερα, ο δικαστής θα ακούσει τη γνώμη τους σχετικά με την αίτηση υιοθεσίας τους.

Παρά το γεγονός ότι η υιοθεσία είναι αμετάκλητη, ο δικαστής μπορεί να αποφασίσει, προς το συμφέρον του υιοθετούμενου, τον τερματισμό της υιοθεσίας, με την αιτιολογία ότι οι βιολογικοί γονείς δεν μπόρεσαν να συμμετάσχουν στη διαδικασία υιοθεσίας, για λόγους που δεν τους

καταλογίζονται. Δικαιούνται να ανακαλέσουν την υιοθεσία εντός 2 ετών από την οριστικοποίησή της.

5. Διεθνείς Υιοθεσίες

Η αρμόδια υπηρεσία (Servicio de Protección de Menores) από κάθε Ισπανική Αυτόνομη Κοινότητα διεκπεραιώνει τις αιτήσεις για υιοθεσία παιδιών που βρίσκονται στο εξωτερικό.

6. Οργανισμοί Υιοθεσίας

Οι υπηρεσίες υιοθεσίας είναι επίσημοι οργανισμοί που δικαιούνται να συμμετέχουν σε διαδικασίες υιοθεσίας με καθήκον διαμεσολάβησης. Αυτές οι υπηρεσίες παρέχουν πληροφορίες στα άτομα που επιθυμούν να υιοθετήσουν και να συμμετάσχουν σε διαδικασίες υιοθεσίας ενώπιον του Ισπανού και του αλλοδαπού δικαστηρίου

Η αναδοχή στην Ισπανία (Jorge F. del Valle, 2009) με το νόμο (Ley 21/87) που ορίζει το νέο μέτρο αναδοχής είχε στην αρχή της μεγάλη αποτυχία. Υπήρχε δυσκολία στη εύρεση οικογενειών, λαμβάνοντας υπόψη ένα πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο αυτό το μέτρο δεν υπήρχε σχεδόν στο παρελθόν. Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες κινήθηκαν στην αξιολόγηση με βάση τις διαδικασίες για την υιοθεσία θεωρώντας ότι αυτό θα ήταν επαρκές αρκεί να μην επιλέγονταν τα προφίλ εκείνων που είχαν προσδοκίες για υιοθεσία του ανηλίκου. Αποδείχθηκε απλοϊκό και υπεραισιόδοξο όταν διαπιστώθηκε ότι πολλές περιπτώσεις κατέρρευσαν και ότι ανάδοχοι οικογένειες άρχισαν να απαιτούν μεγαλύτερη υποστήριξη κάθε είδους. Ανακάλυψαν ότι αυτά τα παιδιά, ως θύματα κακομεταχείρισης χρειάζονταν μεγάλη φροντίδα και προσοχή, και εμφάνισαν μια ολόκληρη σειρά αναπτυξιακών προβλημάτων και οι ανάδοχοι γονείς δεν ήξεραν πώς να αντιδράσουν.

Επιπλέον, οι βιολογικές οικογένειες ήταν παρούσες στο διαδικασία με τρόπο που συχνά ήταν ανεπαρκής. Επισκέψεις, παρεμβολές και επιπτώσεις στο παιδί τέτοιων παραγόντων οδήγησαν σε πολυάριθμες συγκρούσεις, οι οποίες σε ορισμένους περιπτώσεις είχαν ως αποτέλεσμα οι ανάδοχοι γονείς να εγκαταλείψουν.

2.11.4 Μοντέλα αξιολόγησης

Στην εξέλιξη της ο θεσμός της αναδοχής προσαρμόζεται στις ευρωπαϊκές οδηγίες. Έτσι μόλις υποβληθεί (Catalonia, 2023) η αίτηση αναδοχής, η οικογένεια περνά από μια διαδικασία αξιολόγησης. Αυτό περιλαμβάνει τουλάχιστον δύο προσωπικές συνεντεύξεις και μια συνέντευξη στο σπίτι τους. Πρέπει επίσης να παρακολουθήσουν συγκεκριμένες εκπαιδευτικές συνεδρίες για ανάδοχοι οικογένειες.

Στη συνέχεια παράγεται μια ψυχοκοινωνική έκθεση σχετικά με την ανάδοχη οικογένεια. Αυτό περιλαμβάνει μια προσέγγιση των χαρακτηριστικών του παιδιού ή των παιδιών που θα μπορούσε να αναθέσει κάθε οικογένεια ή άτομο και τον καταλληλότερο τύπο ανάδοχης φροντίδας. Τα είδη της αναδοχής είναι ίδια με τα ευρωπαϊκά.

Υπεύθυνα για αυτήν τη διαδικασία αξιολόγησης είναι τα συνεργαζόμενα ιδρύματα οικογενειακής ένταξης που είναι διαπιστευμένα από την Καταλανική κυβέρνηση.

Η κρατική κοινωνική υπηρεσία αξιολογεί τα ακόλουθα στις αιτήσεις που λαμβάνει:

- Η ικανότητα προσωπικής προσαρμογής στις νέες συνθήκες.
- Συναισθηματική σταθερότητα.

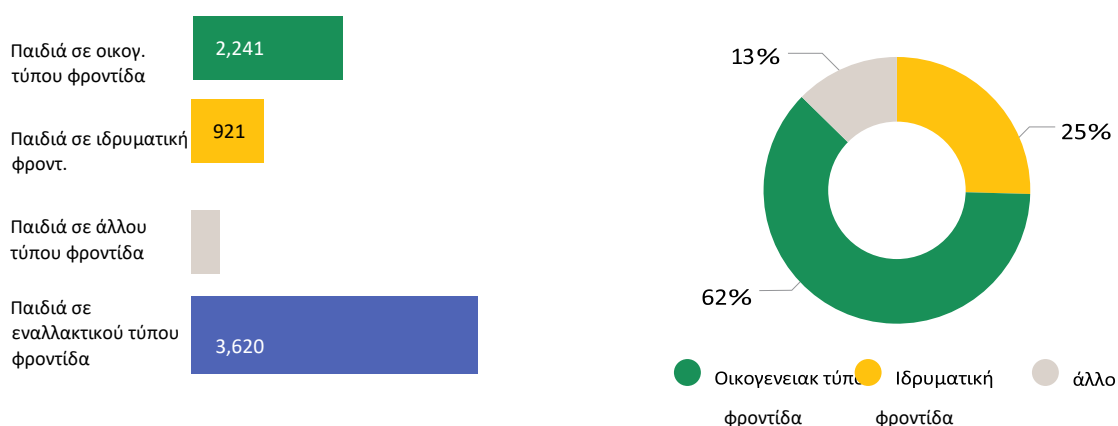
- Διαθέσιμος χρόνος.
- Εκπαιδευτική ικανότητα.
- Το άμεσο οικογενειακό περιβάλλον.
- Κατάλληλο κίνητρο.
- Την επιθυμία για ανατροφή μοιράζεται όλη η πυρηνική οικογένεια;
- Αποδοχή της σχέσης του παιδιού με την οικογένεια καταγωγής του.
- Η ικανότητα αποδοχής, εάν είναι απαραίτητο, της επιστροφής του παιδιού.
- Αποδοχή της ιστορίας, της ταυτότητας και του πολιτισμού του ίδιου του παιδιού.
- Επαρκείς οικονομικοί πόροι.
- Κατοικία σε κατάλληλες συνθήκες.
- Σχετική πληροφορία
- Συνεργαζόμενοι Οργανισμοί Οικογενειακής Ένταξης (ICIF)

Διαδικασία ενθάρρυνσης

Όταν έρθει η ώρα, το Καταλανικό Ινστιτούτο Αναδοχής και Υιοθεσίας (ICAA) προτείνει ένα συγκεκριμένο παιδί σε μια συγκεκριμένη οικογένεια. Αυτή η πρόταση γίνεται πάντα προς το συμφέρον του παιδιού. Μετά την περίοδο προσαρμογής αρχίζει σταδιακά η σχέση του παιδιού με την οικογένεια, με την υποστήριξη του τεχνικού επιτελείου του ιδρύματος σε 24ωρη βάση.

Ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του παιδιού και το είδος της αναδοχής, παρέχεται οικονομική βοήθεια στις οικογένειες ή στα άτομα που αναδέχονται. Η αμοιβή διαφέρει από περιφέρεια σε περιφέρεια.

2.12 Κροατία

Πίνακας 12

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

2.12.1 Παιδιά

Το πρόσφατα εγκριθέν σχέδιο 2018-2020 για την αποϊδρυματοποίηση (Jan Šiška, 2020) αναφέρει ότι ο στόχος για μείωση κατά 40% στις τοποθετήσεις για παιδιά και νέους με προβλήματα συμπεριφοράς, που ορίζονται στο Ρυθμιστικό Σχέδιο 2011-2016 (2018), δεν έχει επιτευχθεί. Εξάλλου, παρατηρείται αύξηση του αριθμού των παιδιών στα ιδρύματα ενώ ο κύριος παράγοντας για τον διαχωρισμό των παιδιών από τους γονείς ήταν η φτώχεια (openingdoors, 2018).

2.12.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Όσοι είναι κάτω των 14 ετών τοποθετούνται σε σπίτια για παιδιά χωρίς επαρκή γονική μέριμνα. Παιδιά μεταξύ 14-16 ετών τοποθετούνται σε σπίτια για παιδιά με συναισθηματικές διαταραχές και διαταραχές συμπεριφοράς και για τα άνω 16 ετών τοποθετούνται σε κέντρα υποδοχής μαζί με ενήλικες. Η κοινωνία των πολιτών στην Κροατία ανησυχεί ιδιαίτερα σχετικά με αυτή την άνιση μεταχείριση των παιδιών που είχε ως αποτέλεσμα 133 αποδράσεις από ιδρύματα ή κέντρα υποδοχής.

Ο αριθμός των παιδιών σε ιδρύματα στην Κροατία μειώθηκε κατά 28% μεταξύ 2010 και 2017. Ο αριθμός των παιδιών με αναπηρία στα ιδρύματα μειώθηκε κατά 55% μεταξύ 2010 και 2017. Ωστόσο, το ποσοστό μετάβασης για τα παιδιά είχε αρχίσει να μειώνεται στο τέλος αυτής της περιόδου. Το 2017 εμφανίστηκε μια μικρή αύξηση στον αριθμό των παιδιών στα ιδρύματα. Αυτή η ελαφριά αύξηση ίσχυε για παιδιά κάτω των 7 ετών και για παιδιά με αναπηρίες.

Το 2017, περίπου το 22% των παιδιών εξακολουθούσαν να μεταβαίνουν σε άλλα ιδρύματα και όχι σε κοινοτική φροντίδα. Το σύνολο δεδομένων (UNICEF, TransmonEE Dashboard, 2019) έδειξε ότι, το 2010, 4.710 παιδιά βρίσκονταν σε επίσημες κατοικίες (ιδρύματα). Αυτό περιελάμβανε 2.206 παιδιά με αναπηρία. Αυτό μειώθηκε σε 2.581 το 2017, με τα 1.005 να είναι παιδιά με αναπηρία. Ποσοστό τοποθέτησης σε ιδρυματική περίθαλψη ήταν διαθέσιμο για το 2010 με 588 παιδιά ανά 100.000 που τοποθετήθηκαν σε ιδρυματική περίθαλψη σε σύγκριση με 360 ανά 100.000 το 2017. Τα παιδιά κάτω των 2 ετών σε ιδρυματική φροντίδα ήταν από 89 το 2014 σε 102 το 2017. Κατά το 2010, 1.725 παιδιά (37% όσων ήταν στα ιδρύματα) αποχώρησαν από ιδρύματα και 273 (10% όσων βρίσκονται ακόμη σε ιδρύματα) το 2017. Από αυτούς το 20% (2010) και το 22% (2017) πήγε σε άλλο ίδρυμα.

Η έκθεση παρακολούθησης των διαρθρωτικών ταμείων (2018) εξέτασε τις αλλαγές μεταξύ 2015 και 2017 και διαπίστωσε μείωση μόλις κάτω από 51% από 2.873 σε 1.459 παιδιά σε ιδρύματα.

Ωστόσο, σύμφωνα με τα στοιχεία που συνέλεξε το Eurochild (openingdoors, 2018) ο αριθμός των παιδιών σε ιδρύματα, αυξήθηκε ελαφρά μεταξύ 2016 και 2017 από 796 σε 818 - 231 από τα 818, ήταν παιδιά κάτω των 7 ετών και 268 ήταν παιδιά με αναπηρία.

Το 2018, υπήρχαν μόλις 25 αιτούντες άσυλο που θεωρήθηκαν ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών. Στην κορύφωσή της το 2016, η Κροατία είχε 170 ασυνόδευτα παιδιά μετανάστες που υπέβαλαν αίτηση για άσυλο. Δεν υπάρχουν πληροφορίες για τον αριθμό των παιδιών που τοποθετούνται σε διαφορετικά περιβάλλοντα, αλλά όπως σημειώθηκε παραπάνω τοποθετούνται ασυνόδευτα παιδιά μετανάστες εγκαταστάσεις οικογενειακού τύπου φροντίδας (μικρά διαμερίσματα).

Δυνατά σημεία

- Η δέσμευση για μετατροπή από ιδρύματα σε κοινοτική υποστήριξη είναι βασικό στοιχείο της πρόσφατης πολιτικής σε όλες τις ομάδες.
- Σημειώθηκε σημαντική πρόοδος στη μετάβαση στις κοινοτικές υπηρεσίες για παιδιά, ιδιαίτερα παιδιά με αναπηρίες τα τελευταία 10 χρόνια. Υπήρξε επίσης κάποια αλλαγή για τους ενήλικες με αναπηρίες.

Τομείς προς βελτίωση

- Η πρόσφατη πρόσκληση για έργα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ φάνηκε να υποδηλώνει ότι η χρηματοδότηση θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την ανακαίνιση ή αναμόρφωση των ιδρυμάτων σε υποστηριζόμενα περιβάλλοντα διαβίωσης, παρά το γεγονός ότι αυτό δεν επιτρέπεται από τα ταμεία της ΕΕ κανονισμός (ECRE, 2018)ρ.35. Είναι ενδιαφέρον ότι αναφέρθηκε ότι δεν ελήφθησαν πολλές αιτήσεις για αυτήν την πρόσκληση. Είναι σημαντικό το ότι διατυπώνεται ένα σαφές όραμα υποστήριξης που βασίζεται στην κοινότητα και στην κοινότητα σε επίπεδο πολιτικής και στην πράξη.

2.12.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Τα άτομα (e-Građani) που θέλουν να υιοθετήσουν ένα παιδί υποβάλλουν στο κέντρο κοινωνικής πρόνοιας γραπτή επιστολή πρόθεσης υιοθεσίας και γραπτή αίτηση για έκδοση γνωμάτευσης για την επιλεξιμότητά τους για υιοθεσία. Η συμμετοχή στο εξειδικευμένο πρόγραμμα προετοιμασίας για υιοθεσία (εκπαίδευση) που διεξάγεται κατά τη διαδικασία έκδοσης γνωματεύσεων είναι υποχρεωτική.

Μόλις εκδοθεί θετική γνώμη στους υποψήφιους υιοθετητές, εγγράφονται στο Μητρώο των υποψήφιων υιοθετών στη Δημοκρατία της Κροατίας. Η διαδικασία έκδοσης γνωμάτευσης για την επιλεξιμότητα για υιοθεσία πραγματοποιείται από το κέντρο κοινωνικής πρόνοιας στον τόπο διαμονής των υποψήφιων υιοθετών. Η προετοιμασία για υιοθεσία γίνεται από τα κέντρα

κοινωνικής πρόνοιας της έδρας του νομού και μπορεί να πραγματοποιηθεί και από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών με άδεια του αρμόδιου για τις οικογενειακές υποθέσεις υπουργείου.

Όσον αφορά την αναδοχή σύμφωνα με την κρατική ιστοσελίδα της χώρας η αίτηση απευθύνεται στο κέντρο κοινωνικής πρόνοιας του τόπου μόνιμης διαμονής. Το κέντρο θα αξιολογήσει εάν πληρούνται τις προβλεπόμενες στεγαστικές, κοινωνικές και άλλες απαιτήσεις με βάση το συμφέρον του ανηλίκου. Τα είδη της αναδοχής είναι συγγενική και παραδοσιακή ανάδοχη μέριμνα και επαγγελματική ανάδοχη μέριμνα. Εκδίδεται άδεια αναδοχής σε ένα μόνο μέλος της ανάδοχης οικογένειας. Ο ανάδοχος γονέας είναι ο εκπρόσωπος της ανάδοχης οικογένειας και η άδεια εκδίδεται στο όνομά του. Ωστόσο, ένας δικαιούχος ανάδοχης φροντίδας γίνεται ισότιμο μέλος της ανάδοχης οικογένειας. Επομένως, όλα τα μέλη της οικογένειας θα πρέπει να συζητήσουν μαζί την απόφαση για την παροχή ανάδοχης φροντίδας πριν υποβάλουν αίτηση για άδεια.

Οι τυπικές προϋποθέσεις (e-Građani) ορίζουν, να είναι Κροάτης πολίτης ηλικίας 18-60 ετών με 18 έτη διαφορά ηλικίας μεταξύ του ανάδοχου γονέα και του ανάδοχου τέκνου. Να έχει δικαιοπρακτική ικανότητα, να έχει ολοκληρώσει τουλάχιστον τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και να διαθέτει κατάλληλες συνθήκες στέγασης. Πρέπει να υπάρχει συγκατάθεση από όλα τα μέλη της οικογένειας (αν δεν είναι μονογονιός).

Η ανάδοχη φροντίδα δεν μπορεί να παρέχεται από οικογένεια:

Κατά την οποία έχει επιβληθεί μέτρο προστασίας της ευημερίας του παιδιού κατά του ανάδοχου γονέα ή άλλου μέλους της οικογένειας. Με δυσλειτουργικές οικογενειακές σχέσεις. Κατά την οποία ο ανάδοχος γονέας ή άλλο μέλος της οικογένειας επιδεικνύει κοινωνικά απαράδεκτη συμπεριφορά. Στην οποία η υγεία ή άλλα συμφέροντα του δικαιούχου ανάδοχης φροντίδας θα κινδύνευε λόγω ψυχικής αναπηρίας, εθισμού ή ασθένειας του ανάδοχου γονέα ή άλλου μέλους της οικογένειας.

Με μέλος της οικογένειας που έχει καταδικαστεί δεδικασμένο για ποινικό αδίκημα κατά της ζωής και των μελών, των προσωπικών ελευθεριών και δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη, της σεξουαλικής ελευθερίας και της σεξουαλικής ηθικής ή κατά του γάμου, της οικογένειας και της νεολαίας. Με ένα μέλος της οικογένειας που κρίθηκε ένοχο για ενδοοικογενειακή βία.

Κατά τη διαδικασία απόκτησης άδειας, ψυχολόγος και κοινωνικός λειτουργός του κέντρου κοινωνικής πρόνοιας διενεργούν έρευνα σε βασικές πληροφορίες και έγγραφα και, βάσει ψυχολογικών τεστ και της συνέντευξης, θα ετοιμάσουν μια γνωμάτευση για το ικανότητα των μελών της οικογένειάς να παρέχουν ανάδοχη φροντίδα. Η εκπαίδευση για μελλοντικούς ανάδοχους γονείς είναι υποχρεωτική, η οποία αποτελείται από μαθήματα και εργαστήρια.

Οι αποφάσεις για την τοποθέτηση των δικαιούχων σε ανάδοχες οικογένειες λαμβάνονται από τα κέντρα κοινωνικής πρόνοιας. Το πολύ τρία παιδιά ή τέσσερις ενήλικες μπορούν να τοποθετηθούν σε μία οικογένεια ταυτόχρονα.

Μηνιαίο επίδομα είναι το επίδομα εξόδων διαβίωσης και το επίδομα για την εργασία του ανάδοχου γονέα. Το ύψος του επιδόματος διαβίωσης εξαρτάται από την ηλικία, την κατάσταση υγείας και τις ανάγκες του δικαιούχου και καθορίζεται με απόφαση του αρμόδιου για θέματα κοινωνικής πρόνοιας υπουργού. Το ποσό του επιδόματος για την εργασία του ανάδοχου γονέα εξαρτάται από τον αριθμό και την κατηγορία των δικαιούχων ανάδοχης φροντίδας και καθορίζεται ως ποσοστό του βασικού ποσού των επιδομάτων κοινωνικής πρόνοιας που καθορίζεται από την κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Κροατίας.

Εκτός από τα προαναφερθέντα μηνιαία επιδόματα, οι ανάδοχοι γονείς δικαιούνται επίσης να ασκούν συνταξιοδοτικά δικαιώματα, δικαιώματα ασφάλισης υγείας και δικαιώματα ανεργίας όταν είναι άνεργοι ως μισθωτοί, εφόσον παρέχουν επαγγελματική ανάδοχη φροντίδα.

2.13 Κύπρος

Πίνακας 13

Αριθμός

παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «Better data for better child protection systems in Europe» Cyprus (2021) p.98 και προσπελάστηκαν <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.13.1 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Το 2018, 1.090 άτομα που ζήτησαν άσυλο (Jan Šiška, 2020) σ.35 στην Κύπρο ήταν ηλικίας κάτω των 18 ετών. Ασυνόδευτα παιδιά που έχουν υποβάλει αίτηση για άσυλο γενικά δεν φιλοξενούνται στο κέντρο υποδοχής, αλλά γενικά τοποθετούνται σε ιδρύματα παιδικής

προστασίας που διαχειρίζονται ή χρηματοδοτούνται από το κράτος. Ένας πολύ μικρός αριθμός παιδιών έχει τοποθετηθεί προσωρινά σε ανάδοχες οικογένειες ή με άλλους ενήλικες.

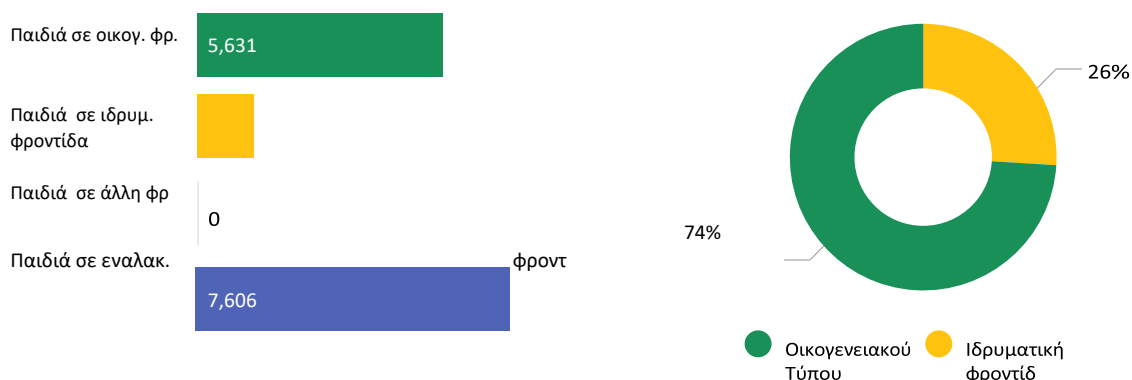
2.13.2 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Οι Διακρατικές Υιοθεσίες (Υπουργείο Εργασίας, χ.χ.) αποτελούν τον κανόνα, αφού στην Κύπρο υπάρχουν ελάχιστα παιδιά διαθέσιμα για υιοθεσία. Οι Διακρατικές Υιοθεσίες διέπονται από τον περί της Σύμβασης για την Προστασία των Παιδιών και για τη Συνεργασία αναφορικά με Διακρατική Υιοθεσία (Κυρωτικό) Νόμο του 1994. Ο Νόμος αυτός ρυθμίζει την επιτέλεση διακρατικών υιοθεσιών μεταξύ της Κύπρου και των άλλων χωρών που έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση. Το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, η Κεντρική Αρχή Υιοθεσιών της Κυπριακής Δημοκρατίας, για να ασκεί όλες τις εξουσίες και αρμοδιότητες που προβλέπονται από τη Σύμβαση για τέτοια αρχή, έχει αναθέσει στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας την ευθύνη να ενεργεί για επιτέλεση των διακρατικών υιοθεσιών που γίνονται με βάση τη Σύμβαση. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας έχουν την ευθύνη επικοινωνίας με τις αντίστοιχες Κεντρικές Αρχές ή Διαπιστευμένους Οργανισμούς, άλλων χωρών, μεταξύ άλλων, αποστέλλοντας εκθέσεις καταλληλόλητας των υποψήφιων υιοθετούντων γονέων και βεβαιώσεις, ως προς τη διαδικασία υιοθεσίας παιδιού. Μετά την ολοκλήρωση της υιοθεσίας, οι ΥΚΕ αποστέλλουν στις Κεντρικές Αρχές ή τους Διαπιστευμένους Οργανισμούς εκθέσεις προόδου για το θετόπαιδί.

Τα διατάγματα υιοθεσίας που εκδίδονται από χώρα συμβαλλόμενη στη Σύμβαση της Χάγης, αναγνωρίζονται αυτόματα από την Κυπριακή Δημοκρατία.

Τα Είδη της αναδοχής είναι τα ίδια με των περισσότερων χωρών μόνο που υπάρχει μία επιπρόσθετη κατηγορία η **Αναδοχή ομάδας παιδιών**, (Μιχαήλ, 2019) που αφορά την αναδοχή 5 με 6 παιδιών, από παιδικής μέχρι και εφηβικής ηλικίας, όπου αναμένεται να βοηθηθούν από την δυναμική της ομάδας. Στις περιπτώσεις αυτές συγκαταλέγονται και αδέρφια, τα οποία πρέπει να μεγαλώσουν μαζί. Στην Κύπρο η επικρατούσα μορφή αναδοχής είναι η συγγενική αναδοχή.

2.14 Λετονία

Πίνακας 14

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «*Better data for better child protection systems in Europe*» Letonia (2021) p.120 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.14.1 Παιδιά

Από το 2015, (Jan Ļiška, 2020) η κυβερνητική πολιτική έχει επικεντρωθεί στη μεταρρύθμιση του συστήματος παιδικής μέριμνας και την ανάπτυξη λύσεων φροντίδας με βάση την οικογένεια και την κοινότητα. Η στρατηγική αποϊδρυματοποίησης περιλαμβάνει και καθορίζει την πρόθεση παροχής κοινωνικής αποκατάστασης και φροντίδας σε 3.400 παιδιά με αναπηρίες υπηρεσίες, και οι γονείς τους με υπηρεσίες ανάπαυλας, έως το 2023 (LATVIA, 01.07.2015).

2.14.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Ο αριθμός των αιτούντων άσυλο που θεωρούνται ασυνόδευτα ή παιδιά μεταναστών είναι πολύ χαμηλός στη Λετονία. Σταθερά μεταξύ 0 και 5 παιδιών κάθε χρόνο από το 2009 (Eurostat, 2020). Η χώρα ξεκινώντας το 2012 και βάζοντας στόχο την πλήρη αποϊδρυματοποίηση μέχρι το 2023 έχει σχεδόν επιτεύξει το στόχο της με βάση τον παραπάνω πίνακα.

2.14.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Κηδεμόνες και Αναδοχές

Στη Λετονία (Association, 2023) η φροντίδα εκτός οικογένειας μπορεί να εφαρμοστεί με δύο νόμιμα μέσα – από κηδεμόνες και ανάδοχες οικογένειες. Οι κηδεμόνες είναι το παλαιότερο και πιο δημοφιλές μέσο φροντίδας. Στις αρχές του 2013, 5.100 παιδιά (63 %) ήταν υπό κηδεμονία, 1.200 (14 %) παιδιά ζούσαν σε ανάδοχες οικογένειες και 1.900 (23 %) παιδιά – σε ορφανοτροφεία. Σε απάντηση ερωτήματος η Association foster family της Λετονίας (2023) μας δίνει την εξής πληροφόρηση. Οι κηδεμόνες και οι ανάδοχες οικογένειες λαμβάνουν διαφορετική οικονομική

υποστήριξη και έχουν διαφορετικά νομικά δικαιώματα όταν υπερασπίζονται τα δικαιώματα ενός παιδιού υπό φροντίδα. Σύμφωνα με το νόμο, τα ορφανά ή τα παιδιά που μένουν χωρίς γονική μέριμνα έχουν το ίδιο καθεστώς. Ωστόσο, ανάλογα με τα μέσα περίθαλψης οι πρώτοι λαμβάνουν επαρκή χρηματοδότηση, ενώ οι δεύτεροι λαμβάνουν χρηματοδότηση που είναι ασήμαντη.

Η αμοιβή για την εκπλήρωση των καθηκόντων του κηδεμόνα είναι 54,07 ευρώ το μήνα, ανεξάρτητα από τον αριθμό των παιδιών υπό κηδεμονία (που καταβάλλεται από το κράτος). Το επίδομα κηδεμόνα για διατροφή τέκνου είναι 45,53 ευρώ το μήνα (καταβάλλεται από το κράτος).

Η αμοιβή για την εκπλήρωση των καθηκόντων ανάδοχης οικογένειας είναι 113,83 ευρώ το μήνα, ανεξάρτητα από τον αριθμό των παιδιών που ανατρέφει η ανάδοχη οικογένεια (που καταβάλλεται από το κράτος).

Ο Δήμος καταβάλλει το επίδομα ανάδοχης οικογένειας για τη διατροφή ενός παιδιού και το ποσό μπορεί να είναι διαφορετικό σε κάθε δήμο. Για παράδειγμα, στον Δήμο της πόλης της Ρίγας, το επίδομα ανάδοχης οικογένειας για τη διατροφή κάθε παιδιού ανέρχεται στο 75 % του ελάχιστου μηνιαίου μισθού που έχει καθοριστεί στη Δημοκρατία της Λετονίας, ο οποίος σήμερα είναι 240,00 ευρώ το μήνα. Ταυτόχρονα το κράτος πληρώνει πάνω από 700 ευρώ μηνιαίως για τη διατροφή ενός παιδιού σε ορφανοτροφείο.

Η δεύτερη σημαντική διαφορά έγκειται στην ορολογία. Ο όρος «κηδεμονία» αναφέρεται σε μια μακροχρόνια μορφή φροντίδας (μέχρι το παιδί να συμπληρώσει την ηλικία των 18 ετών), ενώ ο όρος «ανάδοχη οικογένεια» αναφέρεται στην παροχή βραχυχρόνιας φροντίδας (μέχρι να επιστρέψει ένα παιδί στην οικογένειά του ή τίθεται για υιοθεσία). Στην πραγματικότητα τα παιδιά μένουν σε ανάδοχες οικογένειες για αρκετά χρόνια, ενώ εξακολουθεί να θεωρείται βραχυχρόνια φροντίδα και η δυνατότητα υιοθεσίας μπορεί να ανατραπεί ανά πάσα στιγμή. Επομένως, είναι δύσκολο για τις ανάδοχες οικογένειες στη Λετονία να δημιουργήσουν ένα σταθερό και ασφαλές περιβάλλον για τα παιδιά, όταν το μέλλον είναι τόσο ασαφές.

Η τρίτη διαφορά είναι ότι ο επίτροπος εκπροσωπεί ο ίδιος τα συμφέροντα ενός παιδιού υπό κηδεμονία. Παρά το γεγονός ότι τα άτομα που περνούν χρόνο με τα παιδιά σε καθημερινή βάση είναι αυτά που έχουν μεγαλύτερη επίγνωση των ενδιαφερόντων και των αναγκών των παιδιών περισσότερο από κάθε άλλο άτομο, τα προσωπικά και περιουσιακά συμφέροντα ενός παιδιού που ζει με ανάδοχη οικογένεια υπερασπίζονται από το δικαστήριο. Τα δικαστήρια ορφανών, τα οποία στην πραγματικότητα δεν γνωρίζουν τα παιδιά που ζουν με ανάδοχη οικογένεια, δικαιούνται να αποφασίζουν θέματα σχετικά με την εκπαίδευση και τις υπηρεσίες υγείας των παιδιών.

Οι διαφορές που αναφέρονται παραπάνω δείχνουν ότι η κηδεμονία είναι η καταλληλότερη μορφή φροντίδας για τα παιδιά, αφού εξασφαλίζει μια μακροχρόνια σχέση και

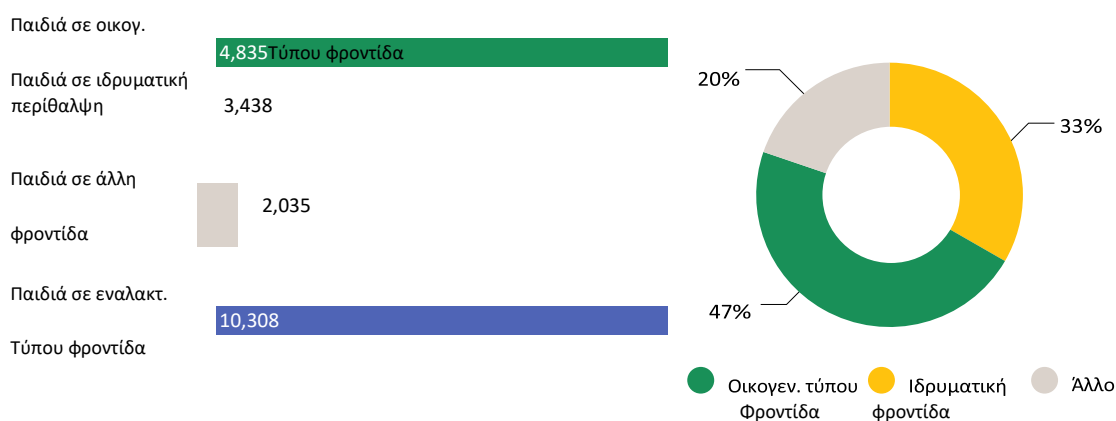
ένα ασφαλές και ξεκάθαρο μέλλον. Ταυτόχρονα, η οικονομική και ηθική υποστήριξη που παρέχεται στους κηδεμόνες είναι σχετικά ασήμαντη. Προκειμένου να μειωθεί αυτή η ανισότητα, οι δραστηριότητες που πραγματοποιούνται από την Letvian Foster Family Society επικεντρώνονται κυρίως στην παροχή διαφορετικών τύπων υποστήριξης σε οικογένειες κηδεμόνων.

2.14.4 Μοντέλα αξιολόγησης

Από απάντηση σε ερώτημα μας το Υπουργείου Εξωτερικών Υποθέσεων της Λετονίας μαθαίνουμε ότι οι φορείς που ασχολούνται με την εποπτεία και αξιολόγηση είναι καθαρά κρατικοί αλλά στο κομμάτι της εκπαίδευσης είναι ιδιωτικοί φορείς. Τα εκπαιδευτικά διαρκούν 40 ώρες για την υιοθεσία, 50 ώρες για την αναδοχή και 60 ώρες για την επαγγελματική αναδοχή. Οι εκπαιδευτές σε κάθε ενότητα είναι δύο ο ένας εκ των οποίων είναι ακαδημαϊκός τουλάχιστον λέκτορας και ο 2^{ος} αποκαλείται μέντορας είναι Κ.Λ. η Ψυχολόγος η Ψυχίατρος η νομικός ανάλογα τη θεματική ενότητα κι έχει τουλάχιστον μάστερ. Υπάρχουν 16 ώρες πρακτικής άσκησης σε δομές παιδικής προστασίας και βαθμολογούνται σε κλίμακα με άριστα το 10. Κάτω από 7 δε περνούν στην επόμενη φάση του αιτήματός τους.

Στην αξιολόγηση καταλληλότητας των αιτούντων εκτός από τα τυπικά δικαιολογητικά (εισόδημα, Π.Μ. κλπ) πρέπει να εμπεριέχεται στην Κ.Ε και έκθεση ψυχολόγου με μάστερ στη ψυχολογία και τουλάχιστον 5ετή προϋπηρεσία σε πλαίσια παιδικής προστασίας για την γονική ικανότητα του αιτούντα.

2.15 Λιθουανία

Πίνακας 15

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «Better data for better child protection systems in Europe» Lithuania (2021) p.121 και προσαρτήθηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.15.1 Παιδιά

Το 2017, το σύνολο δεδομένων Unicef TransmonEE εντόπισε 4.313 παιδιά σε ιδρυματική φροντίδα. Αυτό σε σύγκριση με 6.198 το 2013. Ο αριθμός των παιδιών κάτω των 2 ετών σε ιδρυματική φροντίδα μειώθηκε την ίδια περίοδο από 431 σε 275 (Jan Šiška, 2020). Το ποσοστό τοποθέτησης στο επίσημο σύστημα φροντίδας μειώθηκε ελαφρά με την πάροδο του χρόνου από 2.272 ανά 100.000 το 2013 σε 1.971 το 2017. Υπήρχε μία αντίστοιχη μείωση του ποσοστού τοποθέτησης σε ιδρυματική φροντίδα από 1.164 σε 760 ανά 100.000. Τα δεδομένα για τα παιδιά με αναπηρίες δεν παρέχεται. Μεταξύ 1400 και 1800 παιδιά εγκατέλειπαν την ίδρυση κάθε χρόνο, με το μεγαλύτερο ποσοστό να επιστρέφεται στους γονείς τους (832 από 1.669 το 2017). Το ποσοστό που έφευγε λόγω ενηλικίωσης ήταν σταθερά γύρω στο 20%. Ένα παρόμοιο ποσοστό κάθε χρόνο (21% το 2017) καταγράφηκε ως αναχώρηση για να ζήσει σε «οικογενειακό τύπο φροντίδας», αλλά δεν ήταν σαφές αν αυτό ήταν ιδρυματική μορφή μικρότερης κλίμακας (π.χ. ημιαυτόνομη διαβίωση) ή ήταν τοποθέτηση σε αναδοχή. Δεδομένου ότι η αναδοχή ιδρύθηκε επίσημα μόλις το 2018, είναι πιο πιθανή η πρώτη επιλογή.

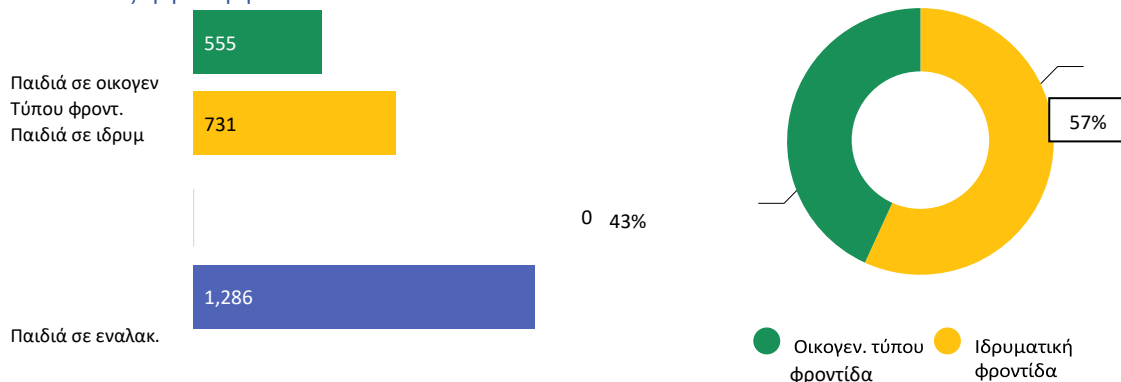
Υπήρχαν τέσσερα σπίτια κοινωνικής φροντίδας με 165 παιδιά με αναπηρία. Όσον αφορά τις υπηρεσίες που βασίζονται στην κοινότητα, αναφέρθηκαν 2.400 παιδιά με αναπηρίες που λάμβαναν υποστήριξη στα σπίτια τους και 2.700 παρευρέθηκαν σε κέντρα ημερήσιας φροντίδας. Τα «βρεφικά σπίτια» προορίζονταν για παιδιά κάτω των 3 ετών και κυμαίνονταν από 30 έως και πάνω από 100 θέσεις. Τα σπίτια παιδικής μέριμνας έτειναν να είναι μικρότερα με 11 έως 30 θέσεις.

Το 2018, η έκθεση Opening Doors εντόπισε 2.524 παιδιά ως στο «σύστημα εναλλακτικής φροντίδας», αλλά χωρίς να διευκρινίζει πόσοι ήταν σε ιδρύματα και πόσοι σε ανάδοχη φροντίδα. Ωστόσο, καθώς η ανάδοχη φροντίδα εισήχθη μόλις το 2018, είναι πιθανό ότι τα περισσότερα από αυτά βρίσκονταν σε θεσμικά πλαίσια. Αναφέρθηκε ότι παιδιά κάτω των 3 ετών τοποθετούνταν τώρα απευθείας σε ανάδοχη φροντίδα. Αναφέρθηκε επίσης ότι υπήρξε μείωση του αριθμού των ιδρυμάτων παιδικής μέριμνας από 96 το 2017 σε 90 το 2018 και μείωση του αριθμού των παιδιών στα τέσσερα ιδρύματα για παιδιά με αναπηρίες – από 460 το 2016 σε 164 το 2017.

2.15.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Ο χαμηλός (Jan Šiška, 2020) αριθμός μεταναστών στη Λιθουανία και κανένας αιτών άσυλο δεν δίνει εικόνα αν υπήρχαν παιδιά. Στο τομέα της υιοθεσίας ο τύπος που κατά βάση επιλέγεται είναι η διακρατική και κύρια ως χώρα προέλευσης. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για την αναδοχή.

2.16 Λουξεμβούργο

Πίνακας 16

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «*Better data for better child protection systems in Europe*» Luxembourg (2021) p.123 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.16.1 Παιδιά

Τα δικαιώματα των παιδιών στο Λουξεμβούργο προστατεύονται από μια εθνική Επιτροπή Διαμεσολαβητή για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Jan Šiška, 2020)π.86. Αυτή η επιτροπή αποτελείται από ειδικούς από μια σειρά διαφορετικών ειδικοτήτων. Τα παιδιά που μένουν χωρίς γονείς συνήθως τοποθετούνται άμεσα στην αναδοχή ή στην υιοθεσία και έχει γίνει επένδυση για την υποστήριξη οικογενειών παιδιών με αναπηρία ώστε να μπορούν να κρατήσουν τα παιδιά τους στο σπίτι – για παράδειγμα, η ανάπτυξη σπιτιών όπου οι οικογένειες μπορούν να ζήσουν τα δύο πρώτα χρόνια και να λάβουν υποστήριξη για μάθηση πώς να διαχειριστούν την αναπηρία του παιδιού τους. Φαίνεται επίσης ότι υπάρχουν ορισμένες ρυθμίσεις τύπου σπιτιού για μικρές ομάδες ειδικά για παιδιά με διανοητική αναπηρία – αυτές είναι γενικά μεταξύ 1 και 5 θέσεων. Ωστόσο, φαίνεται να υπάρχουν και μερικά παιδιά σε μεγαλύτερα σπίτια (11-30 θέσεις) για άτομα με σωματικές αναπηρίες.

2.16.2 Ασουνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Υπήρχαν 35 αιτούντες άσυλο το 2018 που θεωρήθηκαν ως ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών. Αυτό ήταν αύξηση σε σχέση με τους 10 αιτούντες το 2009. Η μεγαλύτερη πρόσληψη ήταν το 2015 όταν 105 ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών έκαναν αίτηση για άσυλο. Το 2018, το Λουξεμβούργο αναδείχθηκε ως παράδειγμα καλής πρακτικής για την αντιμετώπιση των ασυνόδευτων (MIGRATION, 2018) ή χωρισμένα από τις οικογένειές τους παιδιά μεταναστών μέσω της Οικογενειακής Φροντίδας, η οποία παρέχεται κυρίως από ανάδοχους.

2.16.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Στο Λουξεμβούργο (Luxeburg, 2019), η πλήρης υιοθεσία μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο εάν υπάρχουν ισχυροί λόγοι και εάν προσφέρει πλεονεκτήματα στον υιοθετούμενο. Όταν υποβάλλεται αίτηση για πλήρη υιοθεσία από 2 συζύγους που δεν έχουν χωρίσει νόμιμα, ο ένας από τους συζύγους πρέπει να είναι άνω των 25 ετών και ο άλλος τουλάχιστον 21 ετών. Εκτός εάν υπάρχουν σοβαροί λόγοι που να επιτρέπουν διαφορετικά, ο θετός γονέας πρέπει να είναι τουλάχιστον 15 ετών μεγαλύτερος από το παιδί. Όταν υποβάλλεται αίτηση για πλήρη υιοθεσία από τον ένα σύζυγο για το παιδί του άλλου συζύγου, δεν ισχύει ειδική προϋπόθεση ηλικίας για κανέναν από τους δύο συζύγους. Ωστόσο, ο θετός γονέας πρέπει να είναι τουλάχιστον 10 χρόνια μεγαλύτερος από τον μελλοντικό υιοθετημένο, εκτός εάν υπάρχουν σοβαροί λόγοι που να επιτρέπουν κάτι διαφορετικό. Σε όλες τις περιπτώσεις, ο μελλοντικός υιοθετημένος πρέπει να είναι τουλάχιστον 3 μηνών και να μην έχει συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας του. Εάν ο μελλοντικός υιοθετημένος είναι άνω των 16 ετών, αλλά ελήφθη υπό φροντίδα πριν από τη συμπλήρωση αυτής της ηλικίας από άτομα που δεν πληρούν τις νόμιμες προϋποθέσεις για να προχωρήσουν στην υιοθεσία ή εάν το παιδί υιοθετήθηκε μέσω απλής διαδικασίας υιοθεσίας πριν συμπληρώσει αυτήν την ηλικία, είναι δυνατόν να υποβάλει αίτηση για πλήρη υιοθεσία ανά πάσα στιγμή όσο το παιδί είναι ακόμη ανήλικο, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις. Τα άτομα που ζουν στο Λουξεμβούργο και επιθυμούν να υιοθετήσουν ένα παιδί που δεν γνωρίζουν ακόμη πρέπει να επικοινωνήσουν με το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, και Νεότητας (Τμήμα Παιδιών και Νέων, Υπηρεσία Υιοθεσίας), την κεντρική αρχή που είναι αρμόδια για την εφαρμογή της Σύμβασης της Χάγης (1993) για τη Διακρατική Υιοθεσία.

2.16.4 Μοντέλα αξιολόγησης

Επιπλέον, πρέπει να παρακολουθήσουν ενημερωτικές συνεδρίες για την υιοθεσία (2 x 3 ώρες), καθώς και συνεδρίες ευαισθητοποίησης για την υιοθεσία (3 x 4 ώρες).

Στη συνέχεια ανακατευθύνονται σε μία από τις εγκεκριμένες υπηρεσίες υιοθεσίας, η οποία θα τους αξιολογήσει και, εάν η γνώμη της υπηρεσίας είναι θετική, θα τους εποπτεύσει κατά τη διαδικασία υιοθεσίας, στο εξωτερικό και στο Λουξεμβούργο.

Στην απλή υιοθεσία (Luxeburg, 2019) επιτρέπεται και η υιοθεσία ενηλίκου αρκεί να υπάρχει τουλάχιστον 10 χρόνια διαφορά μεταξύ υιοθετούμενου και υιοθετημένου. Επιτρέπεται και η ιδιωτική υιοθεσία αλλά συνήθως ως χώρα υποδοχής. Τα ζευγάρια ή οι μονογονιοί θα πρέπει να έχουν υποχρεωτικά περάσει εκπαίδευση και να έχουν θετική αξιολόγηση που να αποδεικνύει το συμφέρον του ανηλίκου. Η διαδικασία αξιολόγησης είναι παρεμφερής με την αναδοχή.

Η διαδικασία της αναδοχής (Comment devenir famille d' accueil, 2023) συνοπτικά είναι μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης, να εκδοθεί ένα πιστοποιητικό

καταλληλότητας. Η εκπαίδευση είναι 54 ώρες, υποχρεωτική και ανανεώνεται με επόμενα σεμινάρια ανά έτος. Η οικονομική αποζημίωση είναι συνδεδεμένη με το συνταξιοδοτικό ταμείο. Η κοινωνική Υπηρεσία είναι ο ενδιάμεσος μεταξύ του παιδιού και της βιολογικής οικογένειας και προσφέρει ατομική ή ομαδική επίβλεψη.

2.17 Μάλτα

Πίνακας 17

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «*Better data for better child protection systems in Europe*» Malta (2021) p.124 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.17.1 Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)

Δεν υπάρχουν σχεδόν δεδομένα για παιδιά στη Μάλτα, αν και φαίνεται (FRA, 2017), να υπάρχει ένα ομαδικό σπίτι ειδικά για παιδιά με προβλήματα ψυχικής υγείας και υπάρχουν θέσεις για παιδιά σε μια σειρά από άλλες υπηρεσίες συμπεριλαμβανομένων των δύο μεγάλων ιδρυμάτων για άτομα με αναπηρία και το κεντρικό ψυχιατρείο. Υπάρχουν δύο ιδρυματικά πλαίσια για ενήλικες τα οποία όμως συμπεριέλαβαν και παιδιά από 14 ή 16 ετών και άνω.

Η ποιότητα των στοιχείων τίθεται υπό αμφισβήτηση.

2.17.2 Ασουνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Το 2018, μόνο πέντε αιτούντες άσυλο θεωρήθηκαν ασυνόδευτα ή χωρισμένα από τις οικογένειες παιδιά (Eurostat, 2020). Στο αποκορύφωμά της το 2013 ο αριθμός ήταν 335. Ο αριθμός των μη αιτούντων για άσυλο δεν είναι γνωστός, αλλά οι αναφορές των μέσων ενημέρωσης αναφέρουν ότι έφτασαν περισσότεροι από 104. Αυτή η έκθεση επίσης δηλώνει ότι η διαδικασία στη Μάλτα για τα ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών, αφού ο επίτροπος και ο κοινωνικός λειτουργός έχει οριστεί, πρόκειται να φιλοξενηθούν στα δύο υπάρχοντα ιδρύματα, αλλά όταν αυτά γεμίσουν, όπως συνέβη το 2013, ορισμένα παιδιά φιλοξενήθηκαν σε διάφορα άλλα μέρη, συμπεριλαμβανομένου ενός ιδρύματος για ενήλικες (IOM-UNHCR, 2014). Όσοι δεν τους χορηγείται άσυλο θα εξακολουθήσει να τους παρέχεται προστασία έως ότου γίνουν 18 ετών. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, όλα τα παιδιά φιλοξενούνται συνήθως σε καθορισμένα κέντρα για παιδιά, ανεξάρτητα από το καθεστώς ασύλου τους. Σημειώνεται ότι το σύστημα αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε αναμόρφωση και εξετάζεται το ενδεχόμενο αναδοχής για αυτά τα παιδιά.

2.17.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Η υιοθεσία στη Μάλτα είναι κύρια διακρατική ή ιδιωτική καθώς τα διαθέσιμα παιδιά για υιοθεσία είναι ελάχιστα. Ορισμένοι (Malta, 2023) υποψήφιοι θετοί γονείς επιλέγουν να ταξιδεύουν με έγγραφα υιοθεσίας στις χώρες αποστολής χωρίς να περάσουν από την Κεντρική Αρχή ή κάποιο από τα διαπιστευμένα πρακτορεία. Η κεντρική αρχή της χώρας προειδοποιεί. Υπάρχουν αρκετοί κίνδυνοι που συνδέονται με τέτοιες πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης της πιθανότητας εμπορίας παιδιών, ιδίως όταν η χώρα αποστολής δεν έχει προσχωρήσει στη Χάγη. Επιπλέον, η Κεντρική Αρχή δεν μπορεί να εγκρίνει τέτοιες πρακτικές καθώς η Σύμβαση της Χάγης δεν αντιμετωπίζει ευνοϊκά τέτοιες επαφές και ρυθμίσεις. Ο νόμος για τη διαχείριση της υιοθεσίας ορίζει ότι «κάθε πρόσωπο ή οργανισμός που κάνει ρυθμίσεις για την υιοθεσία παιδιού χωρίς την άδεια της Κεντρικής Αρχής είναι ένοχο αδικήματος και σε περίπτωση καταδίκης υπόκειται σε φυλάκιση».

Εξακολουθούν (Authority, 2019) να υπάρχουν πολλές παρανοήσεις σχετικά με τα παιδιά σε τοπικό επίπεδο. Ο στόχος κάθε υιοθεσίας δεν είναι να δώσει ένα παιδί σε μια οικογένεια, αλλά να δώσει μια οικογένεια σε ένα παιδί.

Η διεθνής κοινότητα λαμβάνει μια σειρά από μέτρα και προφυλάξεις για να διασφαλίσει ότι η διαδικασία υιοθεσίας διεξάγεται με διαφανή και επαρκή τρόπο προς το συμφέρον του παιδιού. Στη Μάλτα, (Malta, 2023) η υιοθεσία έχει εξελιχθεί από ένα μη ρυθμιζόμενο ιδιωτικό θέμα, σε υιοθεσία παιδιών από διάφορες χώρες και πιο πρόσφατα σε ρύθμιση, για την «ορθών πρακτικών» και τη δημιουργία αρχείου. Η Αρχή Προτύπων Κοινωνικής Φροντίδας ρυθμίζει τόσο

τις τοπικές όσο και τις διακρατικές υιοθεσίες. Η Αρχή συνεργάζεται με μια σειρά υπουργείων και φορέων με στόχο την καλύτερη ρύθμιση αυτού του τομέα.

Η Κεντρική Αρχή, βάσει νόμου, έχει το καθήκον να διαπιστεύει τοπικά τους Οργανισμούς Υιοθεσίας (ιδιωτικοί). Η διαπίστευση καθορίζει τους φορείς που εργάζονται για τις υιοθεσίες στο εξωτερικό και σε τοπικό επίπεδο και βοηθά στην πρόληψη των ιδιωτικών υιοθεσιών. Τέτοιοι φορείς παρέχουν τις υπηρεσίες και ως εκ τούτου έχουν άμεση επαφή με τους υποψήφιους θετούς γονείς.

Πραγματοποιήθηκαν επίσης συζητήσεις με τον Επίτροπο ΦΠΑ για την αναγνώριση των Διαπιστευμένων Οργανισμών Υιοθεσίας (οντοτήτων που απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ σύμφωνα με το Άρθρο 11, Υποσημείο 4 του Κεφαλαίου 406, 5ο πρόγραμμα Μέρους Δεύτερο - Απαλλαγές χωρίς πίστωση). Αυτό επικυρώθηκε από τον Επίτροπο ΦΠΑ μετά την παρουσίαση του Καταστατικού των φορέων και είχε ως αποτέλεσμα να καταβληθούν λιγότερες αμοιβές από τους υποψήφιους θετούς γονείς. Η Σύμβαση της Χάγης ορίζει ότι οι Οργανισμοί δεν πρέπει να εργάζονται για κέρδος. (Το ελάχιστο κόστος αμοιβής είναι γύρω στις 10.000 Ευρώ).

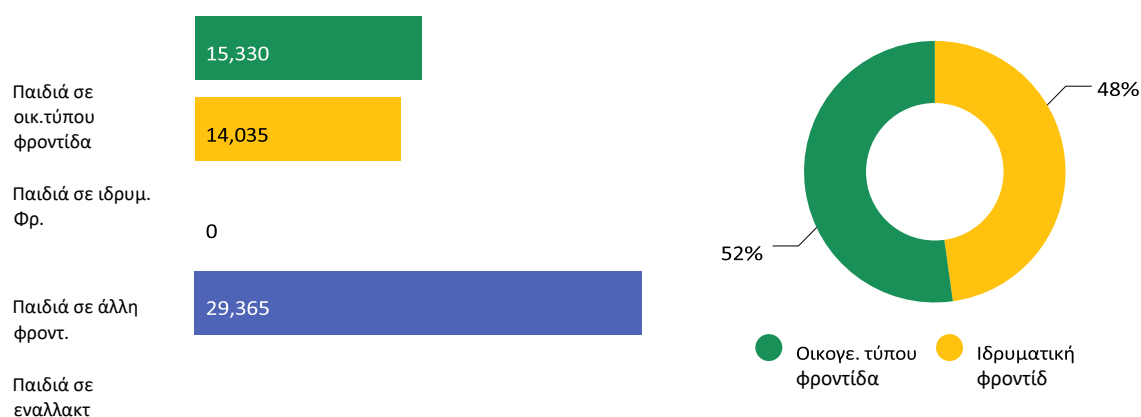
Το Συμβούλιο Υιοθεσίας είναι ανεξάρτητο από την Κεντρική Αρχή και σύμφωνα με τον Νόμο για τη Διαχείριση Υιοθεσίας, ρυθμίζει τις δικές του διαδικασίες. Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από έναν Πρόεδρο και τουλάχιστον άλλους τέσσερις επαγγελματίες που εκπροσωπούν διαφορετικούς κλάδους.

Τα παιδιά μπορούν να τεθούν για υιοθεσία (Malta, 2023) είτε με τη συγκατάθεση του γονέα (ιδιωτική) είτε με τη χορήγηση συγκατάθεσης σύμφωνα με τον Τίτλο III του Αστικού Κώδικα των Υιοθεσιών. Επιπλέον, όταν εκδίδεται Εντολή Φροντίδας, δεν σημαίνει απαραίτητα ότι το εμπλεκόμενο παιδί/τα παιδιά θα παραδοθούν αυτόματα για υιοθεσία. Η σύσταση γίνεται μέσω του κοινωνικού λειτουργού του παιδιού μετά από συνεννόηση με τους δικηγόρους του Οργανισμού, οι οποίοι με τη σειρά τους εξετάζουν εάν πληρούνται οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα για τοποθέτηση παιδιού σε υιοθεσία. Είναι κατανοητό ότι η αφαίρεση των γονικών δικαιωμάτων πρέπει να χρησιμοποιείται με προσοχή για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Επιπλέον, αυτό γίνεται όταν υπάρχουν προϋποθέσεις για να πάρει πίσω ο γονέας το παιδί του, όπως πρόγραμμα αποκατάστασης.

Δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία για την αναδοχή. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για μοντέλα αξιολόγησης υποψηφίων και παρακολούθησης μετά την τοποθέτηση των παιδιών.

2.18 Ολλανδία

Πίνακας 18

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «*Better data for better child protection systems in Europe*» Netherlands (2021) p.126 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.18.1 Παιδιά

Το 2017, σημειώθηκε ότι ο αριθμός των παιδιών σε ιδρυματική περίθαλψη (που πληρώνεται από τους δήμους και δεν περιλαμβάνονται τα παιδιά στην ανάδοχη φροντίδα, παιδιά που έχουν διαπράξει εγκλήματα και παιδιά με σοβαρά προβλήματα συμπεριφοράς), ήταν 10.355 (Smits, 2019). Αναφέρθηκε ότι το 2018 υπήρχε μια άλλη ομάδα περίπου 3.200 παιδιών (μείωση από 3.500 το 2016) που ζούσαν σε οικιστικές (ιδρυματικού τύπου)ρυθμίσεις. Περαιτέρω ανάλυση δεν είναι διαθέσιμη. Εκτός από τα παιδικά ψυχιατρικά τμήματα, το μέγεθος της δομής οι υπηρεσίες για παιδιά φαίνεται να είναι μικρής κλίμακας (λιγότερες από 5 θέσεις), αν και ορισμένες θέσεις για παιδιά με διανοητική αναπηρία και με προβλήματα ψυχικής υγείας υπάρχουν σε στεγασμένες κατοικίες (συνήθως μεγέθους μεταξύ 11 και 30 θέσεων). Αυτοί οι αριθμοί συγκρίνονται με σχεδόν 7.000 παιδιά σε ιδρυματική φροντίδα το 2006. Επιπλέον, το μέγεθος των ρυθμίσεων για παιδιά φαίνεται να έχει μειωθεί με την πάροδο του χρόνου - όλες ήταν πάνω από 6 θέσεις το 2006.

2.18.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Το 2018, υπήρχαν 1.225 αιτούντες άσυλο που θεωρούνταν ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά. Στο αποκορύφωμά του το 2015, ήταν 3.855. Η Ολλανδία ήταν προορατική στην υποδοχή μεταναστών που μετεγκαθίστανται από άλλες χώρες και το έκανε προνοώντας για πιθανή μεταναστευτική ροή. Έτσι αναφέρθηκε ως παράδειγμα καλής πρακτικής μέσω της παροχής 2 προστατευόμενων κέντρων για τα οποία διατηρήθηκαν οι διευθύνσεις μυστικές. Η παροχή υποστήριξης για το USMC συντονίζεται από μία ΜΚΟ (NIDOS) (AsylumCorner, 2015). Οργανώνουν επιτρόπους για κάθε παιδί και ανάδοχα σπίτια για όλα τα παιδιά κάτω των 13 ετών. Όσοι είναι μεταξύ 13 και 18 φιλοξενούνται σε ειδικό κέντρο κοντά στο Κέντρο Αιτήσεων Ασύλου για έως και τρεις μήνες. Στο τέλος αυτής της περιόδου, μετά από προσδιορισμό των προσωπικών αναγκών του και καθοδήγηση, ο νέος (άνω των 15 ετών) θα μεταφερθεί στο κατάλυμα που θεωρεί ότι είναι το καταλληλότερο για αυτόν. Αυτό ίσως να είναι είτε ανάδοχη οικογένεια, «κέντρα ημιαυτόνομης διαβίωσης παιδιών», (μόνο για παιδιά άνω των 15 ετών) ή μια πανεπιστημιούπολη UMA (άνω των 15 ετών μόνο για παιδιά αυτής της ηλικίας). Το 2015, υπήρχαν 1.200 παιδιά στην οργανωμένη ανάδοχη φροντίδα NIDOS.

2.18.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Υιοθεσία προϋποθέσεις

Υιοθεσία επιτρέπεται (theNetherlands, 2023) και από ζευγάρια του ίδιου φύλου ή διαφορετικών φύλων. Τα ζευγάρια πρέπει να έχουν ζήσει μαζί για τουλάχιστον 3 χρόνια όταν ξεκινήσουν τη διαδικασία υιοθεσίας. Πρέπει να μπορούν να το αποδείξουν με σύμφωνο συμβίωσης ή πληροφορίες από τη Βάση Δεδομένων Προσωπικών Αρχείων (BRP). Πρέπει επίσης να φρόντιζαν και να μεγάλωσαν το προς υιοθεσία παιδί (προστάδιο υιοθεσίας) για τουλάχιστον ένα χρόνο. Το ζευγάρι δεν χρειάζεται να είναι παντρεμένο.

Υιοθεσία επιτρέπεται από έναν γονέα (ενδοοικογενειακή). Ένα παιδί μπορεί να υιοθετηθεί από τον νέο σύντροφο (εκτός γάμου) του πατέρα ή της μητέρας του. Αυτό το είδος υιοθεσίας από ένα άτομο ονομάζεται υιοθεσία συντρόφου. Ο σύντροφος πρέπει να έχει ζήσει με τον νόμιμο γονέα για τουλάχιστον 3 χρόνια κατά την έναρξη της διαδικασίας υιοθεσίας και να έχει φροντίσει το παιδί για τουλάχιστον ένα χρόνο.

Υιοθεσία από duomoeder (γυναίκα σύντροφος της μητέρας του τοκετού)

Οι προϋποθέσεις συμβίωσης και φροντίδας του παιδιού δεν ισχύουν για τη γυναίκα σύντροφο της γέννας. Μια γυναίκα μπορεί να υιοθετήσει το παιδί του συντρόφου της πριν ή μετά τη γέννηση.

Ένα παιδί ηλικίας 12 ετών και άνω πρέπει να συμφωνήσει με την υιοθεσία. Διαφορά ηλικίας θετού γονέα και υιοθετούμενου τα 18 έτη.

Για να γίνει ανάδοχος (Veiligheid, 2023) γονέας κάποιος, ο ανάδοχος οργανισμός ζητά από το Συμβούλιο Παιδικής Προστασίας να κηρύξει μη αντίρρηση για τον υποψήφιο ανάδοχο γονέα. Για να μπορέσει να δώσει αυτή τη δήλωση, το Συμβούλιο Προστασίας Παιδιού εξετάζει το παρελθόν του υποψήφιου ανάδοχου γονέα και όλων των συνοικούντων μελών άνω των 12 ετών. Η κοινωνική έρευνα επεκτείνεται και σε πρόσωπα του ευρύτερου περιβάλλοντος που όμως θα μπορούν να επηρεάσουν την κατάσταση στην οποία μεγαλώνει το θετό παιδί.

Όλοι πρέπει να δώσουν γραπτή άδεια για αυτήν την έρευνα, μέσω του εντύπου Εξουσιοδότηση για λήψη πληροφοριών από το Συμβούλιο Προστασίας Παιδιών.

Στη μελέτη, το Συμβούλιο Προστασίας Παιδιών εξετάζει πιθανούς κινδύνους για τον υποψήφιο ανάδοχο γονέα για την ανατροφή ενός θετού παιδιού. Αυτό ονομάζεται διαλογή. Το μέλος του συμβουλίου εξετάζει τις πληροφορίες που έχει η κυβέρνηση για τον υποψήφιο ανάδοχο γονέα και για τους άλλους στην έρευνα. Αυτές είναι οι ακόλουθες πηγές πληροφοριών: Βάση δεδομένων προσωπικών αρχείων: προσωπικά δεδομένα όλων των κατοίκων στις Κάτω Χώρες, αρχεία του Συμβουλίου Προστασίας Παιδιών και έλεγχος Ποινικού Μητρώου

Εάν το μέλος του συμβουλίου δεν βρει τίποτα σε αυτό ή βρει κάτι που δεν αποτελεί αντίρρηση για την ιδιότητα του ανάδοχου γονέα, το Συμβούλιο Προστασίας Παιδιών θα εκδώσει δήλωση μη αντίρρησης. Εάν ο υποψήφιος ανάδοχος γονέας έχει προηγουμένως ζητήσει δήλωση μη αντίρρησης, το Συμβούλιο Προστασίας Παιδιού θα το διαβιβάσει στον ανάδοχο οργανισμό.

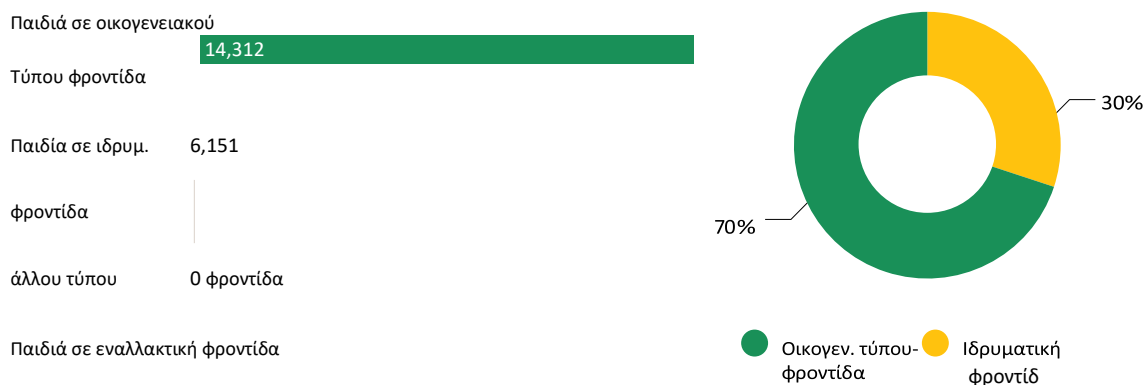
Εάν οι πληροφορίες οδηγούν σε αντιρρήσεις ή αμφιβολίες, το μέλος του συμβουλίου καλεί τον υποψήφιο ανάδοχο γονέα για συνέντευξη. Η συνέντευξη αυτή είναι απαραίτητη για τη λήψη απόφασης σχετικά με τη δήλωση μη διατύπωσης αντίρρησης. Εάν το Συμβούλιο Προστασίας Παιδιών αποφασίσει να μην δώσει τη δήλωση, τότε αυτό γίνεται με αιτιολόγηση. Ο υποψήφιος ανάδοχος γονέας μπορεί να αντιταχθεί στην απόφαση.

Στην επόμενη φάση ο αρμόδιος φορέας διερευνά εάν ο υποψήφιος ανάδοχος γονέας είναι κατάλληλος για να είναι ανάδοχος γονέας. Το Συμβούλιο Προστασίας παιδιών δεν συμμετέχει πλέον σε αυτό.

Η διαδικασία της υιοθεσίας (κρατική -διακρατική) εμπεριέχει οικονομικό κόστος καθώς ο αιτών πληρώνει σε κάθε στάδιο για τις υπηρεσίες της αξιολόγησης με δική του ευθύνη για τήρηση των προθεσμιών. Η εκπαίδευση είναι υποχρεωτική και στις δύο περιπτώσεις.

Οι τοποθετήσεις (Johan Vanderfaeillie, 2018) κατέρρευσαν κυρίως λόγω προβλημάτων συμπεριφοράς του ανάδοχου παιδιού, προβλήματα ανατροφής των ανάδοχων γονέων και συγκρούσεις μεταξύ βιολογικών και ανάδοχων γονέων. Ανάδοχα παιδιά με προβλήματα συμπεριφοράς, μεγαλύτερης ηλικίας ανάδοχα παιδιά, ανάδοχα παιδιά που αρνούνται θεραπεία και τα ανάδοχα παιδιά που βρίσκονται σε ειδική φροντίδα λόγω σεξουαλικής κακοποίησης κινδύνευαν περισσότερο να υποστούν βλάβη. Είναι λοιπόν σημαντικό να ληφθούν υπ όψιν αυτοί οι παράγοντες κατά την αξιολόγηση της καταλληλότητας μιας ανάδοχης οικογένειας πριν τη τοποθέτηση.

2.19 Ουγγαρία

Πίνακας 19

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «Better data for better child protection systems in Europe» Hungary (2021) p.114 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.19.1 Υιοθεσία

Σύμφωνα με στοιχεία που παρέχονται κατόπιν αιτήματος από το Υπουργείο Εξωτερικών της Ουγγαρίας μαθαίνουμε ότι η υιοθεσία ρυθμίζεται από τον νόμο V του 2013 για τον Αστικό Κώδικα (εφεξής «Ουγγρικός Αστικός Κώδικας»). Σκοπός της υιοθεσίας είναι η παροχή γονέων για ένα παιδί, που δεν έχει κανέναν βιολογικό γονέα ή των οποίων οι γονείς δεν μπορούν ή δεν θέλουν να τον μεγαλώσουν. Επί πλέον στοχεύει να παρέχει κατάλληλους γονείς για την ανατροφή του και να παρουσιάζει μια κατάσταση σαν να ήταν βιολογικό τέκνο των υιοθετούντων.

Η υιοθεσία είναι έννομη σχέση οικογενειακού δικαίου:

- το παιδί εισέρχεται στο νομικό καθεστώς του βιολογικού τέκνου των υιοθετούντων,
- η υιοθεσία δημιουργεί υποχρέωση διατροφής για λογαριασμό των υιοθετούντων έναντι του παιδιού,
- δημιουργεί συγγένεια (σχέσεις) μεταξύ του υιοθετούμενου και του/των υιοθετούντος/ών,
- το παιδί φέρει τα ονόματα των υιοθετούντων, δείχνοντας έτσι τόσο για τα άτομα όσο και για την κοινωνία ότι έχει γίνει μέλος της οικογένειας που υιοθετεί,
- δικαιούται να κληρονομήσει μετά τους υιοθετούντες ως βιολογικό τέκνο.

Θα πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ υιοθεσίας και τοποθέτησης παιδιού σε ανάδοχη φροντίδα, σκοπός της οποίας, σε αντίθεση με την υιοθεσία, είναι η παροχή προσωρινής φροντίδας και ανατροφής του παιδιού από τους ανάδοχους γονείς έως ότου το παιδί επιστρέψει στην βιολογική οικογένεια ή υιοθετηθεί. Τα βασικά καθήκοντα των ανάδοχων γονέων ορίζονται στον νόμο XXXI του 1997 την Προστασία των Παιδιών και τη Διοίκηση Κηδεμονίας (εφεξής ο «Νόμος για την Προστασία του Παιδιού»). Ο ανάδοχος γονέας ασκεί τα καθήκοντά του στο πλαίσιο σχέσης εργασίας έναντι συγκεκριμένης αμοιβής. Η ανάδοχη φροντίδα δεν δημιουργεί άνευ όρων βάση για την υιοθεσία ενός παιδιού, ωστόσο ο ανάδοχος γονέας δεν μπορεί να μειονεκτεί στο πρώτη θέση έναντι άλλων γονέων που επιθυμούν/προτίθενται να υιοθετήσουν.

Το σύστημα υιοθεσίας βασίζεται σε τρία επίπεδα (ταυτόχρονα με ένα επίπεδο εγγραφής):

1. Είναι ευθύνη των περιφερειακών υπηρεσιών παιδικής προστασίας να διευκολύνουν την υιοθεσία παιδιών που έχουν γίνει υιοθετήσιμα στην επικράτειά τους. Είναι πρώτιστο μέλημα να αναζητούν θετούς γονείς για παιδιά μεταξύ εκείνων που σκοπεύουν να υιοθετήσουν κάτω από τη δικαιοδοσία τους.
2. Εάν δεν υπάρχει κατάλληλο θετό πρόσωπο που σκοπεύει να υιοθετήσει στο περιφερειακό μητρώο, οι εργασίες ξεκινούν στο επόμενο επίπεδο, ο εθνικός οργανισμός υιοθεσίας αναζητά

θετούς γονείς, μεταξύ εκείνων που σκοπεύουν να υιοθετήσουν, που αναλαμβάνουν την υιοθεσία ενός παιδιού καταγόμενου από άλλο νομό (μπορούν και θέλουν να καταφέρουν να υιοθετήσουν ένα παιδί από μια κομητεία πιο μακριά από τον τόπο διαμονής τους).

3. Εάν, με τη βοήθεια του εθνικού φορέα υιοθεσίας, η υιοθεσία του παιδιού δεν το κάνει να οδηγήσει σε ένα αποτέλεσμα – δηλαδή δεν υπάρχει ούτε παντρεμένο ζευγάρι ούτε ένα άτομο για το παιδί – και μπορεί να συσταθεί επίσημα από το μητρώο του Τμήματος Υιοθεσία και Πολιτική Γυναικών του Υπουργείου Πολιτισμού και Καινοτομίας, στη συνέχεια μπορεί να λάβει χώρα διαδικασία επιλογής αλλοδαπών θετών γονέων για το παιδί.

Ένα παιδί μπορεί να υιοθετηθεί από την Ουγγαρία στο εξωτερικό εάν:

- έχει ανατραφεί και έχει μεγαλώσει με φροντίδα παιδιών και έχει κηρυχθεί υιοθετήσιμο ή έχει καθοριστεί η δυνατότητα υιοθεσίας,
- και τα μέτρα που ελήφθησαν για την υιοθέτησή του/της δεν ήταν αποτελεσματικά στην Ουγγαρία

Στην περίπτωση ανοιχτής υιοθεσίας (παιδιά που δεν φροντίζουν στο σύστημα προστασίας του παιδιού), η προετοιμασία πραγματοποιείται κυρίως από μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς με άδεια λειτουργίας ή υπηρεσίες προστασίας παιδιών που συμμετέχουν σε ανοιχτές υιοθεσίες, η συμμετοχή των οποίων είναι επιτακτική.

- Οι συμμετέχοντες φορείς βοηθούν πρωτίστως τη μέλλουσα μητέρα/γονέα σε κρίση να αναλάβει την ανατροφή του παιδιού της, να την ενημερώσει για πιθανή υποστήριξη και να οργανωθεί η τοποθέτηση της μητέρας σε προσωρινά σπίτια για οικογένειες, εάν απαιτείται. Εάν η μέλλουσα μητέρα/γονέας σε κατάσταση κρίσης αποφασίσει να δώσει για υιοθεσία ανοικτού τύπου το παιδί, η μη κερδοσκοπική οργάνωση θα προετοιμάσει την επαφή της μέλλουσας μητέρας/γονέα/των και των υποψήφιων που θα υιοθετήσουν.
- Οι οργανισμοί αυτοί έχουν εθνική δικαιοδοσία και καταχωρούν τους γονείς που έχουν κάνει αίτηση για υιοθεσία και κρίνονται κατάλληλα, και τα παιδιά του βιολογικοί γονείς που έχουν κάνει αίτηση για υιοθεσία. Τα παιδιά μπορούν να μεταφερθούν σε κατάλληλες θετές οικογένειες σε μικρή ηλικία, κατόπιν κοινής αίτησης βιολογικοί γονείς και όσοι προτίθενται να υιοθετήσουν (ιδιωτική υιοθεσία), με απόφαση της κηδεμονίας γραφείο με τη βοήθεια οργανισμών που προωθούν την υιοθεσία.
- Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί έχουν λάβει τη διαπίστευση για εργασία στο πεδίο της υιοθεσίας από τον υπουργό που είναι αρμόδιος για την πολιτική για τα παιδιά (τώρα: Υπουργείο Πολιτισμού και Καινοτομίας).

Καθήκοντα της αρχής κηδεμονίας:

- να δηλώσει την υιοθεσία ενός παιδιού

- να αποφασίσει για την επιλεξιμότητα των υποψήφιων θετών γονέων
- να πραγματοποιήσει τη διαδικασία υιοθεσίας και να επιτρέψει την υιοθεσία

Η αρχή κηδεμονίας λαμβάνει αποφάσεις σε αυτές τις διαδικασίες που μπορούν να προσβληθούν στο δικαστήριο.

Το σύστημα ανάδοχης φροντίδας αποτελείται από το δίκτυο ανάδοχων γονέων και το σπίτι των παιδιών. Τα 2/3 των παιδιών στο σύστημα παιδικής προστασίας μεγαλώνουν σε ανάδοχους γονείς. Πάροχος ιδρυματικής φροντίδας (δίκτυο ανάδοχων γονέων και οικία παιδιών) μπορεί να είναι το κράτος, εκκλησιαστικές δομές και ιδιωτικές οργανώσεις πολιτών. Ο έλεγχος της λειτουργίας του συστήματος και η παροχή εποπτείας είναι μόνο ευθύνη του κράτους.

Από τις 15 Μαρτίου 2014, ο ουγγρικός Αστικός Κώδικας εισήγαγε το στάδιο που ονομάζεται συνέχεια επικουρούμενος από την περιφερειακή υπηρεσία παιδικής προστασίας ή από μη κερδοσκοπικό οργανισμό με άδεια λειτουργίας για παρακολούθηση της υιοθεσίας μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας υιοθεσίας.

Ο στόχος της παρακολούθησης είναι να βοηθήσει

- την ένταξη του παιδιού στην οικογένεια,
- η διαδικασία να γίνεις οικογένεια,
- επικοινωνία για την υιοθεσία,
- την ανάπτυξη της υγιούς ταυτότητας του παιδιού,
- για την πρόληψη και επίλυση των προβλημάτων ένταξης στο νηπιαγωγείο και το σχολείο με προσωπική συμβουλευτική.

Η παρακολούθηση είναι υποχρεωτική για πρώτη φορά εντός έξι μηνών από την έγκριση της υιοθεσίας, και μετά από ενάμιση χρόνο. Επιπλέον, οι χρήστες μπορούν να επικοινωνήσουν με τους επαγγελματίες που βοηθούν τους ανά πάσα στιγμή με τα προβλήματά τους, εκτός από την υποχρεωτική περίοδο, εθελοντικά. Η παρακολούθηση είναι ακόμη δυνατή για τριάντισι χρόνια. Κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης, οι υιοθετούντες επιλέγουν τον οργανισμό παρακολούθησης, ο οποίος παρέχεται από το γραφείο κηδεμονίας κατά τη στιγμή της υιοθεσίας.

Μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί με άδεια λειτουργίας για παρακολούθηση υιοθεσίας επιπλέον των 20 περιφερειακές υπηρεσίες παιδικής προστασίας.

Όσοι σκοπεύουν να υιοθετήσουν μπορούν πρώτα να κινήσουν τη διαδικασία για τον καθορισμό της επιλεξιμότητας με την περιφερειακή υπηρεσία παιδικής προστασίας του τόπου κατοικίας τους

Η υπηρεσία ενημερώνει τους υιοθετούντες αυτοπροσώπως και εγγράφως ταυτόχρονα για τις προϋποθέσεις υιοθεσίας, σχετικά με την ανάγκη να υποβληθεί σε ψυχολογική εξέταση στο

χώρο και χρόνο που ορίζεται από την υπηρεσία και συμβουλευτική προκειμένου να διαπιστωθεί η καταλληλότητά τους.

Επιπλέον, μπορούν να παρακολουθήσουν ένα προπαρασκευαστικό μάθημα. Με τη συγκατάθεσή τους, η υπηρεσία θα επικοινωνήσει με το γενικού ιατρού (GP) και, αν χρειαστεί, του ειδικού γιατρού τους, για να δουν αν πάσχουν από κάποια ασθένεια που τους περιορίζει από το να μεγαλώσουν ένα παιδί. Η υπηρεσία θα εξετάσει την οικογένεια και τη στεγαστικές τους συνθήκες (κοινωνική έρευνα) επί τόπου.

Η παροχή εσφαλμένων πληροφοριών εκ μέρους του υιοθετούντος σε σχέση με αυτόν περιστάσεις, η αδυναμία αποκάλυψης των πραγματικών συνθηκών του υιοθετούντος, μπορεί να οδηγήσει σε άρνηση διαπίστωσης της καταλληλότητάς του/της για υιοθεσία ή η μετέπειτα αναθεώρηση του/της γονικής τους ικανότητας. Είναι διευκολυντικό για τους υποψήφιους θετούς ότι, κατά τη διαδικασία καταλληλότητας, το προηγούμενα υποχρεωτικό προπαρασκευαστικό μάθημα για υιοθεσία, έχει γίνει εθελοντικό και δωρεάν, που έχει σκοπό να βοηθήσει στην προετοιμασία για υιοθεσία.

Κατά την εξέταση της ψυχολογικής καταλληλότητας του ατόμου που σκοπεύει να υιοθετήσει, η υπηρεσία αποκαλύπτει το κίνητρο της πρόθεσης υιοθεσίας, την κατάσταση της οικογένειας, την ηλικία και την προσωπικότητα του ατόμου που σκοπεύει να υιοθετήσει και την ιδέα του να μεγαλώσει το παιδί, πως αναμένεται να εξασφαλίσει την αρμονική ανάπτυξη και ανατροφή του παιδιού που πρόκειται να υιοθετηθεί. Ο γενικός ιατρός (GP) ή ειδικός που συμβουλευτεί η υπηρεσία απαντά εάν το άτομο που σκοπεύει να υιοθετήσει πάσχει από σωματική, αισθητηριακή ή διανοητική αναπηρία που περιορίζει την κατάλληλη φροντίδα του παιδιού, επιπλέον, εθισμός στο αλκοόλ ή στα ναρκωτικά, ψυχωσική διαταραχή ή οποιαδήποτε ασθένεια που έχει εμποδίσει τη φροντίδα του παιδιού, έστω και περιοδικά, ή που θέτει σε κίνδυνο την ανάπτυξη του παιδιού.

2.19.2 Μοντέλα αξιολόγησης

Οι Υποψήφιοι θετοί γονείς υποβάλλονται σε συμβουλευτική υποστήριξη πριν από το προπαρασκευαστικό πρόγραμμα υιοθεσίας, το οποίο διευθύνει ψυχολόγος. Στόχος της συμβουλευτικής είναι να εξοικειωθούν οι υιοθετούντες όσο το δυνατό με τις δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίσουν κατά την υιοθεσία με βάση την προσωπικότητα, τα κίνητρα και την οικογενειακή τους δομή, καθώς και να αξιολογήσει τις συγκρούσεις που μπορεί να προκύψουν με τον ερχομό του παιδιού σε αυτή την οικογένεια και περιβάλλον. Επιπλέον, θα λάβουν βοήθεια για το πώς να αντιμετωπίσουν τα προαναφερθέντα φαινόμενα και ποιους μπορούν να προσεγγίσουν για βοήθεια με τις ερωτήσεις τους για προβλήματα μετά την υιοθεσία. Στοχεύει επίσης να βοηθήσει τον επαγγελματία σύμβουλο να διαπιστώσει τα κίνητρα των υιοθετούντων και την

τρέχουσα και μελλοντική οικογενειακή δομή τους, και να πάρουν μια εύλογη απόφαση σχετικά με την καταλληλότητά τους για υιοθεσία.

Η υπηρεσία προετοιμάζει το πρόσωπο που σκοπεύει να υιοθετήσει για υιοθεσία σύμφωνα με το νόμο. Το εθελοντικό και δωρεάν 40ωρο προπαρασκευαστικό μάθημα για υιοθεσία έχει σχεδιαστεί για να παρέχει συμμετέχοντες με τους στόχους που αναφέρονται αναλυτικά παρακάτω:

- προετοιμασία για υιοθεσία μέσω της απόκτησης πληροφοριών και προσωπικής εμπειρίας, να τους παρέχονται καθοδήγηση σχετικά με το εάν και υπό ποιες προϋποθέσεις πρέπει να αναλαμβάνει την υιοθεσία·
- 2. Μάθει για το νομικό και κοινωνικό υπόβαθρο της υιοθεσίας·
- 3. Να αντιμετωπίζουν τις τυπικές δυσκολίες που μπορεί να προκύψουν κατά τη διαδικασία της υιοθεσίας και στη διαδικασία σύνδεση και προσαρμογής σχετικά με την ανατροφή του υιοθετημένου παιδιού·
- 4. Να μάθουν τρόπους αντιμετώπισης των συγκρούσεων και αντιμετώπισης των εντάσεων και εκπαιδευτικές προκλήσεις που σχετίζονται με την υιοθεσία·
- 5. Να γίνει πιο ευαίσθητος και δεκτικός σε σχέση με την υιοθεσία παιδιών με μεγαλύτερη ηλικία, διαφορετικής προέλευσης και συνθηκών υγείας.

Η υπηρεσία αποστέλλει τις συμπληρωμένες γνωμοδοτήσεις και πιστοποιητικά, μαζί με την πρότασή της, στο περιφερειακό γραφείο κηδεμονίας του τόπου κατοικίας του/των υιοθετούντος/ών κατόπιν αιτήματος του/της το ζευγάρι ή το άτομο που σκοπεύει να υιοθετήσει. Η υπηρεσία θα υποβάλει ρητή πρόταση λαμβάνοντας υπ' όψη την ηλικία του ζευγαριού ή του ατόμου που σκοπεύει να υιοθετήσει, την κατάσταση της υγείας και αν το άτομο ή το ζευγάρι είναι κατάλληλο για την υιοθεσία ενός παιδιού ή αδερφών.

Μετά από συνέντευξη του ζευγαριού ή του ατόμου που σκοπεύει να υιοθετήσει, το γραφείο κηδεμονίας αποφασίζουν για την καταλληλότητα του ζευγαριού ή του ατόμου που σκοπεύει να υιοθετήσει με βάση γνωμοδοτήσεις, οικογενειακού τύπου μελέτη, πιστοποιητικά εισοδήματος και, εάν χρειάζεται, άλλα αποδεικτικά στοιχεία, προσδιορίζοντας την ηλικία, την κατάσταση της υγείας και τον αριθμό των παιδιών που είναι κατάλληλα για υιοθεσία. Η απόφαση του γραφείου κηδεμονίας ισχύει για 3 έτη από την ημερομηνία κατά την οποία αυτή καθίσταται οριστική, εκτός εάν η διαδικασία υιοθεσίας έχει ολοκληρωθεί οριστικά εντός 3 ετών.

Στην τελευταία περίπτωση, η απόφαση παύει να ισχύει από την ημερομηνία κατά την οποία εκδόθηκε η απόφαση και η υιοθεσία καθίσταται οριστική, εκτός εάν η καταλληλότητα της

υιοθεσίας αδελφών από το ζευγάρι ή το άτομο προχωρά και στην υιοθεσία αδερφού και καθίσταται υιοθετήσιμο πριν από τη λήξη της απόφασης. Όταν η απόφαση καταλληλόλητας καθίσταται οριστική, η επίδοση θα πρέπει κατά την υποβολή της αίτησης, καταχωρεί όσους σκοπεύουν να υιοθετήσουν και, εφόσον δώσουν τη συγκατάθεσή τους, η υπηρεσία αποστέλλει τα στοιχεία τους στο εθνικό μητρώο και τους ενημερώνει σχετικά. Στη συνέχεια η υπηρεσία επισκέπτεται όσους σκοπεύουν να υιοθετήσουν κάθε έξι μήνες και τους ενημερώνει για τις πιθανότητες η αίτησή τους να ικανοποιηθεί. Σε περίπτωση ανικανότητας, δεν μπορεί να κινηθεί νέα διαδικασία εντός ενός έτους.

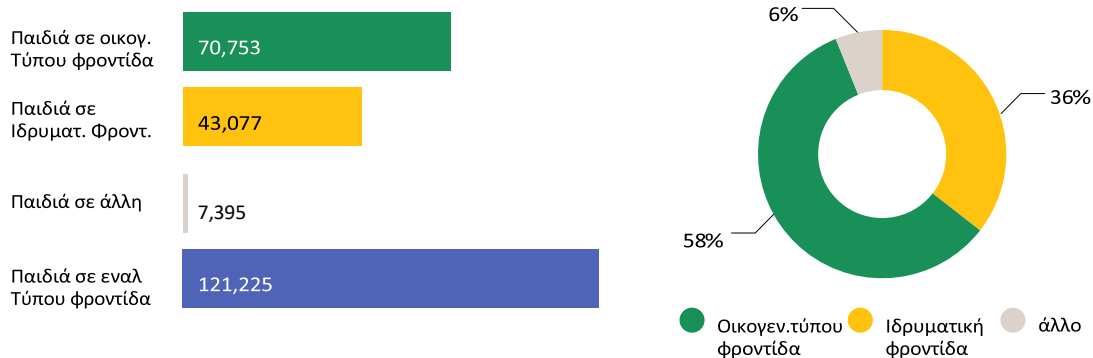
Εάν δεν πραγματοποιηθεί υιοθεσία εντός 3 ετών, το πεδίο εφαρμογής της απόφασης μπορεί να επεκταθεί κατά ένα έτος κατ' ανώτατο όριο για την αίτηση που υποβάλλεται πριν από τη λήξη της ή μετά από πρόταση της υπηρεσία προστασίας παιδιών, υποθέτοντας ότι οι περιστάσεις στις οποίες βασίστηκε η καταλληλόλητα δεν άλλαξε. Εάν η διαδικασία υιοθεσίας εκκρεμεί κατά τη λήξη της απόφασης, η απόφαση παρατείνεται έως ότου ολοκληρωθεί οριστικά η διαδικασία έγκρισης.

Εάν υπάρχει αλλαγή στις ιδέες του προς υιοθεσία παιδιού ή στην οικογενειακή κατάσταση, προσωπική και τις συνθήκες διαβίωσης (υιοθεσία, γέννηση ίδιου παιδιού, γάμος, διαζύγιο κ.λπ.) του ζευγαριού ή πρόσωπο που προτίθεται να υιοθετήσει, η υπηρεσία διενεργεί περαιτέρω εξετάσεις που επηρεάζονται από τις αλλαγές και το γραφείο κηδεμονίας αποφασίζει για το αποτέλεσμα της επανεξέτασης με απόφαση.

2.19.3 Αναδοχή

Η επιλεξιμότητα των ανάδοχων γονέων εξετάζεται από το προσωπικό του δικτύου ανάδοχων γονέων (ψυχολόγος, κοινωνικός λειτουργός) και χρειάζονται και αποδεικτικό από τον ιατρό. Ο/οι υποψήφιος/οι ανάδοχος/οι γονείς πρέπει να εκπληρώσουν περισσότερες εκπαιδεύσεις για να προετοιμάσουν τη φροντίδα του παιδιού που βγαίνει από την οικογένεια. Το πρώτο βήμα είναι μια εκπαίδευση εξήντα ωρών και στη συνέχεια κατά τη διάρκεια της εργασίας τους πρέπει να συμμετάσχουν δύο φορές σε σύνολο εκατό σαράντα ώρες εκπαίδευσης και τακτικής περαιτέρω εκπαίδευσης.

2.20 Πολωνία

Πίνακας 20

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «*Better data for better child protection systems in Europe*» Poland (2021) p.128 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.20.1 Παιδιά

Η έκθεση Eurochild's Opening Doors (2017) ανέφερε ότι υπήρχαν 41.200 παιδιά επί του παρόντος σε ιδρυματική φροντίδα και αυτό δεν περιλαμβάνει άλλα 15.000 παιδιά με αναπηρίες που ζουν σε ιδρύματα που διευθύνονται κυρίως από το Υπουργείο Παιδείας. Αυτό συγκρίνεται με 395 κέντρα φροντίδας ειδικής αγωγής και 51 κέντρα εκπαίδευσης το 2005, φιλοξενεί περισσότερα από 31.000 παιδιά. Οι περισσότερες από αυτές τις εγκαταστάσεις ήταν μεταξύ 50 και 100 θέσεων. Αν και δεδομένα (Eurochild, Opening doors for Europe's Children., 2018) για τα παιδιά σε ιδρύματα παιδικής προστασίας ήταν λιγότερο σαφές το 2005 υπήρχαν τουλάχιστον 3.900 παιδιά σε σπίτια κοινωνικής μέριμνας, όπου περίπου το ήμισυ βρίσκονταν σε σπίτια με διανοητική αναπηρία άνω των 18 ετών.

Το 2017, αναφέρθηκε ότι υπήρχαν 3.200 παιδιά κάτω των 10 ετών σε ιδρύματα χωρίς σχέδιο αντιμετώπισης του ζητήματος. Η έκθεση (Eurochild, Opening doors for Europe's Children., 2018) σχολιάζει ότι η αύξηση του αριθμού των ρυθμίσεων (αύξηση 3,7%) οφείλεται στην πολιτική όπου υπαγόρευε υποχρεωτική μείωση της δυναμικότητας ανά μονάδα και όχι περισσότερες από 14 θέσεις. Ωστόσο, αυτό επιτεύχθηκε με τη διαίρεση του παλιού μεγαλύτερου ιδρύματος ή κατασκευή ομαδικών κατοικιών, συνήθως τη μία δίπλα στο άλλο σε μεγάλα συγκροτήματα, με διαρθρωτικά ταμεία που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία αυτών των σπιτιών. Αντίθετα, ο αριθμός των παιδιών σε ανάδοχη φροντίδα αναφέρθηκε ότι μειώθηκε κατά 0,7% μεταξύ 2016 και 2017.

Δεν υπάρχουν περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την κατάσταση διαβίωσης των παιδιών με αναπηρίες.

2.20.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Υπήρχαν 125 αιτούντες άσυλο που θεωρήθηκαν ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά το 2018. Αυτή ήταν μια μείωση από προηγούμενα χρόνια – οι αριθμοί κορυφώθηκαν το 2011 όταν ήταν 405 (eurostat, 2021). Η Πολωνία έχει επικριθεί για τη μεταχείρισή της προς τους μετανάστες γενικά, με πολύ χρόνο για τον διορισμό κηδεμόνων και αναφορές οικογενειών και όσων υπήρξαν θύματα βασανιστηρίων υπό κράτηση και η οικογενειακή επανένωση αποδεικνύεται σχεδόν αδύνατη. Τα στοιχεία του 2017 έδειξαν ότι υπήρχαν 193 ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών σε ανάδοχη φροντίδα εκ των οποίων τα 82 ήταν σε οικογενειακή φροντίδα και τα 111 σε οικιακή φροντίδα (Migration, 2019)

2.20.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Δεν υπάρχει χωριστό νομικό σύστημα (Policy, 2020) που να ρυθμίζει την εγχώρια και τη διακρατική υιοθέτηση, αλλά υπάρχουν λίγες διαφορετικές πράξεις και κανονισμούς των αρμόδιων υπουργών, όπως ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής (MoLSP) και ο Υπουργός Δικαιοσύνης (MoJ). Η εγχώρια υιοθεσία ανήκει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Η υιοθεσία μεταξύ των χωρών ανήκει στην αρμοδιότητα του MoLSP που ενεργεί ως Κεντρική Αρχή που ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 6 της Σύμβασης της Χάγης.

Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Κοινωνικών Υποθέσεων της χώρας οι νομικές βασικές αρχές υιοθεσίας είναι οι ίδιες και για τα δύο Υπουργεία:

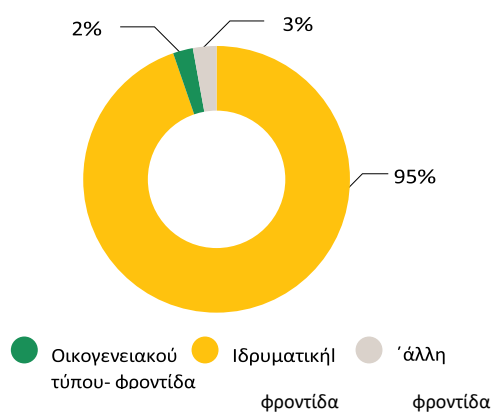
Το κατώτατο όριο ηλικίας είναι τα 25 έτη και η διαφορά ηλικίας υιοθετούμενου με θετού είναι τα 40 έτη. Δεν επιτρέπεται η υιοθεσία ενηλίκου, η υιοθεσία παραμένει μυστική από άλλα πρόσωπα, (κλειστού τύπου) δηλαδή στα έγγραφα που υιοθετείται το παιδί χρησιμοποιεί το όνομα των προσώπων που το υιοθέτησαν και που αναφέρονται ως γονείς του. Όταν το παιδί είναι 13 ετών, απαιτείται η συγκατάθεσή του/της για υιοθεσία.

Η βασική νομοθεσία είναι The Family and Guardianship Code, της 25ης Φεβρουαρίου 1964, ο πρόσφατος σχετικά νόμος για το σύστημα οικογενειακής υποστήριξης και ανάδοξης φροντίδας, 2011 και η Σύμβαση της Χάγης που προσχώρησε οριστικά το 1995.

Ειδικότερα ο νόμος για την αναδοχή (Sandra Knuijan, 2015) και την Εναλλακτική Φροντίδα του 2011, που εκδόθηκε από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής, περιγράφει ένα νομικό πλαίσιο για την ανάδοχη φροντίδα στην Πολωνία. Διακρίνονται τρία είδη ανάδοξης φροντίδας. Ο πιο συνηθισμένος τύπος «ανάδοξης συγγένειας» (82% των ανάδοχων οικογενειών) είναι: οι ανάδοχοι γονείς έχουν οικογενειακή σχέση με το ανάδοχο παιδί τους. Τις περισσότερες φορές αυτοί είναι παππούδες και γιαγιάδες. Λόγω της ηλικίας τους, των προβλημάτων υγείας και της οικονομικής τους κατάστασης συχνά αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη

νέα κατάσταση. Ο δεύτερος τύπος είναι οι μη επαγγελματικές ανάδοχες οικογένειες που είναι «άσχετες με το παιδί» (14% των ανάδοχων οικογενειών). Το 4% των ανάδοχων οικογενειών αποτελούν τον τρίτο τύπο ανάδοχης φροντίδας: «επαγγελματική ανάδοχη φροντίδα», με α) οικογένειες με παιδιά με ειδικές ανάγκες και β) έκτακτη ανάδοχη φροντίδα όπου τα παιδιά μπορούν να μείνουν έως και τέσσερις μήνες ή περισσότερο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Δεν μπορούν να τοποθετηθούν περισσότερα από τρία παιδιά σε ανάδοχη οικογένεια που δεν συγγενεύει. Σε περίπτωση τοποθέτησης αδερφού, επιτρέπονται περισσότερα παιδιά. Στην Πολωνία, όλοι οι ανάδοχοι γονείς λαμβάνουν οικονομική αποζημίωση για το κόστος της φροντίδας των ανάδοχων τέκνων τους. Για κάθε παιδί, λαμβάνουν ελάχιστη μηνιαία αποζημίωση 44–67 τοις εκατό του κατώτατου μισθού και οι αρχές μπορούν να χορηγήσουν πρόσθετη οικονομική αποζημίωση σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

2.21 Πορτογαλία

Πίνακας 21

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «*Better data for better child protection systems in Europe*» Portugal (2021) p.130 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.21.1 Παιδιά

Σχεδόν δεν υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες για παιδιά στην Πορτογαλία. Το 2005 υπήρχαν 642 θέσεις σε «Σπίτια υποστήριξης για παιδιά» που παρέχουν από 15 έως 20 παιδιά, 240 θέσεις σε ένα μεγάλο κέντρο αποκατάστασης για παιδιά και νέους – όλα καταλαμβάνονται από παιδιά με νοητική υστέρηση (Jan Žižka, 2020)ρ.103 και 120 θέσεις σε ένα κέντρο αποθεραπείας για παιδιά επίσης όλα κατειλημμένα από παιδιά με νοητική υστέρηση. Υπήρχαν επίσης 24 θέσεις σε 2-3 ψυχιατρικές μονάδες σε γενικά νοσοκομεία. Τελικά, παιδιά με σωματικές αναπηρίες φιλοξενούνταν μερικές φορές σε ιδρυματικού τύπου σχολεία ειδικής αγωγής, αλλά δεν υπήρχαν πληροφορίες για το πόσα ήταν τα παιδιά σε αυτές τις ρυθμίσεις. Δεν υπήρχαν περαιτέρω επίσημες πληροφορίες, αλλά ένα άρθρο των (Rodrigues Sónia, 2013) σχολίασε ότι από το 1999 ο οικιακός παιδικός σταθμός περιλάμβανε: 1) τα σπίτια παιδιών και νέων που αναφέρονται παραπάνω και τα παιδιά γενικά μένουν εκεί περισσότερο από έξι μήνες και 2) κέντρα προσωρινής φροντίδας όπου η κανονική διαμονή δεν θα υπερβαίνει τους 6 μήνες.

Ωστόσο, σημειώθηκε ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, π.χ. σε περίπτωση που η υιοθεσία διαρκεί περισσότερο από το αναμενόμενο, τα παιδιά ενδέχεται να μείνουν για περισσότερο από 6 μήνες.

Τέλος, σημειώνεται ότι η Πορτογαλία έχει αναπτύξει ένα ισχυρό σύστημα έγκαιρης παρέμβασης που επικεντρώνεται στην υποστήριξη των οικογενειών σε ένα πρώιμο στάδιο, ιδιαίτερα στο πλαίσιο ενός παιδιού με αναπηρία.

.

2.21.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Το 2018, υπήρχαν μόνο 40 αιτούντες άσυλο που θεωρούνταν επίσημα ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών. Ακόμα και στην κορύφωσή του το 2013, υπήρχαν μόνο 55. Αν και οι αριθμοί είναι μικροί, οι αναφορές έχουν εντοπίσει προβλήματα με τη διαδικασία λήψης ασυνόδευτων, παιδιά μεταναστών, ιδίως η κράτησή τους στη μονάδα υποδοχής στο αεροδρόμιο όπου οι συνθήκες που υπήρχαν κρίθηκαν ακατάλληλες και ανεπαρκείς για την κάλυψη των αναγκών τους (European Council on Refugees and Exiles, 2017). Η μέση διάρκεια παραμονής στο Κέντρο Υποδοχής ήταν 231 ημέρες (σε σύγκριση με 90 ημέρες για ενήλικες). Υπάρχει ειδικό κέντρο υποδοχής για ασυνόδευτα παιδιά, αν και μερικά από τα άτομα άνω των 16 μένουν στο κυρίως κέντρο. Δεν υπήρχαν γνωστές άλλες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση διαβίωσης των ασυνόδευτων παιδιών μεταναστών.

2.21.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Οι προϋποθέσεις για την υιοθεσία είναι (eportugal.gov.pt, 2023) ζευγάρι Πορτογάλων ή αλλοδαπών πολιτών, του ίδιου φύλου ή διαφορετικού φύλου και είναι παντρεμένοι ή έχουν μη έγγαμη σχέση για περισσότερα από 4 χρόνια κοινής συμβίωσης ηλικίας 25-61 ετών. Για τους μονογονιούς 30-61 και άνω των 25 ετών για ενδοοικογενειακή υιοθεσία .

Οι διαφορές ηλικίας μεταξύ του υιοθετούντος και του υιοθετούμενου δεν πρέπει να υπερβαίνουν τα 50 έτη (κάτι που είναι αποδεκτό μόνο σε ειδικές περιπτώσεις). Μετά την κατάθεση των δικαιολογητικών, γίνεται ψυχοκοινωνική αξιολόγηση (συνεντεύξεις, ψυχολογικά τεστ, κατ' οίκον επίσκεψη, μεταξύ άλλων) και αυτό το στάδιο διαρκεί τουλάχιστον 6 μήνες και περιλαμβάνει μια εκπαίδευση - η οποία έχει στόχο να προσαρμόσει τις προσδοκίες των ατόμων από την υιοθεσία στην πραγματικότητα. Στο τέλος αυτού του σταδίου, τα άτομα ενημερώνονται εάν πληρούν ή δεν πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για να υιοθετήσουν. Σε θετική αξιολόγηση οι αιτούντες εγγράφονται σε λίστα αναμονής στο Εθνικό μητρώο.

Όταν τα χαρακτηριστικά ενός παιδιού που πρόκειται να υιοθετηθεί συμπίπτουν με τις δυνατότητες και το αίτημα ενός αιτούντος στη λίστα, η Κοινωνική Ασφάλιση (υπηρεσία) υποβάλλει πρόταση υιοθεσίας και παρέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για να αποφασίσει το άτομο ή το ζευγάρι.

Θα πρέπει εδώ να αναφερθεί ότι στην Πορτογαλία το εκπαιδευτικό για την υιοθεσία ξεκίνησε εθελοντικά το 2010 (Maria Acciaiuoli Barbosa-Ducharne, 2016) και μόλις το 2016 κατέστη υποχρεωτικό από το νόμο.

Εάν η πρόταση γίνει αποδεκτή (eportugal.gov.pt, 2023), αρχίζει η μεταβατική περίοδος. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, το παιδί και ο αιτών για υιοθεσία γνωρίζονται μεταξύ τους και αξιολογούν εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη μιας συναισθηματικής σχέσης. Μετά από μια υποχρεωτική περίοδο συνύπαρξης με το παιδί κατά την οποία οι Κ.Λ. παρακολουθούν, υποστηρίζουν και αξιολογούν την ένταξη του παιδιού στη νέα οικογένεια, εάν δημιουργηθούν συναισθηματικοί δεσμοί, ζητείται στο δικαστήριο η οριστική αναγνώριση του παιδιού ως τέκνου του υιοθετητή. Συνήθως, αυτή η περίοδος συνύπαρξης με το παιδί - γνωστή ως «προ-υιοθεσία» - διαρκεί 6 μήνες.

Στην αναδοχή δεν έχουμε πολλές πληροφορίες καθώς δεν υπάρχουν πολλοί ανάδοχοι γονείς. Σε μια κριτική του συστήματος αναδοχής η αναδοχή (Jorge F. del Valle, 2009) χαρακτηρίζεται, από γενικότητα και ασάφεια. Το προφίλ και οι δεξιότητες των οικογενειών είναι βασικά το ίδιο, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη παράγοντες όπως η διάρκεια παραμονής, η ηλικία,

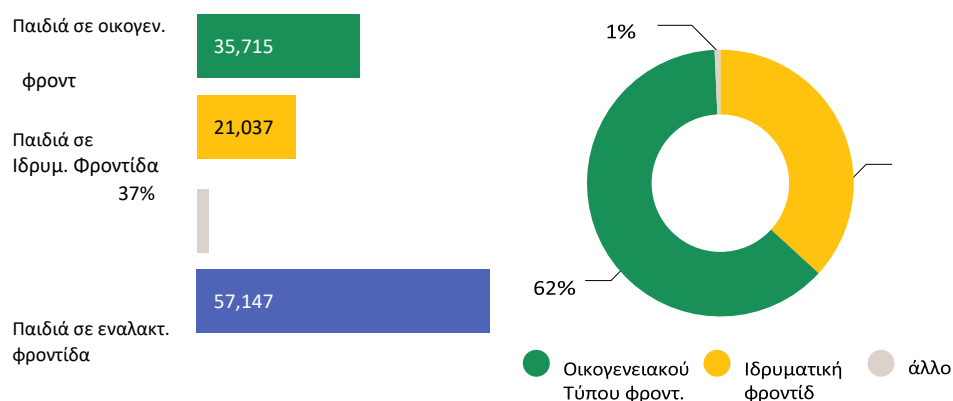
το πρόβλημα που χαρακτηρίζει το παιδί ή τη διαδρομή στο σύστημα προστασίας. Στο σύστημα αποδοχών, τα ποσά που αντιστοιχούν στις αποδοχές της υπηρεσίας και η επιδότηση είναι πανομοιότυπη για όλες τις οικογένειες, ανεξάρτητα από το βαθμό δυσκολίας ή τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των παιδιών. Η εμπειρία και δεξιότητες που διαθέτουν κατά τα κριτήρια επιλογής τείνουν να είναι προσαρμόσιμα στον αιτούντα δεδομένου του μικρού αριθμού οικογενειών που έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον για αίτηση, με όλους τους κινδύνους που αυτό συνεπάγεται, συνδυαστικά και με το έλλειμμα παρακολούθησης της αναδοχής.

2.21.4 Μοντέλο αξιολόγησης

Στη διαδικασία αξιολόγησης των Υ.Θ. Γ. διενεργείται συνέντευξη γονέων για τη διαδικασία της υιοθεσίας [Entre vista sobre o Processo de Adoção (EPA)]. Η Πορτογαλική EPA (Palacios et al., 2013) είναι μια ημιδομημένη (Maria Acciaioli Barbosa-Ducharne, 2016) συνέντευξη, που αποτελείται από 124 ερωτήσεις. Αυτή η συνέντευξη ακολουθεί την ίδια τη διαδικασία υιοθεσίας, καλύπτοντας διάφορα θέματα στην υιοθεσία, συγκεκριμένα οι λόγοι και οι διαδικασίες της λήψης αποφάσεων υιοθεσίας, την περίοδο αναμονής, πρόταση (επιθυμητό προφίλ) του παιδιού και πληροφορίες σχετικά με το ιστορικό του παιδιού, τη μετάβαση στην οικογένεια που υιοθετεί, άφιξη του παιδιού στο σπίτι των θετών· προσαρμογή και ανάπτυξη του παιδιού, ο τρόπος που το παιδί τοποθετείται μέσα στη θετή οικογένεια, η ανακοίνωση σχετικά με την υιοθεσία και την ενημέρωσή του, αλλά και στο κοινωνικό τους περιβάλλον, οι στάσεις απέναντι στην υιοθεσία και το μέλλον και αυτοαξιολόγηση της υιοθεσίας. Η συνέντευξη περιλάμβανε ερωτήσεις ανοιχτού τύπου. Πχ. («Πώς είπατε στο παιδί ότι υιοθετήθηκε;»), Κλειστού τύπου Ναι-Όχι ερωτήσεις («του/της έχετε μιλήσει ποτέ σχετικά με την υιοθεσία;») και ερωτήσεις κλίμακας Likert 4 βαθμών («Αν έπρεπε να αξιολογήσετε τον τρόπο που αντιμετωπίσατε αυτή την κατάσταση, θα λέγατε ότι αισθάνεστε...» – επίπεδο ικανοποίησης). Οι μεταβλητές που σχετίζονται με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για την υιοθεσία και η επικοινωνία της υιοθεσίας, όπως η συχνότητα και το άνοιγμα στην επικοινωνία, οι συμπεριφορές των γονέων, τα συναισθήματα και οι ιδέες σχετικά με την επικοινωνία υιοθεσίας και τις επικοινωνιακές συμπεριφορές υιοθεσίας του παιδιού μετρήθηκαν με συγκεκριμένες ερωτήσεις συνέντευξης EPA. Το συγκεκριμένο εργαλείο μπορεί να αποκτηθεί από το επίσημο κρατικό site κατόπιν αμοιβής.

2.22 Ρουμανία

Πίνακας 22

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «Better data for better child protection systems in Europe» Romania (2021) p.132 και προσαρτήθηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.22.1 παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)

Η Εθνική Στρατηγική για την Προστασία και Προαγωγή των Δικαιωμάτων του Παιδιού 2014–2020 εστιάζει στα παιδιά γενικά με μία μόνο αναφορά ειδικά στα παιδιά με αναπηρία. Τα παιδιά με αναπηρία καλύπτονται από την Εθνική Στρατηγική «Μια κοινωνία χωρίς σύνορα για άτομα με ειδικές ανάγκες 2016–2020». Επιπλέον, σύμφωνα με την Εθνική Στρατηγική για την Προώθηση και Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού 2014-2020, όλα τα παλαιού τύπου ιδρύματα πρέπει να κλείσουν και να αντικατασταθούν με φροντίδα με βάση την κοινότητα. Ένα μεγάλο βήμα προς τα εμπρός από αυτή την άποψη ήταν το ψήφισμα της κυβέρνησης να κλείσει 50 ιδρύματα για παιδιά με τη βοήθεια κονδυλίων της Ε.Ε. (Ágnes Turnpenny G. P.-B., 2017).

Από το 2018, (Lightfoot, 2019) υπήρχαν περίπου 55.000 παιδιά σε τοποθέτηση εκτός σπιτιού – περίπου το 1,3% του πληθυσμού των παιδιών κάτω των 18 ετών. Από αυτά, σχεδόν 18.000 ζούσαν σε ιδρύματα. Κατά μέσο όρο, τα παιδιά παραμένουν στο σύστημα παιδικής προστασίας για 7,5 χρόνια στη Ρουμανία, με πολλά να παραμένουν στο σύστημα μέχρι την ηλικία των 18 ετών. Μια πρόσφατη μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας, της ANPDCA και της UNICEF (2016), διαπίστωσε ότι το 20% των εφήβων μεγαλύτερης ηλικίας η τοποθέτηση εκτός σπιτιού είχε περάσει ολόκληρη τη ζωή του στο σύστημα και το 33% είχε περάσει το 90% της ζωής του στο σύστημα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ρουμανία (Lightfoot, 2019) απαγόρευσε την ιδρυματοποίηση παιδιών κάτω των δύο ετών το 2004 και πρόσφατα επέκτεινε αυτήν την απαγόρευση για να συμπεριλάβει παιδιά κάτω των επτά ετών. Η Εθνική Αρχή για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού και την Υιοθεσία (ANPDCA) παρουσίασε την *Εθνική Στρατηγική για την Προστασία και*

Προώθηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, 2014-2020, περιλάμβανε επίσης μια ποικιλία προτάσεων για τη βελτίωση του συστήματος παιδικής πρόνοιας, όπως η αυξημένη έμφαση στην πρόληψη και η δημιουργία υπηρεσιών μετάβασης για εφήβους που ζουν εκτός σπιτιού.

2.22.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Οι περισσότεροι αιτούντες άσυλο φιλοξενούνται σε περιφερειακά κέντρα φιλοξενίας και διαδικασίες για αιτούντες άσυλο, υπό τη διαχείριση του Γενικού Επιθεωρητή Μετανάστευσης (IGI-DAI). Ασυνόδευτα παιδιά κάτω των 16 ετών στεγάζονται σε κέντρο που διαχειρίζεται η Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Βοήθειας και Προστασίας του Παιδιού (Directorate General Assistance Social Protection Child) ή εξουσιοδοτημένο ιδιωτικό κέντρο. Υπήρξαν περιπτώσεις όπου έμειναν ασυνόδευτα παιδιά κάτω των 16 ετών στα Περιφερειακά Κέντρα για μήνες πριν φιλοξενηθούν σε κέντρο DGASPC. Ένας από τους λόγους για αυτό είναι πιθανό να σχετίζονται με το γεγονός ότι η DGASPC αντιμετωπίζει έλλειψη θέσεων φιλοξενίας (Asylum Information Database, 2018).

2.22.3 Θεσμοθέτηση υιοθεσία, αναδοχή

Η Ρουμανία έχει ιδιαιτερότητα και παρελθόν στην Ιδρυματική περίθαλψη.

Κατά τη διάρκεια του κομμουνιστικού καθεστώτος (Pereboom, The European Union and International Adoption, 2004) στη Ρουμανία, ο Νικολάε Τσαουσέσκου απαγόρευσε τις αμβλώσεις και τον έλεγχο γεννήσεων. Η ευκολία με την οποία τα παιδιά απομακρύνονταν σε ένα ιδρυματικό περιβάλλον ειδικά από μειονότητες καταπατούσε σημαντικά ανθρώπινα δικαιώματα. Οι εξαιρετικά υποβαθμισμένες συνθήκες των ιδρυμάτων αναδείκνυαν την ιδρυματική κακοποίηση δεκάδων χιλιάδων εγκαταλελειμμένων παιδιών που ζούσαν σε μεγάλα, βρώμικα κτίρια. Μετά την πτώση του καθεστώτος αναδείχθηκαν τα οδυνηρά αποτελέσματα αυτής της πολιτικής που οδήγησε σε εκτεταμένες αναφορές για διαφθορά και διεθνή κατακραυγή.

Τη δεκαετία του 1990 η Ρουμανία έγινε μια από τις κορυφαίες χώρες προέλευσης για διακρατική υιοθεσία χωρίς κανένα κρατικό έλεγχο. Για τη χώρα στο σύνολό της, τα ορφανοτροφεία ήταν πηγή ντροπής παγκόσμια. Αν και η χώρα είχε τα δικά της κίνητρα για να το κάνει. Η Ευρωπαϊκή Ένωση κατηγορήσε ότι η Ρουμανία πουλούσε παιδιά σε ξένες οικογένειες. Στην πραγματικότητα, (Pereboom, The European Union and International Adoption, 2013) οι νόμοι ήταν εξαιρετικά προβληματικοί, αφήνοντας έως και 200.000 παιδιά νομίμως, μη υιοθετήσιμα εφόσον οι βιολογικοί τους γονείς δεν είχαν παραδώσει το νόμιμο γονικά τους δικαιώματα.

Ωστόσο, μετά από κοινοβουλευτική ψηφοφορία και υπογραφή από τον Πρόεδρο Ίον Ιλιέσκου τον Ιούνιο του 2004, ένας νέος νόμος απαγόρευσε οριστικά τη διεθνή υιοθεσία παιδιών από τη Ρουμανία, εκτός από τον παππού και τη γιαγιά ενός παιδιού. Αυτό δημιούργησε μια ακόμα χαοτική κατάσταση. Οι διευθυντές ορφανοτροφείων αντιστάθηκαν στις προσπάθειες της κυβέρνησης να ρυθμίσει τις υποθέσεις τους και, λόγω των εκτεταμένων προκαταλήψεων, τα παιδιά των Τσιγγάνων αντιμετώπιζαν ιδιαίτερα ελάχιστες ελπίδες να ξεφύγουν από τη θλίψη της ιδρυματικής ζωής.

Πολλοί υποστηρίζουν ότι η επίδραση της διακρατικής υιοθεσίας στη Ρουμανία ήταν αρνητική, καθυστερώντας τη μεταρρύθμιση της ιδρυματικής περίθαλψης και την ανάπτυξη της υιοθεσίας στη χώρα, (Dickens 2002). Οι κοινωνικοί λειτουργοί προτιμούσαν να εργάζονται σε διεθνή υιοθεσία και ορφανοτροφεία που μπορούσαν να τους αποφέρουν οικονομικά οφέλη. Αυτή η κατηγορία επαναλήφθηκε σε ένα πρόσφατο βιβλίο της Roeli Post (2007) η οποία κρατούσε ημερολόγιο της δουλειάς της για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή που βοήθησε τη Ρουμανία να μεταρρυθμίσει τη δική της σύστημα προστασίας των παιδιών και υποστηρίζει ότι η διακρατική υιοθεσία στη Ρουμανία είχε γίνει αγορά παιδιών, γεμάτη διαφθορά.

Ωστόσο, οι Kadlec & Cermak (2002) μελέτησαν μια ομάδα 150 παιδιών από τη Ρουμανία που υιοθετήθηκαν στις ΗΠΑ και διαπίστωσε ότι πάνω από το 60 τοις εκατό ήταν σε ιδρύματα για 2 ή περισσότερους μήνες: από το υπόλοιπο 40 τοις εκατό, το ένα τρίτο μεταφέρθηκαν απευθείας από το νοσοκομείο, 28 τοις εκατό άμεσα από τη βιολογική τους οικογένεια και 18 τοις εκατό από την ανάδοχη φροντίδα.

Αναδείχθηκε το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας, βασικό συστατικό για την προστασία των παιδιών, κι έχει «αποκατασταθεί» στη Ρουμανία (Lightfoot, 2019) με τους πρώτους «μοντέρνους» κοινωνικούς λειτουργούς να αποφοιτούν από τα τμήματα κοινωνικής εργασίας που άνοιξαν εκ νέου το 1994. Σήμερα υπάρχουν περισσότεροι από 5.000 κοινωνικοί λειτουργοί στο Ρουμανία, και η παιδική προστασία είναι μακράν το πιο κοινό πεδίο πρακτικής. Ενώ η Ρουμανία είχε κάποτε πρόβλημα με διεφθαρμένες υιοθεσίες, αυτό ουσιαστικά σταμάτησε με το κλείσιμο της διεθνούς υιοθεσίας το 2004.

Η ευρωπαϊκή ένωση ήλπιζε στην ένταξη των χωρών από το 2007 προκειμένου να προστατέψει όλα αυτά τα παιδιά.

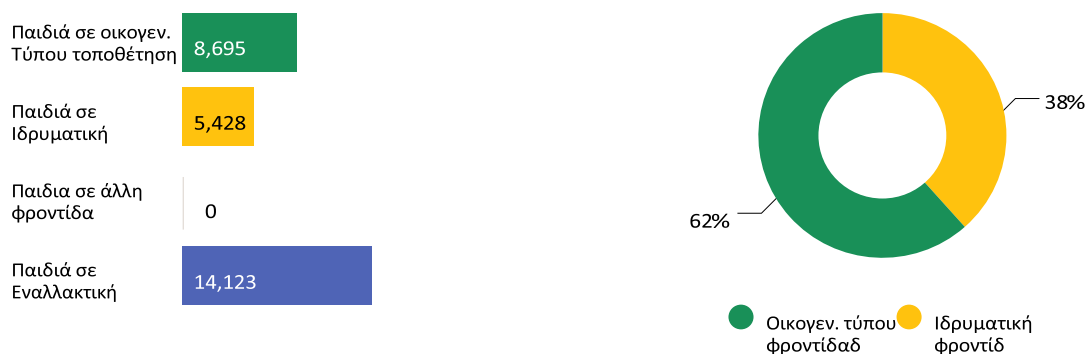
Από την επίσημη ιστοσελίδα της Εθνικής υπηρεσίας κοινωνικής Βοήθειας και προστασίας του παιδιού (NAPCRA) αντλούνται οι πληροφορίες ότι από το 2004 υπάρχει ενιαίο μητρώο παιδιών και Υ.Θ. Γονέων με υποχρεωτική εκπαίδευση αφού ολοκληρωθεί επιτυχώς η διαδικασία

της αξιολόγησης και εκπαίδευση ακόμη κατά την περίοδο της μεταπαρακολούθησης (επισκέψεις ανά δίμηνο-τρίμηνο για περίπου 2 έτη). Δε ορίζονται ηλικιακά όρια παρά οι Υ.Θ.Γ. να είναι ικανοί για δικαιοπραξία και η διαφορά θετού με υιοθετούμενου να μην είναι μικρότερη από 18 έτη. Επιτρέπεται δε η υιοθεσία ενήλικου όταν αυτός μεγάλωσε σε καθεστώς αναδοχής η άλλο μειονοτικό καθεστώς και αποδεικνύεται με μάρτυρες ακόμα και για προ του νόμου υποθέσεις χωρίς να είναι απαραίτητη η σύμφωνη γνώμη των βιολογικών γονέων

Υπάρχουν περιορισμένες πληροφορίες (Adrian V. RUS, 2014) που τεκμηριώνουν την ποιότητα της περίθαλψης στις Ρουμανικές ανάδοχες οικογένειες. Για την αξιολόγηση της ανάδοχης φροντίδας στο σπίτι, γνωρίζουμε ότι οι ανάδοχοι πρέπει να έχουν αποφοιτήσει από γυμνάσιο ή επαγγελματικό σχολείο, να μπορεί να παρέχει σε ένα παιδί το δικό του δωμάτιο, να έχει καλές συστάσεις από γείτονες και μη απαγορευτικά αποτελέσματα σε ψυχολογικά και ιατρικά τεστ. Επιπλέον, υποχρεούνται να συμπληρώσουν τουλάχιστον 60 ώρες μαθημάτων. Διοργανώνονται από τη διεύθυνση παιδικής πρόνοιας και αποτελείται από θέματα νομοθεσίας, παιδιατρικής και παιδοψυχολογίας, που καταλήγει σε τεστ των γνώσεων τους πάνω σε αυτά τα θέματα. Επιπλέον, οι ανάδοχοι γονείς εποπτεύονται από τόσο τον υπεύθυνο της υπόθεσης του παιδιού όσο και ένας κοινωνικός λειτουργός που επισκέπτεται το ανάδοχο σε τακτική βάση. Αυτοί οι υπεύθυνοι τηρούν αρχεία με τις επισκέψεις τους και γίνονται περιοδικές ψυχολογικές εξετάσεις στα παιδιά. Εάν αποκαλυφθούν ζητήματα ή προβλήματα, τότε κατευθύνουν τον ανάδοχο γονέα προτείνοντας συμπληρωματικές εκπαιδεύσεις και εάν πιστεύουν ότι ο ανάδοχος γονέας δεν φροντίζει σωστά το παιδί το παιδί μπορεί να απομακρυνθεί από την ανάδοχη οικογένεια.

Ο Κ.Λ. της ανάδοχης οικογένειας είναι από κρατική υπηρεσία ενώ σε όλους τους άλλους τομείς είναι και ιδιωτικοί φορείς. Δεν βρέθηκαν στοιχεία που να καθορίζουν επακριβώς το βαθμό εμπλοκής του καθενός.

2.23 Σλοβακία

Πίνακας 23

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «*Better data for better child protection systems in Europe*» Slovakia (2021) p.134 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.23.1 Παιδιά

Το ποσοστό των παιδιών που εγκαταλείπουν τα ιδρύματα αυξήθηκε από 24% το 2012 σε 29% το 2016, αν και ο πραγματικός αριθμός μειώθηκε από 1.572 σε 1.100. Από αυτούς, κανένας δεν αναφέρθηκε ότι είχε μεταφερθεί σε άλλο ίδρυμα – οι περισσότεροι επέστρεψαν για να ζήσουν με τους γονείς τους, ξεκίνησαν την ανεξάρτητη ζωή ή είχαν αναδοχή. Σχεδόν τα τρία τέταρτα των παιδιών που μένουν χωρίς γονική μέριμνα για οποιονδήποτε λόγο τοποθετούνται σε ιδρυματική φροντίδα. Πρόσθετες πληροφορίες από την έκθεση της χώρας ANED (Ondrušovná, Repková, & Keželová, 2019) δείχνουν ότι, το 2017, 1.198 παιδιά με ιδιαίτερα μειονεκτήματα βρίσκονταν σε ιδρύματα κοινωνικής μέριμνας – σε αυτά περιλαμβάνονται 515 παιδιά με αναπηρίες (αύξηση από 464 το 2013), 145 με προβλήματα ψυχικής υγείας, 488 με προβλήματα συμπεριφοράς και 50 κακοποιημένα παιδιά. Επιπλέον, υπήρχαν 226 παιδιά σε οίκους κοινωνικής φροντίδας που ήταν ευάλωτα με κάποιο άλλο τρόπο (π.χ. ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών, ανήλικες μητέρες και τα παιδιά τους). Η τοποθέτηση σε οίκους φροντίδας παιδιών ήταν ακόμα πιο διαδεδομένη από την τοποθέτηση σε ανάδοχες οικογένειες.

Κανένα από αυτά τα στοιχεία δεν λαμβάνει υπόψη τα σχολεία ειδικής αγωγής 24ωρης παραμονής – το 2014 υπήρχαν ακόμη πολλά σχολεία ειδικής αγωγής για διαφορετικά ομάδες παιδιών με αναπηρία, τα περισσότερα από τα οποία είχαν από 30 έως 100 θέσεις (European Union Agency, 2019).

2.23.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Το 2017 και το 2018, υπήρχαν μόνο 10 αιτούντες άσυλο που θεωρήθηκαν ως ασυνόδευτοι/χωρισμένοι μετανάστες παιδιά (Eurostat, 2020). Ακόμη και στο αποκορύφωμά του το 2011 ο αριθμός ήταν μόνο 20. Δεν υπάρχουν περισσότερες πληροφορίες εκτός από τις επικρίσεις για το πώς αντιμετωπίζονται οι μετανάστες που αναφέρθηκε προηγουμένως, συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι ασυνόδευτα παιδιά κρατούνται υπό κράτηση κέντρα και ορφανοτροφεία (GLOBAL DETENTION, 2019)

2.23.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Μετά τον χωρισμό από την Τσεχική Δημοκρατία και την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004, η Σλοβακία έκανε πραγματικά βήματα προόδου όσον αφορά τα δικαιώματα του παιδιού. Στις 11 Απριλίου 2012 (Soňa Vánroná, 2015), η κυβέρνηση ενέκρινε το Σχέδιο Δράσης για την εκπλήρωση της Εθνικής Στρατηγικής για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού 2012 – 2015. Σε αυτό το έγγραφο, η κυβέρνηση της Τσεχικής Δημοκρατίας αναλαμβάνει να δημιουργήσει ένα λειτουργικό σύστημα που διασφαλίζει τη συνεπή προστασία όλων των δικαιωμάτων των παιδιών και την εκπλήρωση των αναγκών. Αυτός ο στόχος πρέπει να επιτευχθεί χρησιμοποιώντας τη σταδιακή εκπλήρωση δραστηριοτήτων και αρχών που ορίζονται. Ο Νόμος για την Οικογένεια του 2005 απαριθμεί αρκετές προϋποθέσεις για να μπορέσει ένα άτομο να γίνει θετός γονέας στη Σλοβακία: το άτομο πρέπει να έχει δικαιοπρακτική ικανότητα για νομικές πράξεις σε πλήρη εμβέλεια, να διαθέτει προσωπικές προϋποθέσεις, ιδίως σε σχέση με την υγεία, την προσωπικότητα και τα ήθη, να καταχωρηθεί στον κατάλογο των αιτούντων για υιοθεσία και ο τρόπος ζωής του ατόμου καθώς και του συντρόφου του πρέπει να εγγυάται ότι η υιοθεσία θα είναι προς το συμφέρον του παιδιού.

Ο γάμος δεν αποτελεί νομική απαίτηση για να μπορέσει ένα άτομο να υιοθετήσει ένα παιδί, και οι άγαμοι επιτρέπεται επίσης να υιοθετήσουν παιδιά. Ωστόσο, τα ζευγάρια που ζουν μαζί χωρίς να είναι παντρεμένα, δεν επιτρέπεται να υιοθετήσουν ένα παιδί ως κοινό τους παιδί και σε τέτοιες περιπτώσεις μόνο ένας από τους συντρόφους μπορεί να ζητήσει υιοθεσία. Στην Εθνική Στρατηγική Προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού το Κέντρο Διεθνούς Νομικής Προστασίας Παιδιών και Νέων ορίζεται από την κυβέρνηση της Σλοβακικής Δημοκρατίας ως κεντρική αρχή και διαχειρίζεται και συντονίζει τη διαδικασία των διεθνών υιοθεσιών.

Επί του παρόντος, η Σλοβακία είναι μόνο χώρα καταγωγής, πράγμα που σημαίνει ότι οι αλλοδαποί αιτούντες μπορούν να υιοθετήσουν ένα παιδί από τη Σλοβακική Δημοκρατία.

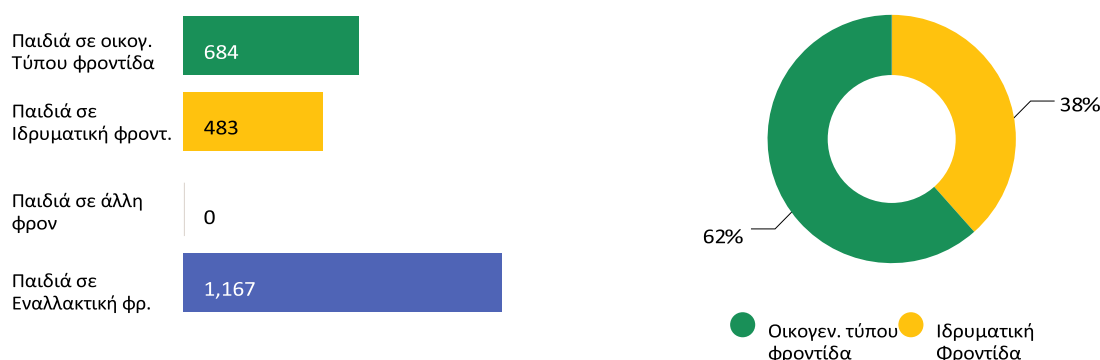
Επιτρέπεται (Republika Slovenská, 2023) και η ιδιωτική υιοθεσία αλλά μετά το 2012 έχουν μπει ως όρος όπως και στη διακρατική η προέγκριση των αιτούντων από αρμόδιες υπηρεσίες.

Η υιοθεσία ενός παιδιού στη Σλοβακία, σε αντίθεση με πολλές δυτικές χώρες, δεν κοστίζει τίποτα. Μόλις ένα ορφανό υιοθετηθεί από μια οικογένεια, υπάρχει μια τρίμηνη δοκιμαστική περίοδος κατά την οποία οι γονείς πρέπει να λάβουν την τελική απόφαση και οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να δώσουν την τελική έγκριση.

Η Σλοβακία έχει κάνει διακρατική συμφωνία με χώρες του εξωτερικού και κύρια με την Αγγλία όπου τοποθετεί σε ανάδοχες οικογένειες των χωρών αυτών παιδιά που δεν μπορούν να μπου στην ανάδοχη φροντίδα στη Σλοβακία.

Η συνεργασία με το Ηνωμένο Βασίλειο (Republika Slovenská, 2023), το οποίο ενημερώνει το Κέντρο για τις εν λόγω διαδικασίες ή μετακομίσεις παιδιών, έχει βελτιωθεί σημαντικά. Έως και το 70% των παιδιών που είναι εγγεγραμμένα στο Κέντρο επιστρέφουν στις βιολογικές τους οικογένειες. Συχνά επιστρέφουν στη Σλοβακία, όπου τους φροντίζει η θεία, ο θείος, οι παππούδες ή άλλα μέλη της βιολογικής οικογένειας του παιδιού. Σε δύο χρόνια εργασίας, η επικοινωνία και η εμπιστοσύνη από τους εταίρους στο Ηνωμένο Βασίλειο έχει αποκατασταθεί. Αυτό εκδηλώνεται ιδίως με την απλουστευμένη και άμεση επικοινωνία, την άμεση επαφή με τις τοπικές αρχές κοινωνικής προστασίας, την αμοιβαία ανταλλαγή πληροφοριών και την πλήρη αποδοχή των εκθέσεων έρευνας, χωρίς αμφιβολία, που αναγνωρίζεται επίσης στις δικαστικές διαδικασίες.

2.24 Σλοβενία

Πίνακας 24

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «Better data for better child protection systems in Europe» Slovenia (2021) p.136 και προσαρτήθηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.24.1 Παιδί

Το σύνολο δεδομένων Unicef TransmonEE (UNICEF, TransmonEE Dashboard, 2019) υπογραμμίζει ότι, το 2013, υπήρχαν 1.137 παιδιά σε ιδρυματική φροντίδα στη Σλοβενία τα οποία ήταν παιδιά με αναπηρία. Αυτή ήταν μια ελαφρά μείωση από τους 1.282 που αναφέρθηκαν το 2009. Το ποσοστό τοποθέτησης στην ιδρυματική περίθαλψη ανά 100.000 πληθυσμού μειώθηκε επίσης από 368 σε 318 κατά την ίδια χρονική περίοδο. Δεκατρία τοις εκατό των ατόμων που εγκατέλειψαν την οικιακή περίθαλψη το 2009 (170) και το 15% αποχώρησαν το 2013 (173). Από αυτούς που έφυγαν, οι 18 πήγαν σε άλλο ίδρυμα το 2009 και 22 σε άλλο ίδρυμα το 2013. Η πλειοψηφία που αποχώρησε επέστρεψε στους γονείς τους.

2.24.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Από το 2016, 1190 αιτούντες άσυλο θεωρούνται ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών. Γύρω στα 60-70 ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών κρατούνται κάθε χρόνο από το 2016 (GLOBAL DETENTION, 2019). Η κράτηση μπορεί να είναι έως και ένα έτος σε ορισμένες περιστάσεις, αλλά συνήθως είναι πολύ λιγότερο. Τα ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών έχουν έναν νόμιμο κηδεμόνα που διορίζεται στην αρχή της διαδικασίας και ορίζεται ποιος θα τους ακολουθεί σε όλη τη διαδικασία της αίτησης ασύλου. Μέχρι το 2015 υπήρχε μόνο ένα κέντρο υποδοχής στη Λιουμπλιάνα που φιλοξενεί 230 άτομα. Ωστόσο, από τις αρχές του 2016 λειτουργεί φοιτητική εστία στο Postojna που έχει χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για ασυνόδευτα παιδιά. Καμία πληροφορία για τη στέγαση μετά το άσυλο που έχει χορηγηθεί δεν είναι διαθέσιμη.

2.24.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Στη Δημοκρατία της Σλοβενίας (Ministry of Labour, 2022), η νομοθεσία προβλέπει μόνο την πλήρη υιοθεσία, σύμφωνα με την οποία ένα παιδί αποκλείεται εντελώς από την οικογένεια των γονέων που γεννήθηκαν. Με την υιοθεσία παύουν τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του υιοθετούμενου προς τους γονείς και άλλους συγγενείς και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των γονέων και συγγενών προς τον υιοθετούμενο.

Δεδομένου ότι στη Σλοβενία ο αριθμός των υποψηφίων για υιοθεσία είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των παιδιών που περιμένουν για υιοθεσία, υπάρχει μια αυξανόμενη τάση υποβολής αίτησης για υιοθεσία στο εξωτερικό.

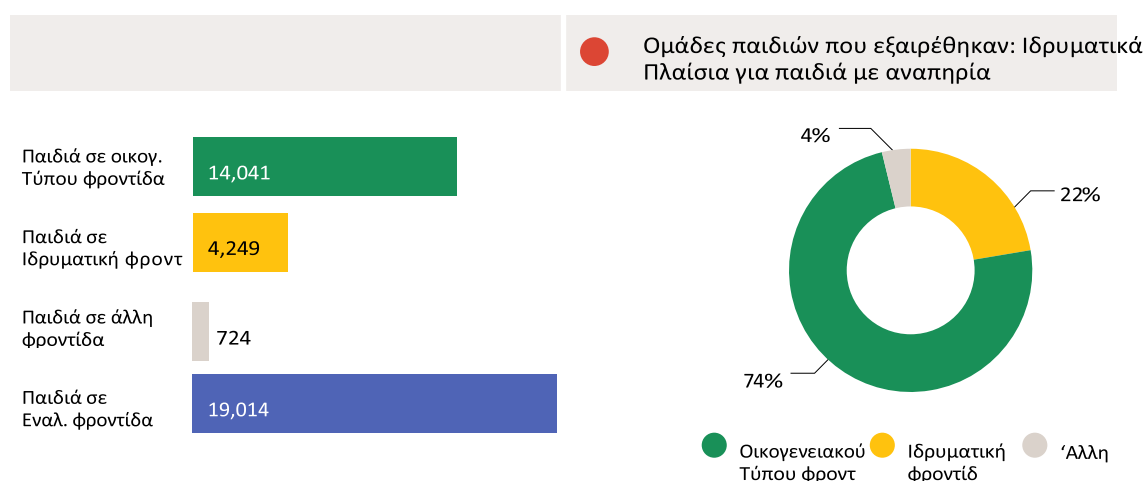
Το δικαστήριο μπορεί να αναθέσει τη γονική μέριμνα για ένα παιδί του οποίου οι γονείς είναι νεκροί, σε συγγενή που είναι διατεθειμένος να αναλάβει την επιμέλεια του παιδιού και πληροί τις προϋποθέσεις για την υιοθεσία του παιδιού αλλά δεν μπορεί να υιοθετήσει λόγω άλλων νομοθετικών περιορισμών ή δεν αποφασίζει να το υιοθετήσει. Στην ίδια επίσημη ιστοσελίδα το

υπουργείο δηλώνει την επιθυμία για δημιουργία μητρώου αναδόχων καταρτισμένων γονέων χωρίς να δίνονται άλλα στοιχεία.

Η πράξη της υιοθεσίας (Child, 1995) ως ειδική μορφή προστασίας των ανηλίκων θεσπίζει μεταξύ του υιοθετητή και του υιοθετούμενου την ίδια σχέση με αυτή των γονέων και των παιδιών. Υιοθέτες μπορούν να είναι μόνο άτομα ενήλικα που είναι τουλάχιστον 18 ετών μεγαλύτερα από τον υιοθετούμενο. Η υιοθεσία από άτομα που δεν είναι μεγαλύτερα των 18 ετών του υιοθετούμενου επιτρέπεται κατ' εξαίρεση, όταν είναι προς όφελος του τέκνου. Η υιοθεσία ανηλίκου άνω των 10 ετών υπόκειται στη συγκατάθεση του ανηλίκου. Κατά τη διάρκεια των πέντε ετών πριν από την ανεξαρτησία της Σλοβενίας, υιοθετήθηκαν κατά μέσο όρο 145 παιδιά ετησίως. Από την ανεξαρτησία, αυτός ο μέσος όρος έχει πέσει μόνο σε 20-30 ετησίως.

2.25 Σουηδία

Πίνακας 25

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «Better data for better child protection systems in Europe» Sweden (2021) p.140 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.25.1 Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)

Όλες οι εγκαταστάσεις φροντίδας για παιδιά περιγράφηκαν ως μικρά ομαδικά σπίτια – με όχι περισσότερα από 5 παιδιά σε καθένα (FRA, 2017)

2.25.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Το 2018, 900 αιτούντες άσυλο θεωρήθηκαν ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών. Αυτό είναι το χαμηλότερο που έχει υπάρξει από το 2007 (Eurostat, 2020). Το 2015, η Σουηδία δέχτηκε σχεδόν 35.000 ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών. Τα παιδιά περνούν χρόνο σε κέντρα φιλοξενίας (μερικές φορές με ενήλικες) από όπου προέκυψαν ορισμένες αναφορές κακομεταχείρισης (κυρίως από το προσωπικό). Το 2016 η «εξαφάνιση» των ασυνόδευτων παιδιών ήταν ένα ουσιαστικό ζήτημα (Jan Šiška, 2020)ρ.123. Τα παιδιά αναφέρθηκαν ότι περίμεναν αρκετούς μήνες για να οριστεί κηδεμόνας ή να επισκεφτεί έναν λειτουργό υγείας ή κοινωνικό λειτουργό. Γενικά η διαδικασία ασύλου περιγράφηκε ως μακροσκελής και η διαθεσιμότητα διερμηνείας ήταν ένα ζήτημα, έτσι τα παιδιά συχνά παραπληροφορούνταν για τα δικαιώματά τους.

Το 2018 αναφέρθηκε ότι σε μια μεταβατική περίοδο σε προσωρινή στέγαση, ορίζεται αρμόδιος δήμος για τη διαχείριση και ένας κηδεμόνας-επίτροπος. Μαζί με το παιδί και τον κηδεμόνα, ο δήμος αποφασίζει για την κατάλληλη τοποθέτηση –σε ανάδοχο σπίτι, με συγγενείς του παιδιού, εάν χρειάζεται, ή σε ειδικά καταλύματα για ασυνόδευτα παιδιά. Ασυνόδευτα παιδιά δεν φιλοξενούνται ποτέ με ενήλικες και οι οικογένειες διατηρούνται μαζί (Asylum Information, 2018). Ειδική διαμονή για τα ασυνόδευτα παιδιά είναι γενικά μικρά ομαδικά σπίτια με επαγγελματικό προσωπικό για άτομα κάτω των 16 ετών ή για άτομα που έχουν ανάγκη πιο εντατική υποστήριξη και διαμερίσματα (που προσομοιάζει) στη συνηθισμένη κατοικία για άτομα 16 και άνω.

2.25.2 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Στη Σουηδία, δεν υπάρχει επί του παρόντος ενιαία συνιστώμενη μέθοδος για τη διερεύνηση των υποψήφιων θετών γονέων αλλά τα καθήκοντα των γραμματέων οικογενειακού δικαίου καθοδηγούνται από ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές του Εθνικού Συμβουλίου Υγείας και Πρόνοιας (2014) που προσδιορίζουν τομείς έρευνας, ζητήματα και παράγοντες κινδύνου που πρέπει να ληφθούν ιδιαίτερα υπόψη. Με την αίτηση στο συμβούλιο κοινωνικής πρόνοιας του δήμου ξεκινά η εκπαίδευση και παράλληλα η αξιολόγηση. Εάν η γνωμοδότηση είναι θετική τότε επιλέγουν το πρακτορείο που επιθυμούν για να αναλάβει τη διαδικασία της υιοθεσίας είτε μέσα στη χώρα είτε συνήθως εκτός χώρας καθώς υπάρχει έντονη επιθυμία για παιδιά βρεφικής ηλικίας.

Οποιοσδήποτε (Adoption.com LLC, 2023) άνδρας ή γυναίκα 25 ετών και άνω, είτε άγαμοι είτε έγγαμοι, μπορεί να υιοθετήσει με την άδεια του δικαστηρίου. Άτομα ηλικίας 18-25 ετών μπορούν επίσης να υιοθετήσουν εάν η υιοθεσία αφορά συγγενικό παιδί, βιολογικό ή θετό τέκνο συζύγου ή εάν υπάρχουν ειδικές συνθήκες. Οι Σουηδικές Κοινωνικές Υπηρεσίες συνιστούν οι υποψήφιοι θετοί γονείς να μην είναι άνω των 42 ετών όταν υποβάλλουν αίτηση συναίνεσης για υιοθεσία, αλλά ο νόμος δεν προβλέπει ανώτατο όριο ηλικίας.

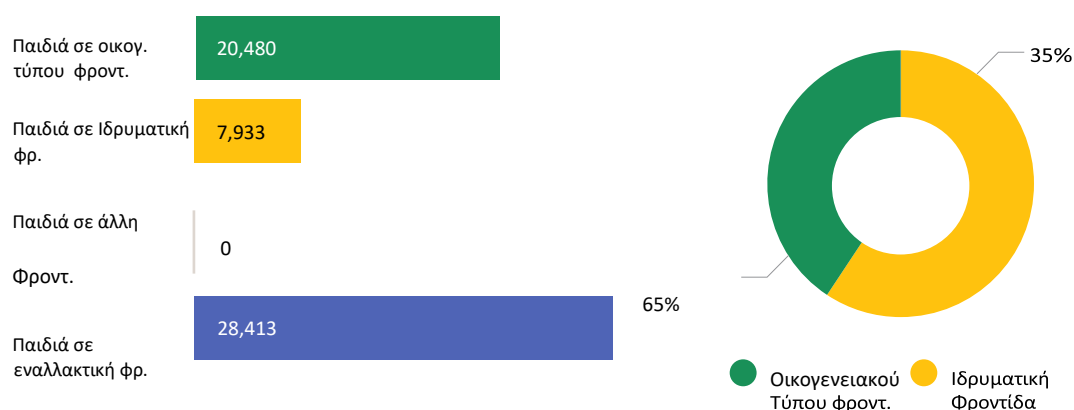
Οι σύζυγοι πρέπει να υιοθετούν από κοινού. Ωστόσο, ένας από τους συζύγους μπορεί να υιοθετήσει ένα παιδί χωριστά όταν ο άλλος σύζυγος είναι άγνωστος ή πάσχει από σοβαρή ψυχική ασθένεια. Ο ένας σύζυγος μπορεί επίσης, με τη συγκατάθεση του άλλου συζύγου, να υιοθετήσει το παιδί αυτού του συζύγου. Ένας άγαμος μπορεί επίσης να υιοθετήσει ένα παιδί, αλλά οι σύζυγοι του κοινού δικαίου δεν μπορούν να υιοθετήσουν από κοινού. Δύο άτομα του ίδιου φύλου μπορούν να υιοθετήσουν από κοινού εάν ζουν μαζί ως εγγεγραμμένοι σύντροφοι ή ως παντρεμένο ζευγάρι. Ωστόσο, πολλές χώρες προέλευσης δεν επιτρέπουν την υιοθεσία υπό αυτές τις συνθήκες, γεγονός που μπορεί να περιορίσει τις επιλογές των μελλοντικών θετών γονέων.

Όλοι οι υποψήφιοι θετοί γονείς που διαμένουν ή είναι πολίτες της Σουηδίας πρέπει να λάβουν τη συγκατάθεση για υιοθεσία από την τοπική Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας, η οποία βασίζεται σε ενδελεχή έρευνα και μελέτη στο σπίτι όπου δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στη γνώση και κατανόηση των υποψήφιων θετών γονέων για το πώς να αναθρέψουν ένα υιοθετημένο παιδί, την ηλικία, την υγεία, την απασχόληση, το ποινικό υπόβαθρο, τις προσωπικές του ιδιότητες και το κοινωνικό δίκτυο. Η συγκατάθεση ισχύει για δύο χρόνια. Επιπλέον, όλοι αυτοί οι υποψήφιοι θετοί γονείς πρέπει να λάβουν μέρος σε μάθημα γονικής προετοιμασίας που ανατίθεται από τον δήμο όπου κατοικούν. Αυτό το μάθημα πρέπει να ολοκληρωθεί για να ξεκινήσει η έρευνα/κατ' οίκον μελέτη. Το κόστος του μαθήματος ποικίλλει αλλά είναι περίπου 2000 SEK = 250 \$.

Η προστασία (Elisabeth Backe-Hansen, 2014) των παιδιών και η τοποθέτηση παιδιών και νέων εκτός σπιτιού είναι αναπόσπαστα μέρη του κράτους πρόνοιας που μοιράζονται οι σκανδιναβικές χώρες. Είναι ένα μοντέλο που βασίζεται στις αρχές της οικουμενικότητας και της αποεμπορευματοποίησης των κοινωνικών δικαιωμάτων. Το μοντέλο πρόνοιας προϋποθέτει υψηλή δημόσια νομιμότητα για υψηλό επίπεδο κοινωνικών δαπανών. Ωστόσο, η ιδέα της εμπορευματοποίησης και της ιδιωτικοποίησης έχει επίσης επηρεάσει το μοντέλο ευημερίας στη Σουηδία και τη Νορβηγία. Σχεδόν όλοι οι τομείς του συστήματος πρόνοιας έχουν επηρεαστεί από την ιδέα της εμπορευματοποίησης, η οποία συνεπάγεται μια ολοένα αυξανόμενη ιδιωτικοποίηση του συστήματος πρόνοιας. Μέχρι το 2010 σχεδόν 20 ανά εκατό του συνόλου των εργαζομένων στον τομέα της πρόνοιας είχαν ιδιωτικό εργοδότη. Ο στόχος αυτής της αλλαγής συστήματος ήταν να αυξηθεί η επιλογή για τον χρήστη της υπηρεσίας και για εξοικονόμηση δημοσίου χρήματος.

Λίγα χρήματα όμως πραγματικά εξοικονομήθηκαν. Το 2003 έγινε τροποποίηση στην Κοινωνική Υπηρεσία Νόμος (κεφάλαιο 6, 8η παράγραφος) και Νόμος περί Φροντίδας Νέων (παράγραφος 13), όπου αναφέρεται ότι η επιτροπή Κοινωνικών Υπηρεσιών εξετάζει τη δυνατότητα μεταβίβασης της επιμέλειας όταν το παιδί έχει τοποθετηθεί στο ίδιο ανάδοχο σπίτι για περισσότερα από τρία χρόνια. Αυτή η δυνατότητα υπάρχει εδώ και δέκα χρόνια, αλλά οι ανάδοχοι φροντιστές και οι κοινωνικοί λειτουργοί εξακολουθούν να είναι κάπως απρόθυμοι να πραγματοποιήσουν μεταβιβάσεις επιμέλειας. Οι ανάδοχοι μπορούν να διατηρήσουν το επίδομα ανάδοχης φροντίδας όταν αναλάβει την επιμέλεια ενός παιδιού αλλά, σύμφωνα με μια μελέτη του 2006, ορισμένοι φροντιστές φοβήθηκαν ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες θα άλλαζαν το ποσό του επιδόματος. Επιπλέον, οι ανάδοχοι δεν θα έχουν πρόσβαση σε υποστήριξη από τους κοινωνικούς λειτουργούς ανάδοχης φροντίδας, αφού το παιδί δεν είναι πλέον υπό φροντίδα μετά την εκτέλεση της μεταβίβασης της επιμέλειας. Αυτό μπορεί να είναι ένας λόγος για την απροθυμία τους.

2.26 Τσεχία

Πίνακας 26

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «Better data for better child protection systems in Europe» Checia (2021) p.100 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.26.1 Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)

Παρά ορισμένες ελπιδοφόρες προσπάθειες της κυβέρνησης της τελευταίας δεκαετίας (π.χ. η Εθνική Στρατηγική για την Προστασία των Παιδιών Δικαιώματα και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης 2012–2015), η αποϊδρυματοποίηση του συστήματος προστασίας των παιδιών παραμένει αργή.

Ο Lumos εντόπισε αρκετούς λόγους για μια τέτοια δυσμενή πρόοδο, όπως: ένα ανεπαρκές δίκτυο κοινοτικών υπηρεσιών ενόψει της αυξανόμενης ανάγκης· αμοιβαία δυσπιστία· και έλλειψη συνεργασίας μεταξύ των τμημάτων παιδικής προστασίας και παρόχους υπηρεσιών που βασίζονται στην κοινότητα, γεγονός που εμποδίζει την πρόληψη τοποθετήσεων εκτός σπιτιού (Jan Klusacek, 2018).

2.26.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Η Τσεχία δεν έχει επηρεαστεί τα τελευταία χρόνια από την ίδια μεταναστευτική ροή με γειτονικές χώρες όπως η Ουγγαρία, Γερμανία και Αυστρία. Η Τσεχία δεν έχει νομικές ρυθμίσεις για την κηδεμονία ρητά για ασυνόδευτους ανηλίκους. Η Κοινωνική και Νομική Αρχή Προστασίας του Παιδιού απαιτείται να αξιολογεί τακτικά την κατάσταση και, βάσει αυτής της αξιολόγησης, δημιουργεί ένα ατομικό σχέδιο προστασίας για το εν λόγω παιδί. Τόσο η αξιολόγηση της κατάστασης του παιδιού όσο και του ατομικού σχεδίου προστασίας του παιδιού εξετάζει επίσης ζητήματα που αφορούν το καθεστώς διαμονής του ασυνόδευτου ανηλίκου στην επικράτεια της Τσεχίας και την ενσωμάτωσή του/της, ακόμη και μετά τη συμπλήρωση των 18 ετών (Network, 2018)

2.26.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

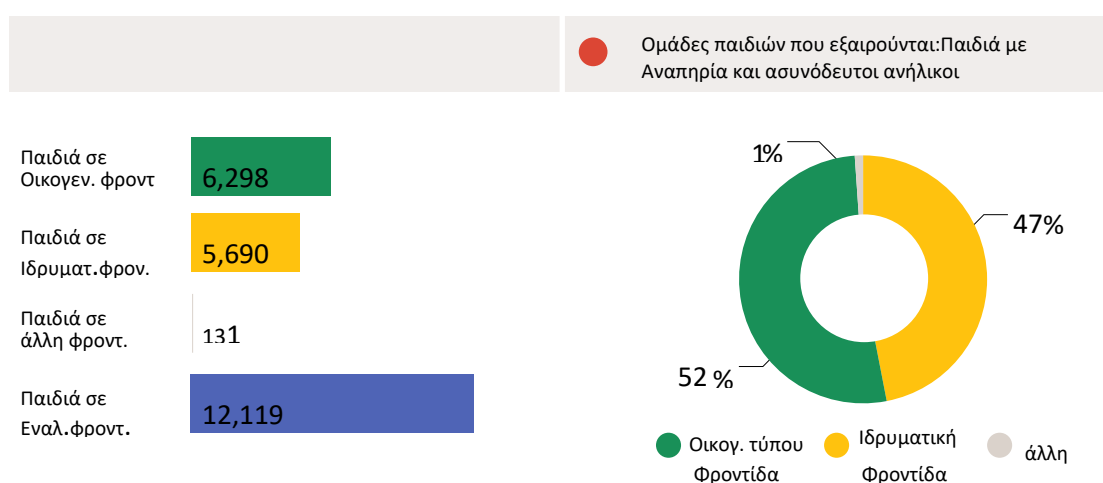
Η ανάδοχη οικογένεια στην Τσεχική Δημοκρατία αντιπροσωπεύει παραδοσιακά μακροχρόνιες τοποθετήσεις που είναι πολύ κοντά στην υιοθεσία (όχι νομικά αλλά ψυχολογικά). Ανάδοχοι γονείς και παιδιά έχουν αίσθηση της μονιμότητας και του ανήκειν. Τσέχοι ειδικοί είναι πεπεισμένοι ότι οι μακροπρόθεσμες τοποθετήσεις αποτελούν τις σημαντικότερες προϋποθέσεις για την ικανοποίηση ψυχικών αναγκών ευάλωτων παιδιών. Για κάποιους θεωρείται ότι η ανάδοχη φροντίδα στην Τσεχική Δημοκρατία θεωρείται ότι είναι κάποιο είδος «οιονεί υιοθεσίας» που δεν είναι πλέον αποδεκτό στη Μεγάλη Βρετανία (Sobotková, 2007). Γύρω στο 2010 υπήρξε μια πολύ έντονη τάση να προσφερθούν περισσότερες επιλογές για τα παιδιά στη χώρα και το νομικό σύστημα πρόσφατα εισήγαγε την έννοια των βραχυπρόθεσμων τοποθετήσεων. Ωστόσο, οι επαφές των παιδιών με τη βιολογική τους οικογένεια δεν είναι τόσο συχνές όσο σε άλλες χώρες. Άλλοι Τσέχοι ψυχολόγοι έχουν αποδείξει τη δυνατότητα αποκατάστασης της ψυχικής στέρησης σε καλά επιλεγμένες ανάδοχες οικογένειες.

Η μονιμότητα και η ανθεκτικότητα των τοποθετήσεων φαίνεται να είναι οι θετικές πλευρές του τσεχικού συστήματος αναδοχής.

Η προσέγγιση της οικογένειας βασίζεται στη δύναμη, η διαφάνεια και η αρχή της συνεργασίας και της συμμετοχής και χρησιμοποιούνται στη συμβουλευτική και τις θεραπευτικές επαφές με την ανάδοχο οικογένεια. Το πρώτο μέλημα των ψυχολόγων και των κοινωνικών λειτουργών είναι να βοηθήσουν τις οικογένειες να μπουν σε κάποιο είδος έρευνας ή σε ένα θεραπευτικό μοντέλο. (Sobotková, 2007)

Η υιοθεσία και η αναδοχή έχουν πολύ κοινή αντιμετώπιση. Τα κριτήρια (CZECHREPUBLIC, 2023) είναι τα ίδια και για τις δύο κατηγορίες και επικεντρώνονται κύρια στο γονική ικανότητα παρά σε άλλους παραμέτρους. Οι αιτούντες μπορεί να είναι παντρεμένα ή μη ζευγάρια, μονογονιοί, ομόφυλα ζευγάρια. Μετά την υποβολή των δικαιολογητικών και την αξιολόγηση (η διαδικασία της οποίας ακολουθεί το αγγλικό μοντέλο), περνούν από εκπαίδευση 48 ωρών και απευθύνεται κύρια στη μακροχρόνια αναδοχή/υιοθεσία θεματικά. Διαφοροποιείται ως προς τις θεματικές ενότητες καθώς η πρώτη αφορά κύρια στην ανάπτυξη και διαχείριση συμπεριφοράς των παιδιών όταν θα τοποθετηθούν στην οικογένεια και δουλεύεται με ομάδες και διαδραστικά εργαστήρια. Το ομαδικό μάθημα είναι εντατικό και διενεργείται σε διάστημα μιας βδομάδας διότι οι συμμετέχοντες θυμούνται πολλά και τα καταφέρνουν σε μικρό χρόνο. Οι άλλες ενότητες αφορούν συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού, προσκόλληση, συμπεριφορά, φροντίδα και ανατροφή.

2.27 Φιλανδία

Πίνακας 27

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

2.27.1 Παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες)

Υπάρχουν περιορισμένα στοιχεία για την κατάσταση των παιδιών με ή χωρίς αναπηρία στη Φινλανδία. Τα μόνα διαθέσιμα στοιχεία ήταν από την έκθεση της χώρας ANED (2019) η οποία αναφέρει: το 2017, υπήρχαν 173 παιδιά με αναπηρίες σε ιδρύματα και σημειώθηκε ότι η διαδικασία για τα παιδιά δεν είχε προχωρήσει τόσο καλά όσο για τους ενήλικες – το 2015 ήταν 194. Τα παιδιά που ζούσαν σε ιδρύματα έτειναν να είναι παιδιά με νοητική υστέρηση και παιδιά στο φάσμα του αυτισμού που έδειξαν συμπεριφορά που περιγράφεται ως προκλητική.

2.27.2 Ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά μεταναστών

Στη Φινλανδία, υποβλήθηκαν 470 αιτήσεις ασύλου (50 παιδιά που έφτασαν με οικογένειες, 20 ασυνόδευτα παιδιά και 140 γυναίκες) παραλήφθηκαν τον Ιούλιο του 2017· 385 ασυνόδευτα παιδιά είχαν ζητήσει άσυλο από τον Ιανουάριο του 2016 (Jan Šiška, 2020) p.49. Η Φινλανδία είναι μία από τα λίγες χώρες που έχουν προσφερθεί να μετεγκαταστήσουν οικογένειες και παιδιά από άλλες χώρες όπως η Ελλάδα και έχει παράσχει στέγη για 38 ασυνόδευτα παιδιά (90% όλων των παιδιών στο πρόγραμμα μετεγκατάστασης). Αυτό περιλαμβάνει και παντρεμένους ανήλικους.

Η έκθεση συλλογής στοιχείων για τη μετανάστευση ανέφερε επίσης ότι υπήρχε πρόβλημα όσον αφορά την έλλειψη θέσεων που διατέθηκαν από τους δήμους σε ασυνόδευτα παιδιά, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε καθυστέρηση στην τοποθέτηση. Πού μένουν μέχρι να γίνει μια τοποθέτηση που βρέθηκαν και πού διέμεναν ενώ διεκπεριώνεται η αίτησή τους για άσυλο δεν προσδιορίζεται στην έκθεση. Ωστόσο, μια ερευνητική εργασία των Kaukko, M., & Wernesjö (2017), εντόπισε ότι ασυνόδευτα παιδιά ζούσαν σε κέντρα υποδοχής. Στον ιστότοπο Finish migration, καθίσταται σαφές ότι αυτά τα κέντρα υποδοχής είναι ομαδικά σπίτια ή υποστηρίζεται στέγαση για ασυνόδευτα παιδιά, αλλά δεν υπήρχαν περισσότερες λεπτομέρειες.

2.27.3 Θεσμοθέτηση, Υιοθεσία, Αναδοχή

Αυτή η φινλανδική εμπειρία ενισχύει τα προηγούμενα ευρήματα του Eronen (Raija Pirttimaa and, 2018) ότι οι καταστάσεις και οι ανάγκες των παιδιών σε ανάδοχη φροντίδα είναι πολύ συγκεκριμένες για κάθε παιδί και αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου. Δεν είναι δυνατός ο προγραμματισμός της βοήθειας σε γενικό επίπεδο. Στις κατευθυντήριες γραμμές του (National Supervisory authority for welfare and health, 2022), το Φινλανδικό Συμβούλιο Υιοθεσίας επισημαίνει σημεία που προέκυψαν κατά τη διαδικασία αδειοδότησης και στα οποία πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή.

Η γενική εποπτεία της συμβουλευτικής υιοθεσίας εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Κοινωνικών Υποθέσεων και Υγείας.

Το πιστοποιητικό ιατρού (πιστοποιητικό Τ) πρέπει πάντα να επισυνάπτεται στην αίτηση. Κάποτε αρκούσε για έναν αιτούντα να δείξει το πιστοποιητικό Τ στον κοινωνικό λειτουργό που παρείχε την παροχή συμβουλών για την υιοθεσία, αλλά τώρα τα πιστοποιητικά Τ πρέπει να υποβληθούν στο Συμβούλιο Υιοθεσίας. Το πιστοποιητικό Τ πρέπει να υποβληθεί ολόκληρο, δηλαδή να εμφανίζει όλες τις πληροφορίες που έχουν καταχωρηθεί σε αυτό. Το πιστοποιητικό Τ δεν πρέπει να είναι άνω του ενός έτους κατά την παραλαβή του από το Δ.Σ. Ο υποψήφιος υιοθετών πρέπει να προσυπογράψει το πιστοποιητικό Τ για να επιβεβαιώσει το περιεχόμενό του. Η ιατρική δήλωση από έναν ειδικό θα πρέπει να αφορά τουλάχιστον τα ακόλουθα ζητήματα:

«Πώς επηρεάζει η κατάσταση της υγείας σας τη λειτουργική σας ικανότητα; Ποια είναι η γενική σας κατάσταση και πώς είναι η λειτουργική σας ικανότητα αυτή τη στιγμή; Η ασθένειά σας προκαλεί συμπτώματα και αν ναι, τι; Παίρνετε φάρμακα για την ασθένειά σας; Πώς είναι πιθανό η ασθένειά σας να επηρεάσει την ικανότητά σας να αναθρέψετε το υιοθετημένο παιδί και να το φροντίζετε μέχρι την ενηλικίωση; Η ασθένειά σας επηρεάζει το προσδόκιμο ζωής σας και αν ναι, πώς;»

Ακόμη «Η προσθήκη ενός υιοθετημένου παιδιού σε μια οικογένεια μπορεί να είναι μια εξαιρετικά αγχωτική έντασης περίοδος στη ζωή ενός ατόμου. Πώς θα αντιδρούσε η ασθένειά σας στο έντονο στρες; Πώς πιστεύει ο γιατρός ότι οποιαδήποτε ενδεχόμενη κρίση που προέρχεται από τον ερχομό ενός υιοθετημένου παιδιού μπορεί να επηρεάσει την υγεία σας;»

Στη δήλωση, ο ειδικός πρέπει να αξιολογήσει συγκεκριμένα πώς η ασθένεια του μελλοντικού υιοθετητή έχει σχέση με την υιοθετημένη γονεϊκότητα. Εάν ο ιατρός δεν έχει προβεί σε τέτοια αξιολόγηση, το Συμβούλιο θα πρέπει να ζητήσει περαιτέρω διευκρίνιση.

Είναι σημαντικό για τους υποψήφιους υιοθετητές να έχουν υγιές μυαλό και σώμα, ώστε να μπορούν να παρέχουν στο υιοθετημένο παιδί καλή φροντίδα και ανατροφή μέχρι την ενηλικίωση. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού είναι πάντα πρωταρχικό στις συζητήσεις της Επιτροπής Υιοθεσίας και η υγεία του αιτούντος εξετάζεται κατά περίπτωση.

Το άρθρο 24 παράγραφος 3 του νόμου περί υιοθεσίας (National Supervisory authority for welfare and health, 2022) ορίζει ότι εάν η παροχή συμβουλών για υιοθεσία παρέχεται από μια υπηρεσία υιοθεσίας, πρέπει να λάβει μια δήλωση των περιστάσεων του παιδιού και του υποψήφιου/ων υιοθετή από την αρχή κοινωνικής πρόνοιας του δήμου της συνήθους υιοθεσίας/τόπος κατοικίας. Μια τέτοια δήλωση μπορεί βασικά να μην είναι μεγαλύτερη του ενός έτους όταν ληφθεί από το Συμβούλιο Υιοθεσίας. Απαιτείται επίσης πρόσφατη δήλωση της δημοτικής αρχής κοινωνικής πρόνοιας κατά την υποβολή αίτησης για παράταση άδειας υιοθεσίας.

Συναίνεση του συντρόφου του αιτούντος σε δηλωμένη σύμπραξη ή συμβίωση. Εάν ο αιτών είναι σε εγγεγραμμένη σχέση ή συμβίωση, ο σύντροφος του αιτούντος πρέπει να δώσει τη συγκατάθεσή του/της για υιοθεσία προκειμένου να χορηγηθεί άδεια υιοθεσίας.

Κατά τη διάρκεια της παροχής συμβουλών για υιοθεσία, πρέπει να ελέγχεται το ποινικό μητρώο, το αστυνομικό μητρώο και οι λεπτομέρειες σχετικά με τις εγχώριες ειδοποιήσεις, εάν υπάρχουν. Ένας τέτοιος έλεγχος δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος του ενός έτους κατά την παραλαβή της αίτησης από το Συμβούλιο Υιοθεσίας.

Εάν η παροχή συμβουλών για υιοθεσία παρέχεται από μια υπηρεσία υιοθεσίας (στην πράξη, αυτή θα ήταν η Save the Children Φινλανδία), η υπηρεσία πρέπει να ζητήσει από την αρχή κοινωνικής πρόνοιας στον δήμο κατοικίας των υποψήφιων υιοθετών να ελέγξει τα αστυνομικά αρχεία σε σχέση με την αίτηση δήλωσης σχετικά με τις περιστάσεις του μελλοντικού υιοθετητή σύμφωνα με το άρθρο 24 του νόμου περί υιοθεσίας (22/2012). Απόσπασμα από τα αστυνομικά αρχεία των υποψήφιων υιοθετητών δεν πρέπει να υποβάλλεται στο Συμβούλιο Υιοθεσίας ως έχει. Αρκεί να αναφέρεται στην αναφορά για τις συνθήκες του σπιτιού ότι έχει πραγματοποιηθεί ο έλεγχος των αστυνομικών αρχείων. Εάν υπάρχουν εγγραφές στο αστυνομικό αρχείο του υποψήφιου υιοθετούντος που είναι πιθανό να έχουν σχέση με την υιοθετημένη γονεϊκότητα, τότε αυτές οι εγγραφές πρέπει να αναφέρονται λεπτομερώς στην αναφορά για τις συνθήκες του σπιτιού. Διαφορετικά, η αναφορά για τις συνθήκες του σπιτιού πρέπει να υποδεικνύει μόνο ότι έχει ελεγχθεί το αστυνομικό αρχείο του υποψήφιου υιοθετητή και να αναφέρει την ημερομηνία κατά την οποία πραγματοποιήθηκε ο έλεγχος. Η αξιολόγηση του κατά πόσον οποιαδήποτε εγγραφή στο αστυνομικό μητρώο του υποψήφιου υιοθετητή μπορεί να έχει σχέση με την υιοθετημένη γονεϊκότητα θα γίνεται από τη δημοτική αρχή κοινωνικής πρόνοιας.

Κάθε αναφορά σχετικά με τις συνθήκες στο σπίτι πρέπει να αναφέρει ότι το αρχείο της αστυνομίας και οι πληροφορίες για εγχώριες ειδοποιήσεις, εάν υπάρχουν, έχουν ελεγχθεί. Εάν αυτή η αναφορά λείπει, η Επιτροπή Υιοθεσίας θα πρέπει να ζητήσει περαιτέρω διευκρίνιση. Βασικά, ένα άτομο που επιθυμεί να υιοθετήσει ένα παιδί από το εξωτερικό πρέπει να ζητήσει όχι μόνο συμβουλευτική υιοθεσία αλλά και υπηρεσίες υιοθεσίας στο εξωτερικό. Οι σχετικοί πάροχοι υπηρεσιών στη Φινλανδία είναι η Interpedia, η Save the Children Φινλανδίας και η πόλη του Ελσίνκι Κοινωνικές Υπηρεσίες και Φροντίδα Υγείας (η τελευταία δεν δέχεται νέους αιτούντες).

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, είναι δυνατή η υιοθεσία παιδιού από το εξωτερικό που δεν χρησιμοποιεί πάροχο υπηρεσιών, αλλά πρέπει να ζητηθεί και να ληφθεί άδεια από το Συμβούλιο Υιοθεσίας και για αυτές τις «ανεξάρτητες υιοθεσίες» που δεν έχει μεσολαβήσει πιστοποιημένος φορέας της χώρας.

Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, (National Supervisory authority for welfare and health, 2022) το Συμβούλιο Υιοθεσίας πρέπει να εξετάσει εάν θα ήταν δυνατό για τον προτεινόμενο υιοθετημένο να μεγαλώσει στη χώρα καταγωγής του, είτε από την οικογένειά του/της είτε με άλλους στενούς συγγενείς, για παράδειγμα, αντί να υιοθετηθεί σε άλλη χώρα. Ορισμένες διεθνείς συμβάσεις υποστηρίζουν αυτήν την αρχή. Σύμφωνα με το άρθρο 21 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και το άρθρο 4 της Σύμβασης της Χάγης για την Υιοθεσία, η αρχή της επικουρικότητας πρέπει να τηρείται στις διακρατικές υιοθεσίες. Αυτό σημαίνει ότι η διακρατική υιοθεσία μπορεί να θεωρηθεί ως επιλογή μόνο αφού έχει διερευνηθεί επαρκώς εάν το εν λόγω παιδί θα μπορούσε να υιοθετηθεί ή να τοποθετηθεί σε ανάδοχη οικογένεια ή να φροντιστεί με άλλο τρόπο στη χώρα καταγωγής.

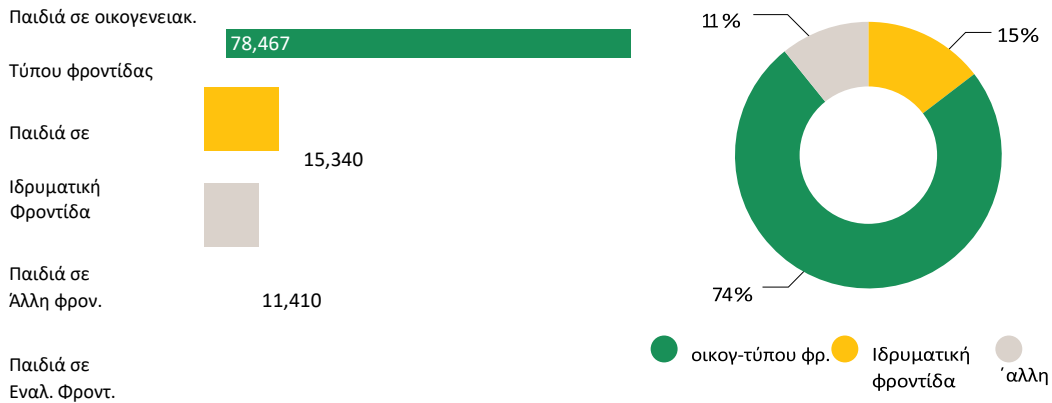
Σημείωση: Η άδεια υιοθεσίας χωρίς πάροχο υπηρεσιών δεν εγγυάται από μόνη της ότι το παιδί θα γίνει δεκτό στη Φινλανδία. Εάν κανένας από τους αιτούντες δεν είναι Φινλανδός πολίτης, τότε στο υιοθετημένο παιδί δεν μπορεί να δοθεί φινλανδική υπηκοότητα (και επομένως ούτε φινλανδικό διαβατήριο). Σε αυτήν την περίπτωση, πρέπει να ζητηθεί άδεια διαμονής για το παιδί και αυτό το θέμα θα αποφασιστεί από τη Φινλανδική Υπηρεσία Μετανάστευσης σύμφωνα με τον νόμο περί αλλοδαπών (301/2004).

2.27.4 Μοντέλο αξιολόγησης

Στη διαδικασία αξιολόγησης εκπαίδευσης η πλειοψηφία των υπηρεσιών ειδικά των ιδιωτικών ακολουθούν το αμερικάνικο μοντέλο pride. Το εκπαιδευτικό είναι διάρκειας 64 ωρών με έξοδα πάντα των αιτούντων.

Σε μια ανασκόπηση του 2014 για την κατάσταση της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Φινλανδία, ο κοινοβουλευτικός Διαμεσολαβητής Petri Jääskeläinen επισήμανε επίσης τις δικές του ανησυχίες για το σύστημα, συμπεριλαμβανομένης της ανεπαρκούς εκπαίδευσης των κοινωνικών λειτουργών και της ανεπαρκούς εποπτείας της ανάδοχης φροντίδας (έλλειψη πόρων για παρακολούθηση και επιθεώρηση).

2.28 Ηνωμένο Βασίλειο

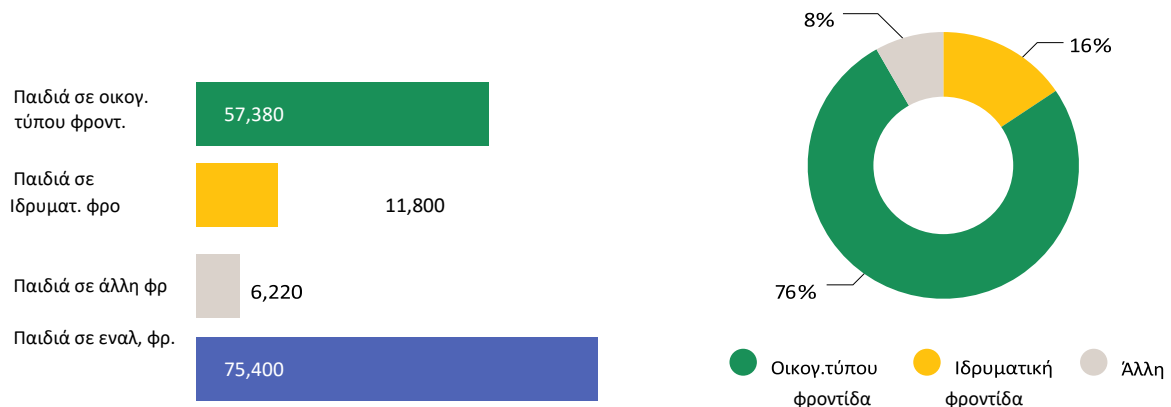
Πίνακας 28

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «Better data for better child protection systems in Europe» UK (2021) p.142 και προσαπλάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

Το Ηνωμένο Βασίλειο είναι περισσότερο γνωστό για το συνεχιζόμενο υψηλό ποσοστό εγχώριων μη συγγενών υιοθεσιών, οι περισσότερες από τις οποίες περιλαμβάνει πλέον την υιοθεσία από το σύστημα παιδικής μέριμνας παιδιών με «ειδικές ανάγκες». Μια πλειοψηφία από αυτά υιοθετούνται χωρίς τη συγκατάθεση των βιολογικών γονέων. Από αυτή την άποψη η εγχώρια υιοθεσία στο Ηνωμένο Βασίλειο μοιάζει πολύ περισσότερο με τις Ηνωμένες Πολιτείες παρά με την ηπειρωτική Ευρώπη, όπου το επίπεδο της εγχώριας υιοθεσίας τείνει να είναι χαμηλό και υπάρχουν νομικά εμπόδια στην υιοθεσία χωρίς γονική συναίνεση.

2.28.1 Ηνωμένο Βασίλειο Αγγλία

Πίνακας 28.1

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «Better data for better child protection systems in Europe» UK – England (2021) p.144 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

Πρωταρχικός στόχος είναι και εδώ η επανένωση του τέκνου με τη φυσική του οικογένεια. Εντούτοις, δεν απαγορεύεται ο ανάδοχος που ανέλαβε τη φροντίδα ενός παιδιού ιδιωτικά, να υποβάλλει αργότερα αίτηση για την υιοθεσία του. Πρέπει, όμως, υποχρεωτικά να αποδειχθεί ότι κατά τη σύσταση της αναδοχής ο ανάδοχος δεν είχε τη βούληση να υιοθετήσει το παιδί, αλλά ότι, αντιθέτως, αυτή προέκυψε μεταγενέστερα, κατά την εξέλιξη της σχέσης. Διαφορετικά, τόσο ο τοποθετήσας το παιδί στην ανάδοχη οικογένεια, όσο και ο ανάδοχος είναι ένοχοι για το ως άνω ποινικό αδίκημα. Επιπλέον, ο ανάδοχος πρέπει να ειδοποιήσει για τις ως άνω προθέσεις του την κοινωνική υπηρεσία αρκετό χρονικό διάστημα νωρίτερα, προκειμένου η τελευταία να διερευνήσει εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την τέλεση της συγκεκριμένης υιοθεσίας και να ετοιμάσει τη σχετική έκθεση για το δικαστήριο (361 . 360 Bromley/ Lowe, "Family law", 1992, 395. 361 Dewar, ο.π. (υποσ. 344), 453-458.)

Το πρώτο μέρος της επιδότησης υπάρχει ως υποστήριξη για ανάδοχους φροντιστές και για να βοηθήσει στην κάλυψη των δαπανών φροντίδας μιας ανάδοχης θέσης, συμπεριλαμβανομένου του κόστους για φαγητό, ρουχισμό, μεταφορά κ.λπ. Αυτό είναι συνήθως μεταξύ 130-200 £ ανά παιδί. Το δεύτερο μέρος λειτουργεί ως ανταμοιβή για τη σκληρή δουλειά και την αφοσίωση των φροντιστών στην παροχή των υπηρεσιών ανάδοχής τους.

Στο Foster Care UK, οι εβδομαδιαίες χρεώσεις μας για την ανάδοχη αμοιβή είναι οι εξής:
Τοποθετήσεις γονέων και παιδιών – περίπου. 725 £ την εβδομάδα
Θεραπευτικές τοποθετήσεις – περίπου. 520 £ έως 595 £ την εβδομάδα
Τυπικές τοποθετήσεις – πάνω από 385 £ - 445 £ την εβδομάδα
Οι περισσότεροι από τους νέους φροντιστές μας είναι σε θέση να προσφέρουν θεραπευτικές ή τοποθετήσεις γονέων και παιδιών.

Εάν φροντίζεται ένα παιδί σε μια θεραπευτική τοποθέτηση για έναν ολόκληρο χρόνο, το συνολικό

London	£152	£155	£174	£197	£231
South East	£146	£150	£166	£189	£222
Rest of the UK	£132	£135	£149	£170	£198

εισόδημα θα είναι πάνω από 26.000 £ (και 23.000 £ είναι αφορολόγητο).

Πίνακας 2: Το ελάχιστο εβδομαδιαίο επίδομα από τις 6 Απριλίου του 2020 έως τις 5 Απριλίου του 2021

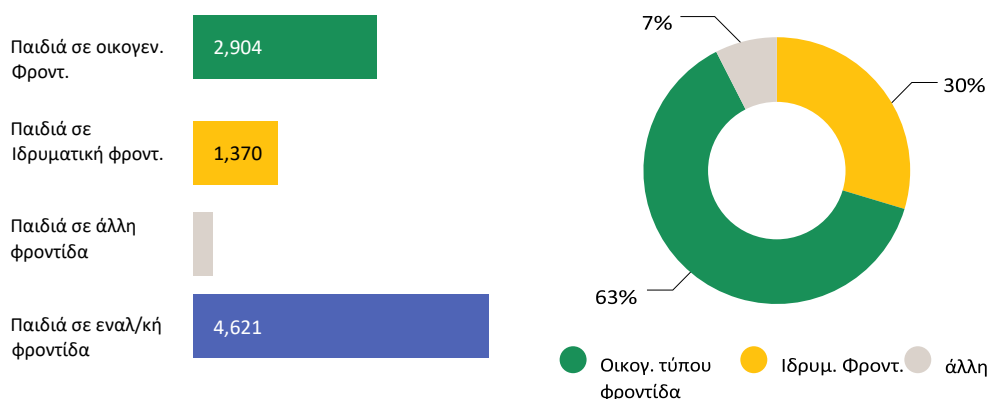
These **Minimum Weekly Allowance** figures are for the tax year from 6 April 2020 to 5 April 2021. They're updated every April.

Οι επαγγελματίες Κ.Λ. έχουν εύκολη πρόσβαση σε πολλά εργαλεία όπως το Casebook το οποίο είναι μια καινοτόμος εφαρμογή που βασίζεται στο διαδίκτυο και εστιάζει στα αποτελέσματα για οικογένειες. Βοηθά τους υπαλλήλους να δώσουν προτεραιότητα σε συγκεκριμένα περιεχόμενα, εξοπλίζοντάς τους με έναν εύχρηστο πίνακα εργαλείων που καθιστά διαθέσιμες σε αυτούς κρίσιμες πληροφορίες. Επίσης υπάρχει online δωρεάν εργαλεία κοινωνικής Εργασίας επιστημονικά εγχειρίδια οδηγοί αξιολόγησης και επεξηγηματικές προσεγγίσεις πάνω στις υπάρχουσες φόρμες για τον επαγγελματία, βιβλιογραφικές πηγές εκπαιδευτικά βίντεο κλπ για πληθώρα θεμάτων που αφορούν την Κοινωνική Εργασία.

Στη διαδικασία αξιολόγησης, οι υποψήφιοι αξιολογούνται από δύο επαγγελματίες που καταθέτουν γραπτώς τα πορίσματά τους. Έχουν δικαίωμα αναζήτησης αρχείου για παλαιότερη αναδοχή ή αίτηση χωρίς συναίνεση του αιτούντα. Η αξιολόγηση ισχύει για ένα έτος είτε έχει παιδί σε αναδοχή είτε όχι. Υπάρχουν πολύ συγκεκριμένα πρωτόκολλα διαχείρισης (αξιολόγησης γονέων υιοθεσία / αναδοχή, τοποθετήσεις -απομακρύνσεις παιδιών) για όλα τα στάδια και εμφανίζονται με τη μορφή κανονισμών που έχουν και νομοθετική ισχύ.

Σε αντίθεση, με την υιοθεσία σημαντικό είναι το παράδειγμα της Μεγάλης Βρετανίας όπου με το πρόγραμμα της δεύτερης οικογένειας, ζευγάρια αιτήθηκαν την τοποθέτηση ανηλίκου μετά την αυτονόμηση των τέκνων τους.

2.28.II Ηνωμένο Βασίλειο Β.Ιρλανδία

Πίνακας 28.2

Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Στην Ιρλανδία (Jan Šiška, 2020) και το Ηνωμένο Βασίλειο, οι κατοικίες-ιδρύματα προσπαθούν να παρέχουν πρόγραμμα υποκατάστατης φροντίδας σε ένα σταθερό και ασφαλές περιβάλλον διαβίωσης. Αποσκοπούν να προστατεύουν και προάγουν την υγεία και την ευημερία των παιδιών υπό τη φροντίδα και την ανατροφή τους, τη συνολική τους ανάπτυξη και ανάπτυξή τους, συμπεριλαμβανομένων των σωματικών, κοινωνικών, συναισθηματικών και πνευματική ευημερία, καθώς και ανάπτυξη των δυνατοτήτων τους, υπευθυνότητα, αυτοεκτίμηση και αυτοφροντίδα. Γενικά φιλοξενούν παιδιά και νέους άτομα ηλικίας 6 έως 21 ετών. Η ομάδα στόχος του Ηνωμένου Βασιλείου, για παράδειγμα, **είναι παιδιά ηλικίας 10 ετών και άνω, με πολύ λίγα παιδιά ηλικίας κάτω των 10 ετών σε ιδρυματική φροντίδα** (τα οποία μπορεί να περιλαμβάνει παιδιά με προβλήματα συμπεριφοράς ή συναισθηματικά).

Στο στάδιο αξιολόγησης χρησιμοποιούν το μοντέλο «pride». Η εκπαίδευση περιλαμβάνει:

Ενότητα 1: Το Ίδρυμα για την κάλυψη των αναπτυξιακών αναγκών των παιδιών σε κίνδυνο (12 ώρες)

Ενότητα 2: Χρήση πειθαρχίας για προστασία, φροντίδα και ικανοποίηση αναπτυξιακών αναγκών (9 ώρες)

Ενότητα 3: Αντιμετώπιση αναπτυξιακών ζητημάτων που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα (3 ώρες)

Ενότητα 4: Ανταπόκριση στα σημεία και τα συμπτώματα της σεξουαλικής κακοποίησης (6 ώρες)

Ενότητα 5: Υποστήριξη των σχέσεων μεταξύ των παιδιών και των οικογενειών τους (9 ώρες)

Ενότητα 6: Εργασία ως επαγγελματικό μέλος ομάδας (9 ώρες)

Ενότητα 7: Προώθηση της προσωπικής και πολιτιστικής ταυτότητας των παιδιών (6 ώρες)

Ενότητα 8: Προώθηση αποτελεσμάτων μονιμότητας (12 ώρες)

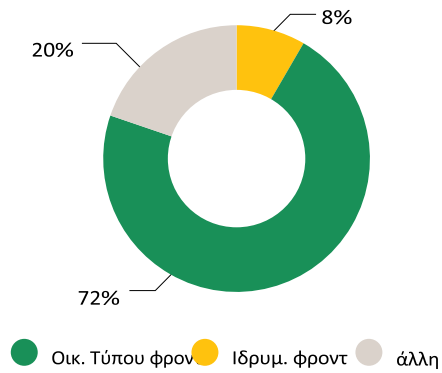
Ενότητα 9: Διαχείριση της Ενθαρρυντικής Εμπειρίας (6 ώρες)

Ενότητα 10 (Υπό αναθεώρηση): Κατανόηση των Επιπτώσεων της Χημικής Εξάρτησης σε παιδιά και οικογένειες (15 ώρες)

Ενότητα 11: Κατανόηση και Προώθηση της Παιδικής Ανάπτυξης (3 ώρες)

Ενότητα 12: Κατανόηση και Προώθηση της Προεφηβικής και Εφηβικής Ανάπτυξης (3 ώρες).

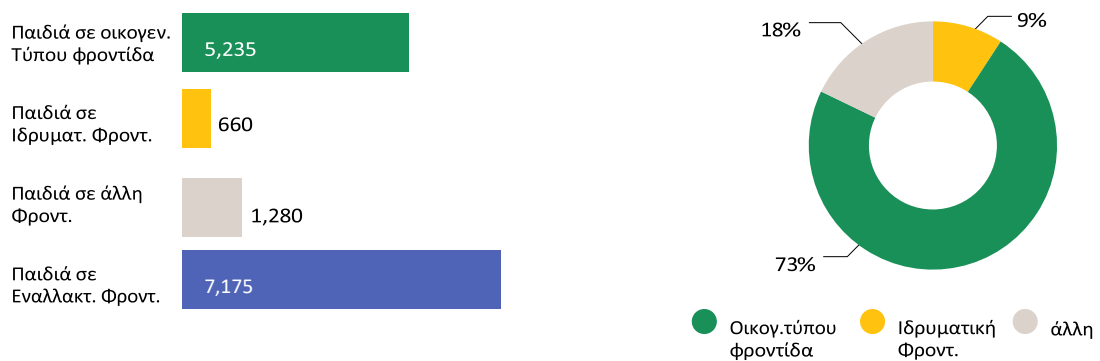
2.28. III Ηνωμένο Βασίλειο Σκωτία

Πίνακας 28.3
Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «*Better data for better child protection systems in Europe*» UK -Scotland (2021) p.148 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

2.28.IV Ηνωμένο Βασίλειο Ουαλία

Πίνακας 28.4
Αριθμός παιδιών στο σύνολο της εναλλακτικής φροντίδας

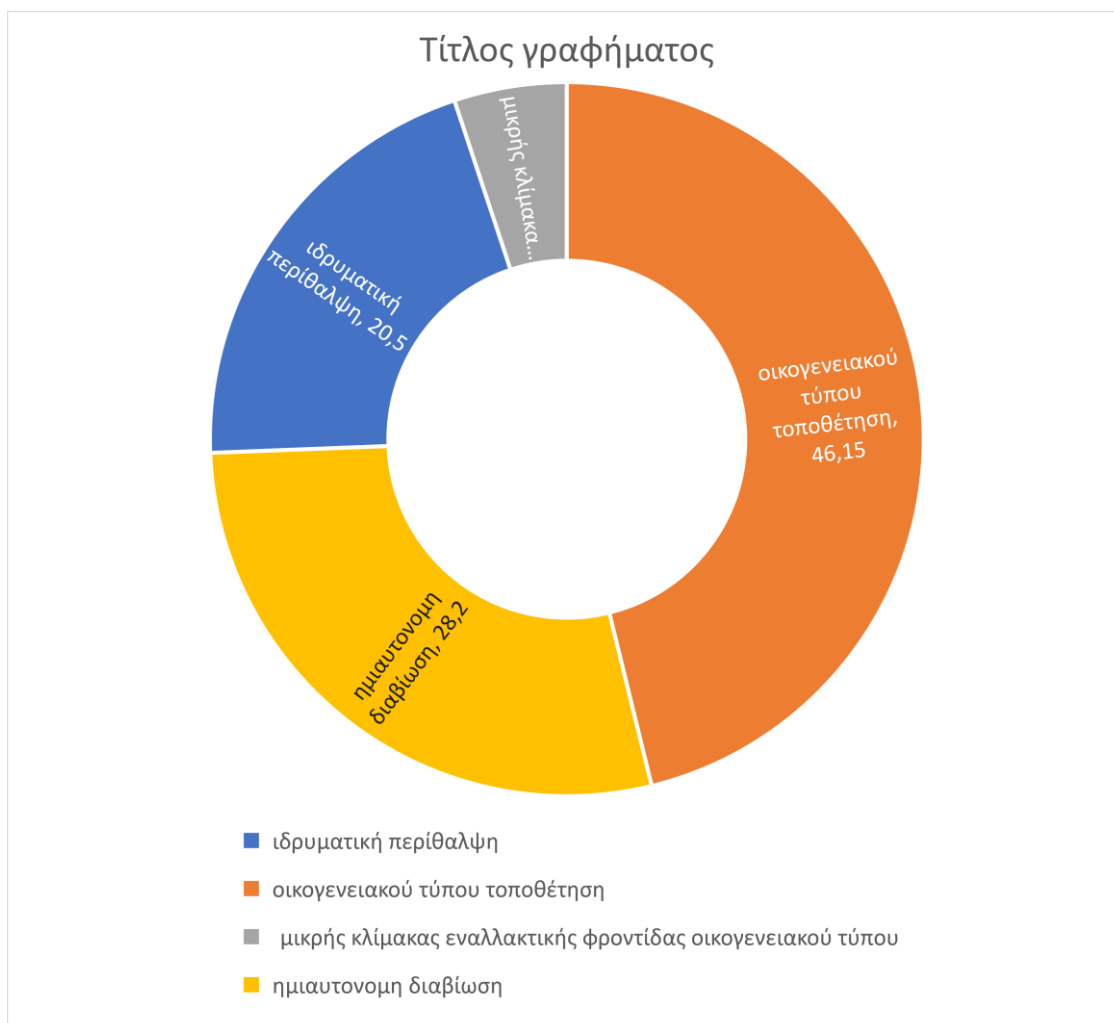
Σημείωση: Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από «*Better data for better child protection systems in Europe*» UK – Wales (2021) p.150 και προσπελάστηκαν από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>

Κεφάλαιο 3 Συμπεράσματα

Με βάση τα παραπάνω αντιλαμβανόμαστε ότι υπάρχουν αρκετά κοινά στοιχεία στις πολιτικές που ασκούνται από την εκάστοτε χώρα. Για παράδειγμα στην συντριπτική πλειοψηφία αυτών δεν εντοπίζονται πολιτικές που να στοχεύουν στην ενίσχυση της οικογένειας ώστε να μη χρειάζεται το παιδί να απομακρυνθεί ή να δημιουργηθούν οι απαραίτητες συνθήκες για να επιστρέψει σε αυτή. Σε κάποιες χώρες (Γερμανία) υπάρχει ασάφεια στο ποιες υπηρεσίες είναι αρμόδιες για να ασχοληθούν με αυτό τον τομέα. Αυτό επηρεάζει ένας αριθμός παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών στάσεων απέναντι στην εφηβική εγκυμοσύνη, η θέση της υιοθεσίας στα εθνικά συστήματα προστασίας του παιδιού, η αλλαγή ισορροπίας μεταξύ της εγχώριας υιοθεσίας και της διακρατικής και η αλλαγή της έμφασης στην πολιτική υιοθεσίας που έχουν επηρεάσει όλες τις τάσεις και τα πρότυπα. Όσον αφορά την τοποθέτηση του παιδιού σε οικογένεια είτε μέσω της υιοθεσίας είτε μέσω της αναδοχής, υπάρχουν σημαντικές ανισότητες στα εγχώρια ποσοστά. Βλέπουμε όμως ότι συνολικά κυριαρχεί σχεδόν στο 50% στο σύνολο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυτού του είδους η τοποθέτηση. Η δε ιδρυματική περίθαλψη έχει υποχωρήσει στο 1/5 των συνολικών επιλογών που αφορά κυρίως παιδιά με αναπηρία. Ένα σημαντικό ποσοστό δίνεται επίσης στην ημιαυτόνομη διαβίωση και στην εναλλακτική μορφή παιδικής προστασίας οικιακού τύπου για παιδιά κύρια άνω των 15 ετών που δεν τοποθετούνται εύκολα σε μια οικογένεια. Στο παρακάτω σχήμα φαίνεται η τάση των χωρών της Ε.Ε. στο σύνολό τους στο είδος της κοινωνικής προστασίας που επιλέγεται.

Σχήμα.1. είδος περίθαλψης στην κοινωνικής προστασία από τις χώρες της ΕΕ συνολικά

3.1 Μεμονωμένα κράτη μέλη.

Δεδομένου ότι η υιοθεσία παραμένει εθνική αρμοδιότητα, η ΕΕ δεν έχει κοινή πολιτική στον τομέα αυτό και υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις στη νομοθεσία και την πρακτική μεταξύ των κρατών μελών.

Πίνακας.3. Ανάλυση χωρών του Σχήματος.

Ιδρυματική Περιθαλψη	Οικογενειακού τύπου τοποθέτηση (Υιοθεσία/Αναδοχή)	Οικογενειακού τύπου μικρής κλίμακας εναλλακτικής φροντίδας	Ημιαυτόνομη Διαβίωση
Αυστρία	Βέλγιο	Βουλγαρία	Γαλλία
Γερμανία	Γαλλία	Κροατία	Δανία
Ελλάδα	Δανία		Εσθονία
Ιταλία	Εσθονία		Κροατία
Κύπρος	Ιρλανδία		Λιθουανία
Λουξεμβούργο	Ισπανία		Πολωνία
Πορτογαλία	Λετονία		Σλοβακία
Τσεχία	Λιθουανία		Γερμανία
	Μάλτα		Σουηδία
	Ολλανδία		Φιλανδία
	Ουγγαρία		Αγγλία
	Πολωνία		
	Ρουμανία		
	Σλοβακία		
	Σλοβενία		
	Σουηδία		
	Φιλανδία		
	Αγγλία		

Σημείωση: Με το κίτρινο χρώμα εντοπίζονται οι χώρες οι οποίες δεν συμπεριλαμβάνουν στα στοιχεία που δίνουν την ιδρυματική περίθαλψη (ατόμων με ειδικές ανάγκες ή παραβατικοί ανήλικοι κλπ) αλλά εντοπίζονται σε εκπαιδευτικού τύπου δομές 24ωρης λειτουργίας.

Με το γαλάζιο χρώμα είναι εκείνες οι χώρες οι οποίες εμφανίζουν εξαιρετικά υψηλά ποσοστά στην κατηγορία τους.

Και με γκρι χρώμα επίσης οι χώρες οι οποίες εμφανίζουν εξαιρετικά υψηλά ποσοστά στην κατηγορία τους.

Από εδώ φαίνεται συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. το οδυνηρά υψηλό ποσοστό που κατέχει η Ελλάδα μαζί με την Πορτογαλία όπου κύρια επιλογή παιδικής προστασίας είναι η ιδρυματική περίθαλψη. Στον αντίποδα βρίσκονται η Ουγγαρία ή Αγγλία, η Ιρλανδία η Εσθονία και η Λετονία όπου η συντριπτική πλειοψηφία των παιδιών που βρίσκονται κάτω από κρατική προστασία η περίθαλψη που επιλέγεται είναι η οικογενειακή τοποθέτηση είτε μέσω της υιοθεσίας είτε μέσω της αναδοχής.

Τα στοιχεία που παρουσιάζονται από την Γερμανία και την Κροατία δεν είναι της ίδιας ποιότητας με τα στοιχεία των άλλων χωρών καθώς ένας μεγάλος παιδιών που βρίσκονται σε δομές

κλειστής προστασίας 24ωρης λειτουργίας βαπτίζονται εκπαιδευτικά ιδρύματα και μπορούν να αφορούν παιδιά με αναπηρίες, παραβατικά ή άλλο. Έτσι η ιδρυματικού τύπου προστασία αποτυπώνεται σε πολύ μικρότερο ποσοστό από ότι πραγματικά είναι.

Η Κύπρος και η Μάλτα είναι επίσης πολύ μικρές σε πληθυσμιακά μεγέθη χώρες και ο πολύ μικρός αριθμός ιδρυματικής προστασίας να φαίνεται μικρός αλλά να αφορά το σύνολο των παιδιών με ειδικές ανάγκες της χώρας. Οπότε η ποιότητα των στοιχείων είναι και εδώ προς διερεύνηση.

Επίσης όσον αφορά τα ασυνόδευτα ανήλικα παρατηρείται το γεγονός ότι δε χρησιμοποιείται ένας ενιαίος τρόπος παρουσίασης των στοιχείων κι έτσι να μη μπορεί να εξαχθεί ασφαλές συμπέρασμα για τον αριθμό αλλά και για το είδος της διαχείρισης.

Η πλειοψηφία των χωρών της Ε.Ε. δεν έχει συγκροτημένο μηχανισμό αντιμετώπισης των ασυνόδευτων ανηλίκων και απευθύνεται στις ήδη υπάρχουσες δομές όπου και χώρες που έχουν παράδοση καλής πρακτικής στην παιδική προστασία όπως η Σουηδία να αντιδρούν με αμηχανία παρά με αποτελεσματικότητα σε όλο αυτό τον καινούργιο πληθυσμό προς προστασία παιδιών. Ένας μικρός αριθμός χωρών (πρώην ανατολικού μπλοκ) δεν δίνει καθόλου στοιχεία, η δίνει μόνο τον αριθμό που έχουν αιτηθεί για άσυλο έτσι δεν ξέρουμε πραγματικά πόσα ασυνόδευτα ανήλικα υπάρχουν (αν υπάρχουν) και με ποιο τρόπο προστατεύτηκαν από τον εν λόγω κράτος.

Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι Ελλάδα συγκριτικά από το 2009 έχει κάνει αξιοζήλευτη πρόοδο. Το 2019 το Υπουργείο Μετανάστευσης επανασυστήθηκε και μετονομάστηκε σε Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου. Με ειδικά μνημόνια συνεργασίας παρέχεται τεχνογνωσία από Ευρωπαϊκής και Διεθνούς εμβέλειας οργανισμούς που βοηθούν στην εφαρμογή καλών πρακτικών από το νομοθετικό πλαίσιο μέχρι και πρωτοκόλλων από την ώρα εισόδου στην χώρα μέχρι την έξοδο με ακριβείς καταγραφές σε ζωντανό χρόνο. Στα ασυνόδευτα ανήλικα μειώθηκε ο χρόνος πρώτης στέγασης με άμεση μετακίνηση σε εγχώριες ιδρυματικές δομές η δομές μικρής κλίμακας περιθαλπόμενων και ήδη από το 2022 έχουμε και τοποθετήσεις παιδιών σε οικογενειακού τύπου φροντίδα.

Σχετικά με τα κριτήρια επιλογής των Θετών κα Ανάδοχων γονέων υπάρχει μια ενιαία θέση ως προς το είδος των δικαιολογητικών που πρέπει να καταθέσουν οι Υ.Θ/Α.Γ. καθώς διερευνάται τον ποινικό και ιατρικό ιστορικό, αποδεικτικά έγγραφα οικογενειακής και οικονομικής κατάστασης. Ενώ για όλες τις χώρες είναι υποχρεωτική η διενέργεια κοινωνικής έρευνας διαφέρει λίγο η σημαντικά από χώρα σε χώρα ο τρόπος διενέργειας αυτής.

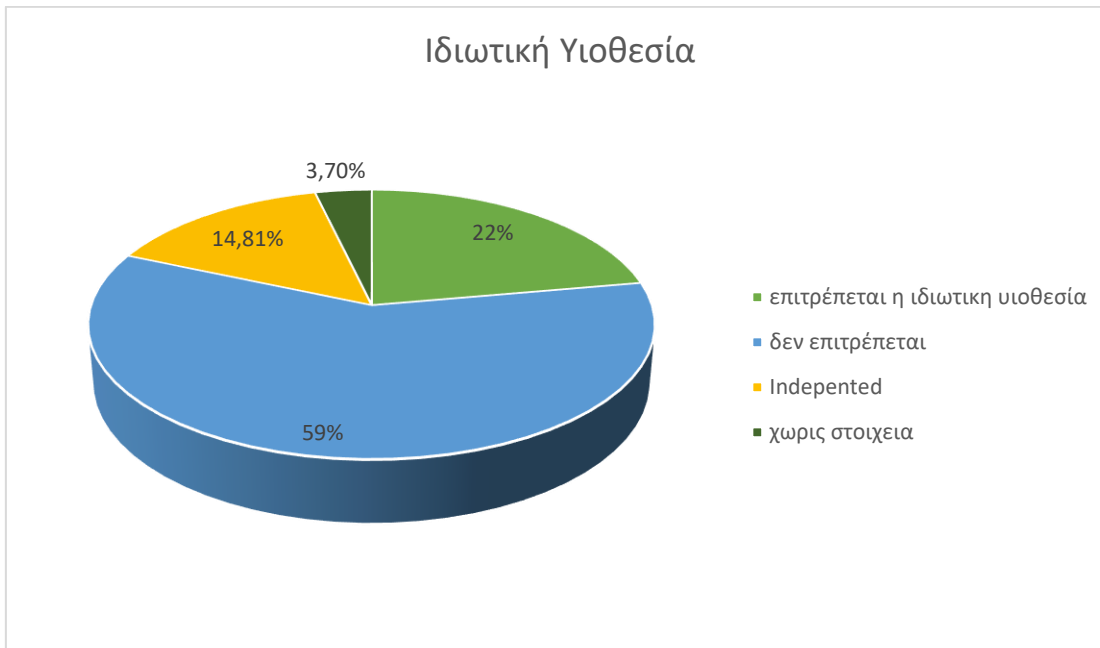
Ο παρακάτω πίνακας δείχνει ποιες χώρες δέχονται, μονογονιούς, ομόφυλα ζευγάρια, ηλικιακά όρια, ποιες επιτρέπουν την ιδιωτική υιοθεσία και ποιες όχι. Σε ότι αφορά την αναδοχή

τα ηλικιακά, εισοδηματικά κριτήρια συγγενικές αναδοχές κλπ κατά κανόνα είναι ελαφρώς πιο ευέλικτα από τα αναφερόμενα.

Πίνακας 4: Συνοπτικός πίνακας όλων των χωρών με τα κριτήρια αποδοχής ιδιωτικής υιοθεσίας ή όχι

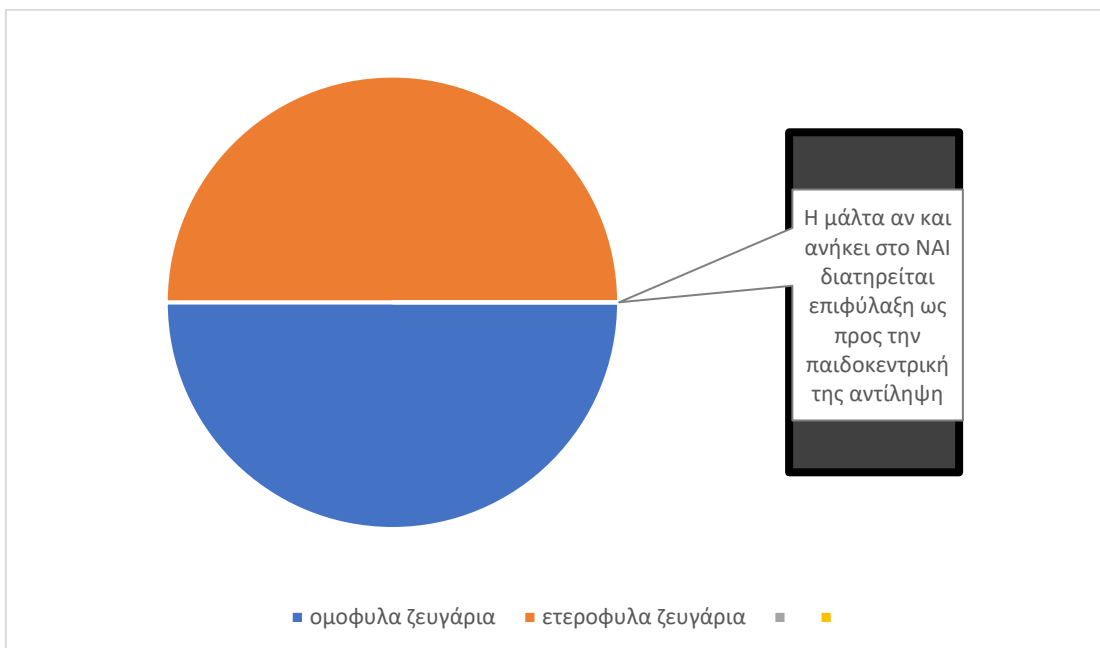
Χώρα	Ζευγάρια	Μονογονεϊκοί	Ελάχιστος χρόνος συμβίωσης ζευγαριών σε έτη	Ομοφυλάκια ζευγάρια	Διαφορά ηλικίας θετού με υιοθετημένο υ	Ηλικιακά όρια	Ιδιωτική υιοθεσία
Αυστρία	✓	✓	3	✓	16	>25	ΝΑΙ
Βέλγιο	✓	✓	-	✓	15	>	-
Γαλλία	✓	✓	3,5	✓	15	28-50	ΟΧΙ
Γερμανία	✓	✓	-	✓	-	Ανω των 25	ΟΧΙ*
Δανία	✓	✓	2,5	✓	42	25-40	IND(υπό όρους)
Ελλάδα	✓	✓	ΟΧΙ	ΟΧΙ	50	30-60	ΝΑΙ
Εσθονία	✓	✓	ΟΧΙ	ΟΧΙ	16/45	Ανω των 25	ΟΧΙ
Ιταλία	✓	ΟΧΙ* υπό όρους	3	ΟΧΙ	45	Ανω των 18	ΟΧΙ
Ιρλανδία	✓	✓	-	✓	ΟΧΙ	Ανω των 25	ΟΧΙ
Ισπανία	✓	ΟΧΙ	-	✓	14	Ανω των 25	ΟΧΙ
Κύπρος	✓	✓	-	ΟΧΙ	ΟΧΙ	Ανω των 25	-
Κροατία	✓	-		ΟΧΙ	18	18-60	IND
Λουξεμβούργο	✓	✓	ΟΧΙ	ΟΧΙ	15 (10 ΣΕ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΥΙΟΘΕΣΙΑ)	Ανω των 25	ΝΑΙ
Μάλτα	✓	✓		✓	28/45	28/45	ΟΧΙ
Ολλανδία	✓	✓ * υπό όρους	3	✓	18	ΟΧΙ	ΟΧΙ
Ουγγαρία	✓	✓	-	ΟΧΙ	25	16-45	IND (υπό όρους)
Πολωνία	✓	✓	-	ΟΧΙ	40	Ανω των 25	ΟΧΙ
Πορτογαλ	✓	✓	4	✓	50	25-61 (30-61 μονογον)	ΟΧΙ
Ρουμανία	✓	✓	-	ΟΧΙ	18	Όχι	ΟΧΙ
Σλοβακία	✓	✓	-	ΟΧΙ	18	ΟΧΙ	ΝΑΙ
Σλοβενία	✓	✓	-	ΟΧΙ	18	Ανω των 18	IND
Σουηδία	✓	✓	-	✓	18	Ανω των 25 (Ανω των 18 για συγγενείς)	ΟΧΙ
Τσεχία	✓	✓	-	✓	18	ΟΧΙ	ΝΑΙ
Αγγλία	✓	✓	-	✓(εκτός Β.Ιρλανδίας)	-	>21	ΝΑΙ

Διάγραμμα 1: Σηματικό ποσοστό ιδιωτικής υιοθεσίας που επιτρέπεται και δεν επιτρέπεται στο σύνολο των χωρών της Ε.Ε.

Τα στατιστικά στοιχεία από τη Γερμανία θεωρούνται ελλιπή καθώς καταγράφουν μόνο τις υιοθεσίες που κανονίζονται από πρακτορεία. Δεν υπάρχουν στοιχεία για ιδιωτικές υιοθεσίες καθώς κάθε κρατίδιο της Γερμανικής Ομοσπονδίας ασκεί την δική του πολιτική (Στην Αυστρία όμως επιτρέπεται). (Πρόσφατα συστήθηκε πλατφόρμα καταγραφής και στη Γερμανία). Δεν υπάρχει σαφής απαγόρευση της ιδιωτικής υιοθεσίας η independent (ιδιωτική υιοθεσία που έχει γίνει σε άλλη χώρα ή από αλλοεθνείς κατοίκους και γίνεται δεκτή ως νόμιμη από το δικαστήριο της χώρας) ή επιτρέπεται σαν independent για αυτό δυνητικά θεωρείται ότι δεν την τηρεί αλλά όχι με απόλυτη ασφάλεια. Η Σουηδία αντίθετα δεν απαγορεύει απλώς την ιδιωτική υιοθεσία αλλά δεν επιτρέπει την απόδοση της Σουηδικής υπηκοότητας στο παιδί αν έρθει μέσα στη χώρα με το ενδιαίτημα της διακρατικής αν δεν αποδειχθεί η συγγενική σχέση με τον Υ.Θ.Γ. η άλλος πολύ σοβαρός λόγος για τη τέλεσή της.

Διάγραμμα 2: Ομόφυλα / Ετερόφυλα ζευγάρια

Ορισμένες χώρες εκτός από την πλήρη υιοθεσία (κλειστού τύπου), η οποία τερματίζει οριστικά τους νομικούς δεσμούς μεταξύ των υιοθετημένων παιδι και οι γονείς του/της γέννησής του, όπως Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Πολωνία και Πορτογαλία (ICA μέχρι το 2016) – επιτρέπει επίσης την απλή υιοθεσία (ανοικτού τύπου) στην οποία το υιοθετημένο παιδί διατηρεί κάποιους νομικούς και οικονομικούς δεσμούς με την οικογένειά του/της.

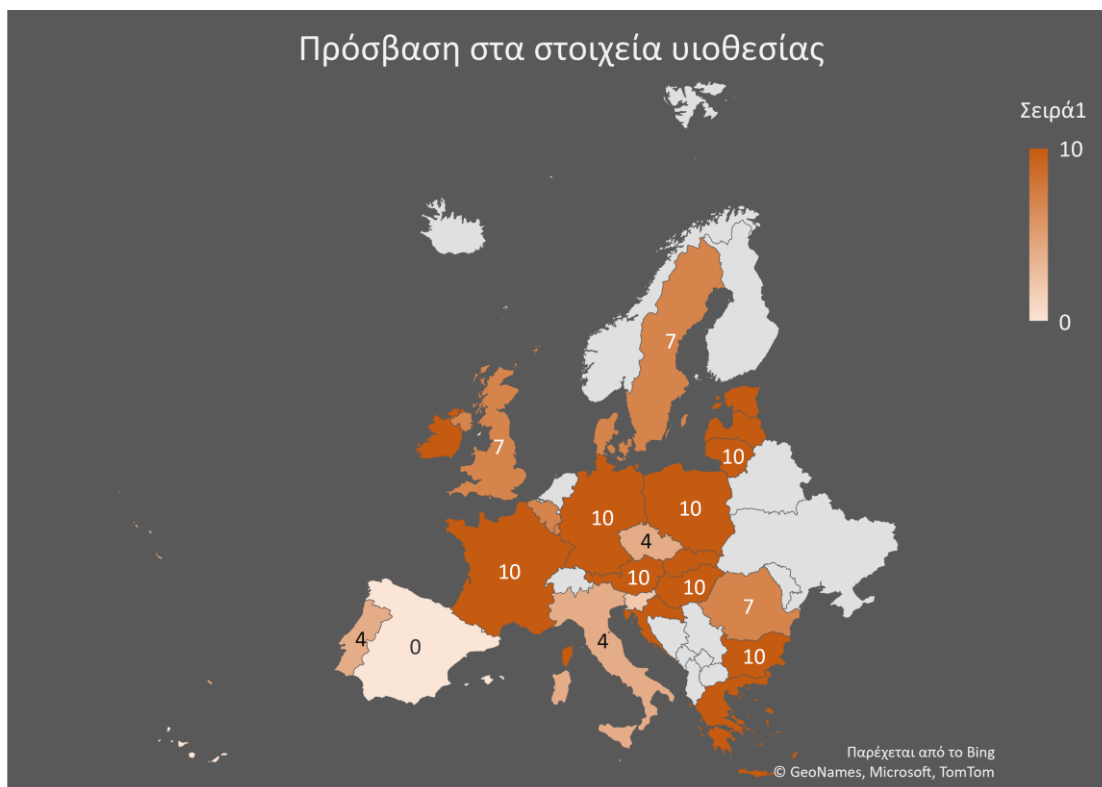
Τα κριτήρια επιλεξιμότητας που πρέπει να πληρούν οι θετοί γονείς διαφέρουν επίσης από χώρα σε χώρα, όπως και οι προσεγγίσεις για διάθεση πληροφοριών στους θετούς και στους βιολογικούς γονείς, στη διαβούλευση με το παιδί και στους γονείς και τη ηλικία που το παιδί μπορεί να συναινέσει. Αυτή η ηλικία, οποία ποικίλλει από 10 χρόνια στην Εσθονία, τη Λιθουανία, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία, έως τα 15 στην Αυστρία.

3.2 Πρόσβαση σε δεδομένα υιοθεσίας

Πληροφορίες (Parliament, 2016) για το πού επιτρέπει ο νόμος σε υιοθετούμενους, θετούς γονείς και βιολογικών γονέων για πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την υιοθεσία αναφέρεται στη συνέχεια. Όλα τα κράτη μέλη επιτρέπουν στα υιοθετημένα παιδιά πρόσβαση στα δεδομένα, αν και η ηλικία στην οποία μπορεί να το κάνουν ποικίλλει.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ορίστηκε στα 12 στο Βέλγιο, 14 στην Αυστρία και τη Λιθουανία, 16 στη Γερμανία, Κάτω Χώρες και Βουλγαρία, 18 σε Λετονία, Πολωνία, Κροατία, Ελλάδα, Μάλτα και Δανία, και 25 στην Ιταλία. Σχετικά με τους γονείς, οι πρακτικές πρόσβασης σε πληροφορίες ενδέχεται να διαφέρουν για θετούς και βιολογικούς γονείς. Δίνονται περαιτέρω εξηγήσεις για ορισμένες χώρες:

Χάρτης1: Χαρτοφράφηση στοιχείων υιοθεσίας στις χώρες της ΕΕ

Χρώμα 4: Δεν επιτρέπεται πρόσβαση στα στοιχεία υιοθεσίας ούτε θετοί ούτε βιολογικοί γονείς

Χρώμα 10: Μόνο θετοί γονείς επιτρέπεται

Χρώμα 7 : Θετοί κ βιολογικοί γονείς επιτρέπεται

Χρώμα 2: Μόνο Βιολογικοί γονείς επιτρέπεται (Σλοβενία)

Χρώμα 0: Δεν δόθηκαν στοιχεία (Ισπανία/Κύπρος)

Εσθονία: Εάν το υιοθετημένο παιδί είναι ακόμη ανήλικο, απαιτείται η άδεια του θετού γονέα. Οι θετοί γονείς μπορούν να έχουν πρόσβαση μόνο σε πληροφορίες πριν την υιοθεσία.

Γερμανία: Μέχρι τα 18 του παιδιού.

Ελλάδα: Μόνο πριν την υιοθεσία.

Ουγγαρία: Μόνο κατά τη διαδικασία υιοθεσίας.

Ιρλανδία: Εάν το παιδί είναι κάτω των 18 ετών.

Λιθουανία: Για λόγους που σχετίζονται με την υγεία του παιδιού.

Λουξεμβούργο: Ειδική διαδικασία - οι αρχές εντοπίζουν τους βιολογικούς γονείς/υιοθεσία και ρωτούν εάν επιθυμούν να επικοινωνήσει μαζί τους ο υιοθετούμενος/ο βιολογικός γονέας.

Μάλτα: Μέσω του δικαστηρίου.

Πορτογαλία: κατ' εξαίρεση.

Ρουμανία: Εντός νομίμως καθορισμένων ορίων.

Σλοβενία: Με τη συγκατάθεση του ατόμου που η παροχή πληροφοριών τους αφορούν

Σουηδία: Με τη συγκατάθεση του ατόμου που η παροχή πληροφοριών τους αφορούν

Κεφάλαιο 4 Διακρατικές υιοθεσίες

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Υιοθεσία Παιδιών που εισήχθη από το Συμβούλιο της Ευρώπης το 1967 και αναθεωρήθηκε το 2008. Η χώρα μας προσχώρησε στη σύμβαση το 2009 (N3765/, 2009).

Ενώ ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν μακρά ιστορία υιοθεσίας, σε άλλα είναι ένα σχετικά πρόσφατο φαινόμενο. Οι ιστορικές και πολιτισμικές διαφορές έχουν συμβάλει σε μεγάλες διαφορές στα πρότυπα υιοθεσίας

Η πρώτη σημαντική (Bureau-HCCH, 2009) μελέτη για τις παγκόσμιες τάσεις και πολιτικές στην υιοθεσία παιδιών που εκδόθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ) το 2009 διαπίστωσε ότι, παγκοσμίως, περισσότερες από 160 χώρες αναγνώρισαν τον νομικό θεσμό της υιοθεσίας. Άλλα είκοσι κράτη (Nigel Lowe, 2017) σύμφωνα με τον ισλαμικό νόμο απαγόρευσαν επίσης το τελευταίο και αντικατέστησε την εγχώρια υιοθεσία από την/το kafalah ή άλλες μορφές νόμιμης κηδεμονίας, που δεν διακόπτουν όλους τους δεσμούς μεταξύ υιοθετημένων παιδιών και των βιολογικών γονέων τους. Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, 15 χώρες επέτρεπαν μόνο παντρεμένα ζευγάρια να υιοθετήσουν, ενώ 100 χώρες επέτρεψαν επίσης στους άγαμους να το κάνουν. Η πλήρης κοινή υιοθεσία από ζευγάρια με ένα φύλο είναι τώρα δυνατή σε περιορισμένο αριθμό χωρών, δεκατέσσερις από τις οποίες βρίσκονται στην ΕΕ (Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Μάλτα, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Φιλανδία, Τσεχία, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο).

Διάγραμμα 3: Κρατικές και διακρατικές υιοθεσίες

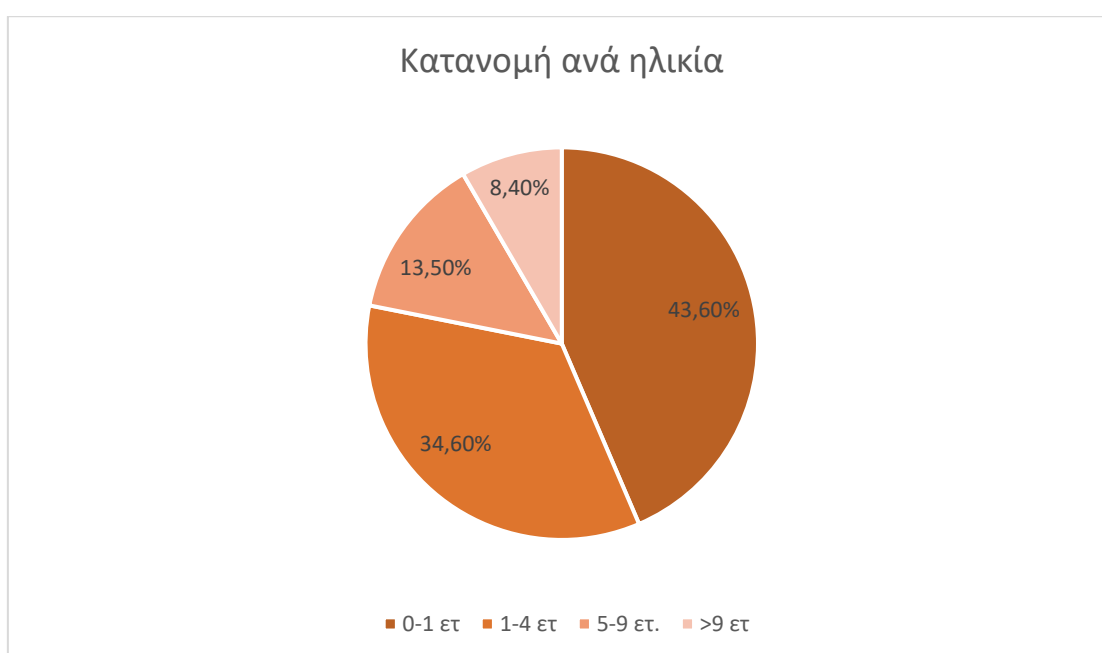

Κατά μέσο όρο, το 56,8% των υιοθεσιών (Nigel Lowe, 2017) σε ολόκληρη την ΕΕ ήταν εγχώριες και το 43,2% διακρατικές. Ωστόσο, κοιτάζοντας μεμονωμένες χώρες, το 87% των

υιοθεσιών στο Λουξεμβούργο, το 81% στη Σουηδία και το 79% στη Γαλλία ήταν διακρατικές. Αντιστρόφως, οι χώρες με το υψηλότερο ποσοστό εγχώριων υιοθεσιών ήταν η Ελλάδα (99%), η Πορτογαλία (98%) και το Ηνωμένο Βασίλειο (95%). Σημαντική σημείωση είναι ότι και στις τρεις αυτές χώρες επιτρέπεται η ιδιωτική Υιοθεσία (αν και το Η.Β. έχει αποδείξει και την τοποθέτηση παιδιών από κρατική φροντίδα).

Η συντριπτική πλειοψηφία των αιτούντων διακρατικής υιοθεσίας σε όλη την Ε.Ε. μέχρι το 2007 αφορά σε ηλικιακή προτίμηση παιδιών βρεφικής και λιγότερο μεταβρεφικής ηλικίας.

Διάγραμμα 4: Κατανομή ανά ηλικία

Καθώς ο αριθμός των παιδιών που είναι διαθέσιμα για υιοθεσία μεταξύ των χωρών μειώνεται, μπορεί να υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον για εγχώρια υιοθεσία, αλλά στοιχεία από αυτή τη μελέτη υποδηλώνουν ότι ο αριθμός των παιδιών που είναι διαθέσιμα για υιοθεσία είναι περιορισμένη σε πολλές πολιτείες υποδοχής και αναμονής και οι χρόνοι είναι μεγαλύτεροι από ό,τι για την υιοθεσία στο εξωτερικό (εκτός Ε.Ε.).

Κάθε χώρα καταγωγής (Parliament, 2016) έχει τις δικές της απαιτήσεις και περιορισμούς όσον αφορά στους υποψήφιους αιτούντες και ότι αυτά υπερσχύουν των απαιτήσεων στη χώρα υποδοχής. Για παράδειγμα, αν και ένα κράτος μέλος της ΕΕ μπορεί να επιτρέψει την υιοθεσία από άγαμα άτομα ή ζευγάρια μεμονωμένου φύλου, τέτοια άτομα μπορεί να είναι απορριπτέοι ως πιθανοί υιοθετητές από τη χώρα προέλευσης. Στη Δανία τα νόμιμα εγγεγραμμένα ομόφυλα ζευγάρια πρέπει να είναι μαζί για τουλάχιστον 2,5 χρόνια.

Στην Εσθονία 35 είναι η συνιστώμενη ελάχιστη ηλικία του γονέα και τα 50 είναι η μέγιστη συνιστώμενη ηλικία.

Ο νόμος περί υιοθεσίας της Ρουμανίας προβλέπει μία περίπτωση όπου ένα παιδί μπορεί να υιοθετηθεί από τον σύντροφο του γονέα, δηλαδή όταν ένας άγαμος γονέας συζεί με άτομο του αντίθετου φύλου για περισσότερα από 5 χρόνια και έχει ασχοληθεί με την ανατροφή του παιδιού.

Δεν υπάρχει επίσημο ανώτατο όριο ηλικίας στη Σουηδία για τους θετούς γονείς, αλλά στην πράξη, άτομα άνω των 42 ετών δεν επιτρέπεται να υποβάλουν αίτηση.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Bureau-HCCH, 2009) σε μελέτη που εκπόνησε υποστήριξε ότι η ΕΕ θα είχε περιθώρια δράσης, ιδίως όσον αφορά διασυνοριακές υιοθεσίες. Οι συστάσεις περιλάμβαναν: τη δημιουργία συγκρίσιμων συγκεντρωτικών στατιστικών για την υιοθέτηση που να διατίθεται σε ολόκληρη την ΕΕ, τη δημιουργία ευρωπαϊκού πιστοποιητικού υιοθεσίας, και την ίδρυση ευρωπαϊκού μητρώου ή οργανισμού υιοθεσίας. Μέχρι στιγμής πλην της πλατφόρμας που εισάγονται στοιχεία όλα τα υπόλοιπα δεν έχουν πραγματοποιηθεί.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, τα Ηνωμένα Έθνη έχουν εντοπίσει την έλλειψη εναρμόνισης στον τρόπο με τον οποίο συλλέγονται, συγκεντρώνονται πληροφορίες για την υιοθεσία και διαδόθηκε ως σημαντικό εμπόδιο για την κατανόηση του πώς και γιατί αλλάζει η υιοθεσία, διαμορφώνοντας την πολιτική και διερεύνηση των συνολικών επιπτώσεων της υιοθεσίας στα παιδιά.

Το υπάρχον σύστημα καταγραφής (Parliament, 2016) στατιστικών στοιχείων για την υιοθεσία παιδιών σε επίπεδο ΕΕ και η καταγραφή και η κατανομή δεδομένων ποικίλλουν μεταξύ - και μερικές φορές και εντός - χωρών, γεγονός που εγείρει ζητήματα της συγκρισιμότητας. Δεν υπάρχουν από όλα τα κράτη -μέλη διαθέσιμα στοιχεία η αυτά που δίνονται δεν αναλύονται πάντα.

Κεφάλαιο 5^ο Σύγκριση με αντιπροσωπευτικά μοντέλα ΕΕ στο στάδιο της αξιολόγησης Υ.Θ./Α.Γ Συμπεράσματα

Κάνοντας ανασκόπηση στο πληροφοριακό υλικό των χωρών της Ε.Ε. παρατηρούμε ότι υπάρχει μία σχεδόν κοινή στάση ως προς τη συλλογή και το είδος των τυπικών δικαιολογητικών που αναζητούνται πριν το βασικό στάδιο της αξιολόγησης. Η πλειοψηφία των χωρών προσανατολίζεται στην μέθοδο συγκέντρωσης πληροφοριών οι οποίες θα συνηγορήσουν στην καταλληλότητα ή μη των Υποψήφιων Γονέων. Δεν εντοπίστηκαν μοντέλα αξιολόγησης βασισμένα σε κλινικά εργαλεία που απαιτεί η πολύπλευρη ουσιαστική προετοιμασία και διερεύνηση των ψυχολογικών εκείνων διεργασιών που απαιτούνται για την επιτυχή έκβαση της διαδικασίας. Ακόμα και μοντέλα όπως του Σουηδικό ή το Ολλανδικό ή άλλες χώρες παρά το γεγονός ότι διατείνονται ότι το κάνουν δεν ανταποκρίνονται πραγματικά σε αυτό το στόχο. Τα κριτήρια αξιολόγησης όπως και τα συστήματα παιδικής προστασίας διαχρονικά αντανakλούν τις ρίζες στην τοπική κουλτούρα και παράδοση κάθε χώρας .

Υπάρχει ενιαία ανάγκη διερεύνησης όσον αφορά τις προσδοκίες και τα κίνητρα σε όλες τις χώρες αλλά κάποιες έχουν ένα ακόμα ιδιαίτερο χαρακτήρα. Για παράδειγμα στη Σουηδία δίνεται έμφαση στην παιδική ηλικία των αιτούντων και τι συμπεριφορές εισέπραξαν (Lingeren, 2017). Στην Ισπανία και στην Ολλανδία γίνεται προσομοίωση σε υποθετικές καταστάσεις όπως περιγράφεται στο εγχειρίδιο National Board of Health and Welfare (2014) (Η πρακτική της υιοθεσίας βρίσκεται στο Parental Code (FB, SFS 1949:381) κεφάλαιο 4 και στο The Social Services Act (SoL, SFS 2001:453) κεφάλαια 5 και 6).

Η Πορτογαλία εξετάζει από τη θέση τι ικανότητα έχει ο Υποψήφιος Γονέας για διαθεσιμότητα στις ανάγκες του παιδιού αλλά και διαπραγμάτευσης (Rodrigues Sónia, 2013). Οι κύριοι λόγοι που οδηγούν τον Υποψήφιο Γονέα είναι η βιολογική αδυναμία του προς τεκνοποίηση (Joana Soares, 2023) επομένως η έμφαση στα κίνητρα και τις προσδοκίες είναι από μόνη της ελλειμματική συνθήκη.

Στην Αγγλία επίσης δεν ασχολούνται τόσο με τα κίνητρα όσο με την εκπαίδευση των Υποψηφίων σε προγράμματα προσομοίωσης της πραγματικότητας και την ικανότητά τους να ανταποκριθούν σε αυτή.

Αναφορικά με την αναδοχή, οι Βόρειες χώρες έχουν διαχωρίσει ξεκάθαρα τους ρόλους μεταξύ υιοθεσίας και αναδοχής και ακολουθούν διαφορετικά μοντέλα αξιολόγησης. Χώρες του νότου (Ισπανία) όπου προσπάθησαν να βάλουν σε εφαρμογή το θεσμό απλά διαφοροποιώντας τα κίνητρα από το ένα μοντέλο στο άλλο για κρίνουν την καταλληλότητα των Υποψήφιων Γονέων,

κατέληξαν σε παταγώδη αποτυχία του θεσμού. Η εμπλοκή των Βιολογικών περιβαλλόντων χωρίς την απαραίτητη εποπτεία οδήγησε πολλούς ανάδοχους να καταστήσουν τους εαυτούς τους εκτός της διαδικασίας ή τα παιδιά να βρίσκονται σε σύγχυση. Στη Γερμανία όπου υποβαθμίστηκε η σημασία της επικοινωνίας με τη Βιολογική οικογένεια σε συνδυασμό με τα χαμηλά κριτήρια επιλογής αναδόχων γονέων οδήγησε σε υψηλά ποσοστά παιδικής παραβατικότητας και μετακίνηση των παιδιών από αναδοχή σε αναδοχή ή και ενδιάμεσους σταθμούς τα ιδρύματα.

Η αυστηρότητα επίσης με την οποία εφαρμόστηκε από Αγγλία και Σκανδιναβικές χώρες ο θεσμός της αναδοχής αποτρέποντας τον ανάδοχο γονέα από συναισθηματική εμπλοκή με το παιδί οδήγησε επίσης σε κακές τοποθετήσεις και πολλαπλές τοποθετήσεις του παιδιού σε αναδοχή ή άλλου ενναλακτικού τύπου οικογενειακή φροντίδα (S.S.R.C). Η Τσεχία επέλεξε να δώσει έμφαση στην προσεκτική επιλογή των ανάδοχων γονέων οι οποίοι ανταποκρίνονται σε μακροχρόνια αναδοχή χωρίς να επιτρέπει εύκολα τη μετατροπή της σε υιοθεσία. Το παιδί μεγαλώνει σε δύο οικογένειες αφού η ίδια σε χώρα αδυνατεί να στηρίξει αποτελεσματικά τα βιολογικά περιβάλλοντα.

Η Γαλλία λόγω της πολυπολιτισμικότητας της ενεργοποίησε το θεσμό της Kafallah (Μαροκινό ισλαμικό δίκαιο στην αναδοχή) επιδοτώντας με αμοιβή κανονικού μισθού και απέφυγε την ιδρυματοποίηση ειδικά των παιδιών με διαφορετικά εθνογεωγραφικά στοιχεία. Η υψηλή επιδότηση επίσης σε χώρες της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης οδήγησε στη σύσταση μεγάλου μητρώου αναδόχων οικογενειών. Μετά την Οικονομική κρίση και ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια όλα τα προνοιακά συστήματα δυσκολεύονται να ανταποκριθούν στους στόχους τους ακόμα και των πιο οικονομικά ευημερούντων ευρωπαϊκών χωρών. Τα περιορισμένα μέσα, η αύξηση της φτώχειας, ο υψηλός φόρτος εργασίας μπορεί να σημαίνει ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί έχουν περιορισμένες ευκαιρίες να αναλύσουν μεθόδους ή κίνητρα εργασίας /ειδικές μεθόδους εργασίας. Αυτό ακολουθεί και το στάδιο εποπτείας καθώς τα θετά η ανάδοχα περιβάλλοντα έχουν μεγάλη ανάγκη αυτή τη στήριξη ακόμα και αν το στάδιο της αξιολόγησης ήταν ιδανικό.

Μέρος Β. Ελλάδα

Κεφάλαιο 6 Ο θεσμός της υιοθεσίας /αναδοχής ως μέσο κοινωνικής προστασίας στην Ελλάδα

Όσον αφορά το περιεχόμενο της ιδρυματικής προστασίας σε πρόσφατη έρευνα του Ε.Κ.Κ.Ε. οι κύριοι άξονες που κινείται η εθνική πολιτική μέχρι το 2025 είναι η υιοθέτηση των πολιτικών της Ε.Ε. μέσω από τη σύσταση του child Guarantee για την προστασία των παιδιών από δυσμενείς κοινωνικές συνθήκες. Στις κοινωνικές ομάδες παιδικής ευαλωτότητας αναφέρονται, τα παιδιά (Ε.Κ.Κ.Α., 2022) που διαβιούν σε ιδρύματα και, τα παιδιά σε επισφαλείς οικογενειακές καταστάσεις.

Στη χώρα μας επιλέγεται διαχρονικά το μοντέλο της ιδρυματικής προστασίας. Τα αποτελέσματα αυτής της επιλογής οδήγησε σε δευτερογενή κακοποίηση από πλευράς του συστήματος απέναντι στα παιδιά. Στη παγκόσμια βιβλιογραφία και πολλές δεκαετίες πίσω έχει αποδειχθεί ότι η παραμονή του παιδιού σε ιδρυματικό πλαίσιο προστασίας είναι επιζήμιο για την ψυχική συναισθηματική και σωματική ανάπτυξή του. Στο παρελθόν είχαν την έννοια της προστασίας των ορφανών ενώ τώρα τα παιδιά ως επί το πλείστον δεν είναι ορφανά αλλά έχουν εν ζωή τουλάχιστον ένα γονέα. «..Πάνω από 50% των απομακρύνσεων παιδιών από τις φυσικές τους οικογένειες στην Ευρώπη -και στην Ελλάδα- είναι για λόγους παραμέλησης -«έκθεση σε κίνδυνο»- η οποία συχνά απλώς είναι μετωνυμία για την ακραία φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. (Νικολαΐδης, 2021).»

Ο τρόπος απομάκρυνσης ενός παιδιού από την οικογένεια είναι συνήθως μετά από καταγγελία όπου οι εισαγγελικές αρχές εκδίδουν εντολή διενέργειας Κοινωνικές έρευνας από Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων Α΄ Βαθμού ή άλλες. Σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο θα έπρεπε η κοινωνική έρευνα να διενεργείται από τις Εταιρείες προστασίας ανηλίκων του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Αυτό όμως δεν τηρείται διότι ακόμα δεν έχουν συσταθεί ή έχουν συσταθεί μόνο ως κείμενα. Έτσι αρμοδιότητα του δικαιοσύνης διαχέεται σε άλλα νομικά πρόσωπα. Το παιδί μετά την απομάκρυνση παραμένει για αδιασαφήνιστο χρόνο σε νοσοκομειακό πλαίσιο μέχρι να βρεθεί κενή θέση σε ίδρυμα καθώς ακόμα και μετά το Ν4538/18 οι εισαγγελείς ακολουθούν τη συνήθη διαδικασία να τοποθετούν το παιδί σε ιδρυματικό πλαίσιο. Αυτό δε, αποτελεί μία θλιβερή πρωτοτυπία της χώρας όπου ένα παιδί προκειμένου να τοποθετηθεί σε μια οικογένεια είτε προσωρινά είτε μόνιμα πρέπει να μεσολαβήσει ένα ίδρυμα.

Σε έκθεση του ο Συνήγορος του Πολίτη (2020) αναφέρει ότι οι εισαγγελείς δεν έχουν κοινό τρόπο διαχείρισης καθώς βλέπουμε άλλος εισαγγελέας να ενημερώνει για το περιεχόμενο ,το

είδος και τα αιτήματα που έχει η εισαγγελία από τον Κοινωνικό Λειτουργό κι άλλες απλώς να διαβιβάζουν την εισαγγελική παραγγελία (Συνήγορος του Πολίτη, 2020)

Οι κοινωνικές υπηρεσίες (Συνήγορος του Πολίτη, 2020) των νοσοκομείων όπου αυτά φιλοξενούνται προσωρινά έπειτα από την απομάκρυνση από το οικογενειακό τους περιβάλλον εξ αντικειμένου, δεν έχουν γνώση των ατομικών συνθηκών ζωής και αναγκών κάθε παιδιού, ούτε είναι σε θέση να προβούν σε ενδελεχή αξιολόγηση της κατάστασης και διερεύνηση των επιλογών, για τον προσδιορισμό του βέλτιστου συμφέροντος και την ανεύρεση της κατάλληλης λύσης εναλλακτικής φροντίδας για κάθε παιδί.

Κατά συνέπεια, η τοποθέτηση των παιδιών σε δομές κλειστής φροντίδας γίνεται με τρόπο καθαρά διεκπεραιωτικό χωρίς να ξέρουν πραγματικά οι υπηρεσίες τι πραγματικά θέλουν να κάνουν με αυτό το παιδί. Δηλαδή ποιο το σχέδιο κατάρτισης εξυπηρέτησης του συμφέροντος του ανηλίκου, ποιοι είναι οι εμπλεκόμενοι φορείς σε τι χρόνο και το είδος της συνεργασίας.

Όταν κάποια στιγμή το παιδί τοποθετείται σε οικογένεια η εποπτεία της Αναδοχής είτε της Υιοθεσίας σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία διενεργείται από τις Περιφερειακές Ενότητες. Δεν υπάρχει ξεκάθαρο όριο για το περιεχόμενο της Εποπτείας καθώς από τα νομικά κείμενα αλλά και από γραπτά κείμενα -οδηγίες ή μέσω των συμφωνητικών που συνάπτονται με τα ιδρύματα υπάρχει σύγκρουση σε σχέση με τη νομοθεσία καθώς επί του πρακτέου δίνονται αυξημένες αρμοδιότητες στα ιδρυματικά πλαίσια και η πραγματική εποπτεία από τις Π.Ε. να έχει αυτοακυρωθεί.

Ο θεσμός της αναδοχής μέχρι πρόσφατα δεν είχε ποτέ τηρηθεί καθώς από θέσεις που επέβαλαν οι ιδιωτικοί πάροχοι της παιδικής προστασίας αλλά κι από παρωχημένες αντιλήψεις των ίδιων των επαγγελματιών αποτελούσε προστάδιο της υιοθεσίας. Η επιστροφή του παιδιού στο βιολογικό του περιβάλλον αποτελούσε εξορισμού μία χίμαιρα παραβιάζοντας σαφώς θεμελιώδη δικαιώματα του παιδιού.

Από το Σεπτέμβριο του 2022 η στήριξη της βιολογικής οικογένειας αναφέρεται ότι ασκείται από τις Κοινωνικές Υπηρεσίες των ΟΤΑ Α βαθμού. Οι κοινωνικές υπηρεσίες των ΟΤΑ είναι σοβαρά υποστελεχωμένες και δεν διαθέτουν ένα επαρκές και σαφές θεσμικό πλαίσιο σε σχέση με την παιδική προστασία (Συνήγορος του Πολίτη, 2020).

«Η έλλειψη ενιαίων κανόνων, πρακτικής και σχετικής επιμόρφωσης μπορεί να οδηγήσει σε ανεπαρκείς ή εσφαλμένες προσεγγίσεις εκ μέρους επαγγελματιών του πεδίου ή σε μια διεκπεραιωτική διαχείριση της υπόθεσης, που τελικά δεν εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού». (Ε.Κ.Κ.Ε. Διονύσης Μπαλούρδος, 2022) Κι αυτό ισχύει σε όλα τα στάδια και από όποιο πλαίσιο.

Η μη παιδοκεντρική αντίληψη όλων των εμπλεκομένων από τα θεσμικά όργανα (πολιτική νομικό σύστημα) μέχρι και τους Υ.Θ/Α.Γ. όπου η τοποθέτηση ενός παιδιού αντιμετωπίζεται ως δικαίωμα του ενήλικα που δεν έχει αποκτήσει δικό του παιδί . Όλη η ρητορική της ελληνικής κοινωνίας κινείται γύρω από αυτή τη θέση καθώς ούτε αναφέρεται το δικαίωμα του παιδιού στην επιστροφή στη βιολογική του οικογένεια ούτε ορίζεται σαφώς πως θα στηριχθεί αυτή προκειμένου να εκλείψουν εκείνες οι συνθήκες που οδήγησαν στην απομάκρυνση από αυτό.

6.1 Το νομοθετικό πλαίσιο

Στο Ελληνικό σύνταγμα με το νόμο του 1975 άρθρο 9.1, 21.1 γίνεται η αναφορά για την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού αλλά δεν ξεφεύγει από το μοντέλο της ιδρυματικής προστασίας.

Το 1992 η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού γίνεται νόμος του Ελληνικού Κράτους (Ν2101/1992) και τα άρθρα συμπεριλαμβάνονται και στο αγγλικό κείμενο.

Ο θεσμός της αναδοχής (και ιδιωτικού τύπου αναδοχής) διατυπώνεται για πρώτη φορά στο άρθρο 12 του (Ν.2447/1996) και ποιο λεπτομερέστατα το 2009 με Προεδρικό Διάταγμα (Π.Δ.86/2009). Ο Ν4538/2018 δεν αλλάζει κάτι στις πρότερες διατάξεις αλλά αντίθετα τις βάζει σε εφαρμογή αφού πλέον απαιτεί κατάρτιση Εθνικού μητρώου για τα παιδιά που βρίσκονται στην ιδρυματική προστασία αλλά και σύσταση μητρώου Υ.Θ.Γ και Υ.Α.Γ.

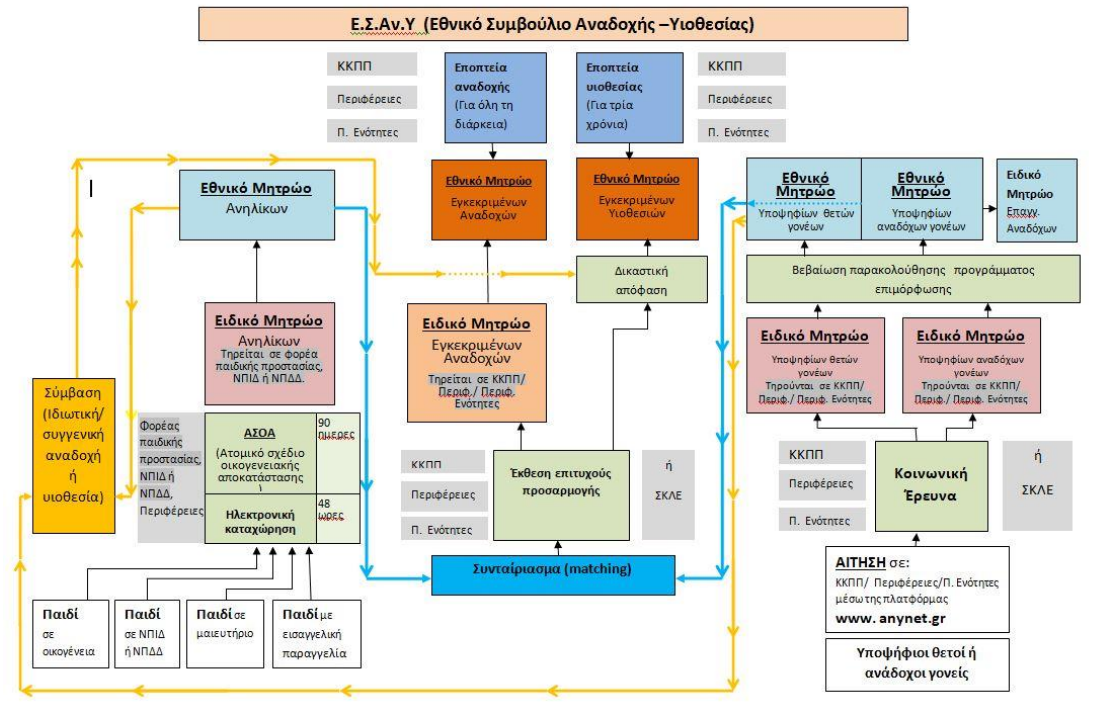
Με αυτό το νομοθέτημα γίνεται η πρώτη επίσης προσπάθεια από την Ελληνική Πολιτεία να υπερασπίσει τα δικαιώματα των παιδιών. Με υπουργική απόφαση συστήνεται το Εθνικό Συμβούλιο Αναδοχής και Υιοθεσίας (Ε.Σ.Αν.Υ.). «Το Συμβούλιο αποτελεί συλλογικό συμβουλευτικό-γνωμοδοτικό όργανο της πολιτείας, με στόχο την υποστήριξη της εθνικής πολιτικής στον τομέα των αναδοχών και υιοθεσιών για την επίτευξη του σκοπού της αποϊδρυματοποίησης των ανηλίκων, στο πλαίσιο των ειδικότερων προβλέψεων του ν. 4538/2018» (Αριθμ.57758/2484/2018).

Παράλληλα εκδίδεται ΦΕΚ όπου καθορίζεται ο τρόπος εκπαίδευσης των Υ.Α/Θ.Γ (49075/2066-67, 2018). Το σημαντικότερο όμως ΦΕΚ μετά το Ν4538/18 είναι η Υπουργική απόφαση με την οποία συστήνεται το πληροφοριακό σύστημα “ anynet” (13734/538, 2019) καθώς είναι αυτό που ουσιαστικά συστήνει τα Μητρώα των παιδιών και των Υ.Α./Θ.Γ.

Στο σχεδιασμό του το 2018 ξεκίνησε με συγκεκριμένες διαδικασίες όπως παριστάνονται στο παρακάτω σχήμα:

Σχήμα 1: Χάρτης διαδικασιών υιοθεσίας

Σχήμα:1. Ανακτήθηκε την 18/10/22 από Προσωπικό αρχείο συνεντευξιζόμενου

Ανάλυση του πίνακα:

1. **Οι υποψήφιοι ανάδοχοι ή θετοί γονείς υποβάλλουν μία αίτηση ενδιαφέροντος στην ηλεκτρονική πλατφόρμα με χρήση των κωδικών πρόσβασης στο Taxisnet, είτε με αυτοπρόσωπη προσέλευση σε έναν από τους φορείς εποπτείας (ΚΚΠΠ και Περιφέρειες) του τόπου διαμονής του.**
2. **Με την οριστική υποβολή της αίτησής λαμβάνουν τον Αριθμό Μητρώου Υποβολής(αριθμός αίτησης) με βάση τον οποίο μπορούν να παρακολουθούν την πορεία της ανά πάσα στιγμή.**
3. **Ακολουθεί ο έλεγχος των δικαιολογητικών, η ανάθεση σε σύντομο χρόνο σε ειδικευμένο κοινωνικό λειτουργό της διεξαγωγής κοινωνικής έρευνας, η οποία ολοκληρώνεται εντός 90 ημερών από την ανάθεσή της.**
4. **Μετά την θετική έκβαση της κοινωνικής έρευνας οι υποψήφιοι γονείς εγγράφονται στο Ειδικό Μητρώο Υποψηφίων Αναδοχών ή Θετών Γονέων. Στη συνέχεια καλείται να παρακολουθήσει σύντομο πρόγραμμα εκπαίδευσης. Με την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης εγγράφονται στο Εθνικό Μητρώο Υποψηφίων Αναδοχών ή Θετών Γονέων.**

5. **Αντίστοιχα τα παιδιά** όπου και αν βρίσκονται, σε οικογένεια, σε μαιευτήριο, σε ιδρύματα ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου, ή κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας, **αποκτούν ατομικό σχέδιο οικογενειακής αποκατάστασης (ΑΣΟΑ)** και εγγράφονται στο **ειδικό μητρώο ανηλίκων** του αρμόδιου φορέα παιδικής προστασίας και φροντίδας. Αυτομάτως εγγράφονται και στο **Εθνικό μητρώο Ανηλίκων**.
6. **Ταίριασμα παιδιών με υποψήφιους γονείς.** Το ηλεκτρονικό σύστημα μόνο του ξεκινά από τα παιδιά και αναζητεί τους κατάλληλους γονείς, με βάση τα χαρακτηριστικά που ταιριάζουν με αυτά του παιδιού. Όταν αυτό συμβεί, ειδοποιείται από το σύστημα ο κοινωνικός λειτουργός που έχει την ευθύνη του παιδιού, και αντίστοιχα ο κοινωνικός λειτουργός που έχει διεξαγάγει την κοινωνική έρευνα για τους υποψήφιους γονείς. **Με τη συναίνεσή των δυο κοινωνικών λειτουργών** καλούνται οι υποψήφιοι γονείς να έλθουν σε επαφή με το παιδί.
7. **Ακολουθεί η περίοδος της προσαρμογής.** Αυτή ξεκινά πάντα από τον φυσικό χώρο του παιδιού, με την επίβλεψη κοινωνικών λειτουργών που το γνωρίζουν και τους γνωρίζει. Μετά την θετική εισήγηση των κοινωνικών λειτουργών το παιδί παραδίδεται στους ανάδοχους ή θετούς γονείς. Η αναδοχή ολοκληρώνεται με την υπογραφή της σχετικής σύμβασης, και τηρείται στο ηλεκτρονικό ειδικό μητρώο αναδοχών. Η υιοθεσία ολοκληρώνεται με την έκδοση της σχετικής δικαστικής απόφασης.
8. **Το παιδί έχει πλέον αποκτήσει ένα νέο οικογενειακό περιβάλλον.** Ο φορέας εποπτείας είναι δίπλα στην ανάδοχη οικογένεια για όσο χρόνο διαρκεί η αναδοχή, και στην θετή οικογένεια για μία τριετία.

Ο νόμος 4538/2018 ετοιμάστηκε (Συνεντευξιαζόμενος, 2022) με διαβούλευση εκπροσώπων από όλους τους φορείς και ψηφίστηκε με ευρύτατη συναίνεση από την Βουλή των Ελλήνων τον Μάιο του 2018. Ακολούθησε η έκδοση των προβλεπόμενων για την εφαρμογή των Υπουργικών και Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων.

Τον Απρίλιο του 2019 τέθηκε σε λειτουργία η προβλεπόμενη ψηφιακή πλατφόρμα στην οποία καταγράφονται, με πλήρη προστασία των προσωπικών δεδομένων, όλα τα παιδιά που διαβιούν σε ιδρύματα ή βρίσκονται σε μαιευτήρια χωρίς τη μητέρα τους, οι αιτήσεις των υποψηφίων αναδόχων και θετών γονέων και το στάδιο επεξεργασίας τους, οι πραγματοποιούμενες αναδοχές και υιοθεσίες.

Στην επεξεργασία του νόμου (Συνεντευξιαζόμενος, 2022) ενεπλάκησαν πλήθος φορείς του Δημοσίου αλλά και του Ιδιωτικού Τομέα (ΝΠΙΔ, ΜΚΟ), που δραστηριοποιούνται στην Παιδική Προστασία. Κεντρικό ρόλο έχει το Εθνικό Συμβούλιο Αναδοχής και Υιοθεσίας, στο

οποίο συμμετέχουν εκπρόσωποι των εμπλεκόμενων δημόσιων φορέων και υπηρεσιών, της κοινωνίας των πολιτών, της Δικαιοσύνης και του Συνηγόρου του Πολίτη.

«..Είναι αλήθεια (Συνεντευξιαζόμενος, 2022) ότι έθιξε κατεστημένες αντιλήψεις και διαχρονικά συμφέροντα, ήταν αδύνατο όμως να διατυπωθούν δημόσια βάσιμες αντιρρήσεις μπροστά στην καθολική αναγνώριση της ανάγκης που ήρθε να καλύψει με συγκροτημένο και επαρκή τρόπο..»

6.2 Το anynet

Η υποδοχή ήταν σε γενικές γραμμές θετική, αλλά στην πορεία αναδύθηκαν σημαντικές αντιδράσεις από τους εμπλεκόμενους στην παιδική προστασία. Ειδικότερα με τη σύσταση του anynet παρατηρείται ισχυρή απροθυμία για καταγραφή των παιδιών. Μόλις στα τέλη του 2021 έχουμε λίγο πάνω από τα μισά παιδιά που καταγράφονται στο σύστημα. Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων αναγκάζεται να εκδώσει εγκύκλιο όπου περικλείει όλους τους λόγους που χρησιμοποιούνε τα ιδρύματα για να βάζουν την επιλογή «ΔΕΝ ΑΠΟΚΑΘΙΣΤΑΤΑΙ» . (Αυτή η επιλογή σημαίνει ότι δηλώνω το παιδί που έχω υπό την προστασία μου αλλά δεν μπορεί να τοποθετηθεί σε οικογένεια.) Η συντριπτική πλειοψηφία των ανηλίκων από τα ιδιωτικά ιδρύματα είχαν την αιτιολογία «δεν αποκαθίσταται» η «επιστροφή στη φυσική οικογένεια», σε αντίθεση με τα κρατικά που σε ελάχιστο χρονικό διάστημα ανέβασαν όλα τα παιδιά στο σύστημα με τύπο αποκατάστασης είτε αναδοχή είτε υιοθεσία είτε επιστροφή στη βιολογική οικογένεια.

Μετά το μεγάλο αριθμό ΑΣΟΑ παιδιών με την αιτιολογία «Δεν Αποκαθίσταται» και «επιστροφή στη φυσική οικογένεια» το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων εξέδωσε ερμηνευτική εγκύκλιο (46293/2035, 2020) η οποία χαρακτηριστικά αναφέρει:

Όσον αφορά την αιτιολογία επιστροφή σε φυσική οικογένεια «..ΔΕΝ συνιστά επαρκή αιτιολόγηση η αόριστη επίκληση της επαφής με μέλη της φυσικής οικογένειας... επιλέγεται μόνο εάν πράγματι μπορεί να τεκμηριωθεί η επιστροφή του ανηλίκου σε άμεσο χρονικό διάστημα (με δήλωση στο Πληροφοριακό σύστημα προθεσμίας και ενέργεια προς επίτευξη της επιστροφής). Σε διαφορετική περίπτωση, επιλέγεται το ΑΣΟΑ «Αναδοχή», 2. ΔΕΝ συνιστά επαρκή αιτιολόγηση η αόριστη επίκληση τοποθέτησης του ανηλίκου στη ΜΠΠΦ από τους ίδιους τους φυσικούς γονείς με αίτηση-δήλωση. (46293/2035, 2020)

Ως προς το ΑΣΟΑ δεν αποκαθίσταται δεν συνιστά επαρκή αιτιολόγηση 1. η επίκληση της ύπαρξης βιολογικών αδερφιών, οι οποίοι διαβιούν σε Μονάδα Παιδικής Προστασίας και Φροντίδας, η επίκληση ενδεχόμενων νομικών εκκρεμοτήτων, η επίκληση της τυχόν φυγής του

ανηλικού από τη ΜΠΠΦ, η επίκληση εν εξελίξει ψυχосоυναισθηματικής αξιολόγησης του ανηλικού. Κάθε άλλη περίπτωση που δεν αιτιολογείται επαρκώς. (46293/2035, 2020) Θέτει δε υποχρεωτικότητα κατάρτισης του ΑΣΟΑ εντός 90 ημερών και με επαρκή αιτιολόγηση σε κάθε περίπτωση.

Τον Αύγουστο του ίδιου έτους εκδίδεται υπουργική απόφαση όπου ορίζονται με σαφήνεια οι χρόνοι κατά την διαδικασία, προσαρμογής του ανηλικού με την υποψήφια θετή ή ανάδοχη οικογένεια όπως και το είδος των συναντήσεων ο τόπος και ο χρόνος που θα διενεργηθούν αυτές. (ΦΕΚ3329, 2020)

Το 2020 αποδεικνύεται έτος υπερνομοθέτησης από το συγκεκριμένο Υπουργείο το οποίο προσπαθεί με νομοθετήματα να κάμψει τις αντιστάσεις των ιδιωτικών Ιδρυμάτων παιδικής προστασίας. Κινείται παρ/λα με συμφωνίες με άλλα υπουργεία που σχετίζονται με το θεσμό προσπαθώντας να αντιμετωπίσει την ακαμψία του δικαστικού συστήματος και άλλων εμπλεκόμενων φορέων.

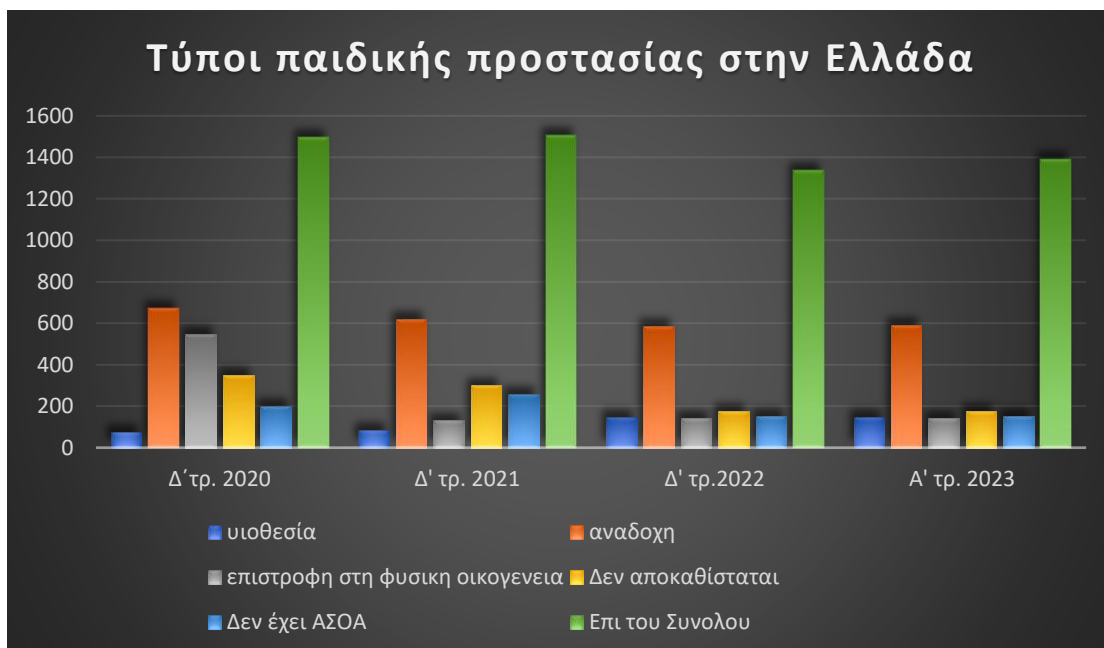
Προκειμένου να διευκολυνθεί ο θεσμός της αναδοχής με εγκύκλιο της, η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου (Εγκύκλιος, 2021) προς όλες τις Εισαγγελίες της χώρας προτρέπει του εισαγγελέις και προέδρους δικαστηρίων ανά την επικράτεια στην παιδοκεντρική αντίληψη με την οποία θα πρέπει να εκδίδονται οι αποφάσεις κι όχι με το γράμμα του νόμου όταν αυτό είναι προς το συμφέρον του ανηλικού (Δυνατότητα δικαστικής συναίνεσης από βιολογικό περιβάλλον ή δικαστικής Αναπλήρωσης της γονικής συναίνεσης-Ευρωπαϊκή πολιτική). Δίνεται η δυνατότητα της έστω προσωρινής αφαίρεσης της γονικής μέριμνας από τους βιολογικούς γονείς και κύρια για την αναδοχή προκειμένου να είναι νόμιμη η σύναψη συμφωνητικού του φορέα με τους αναδόχους γονείς. Σημαντική επίσης θέση είναι, όπου προτρέπει όλους τους δικαστικούς λειτουργούς όταν από την κοινωνική έρευνα έχει αποδειχθεί ότι είναι αναγκαία η απομάκρυνση του ανηλικού να απευθύνονται στις τοπικές περιφερειακές ενότητες για αναζήτηση ανάδοχης οικογένειας και όχι στη τοποθέτησή τους σε ιδρυματικό πλαίσιο, όπου αυτό είναι εφικτό, ιδιαίτερα για παιδιά βρεφικής και νηπιακής ηλικίας.

Παρ/λα ενισχύεται ο Θεσμός του Κοινωνικού Συμβούλου και με νομοθέτημα ορίζεται ο τρόπος ελέγχου των ΑΣΟΑ και το ύψος του προστίμου όταν δεν καταρτίζεται από τις δομές.

Από τα παραπάνω αποδεικνύεται η σθεναρή αντίσταση των εκφραστών της ιδρυματικής περίθαλψης να προσαρμοστούν στην πολιτική της αποιδρυματοποίησης αλλά και η αποφασιστικότητα του κράτους να την εφαρμόσει.

Ενάμιση χρόνο μετά από τον Απρίλιο του 2019 έχουμε τα πρώτα στοιχεία που φορτώθηκαν στην πλατφόρμα με το σύνολο των ιδρυμάτων.

Ραβδόγραμμα1: Στοιχεία για την υιοθεσία και την αναδοχή και επί του συνόλου 2020-2023

Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων/ΕΚΚΑ

<https://paidi.gov.gr/yiothesia-kai-anadoxi-se-arithmous/02-02-2023>

Αν όμως προσθέσουμε τις κατηγορίες όπου το παιδί παραμένει στο ίδρυμα για οποιαδήποτε αιτιολογία παρατηρούμε ότι είναι πολύ μεγάλο το ποσοστό των παιδιών που παραμένουν στο ίδρυμα .

Ραβδόγραμμα2: Στοιχεία για την υιοθεσία και την αναδοχή 2020-2023

Τα στοιχεία ανακτήθηκαν από Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων/ΕΚΚΑ

<https://paidi.gov.gr/yiothesia-kai-anadoxi-se-arithmous/02-02-2023>

Επίσης οι διακυμάνσεις δεν οφείλονται τόσο στην αύξηση του αριθμού των παιδιών τόσο, όσο στην καλύτερη ποιότητα των ΑΣΟΑ που ανεβαίνουν στο σύστημα χωρίς να είναι ικανοποιητικό το ποσοστό στην οικογενειακού τύπου τοποθέτηση. Τέσσερα χρόνια μετά το Ν.4538/18 λιγότερα από τα μισά παιδιά έχουν φύγει από την ιδρυματική μορφή που δείχνει τον αργό ρυθμό προσαρμογής των ιδιωτικών Ιδρυμάτων στα καινούργια δεδομένα. Εδώ θα πρέπει να τονίσουμε ότι δε περιλαμβάνονται τα παιδιά με ειδικές ανάγκες που είναι τοποθετημένα σε κρατικά κατά κύριο λόγο ιδρύματα. Αν προστεθεί και ο αριθμός αυτών των παιδιών που είναι κατά προσέγγιση 1500 στον αριθμό, τότε το ποσοστό της ιδρυματικής περίθαλψης παιδιών θα υπερτριπλασιαστεί .

Ραβδόγραμμα 3: Στοιχεία για την υιοθεσία και την αναδοχή 2020-2023

Το υπουργείο για αυτό το σκοπό επεξεργάζεται το νομοθετικό κείμενο για την επαγγελματική αναδοχή που αναμένεται να εκδοθεί μέσα στο έτος.

Πέρα από τα νομοθετήματα ο τρόπος που ασκείται η αναδοχή έχει πολλές ατέλειες. Συνεντευξιαζόμενος (2022) αυτής της έρευνας χαρακτηριστικά αναφέρει: «μετά τη απομάκρυνση του παιδιού από τη βιολογική του οικογένεια υπάρχει μια γενικότερη τάση ανακούφισης από πλευράς των επαγγελματιών και αίσθηση επίλυσης ενός προβλήματος ενώ θα έπρεπε να συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο, καθώς θα έπρεπε να ξεκινά η λειτουργία ενός σχεδίου δράσης για

το πώς θα στηριχθεί η βιολογική οικογένεια προκειμένου να απαλειφθούν οι λόγοι που οδήγησαν στην απομάκρυνσή του».

Η πολιτική πρόληψης του κράτους στην κοινωνική προστασία είναι ανύπαρκτη. «Η έλλειψη ενιαίων κανόνων, πρακτικής και σχετικής επιμόρφωσης μπορεί να οδηγήσει σε ανεπαρκείς ή εσφαλμένες προσεγγίσεις εκ μέρους επαγγελματιών του Πεδίου (π.χ. διερεύνηση χωρίς ακρόαση του παιδιού), η σε μια διεκπεραιωτική διαχείριση της υπόθεσης, που τελικά δεν εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού» (Ε.Κ.Κ.Ε. Διονύσης Μπαλούρδος, 2022)

Κύριο χαρακτηριστικό παραμένει η σύγχυση των θεσμών Αναδοχή – Υιοθεσία, που σύμφωνα με συνεντευξιαζόμενο αυτής της έρευνας ξεκίνησε ΣΚΟΠΙΜΑ, όταν οι ΜΚΟ, που δεν νομιμοποιούνταν να προχωρήσουν στην αναδοχή ή υιοθεσία των παιδιών, που φιλοξενούσαν έκαναν τοποθετήσεις σε οικογένειες της απολύτου επιλογής τους τις οποίες βάφτιζαν, «φιλοξενίες» και οι οποίες εξελίσσονταν σε υιοθεσία, μετά από κάποιο διάστημα, με την ιδιότυπη μορφή νομότυπης διαδικασίας.

Οι εισαγγελίες ανηλίκων δεν εφαρμόζουν ένα ενιαίο πρωτόκολλο διαχείρισης αλλά και δε λειτουργούν οι θεσμικά προβλεπόμενες Κοινωνικές Υπηρεσίες στα Πρωτοδικεία που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν με ποιότητα και τους εισαγγελείς στο απαιτητικό έργο τους (Συνήγορος του Πολίτη, 2020). Συναντάται δε και το θλιβερό γεγονός να δηλώνεται «άγνοια νόμου» καθώς συνηθίζεται να γίνεται η διαχείριση τέτοιων περιστατικών υπό το πρίσμα του ποινικού ή διωκτικού ρόλου και όχι της υπό το πρίσμα της παιδικής προστασίας.

Οι κοινωνικές Υπηρεσίες των ΟΤΑ χωρίς τα κατάλληλα εφόδια, από άποψη ανθρώπινου δυναμικού, επιστημονικής επάρκειας, πρωτοκόλλων και πόρων, (η χρηματοδότηση κοινωνικής προστασίας για την αποιδρυματοποίησης έχει εξασφαλιστεί μέσω ευρωπαϊκών πόρων μέχρι το 2026) με την απλή ύπαρξή τους και για στήριξή τους μόνο την εισαγωγή νομοθεσίας με τη διεύρυνση των υποχρεώσεων και των αρμοδιοτήτων τους δεν μπορούν να διασφαλίσουν την παιδική προστασία στην κοινότητα (Συνήγορος του Πολίτη, 2020).

Το παιδί που θα απομακρυνθεί από την βιολογική του οικογένεια θα τοποθετηθεί ιδανικά στην αναδοχή (και δε θα μεσολαβήσει ένα μεγάλο διάστημα στη ιδρυματική προστασία). Το παιδί θα αναμένει πάντα την επιστροφή στη φυσική του οικογένεια -που εκ των πραγμάτων μετά την απομάκρυνσή του δεν έχει στηριχθεί και βελτιωθεί η λειτουργικότητά της σε επίπεδο γονικών σχέσεων ακόμα κι αν διατηρείται η επικοινωνία. Τα βιολογικά περιβάλλοντα είναι συνήθως δυσλειτουργικά, δεν συμμορφώνονται και τηρούν αμυντικοεπιθετική στάση ωθώντας τους επαγγελματίες αν μπορούν να επιλέξουν να μην ασχοληθούν μαζί τους, ιδιαίτερα, όταν το παιδί είναι ασυνόδευτο ανήλικο. Ένα παιδί (στη διαδικασία της ομαλής ανάπτυξής του) δε μπορεί να

περιμένει απροσδιόριστο χρονικό διάστημα ο φυσικός του γονέας να ανταποκριθεί στο γονικό του ρόλο και έτσι θα τεθεί το ζήτημα αναζήτησης οριστικής οικογένειας. Από τη μέχρι σήμερα πρακτική παρατηρείται ότι η κατάρτιση των ΑΣΟΑ από τα ιδρύματα αν και επιβάλλεται νομοθετικά, δεν αναθεωρείται σε τακτική και οργανωμένη βάση. Το παιδί «ξεχνιέται» στην αναδοχή και έπειτα τίθεται το ζήτημα αν πρέπει να αλλάξει μητρώο καθώς παιδί και ανάδοχοι έχουν δημιουργήσει γονική σχέση. Έτσι τα μητρώο αναδόχων ουσιαστικά ακυρώνει το μητρώο θετών γονέων. Αυτή η τακτική ενθαρρύνεται ιδιαίτερος και από επαγγελματίες του πεδίου που εργάζονται σε ιδιωτικά ιδρύματα ή και κρατικά όταν δεν υπάρχει επάρκεια επιστημονικής τεχνογνωσίας από μέρους τους. Αυτό θα μπορούσε εύκολα να αποδειχθεί, αν γινόταν μέτρηση του αριθμού των υιοθεσιών στη Ελλάδα που έχουν ξεκινήσει (και ως επιδοτούμενες τώρα) κρατικές αναδοχές. Η ψηφιακή πλατφόρμα anynet δεν διαθέτει ακόμη αυτή τη δυνατότητα. Το ΕΚΚΑ ή το Υπουργείο Εργασίας επίσης δεν έχει αναρτήσει στοιχεία (ούτε έχει διαθέσιμα με κάποιο άλλο τρόπο) ακόμα, για το πόσα παιδιά από αναδοχή επέστρεψαν στην οικογένειά τους, πόσα επέστρεψαν στα ιδρύματα ή σε άλλη ανάδοχη οικογένεια μετά από μια αποτυχημένη αναδοχή και πόσες από αυτές τις αναδοχές εξελίχθηκαν σε υιοθεσία. Η ίδια η ποιότητα των ΑΣΟΑ είναι τόσο κακή όπου τοποθετούνται παιδιά συνειδητά στην αναδοχή ενώ υπάρχει μεγάλη πιθανότητα πραγματικής αδυναμίας επιστροφής στο βιολογικό περιβάλλον. Η μη εξειδικευμένη γνώση των εισαγγελιών ανηλίκων κάνει τις διαδικασίες χρονοβόρες και αναπόφευκτα πλέον το συμφέρον του παιδιού επιβάλλει να παραμείνει εκεί που έχει αναπτύξει γονική σχέση. Συμπερασματικά λοιπόν ο ίδιος ο θεσμός της αναδοχής καταλύεται από την έλλειψη τεχνογνωσίας των εμπλεκομένων, από την έλλειψη συνεργασίας και διασύνδεσής του από όποιο φορέα κι αν προέρχονται, εν τη γενέσει του από την έλλειψη πόρων και επαγγελματιών πεδίου που θα χρειαστεί να τη στηρίξουν και κυρίως από την έλλειψη παιδοκεντρικής αντίληψης καθώς επαγγελματίες (π.χ. στο στάδιο αξιολόγησης υποψηφίων γονέων όπου όλοι είναι κατάλληλοι) και αποδέκτες κινούνται με βάση την ανάγκη κάλυψης ενός ενήλικα που αδυνατεί να τεκνοποιήσει και όχι της ανάγκη ενός παιδιού να είναι με την οικογένειά του και ελλείψει αυτής τη θετή του οικογένειας.

6.3 ασυνόδευτα παιδιά άλλης εθνικότητας

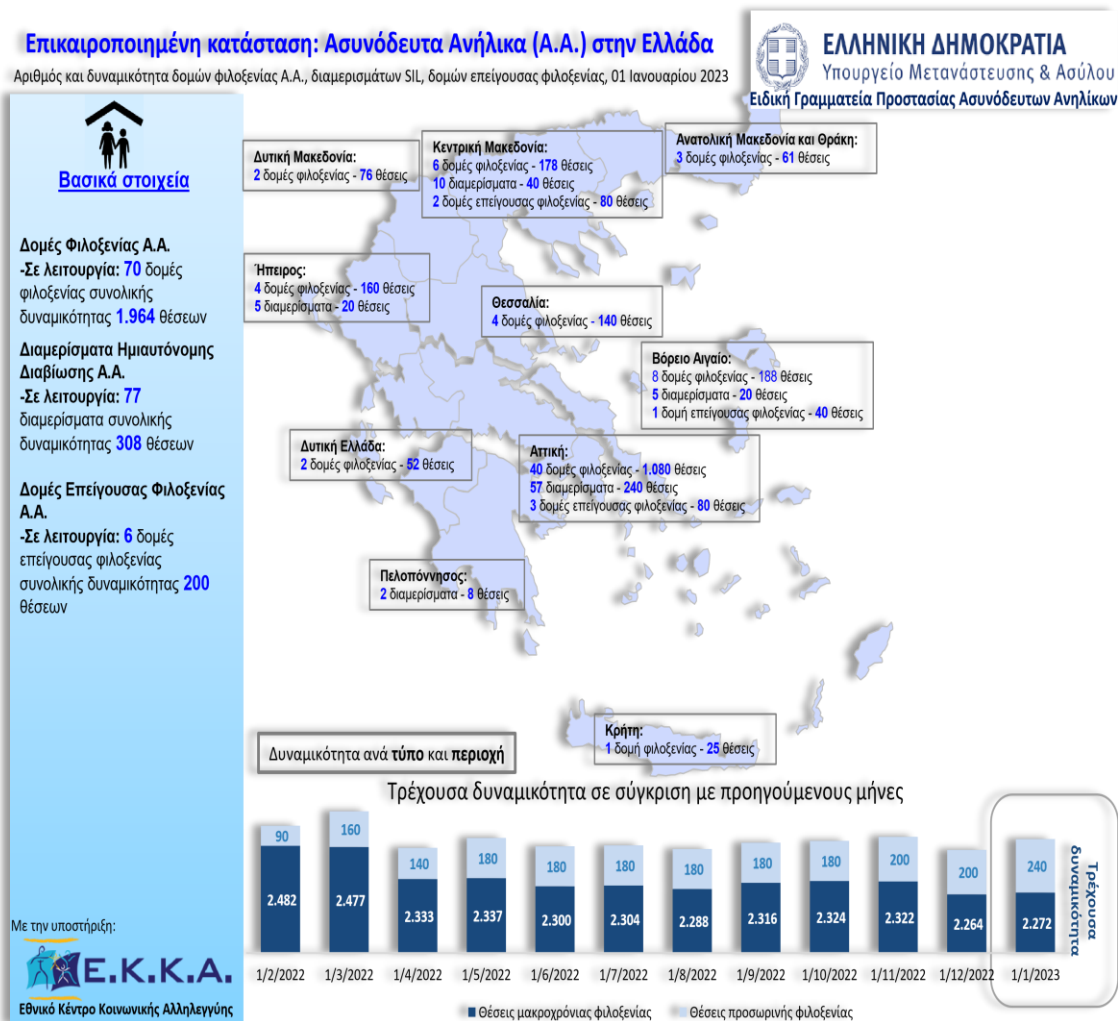
Σχετικά με τα ασυνόδευτα ανήλικα μέχρι πρότινος δε συμπεριλαμβανόντουσαν στο σύστημα παιδικής προστασίας της χώρας. Το 2015-16 ήταν η χρονιά που η χώρα δεν ήταν σε θέση να κάνει τη παραμικρή διαχείριση παρά μόνο στοιχειώδη καταγραφή των παιδιών που έμπαιναν κι έβγαιναν από τη χώρα. Υπήρχαν διπλοεγγραφές και τριπλοεγγραφές κι έτσι τα στοιχεία δεν είναι

πραγματικά αντιπροσωπευτικά. Στην πραγματικότητα το μεταναστευτικό κύμα ήταν τέτοιο που ακόμα και διεθνείς οργανισμοί με εμπειρία σε εμπόλεμες ζώνες και χώρες της Αφρικής ήρθαν σε αμηχανία από το όγκο των ανθρώπων που βρισκόταν σε ανάγκη. Με την επανασύσταση του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και την οικονομική στήριξη από το Ευρωπαϊκό ταμείο στήριξης (AMIF) αποκτήθηκε τέτοια τεχνογνωσία που η Ελλάδα πλέον θα μπορούσε να την εξάγει με ποιότητα ακόμα και σε ευρωπαϊκά κράτη με ισχυρά κοινωνικοπρονοιακά συστήματα. Τα αλλοεθνή παιδιά που καταγράφηκαν σε ένα μητρώο από τον 8/2022 και για τις ηλικίες μέχρι 12 ετών ενσωματώθηκαν στο anynet. Για αυτό το λόγο τα δύο Υπουργεία, (Μετανάστευσης και Εργασίας), δημιούργησαν για κάθε Υπουργείο πρόσωπα αναφοράς (Focal point) για να διαχέεται η πληροφορία άμεσα. Επίσης εμπειρογνώμονες από διεθνείς οργανισμούς όπως τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για το Άσυλο (European Union Agency for Asylum) Eurochild, Unicef κλπ παρέχονται στο Ελληνικό κράτος ως προσωπικό στήριξης αλλά και στην κατασκευή νομοθετημάτων που να εναρμονίζεται με τις ευρωπαϊκές οδηγίες. Ο νόμος για την επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων είναι απόρροια αυτής τη συνεργασίας.

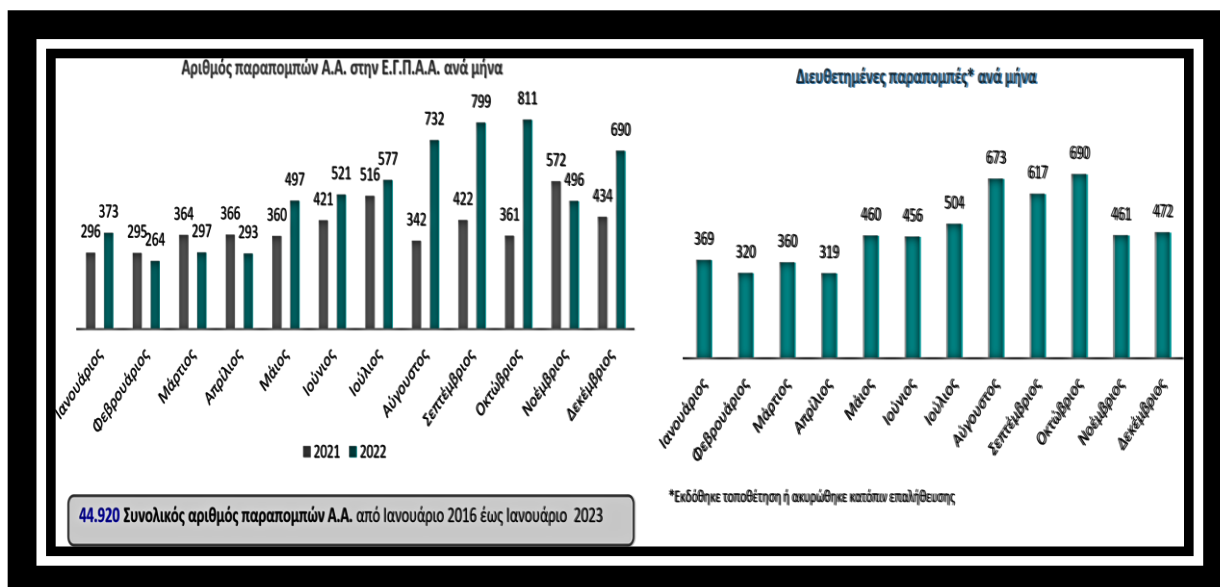
Από το Υπουργείο μετανάστευσης και Ασύλου έχουμε την ενημέρωση ότι η χρηματοδότηση όλων των δράσεων για πρόσφυγες/μετανάστες γίνεται από το TAME (Ταμείο Ασύλου Μετανάστευσης και Ένταξης σε ισχύ από το 2017) που είναι κατά 30% από κρατικούς πόρους και 70% από την Ευρωπαϊκή Ένωση (AMIF Asylum Migration Integration Fund δημιουργήθηκε για την περίοδο 2021-2027, με το ποσό **EUR 9.9 billion της Ε.Ε. για τα κράτη μέλη της**). Σε αυτή τη χρηματοδότηση υπάχθηκαν και φορείς του «κλασικού» συστήματος παιδικής προστασίας όπως «χαμόγελο του παιδιού» κ.α. εφ' όσον φιλοξενούσαν στη δομή τους ασυνόδευτα ανήλικα ή ιδρύσαν νέα παραρτήματα με αυτό το χαρακτήρα. ΜΚΟ όπως η “Μετάδρασις” προσαρμοσε τις δράσεις της με τη δημιουργία (SSRC) που εντάθηκαν και αυτές για τα παιδιά που τους αφορούν στο anynet. Επιπρόσθετα τρέχουν και προγράμματα όπως διερμηνείας τα οποία επιχορηγούνταν εξ ολοκλήρου από διάφορους διεθνείς οργανισμούς και ακόμα το κάνουν με την ένταξη της χρηματοδότησης στο TAME. Μπορούν να μην ενσωματωθούν στο TAME, όπως τα EEA grants που είναι πιο περιορισμένης εμβέλειας.

Εικόνα1: Χαρτογράφηση επικαιροποιημένης κατάστασης για ΑΑ στην Ελλάδα

Σημείωση : Τα στοιχεία είναι από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου Ελλάδα 2023 και ανακτήθηκαν https://migration.gov.gr/wp-content/uploads/2023/01/%CE%95%CE%93%CE%A0%CE%91%CE%91-%CE%A3%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%A3%CF%84%CE%BF%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%B1_2023_01_01.pdf

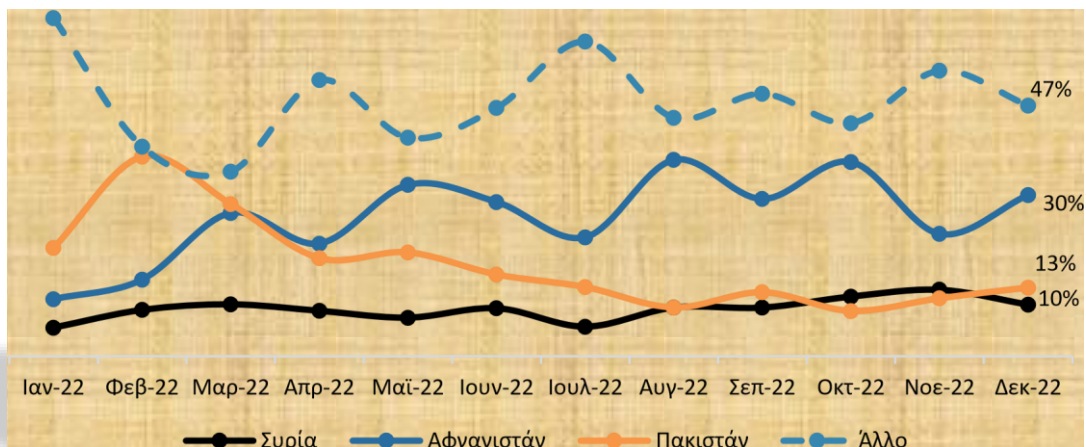
Εικόνα 2: Διαγράμματα για τους αριθμούς παραπομπών και τις διευθετημένες παραπομπές ανά μήνα

Σημείωση : Τα στοιχεία είναι από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου Ελλάδα 2023 και ανακτήθηκαν https://migration.gov.gr/wp-content/uploads/2023/01/%CE%95%CE%93%CE%A0%CE%91%CE%91_%CE%A3%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC_%CE%A3%CF%84%CE%BF%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%B1_2023_01_01.pdf

Ο Χρηματοδοτικός Μηχανισμός 2014-2021 του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΧΜ-ΕΟΧ | ΕΕΑ Grants) εκπροσωπεί (Asylum Information Database, 2018) τη συνεισφορά της Ισλανδίας, Λιχτενστάιν και Νορβηγίας αποσκοπώντας στη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων και στην ενδυνάμωση των διμερών σχέσεων με 15 ευρωπαϊκές χώρες, ανάμεσα στις οποίες είναι και η Ελλάδα. (Asylum Information, 2018)

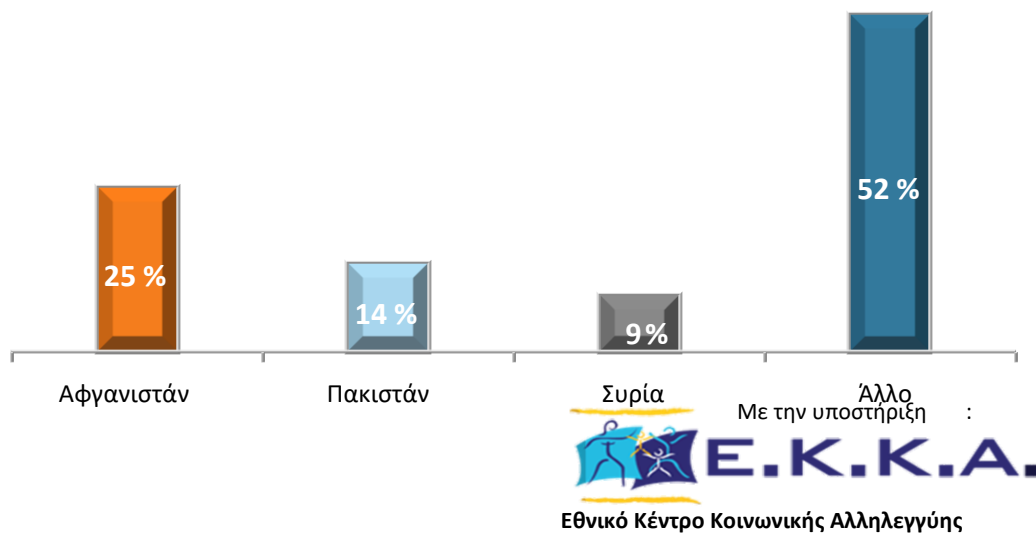
Η καταγραφή και επικαιροποίηση των στοιχείων είναι πλέον πολύ υψηλά σε ποιότητα και έχουμε στοιχεία σε πολύ άμεσο χρόνο. Έτσι από την Ιστοσελίδα του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου σε συνεργασία με το ΕΚΚΑ έχουμε για τον Ιανουάριο του 2023 σχηματικά τα κάτωθι στοιχεία:

Εικόνα 3: Διάγραμμα ροής πληθυσμού

Σημείωση : Τα στοιχεία είναι από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου Ελλάδα 2023 και ανακτήθηκαν https://migration.gov.gr/wp-content/uploads/2023/01/%CE%95%CE%93%CE%A0%CE%91%CE%91_%CE%A3%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%A3%CF%84%CE%BF%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%B1_2023_01_01.pdf

Ραβδόγραμμα 4: ανάλυση πληθυσμού εισόδου στη Ελλάδα ανά Εθνικότητα

Σημείωση : Τα στοιχεία είναι από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου Ελλάδα 2023 και ανακτήθηκαν https://migration.gov.gr/wp-content/uploads/2023/01/%CE%95%CE%93%CE%A0%CE%91%CE%91_%CE%A3%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%A3%CF%84%CE%BF%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%B1_2023_01_01.pdf

Οι ροές κατά το ήμισυ του πληθυσμού που καταγράφεται εθνογραφικά αφορούν στην πλειοψηφία το Αφγανιστάν και το Πακιστάν και λιγότερο από τη Συρία. Πάνω από το μισό αφορά

οποιαδήποτε άλλη εθνικότητα της υφηγίου κύρια από την Αφρικανική ήπειρο και τις Ασιατικές χώρες.

Δεν μπορούμε να διαχωρίσουμε με ευκολία τους πρόσφυγες από τους οικονομικούς μετανάστες καθώς μαζί με την φτώχεια υπάρχουν πλήθος άλλων λόγων που συνιστούν παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως (TransMonEE, 2018) η έμφυλη βία, η υποχρεωτική στράτευση εφήβων κάτω των 18 ετών, θρησκευτικοί διωγμοί, παιδική εργασία κ.α.

Τα παιδιά (Ασυνόδευτα ανήλικα ή παιδιά που έχει αφαιρεθεί η απλή επιμέλεια ή το σύνολό της από τα βιολογικά περιβάλλοντα) προστατεύονται από το Ελληνικό κράτος μέχρι την ηλικία των 18. Αν δεν έχουν μέχρι τότε αποκτήσει νόμιμο τρόπο παραμονής στη χώρα τότε ακολουθεί επαναπροώθηση στη χώρα καταγωγής ή στην χώρα απ' όπου προήλθαν.

Κεφάλαιο 7ο Έρευνα για το θεσμικό πλαίσιο πάνω στην Υιοθεσία και την Αναδοχή

7.1 Τεκμηρίωση της Ανάγκης για Έρευνα

Το νέο θεσμικό πλαίσιο για την Υιοθεσία και την Αναδοχή ακόμα διαμορφώνεται καθώς είναι κάτι καινούργιο για τη χώρα και κατά πολύ αργοπορημένο σε σχέση με τις περισσότερες χώρες της ΕΕ. Η σχετική βιβλιογραφία στη Ελλάδα είναι πριν το 2010, περιορίζεται στο περιεχόμενο της υιοθεσίας και της αναδοχής και η οποία αναπαράγεται η ίδια ημερολογιακά μέσω άρθρων και πτυχιακών /διπλωματικών εργασιών.

Τα ανωτέρω λειτούργησαν ως κίνητρο ενασχόλησης με την παρούσα έρευνα προκειμένου να αναδειχθεί ο θεσμός συγκριτικά και με τη λειτουργία του στην Ε.Ε. Έτσι θα εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με το θεσμό σε επίπεδο ΕΕ και δεν περιορίζεται σε εθνικό μόνο επίπεδο ώστε να καταδειχθεί η υφιστάμενη κατάσταση της Ελλάδας και τι χρειάζεται (αν χρειάζεται) να εφαρμοστεί για να συμβαδίσει με τις ευρωπαϊκές πολιτικές.

Κατά τη βιβλιογραφική αναζήτηση εντοπίστηκαν κυρίως επιστημονικά άρθρα μέσω επίσημων ιστοσελίδων της ΕΕ, κυρίως προερχόμενα από τη διεθνή βιβλιογραφία και μικρός αριθμός από την Ελληνική, καθώς διαπιστώθηκε η περιορισμένη συναφής Ελληνική βιβλιογραφία.

7.2 Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Σκοπός της έρευνας είναι να περιγραφεί ο θεσμός της υιοθεσίας και της αναδοχής στην Ε.Ε. μέσω βιβλιογραφικής επισκόπησης και να αναδειχθεί πιο συγκεκριμένα ο τρόπος που εφαρμόζεται ο θεσμός της υιοθεσίας και της αναδοχής στην Ελλάδα, ιδιαίτερα μετά το νόμο 4538/2018. Επίσης, η έρευνα στοχεύει στον εντοπισμό του είδους των διαφοροποιήσεων στον τρόπο προσέγγισης με χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης .

Ειδικότερα η παρούσα έρευνα στοχεύει

- να γίνει κατανοητό πως προσεγγίζει η χώρα μας την παιδική προστασία μέσω του θεσμού της υιοθεσίας και της αναδοχής,
- να διερευνηθεί κατά τη φάση του σχεδιασμού όπως και στη φάση της εφαρμογής τους παράγοντες που επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την εφαρμογή του θεσμού στη χώρα μας.

- Να εκτιμηθεί κατά πόσο η πολιτεία επέτυχε να ανταπεξέλθει σε αυτό το εγχείρημα και αν χρειάζονται πρόσθετες βελτιώσεις-παρεμβάσεις.

Ειδικότερα επιχειρείται η διερεύνηση του βαθμού που ο νέος νόμος αποτελεί πραγματική τομή για το χώρο της παιδικής προστασίας στην Ελλάδα και την εναρμόνιση με ευρωπαϊκές πολιτικές.

7.3 Ερευνητικά ερωτήματα

Δεδομένου ότι η χώρα μας εναρμονίζει τις πολιτικές της στην παιδική προστασία με τις ενωσιακές πρακτικές, επιχειρείται η διερεύνηση των εξής ερευνητικών ερωτημάτων:

- Πώς επέδρασε και τι αλλαγές έφερε το πρόσφατο νομοθετικό πλαίσιο στην εφαρμογή του θεσμού της παιδικής προστασίας μέσω της υιοθεσίας (διακρατικής, κρατικής ιδιωτικής) και της αναδοχής στη χώρα μας συγκριτικά με τις ενωσιακές πρακτικές;
- Γιατί χρειάστηκε η αλλαγή του θεσμικού πλαισίου και τι στόχευε να βελτιώσει;.
- Υπήρχε συναίνεση στη διαμόρφωση αυτού του πλαισίου; Ποιοι συμμετείχαν και με ποιό τρόπο;
- Ποιός ο ρόλος των ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται σε αυτό το πεδίο; Υπάρχει συνεργασία κράτους και ΜΚΟ; Υπάρχει έλεγχος ;

7.4 Επιλογή δείγματος

Η επιλογή του δείγματος έλαβε υπόψη τη στρατηγική της μέγιστης διακύμανσης (maximal variation sampling) και χρειάστηκε να γίνει ομαδοποίηση (μεταβλητή ομαδοποίησης για συγκεκριμένα ερωτήματα), με βάση τα ιδιαίτερα κοινά χαρακτηριστικά που έχουν οι συμμετέχοντες. Έτσι έγινε ανάλυση σε τρεις κατηγορίες ατόμων. Η μία συμπεριλαμβάνει άτομα που συμμετείχαν στην κατασκευή του νόμου ως εισηγητές θεσμικοί (πολιτικοί), υπηρεσιακοί (ομάδες εργασίας σε υπουργείο ή εκπρόσωποι υπουργείων), εμπειρογνώμονες (νομοπαρασκευαστικές επιτροπές). Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει εκπροσώπους ανεξάρτητων αρχών, ευρωπαϊκών επιτροπών ή άλλων συλλογικών οργάνων που συμμετείχαν ή

και συμμετέχουν στην άσκηση του θεσμού σε οργανωτικό /στρατηγικό και επιστημονικοτεχνικό επίπεδο. Η τρίτη περιλαμβάνει επαγγελματίες κύρια Κοινωνικούς Λειτουργούς του πεδίου από διάφορες θέσεις και διευρυμένο γεωγραφικό προσδιορισμό. Υιοθετώντας την στρατηγική της δειγματοληψίας στοιβάδας, πλην των θεσμικών εκπροσώπων, εντοπίστηκαν τα πρόσωπα αναφοράς που θα μπορούσαν να δώσουν χρήσιμες πληροφορίες σχετικές με τα ερωτήματα της έρευνας.

Στον αρχικό σχεδιασμό υπήρχε στόχευση και για τη συμμετοχή εκπροσώπου του Υπουργείου Δικαιοσύνης μέσω εισαγγελέων ανηλίκων (gate keepers) αλλά δεν υπήρξε ανταπόκριση, καθώς δεν αντιλαμβανόταν πως συνδέονταν με το αντικείμενο της έρευνας. Υπήρξαν ιδρύματα παιδικής προστασίας ιδιωτικού δικαίου που επίσης δεν επέτρεψαν τη συμμετοχή επαγγελματιών του πεδίου στην έρευνα χωρίς εκπεφρασμένη αιτιολογία (κιβωτός του κόσμου) όπως επίσης και εκπρόσωποι κρατικών φορέων (ΕΚΚΑ, Κρατικό ίδρυμα παιδικής προστασίας όπου υπήρξε θετική μεν ανταπόκριση αλλά δεν μπόρεσε να βρεθεί διαθέσιμος χρόνος εν ώρα ωραρίου εργασίας για τη συμμετοχή λόγω (υπερ)αυξημένου φόρτου εργασίας).

Ποιο συγκεκριμένα συμμετείχαν οι κάτωθι:

- Εκπρόσωπος θεσμικός στην εισήγηση του νομοθετικού πλαισίου στη βουλή προς ψήφιση
- Εκπρόσωπος Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων
- Εκπρόσωπος Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου
- Νομικός εκπρόσωπος κρατικών ιδρυμάτων
- Εκπρόσωπος ανεξάρτητων αρχών (Εκπρόσωπος ευρωπαϊκής επιτροπής για την Προστασία των παιδιών ενάντια στη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και τη Σεξουαλική Κακοποίηση του Συμβουλίου της Ευρώπης, αποκεντρωμένη υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Άσυλο EUAA (European Union Agency for Asylum), Ευρωπαϊκό δίκτυο συνηγόρων του παιδιού, Συνήγορος του πολίτη, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού).
- Εκπρόσωπος Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου σχετιζόμενα με το θεσμό της παιδικής προστασίας (ΕΣΑνΥ)
- Τέσσερις επαγγελματίες του πεδίου (Ιδ. Φορείς παιδικής προστασίας «χωριά ΣΟΣ», «Μετάδρασις» κρατικό ίδρυμα, περιφερειακή ενότητα) με γεωγραφική διασπορά Σάμος, Θεσσαλονίκη, Αθήνα, Κρήτη.

Κάποιοι συμμετέχοντες ανήκουν σε περισσότερα από ένα όργανα/φορείς. Συνολικά συμμετείχαν 10 συνεντευξιζόμενοι .

7.5 Ερευνητικό εργαλείο-Πεδίο Έρευνας

Σε άτομα επιλεγμένου προφίλ (σκόπιμη δειγματοληψία) που προαναφέρθηκαν διεξήχθη ποιοτική έρευνα κατά τα έτη 2022-2023.

Ως εργαλείο συλλογής πρωτογενών δεδομένων, επιλέχθηκε η προσωπική ημιδομημένη συνέντευξη με ερωτήσεις ανοικτού τύπου και κατ' επιλογήν ερωτήσεις ελέγχου και επανάληψης για την διαπίστωση της εγκυρότητας των λεγομένων.

Όλες οι συνεντεύξεις διενεργήθηκαν με τη μορφή τηλεδιάσκεψης όπου βιντεοσκοπήθηκαν με την σύμφωνη γνώμη των συνεντευξιζόμενων. Δόθηκε η γραπτή συναίνεση των συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην έρευνα είτε μέσω εντύπου είτε μέσω απαντητικού ηλεκτρονικού μηνύματος, όπου επεξηγούνται όλα τα δικαιώματά τους.

Για την επικύρωση των ευρημάτων επιλέχθηκε η στρατηγική της τριγωνοποίησης των στοιχείων. Συλλέχθηκαν στοιχεία από εγκυκλίους, ΦΕΚ και άλλα επίσημα έγγραφα της δημόσιας διοίκησης συναφή με το θέμα καθώς και από βιβλιογραφικές πηγές που αφορούσαν περισσότερο την άντληση πληροφοριών σχετικά με το επιστημονικό πεδίο.

Επιπρόσθετα χρησιμοποιήθηκε υλικό από προσωπικά αρχεία των συνεντευξιζόμενων καθώς και οπτικοακουστικό υλικό (ντοκιμαντέρ-έρευνα σχετικά με παραβατικούς ανήλικους που μέσω ιδιωτικών Φορέων έρχονται από τη Γερμανία στη χώρα μας <http://g.co/kgs/1KBkki> Ντάνιελ'16). Όλες οι παραπάνω βιβλιογραφικές πηγές, δημόσια και ιδ. έγγραφα κ.λ.π. αποτελούν πηγή άντλησης δευτερογενών δεδομένων τα οποία είναι χρήσιμα για την εξαγωγή αντικειμενικών συμπερασμάτων.

7.4 Μεθοδολογία έρευνας

Στη συγκεκριμένη έρευνα επιλέχθηκε η ποιοτική έρευνα με σκόπιμη δειγματοληψία. Τα άτομα που επιλέχθηκαν να συμμετάσχουν είχαν αναγνωρισμένη σημαντική συμμετοχή στο στάδιο της κατάρτισης νόμων παιδικής προστασίας (4538/18 και συνοδά ΦΕΚ κ.ά. διοικητικές πράξεις) και στον στρατηγικό σχεδιασμό είτε εγνωσμένου πλούτου γνώσης στο επιστημονικό και διοικητικοτεχνικό πεδίο στο στάδιο της σύστασης αλλά και λειτουργίας του θεσμού της παιδικής προστασίας

Στην ποιοτική έρευνα, ο Creswell επανεισάγει τον ορισμό που έχει δώσει ο (Patton,1990, σελ.169) και χρησιμοποιείται ο όρος «σκόπιμη δειγματοληψία», για να δηλώσουν την εκ

προθέσεως επιλογή ατόμων ή τοποθεσιών προς διερεύνηση για να μάθουν ή ακόμα και να κατανοήσουν ένα φαινόμενο. (Creswell J. W., 2011)

Το κριτήριο για την επιλογή των ατόμων είναι ο πλούτος γνώσεων που διαθέτουν στο συγκεκριμένο θέμα που μπορεί να εξασφαλίσει όχι μόνο «χρήσιμες» πληροφορίες αλλά να δώσει και φωνή σε άτομα «αναγκασμένα» να σιωπούν. Στρατηγικά λοιπόν εκτός από τη σκόπιμη δειγματοληψία, επιλέχθηκε η δειγματοληψία μέγιστης διακύμανσης αλλά και η ποιοτική δειγματοληψία στοιβάδας. Σύμφωνα με τη δειγματοληψία (Creswell W. , 2016) μέγιστης διακύμανσης (maximal variation sampling) ο ερευνητής παίρνει δείγματα περιπτώσεων ή ατόμων που διαφέρουν σε κάποιο χαρακτηριστικό. Στην προκειμένη περίπτωση, η διακύμανση του δείγματος συμπεριλαμβάνει από τους συμμετέχοντες στην κατάρτιση του νομοθετικού πλαισίου μέχρι τους επαγγελματίες πεδίου που αφορά στην εφαρμογή του όπως και τη γεωγραφική κάλυψη.

Η δειγματοληψία χιονοστιβάδας (snowball qualitative sampling) χρησιμοποιείται συχνά στην έρευνα πεδίου κατά την οποία κάθε άτομο που συμμετέχει στις συνεντεύξεις καλείται να προτείνει άλλους ανθρώπους που θα ήταν χρήσιμο να συμμετέχουν στην έρευνα (Babbie, 2011). Αυτή η στρατηγική επιλέχθηκε για τον εντοπισμό επαγγελματιών πεδίου στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, όπου μπορεί να διέθεταν πλούτο γνώσης για το πώς όλες αυτές οι πολιτικές στρατηγικές διαχέονται και λειτουργούν κοντά και μακριά από τα κέντρα σχεδιασμού. Για να εξασφαλιστεί η παροχή συνέντευξης, ειδικά σε αυτό το προφίλ συνεντευξιζόμενων, χρειάστηκε να παρασχεθεί η άδεια των προϊσταμένων τους (θυροφύλακες). «..Ο θυροφύλακας είναι ένα άτομο που κατέχει θέση «ισχύος» και με αυτό το τρόπο εξασφαλίζεται η υποστήριξη και η εμπιστοσύνη..» (Creswell J. W., 2011)

Η διαδικασία της έρευνας (Creswell W. , 2016) περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του ερευνητικού προβλήματος, ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, προσδιορισμός σκοπού, ερευνητικών ερωτημάτων, η συγκέντρωση ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων και η αξιολόγηση της έρευνας.

Η διαδικασία της κωδικοποίησης (Babbie, 2011) των ποιοτικών δεδομένων έγινε χωρίς τη χρήση λογισμικού (χειρωνακτικά). Αυτό σημαίνει ότι αφού διαβάστηκαν τα δεδομένα έγινε κατάτμηση του κάθε κειμένου σε τρεις στήλες. Στη μεσαία στήλη ήταν το κείμενο , στην αριστερή στήλη τα ερωτήματα και στη δεξιά στήλη η κωδικοί που τίθονταν για το κάθε ερώτημα. Η κωδικοποίηση τμημάτων του κειμένου γινόταν με χρωματικό προσδιορισμό που ακολουθούσε και στον κωδικό της δεξιάς στήλης. Αυτή η διαδικασία σε πρώτη φάση δημιούργησε πάνω από 50

κωδικούς οι οποίοι συρρικνώθηκαν σε 7 ερωτήματα. Η έρευνα εντόπισε πολλαπλές επιλογές ανάλυσης έτσι χρειάστηκε να γίνει και συρρίκνωση του αριθμού αυτών.

7.5 Θέματα δεοντολογίας στη Συλλογή Δεδομένων και στην Αναφορά Έρευνας

Για να εξακριβωθεί η αξιοπιστία του ερευνητή έγινε έλεγχος και αξιολόγηση των ερωτημάτων της έρευνας από δύο άγνωστους μεταξύ τους επαγγελματίες και σε διαφορετικά εργασιακά πλαίσια που εκτός των άλλων τυπικών προσόντων είχαν την ιδιότητα του Κοινωνικού Λειτουργού με γνώση σχετική με το θέμα που πραγματεύεται η έρευνα και με επιστημονικό έργο.

Η συμμετοχή των συμμετεχόντων ήταν εθελοντική. Μαζί με τις ερωτήσεις της συνέντευξης, δόθηκε σε κάθε συνεντευξιαζόμενο και ένα έντυπο συγκατάθεσης το οποίο είναι ενημερωτικό, αναφορικά με την ασφάλεια και την ιδιωτικότητα των προσωπικών τους στοιχείων καθώς και ένα έντυπο που έδινε πληροφόρηση στους συμμετέχοντες για το σκοπό διενέργειας της έρευνας όπως και τους στόχους της και η τήρηση της εμπιστευτικότητας. Τα κείμενα των συνεντεύξεων το οπτικοακουστικό υλικό των συνεντεύξεων όπως και οι γραπτές συναινέσεις θα τηρηθούν σε ιδιαίτερο αρχείο που θα διατηρηθεί για πέντε χρόνια από την ανάρτηση της διπλωματικής ή σε οποιαδήποτε δημοσίευσή της.

Για να προστατευθούν τα στοιχεία των συνεντευξιαζόμενων έγινε ανωνυμοποίηση των δεδομένων, παραλήφθηκαν από το δημογραφικό πίνακα ονοματεπώνυμα όπως και ιδιαίτερες περιγραφές και δόθηκε αρίθμηση με τυχαιότητα σε όλα τα κεντρικά σημεία εστίασης (focal key points). Τα δεδομένα διαπραγμάτευσης, ήταν ότι οι συνεντεύξεις αφού κειμενοποιηθούν θα παραδοθούν στο συμμετέχοντα ώστε να έχει την ευκαιρία να αναθεωρήσει εκ των υστέρων αν αυτό επιλέξει να κάνει. Στη συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων δεν υπήρξε υπαναχώρηση των λεγομένων τους αντίθετα προσέθεσαν ακόμα κάποια. Δεν δίστασαν να μιλήσουν, εκφράζονταν με σαφήνεια και μοιράζονταν τις ιδέες τους με άνεση. Για να αποφευχθεί η απειλή της αντισταθμιστικής αντιπαλότητας δεν χρησιμοποιήθηκαν στο στάδιο της κωδικοποίησης από τον ερευνητή φράσεις που θα μπορούσαν να εκθέσουν άτομα είτε συμμετέχοντα είτε μη συμμετέχοντα στην έρευνα.

Κεφάλαιο 8^ο

7.1 Αποτελέσματα έρευνας

Παρουσιάζονται πίνακες με ανάλυση των δεδομένων. Ο Πίνακας Β1 παρουσιάζει τα δημογραφικά στοιχεία και την επαγγελματική ιδιότητα των συμμετεχόντων

Δημογραφικός Πίνακας Β1

Ερωτώμενος	Φύλο	Ιδιότητα	Έτη εμπειρίας
1 ^{ος}	Γυναίκα	<ul style="list-style-type: none"> - Υπήρξε Καθηγήτρια ΑΕΙ. - Υπήρξε επικεφαλής ερευνήτρια σε Ευρωπαϊκά και Ελληνικά προγράμματα. - Κάτοχος αρχιτεκτονικών βραβείων και διακρίσεων σε εθνικούς και διεθνείς διαγωνισμούς. - Βουλευτής του Ελληνικού Κοινοβουλίου. - Υπήρξε Υπεύθυνη σε ΜΚΟ - Υπήρξε Αναπληρώτρια Υπουργός. 	>25 έτη
2 ^{ος}	Γυναίκα	<ul style="list-style-type: none"> - Εκπρόσωπος Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων 	>25 έτη
3 ^{ος}	Άντρας	<ul style="list-style-type: none"> - Κοινωνικός Λειτουργός σε . Ιδιωτικού Δικαίου Ίδρυμα παιδικής προστασίας 	>15 έτη
4 ^{ος}	Γυναίκα	<ul style="list-style-type: none"> - Κοινωνικός λειτουργός Εργάζεται στο πεδίο της Κοινωνικής Πρόνοιας, σε Περιφερειακή Ενότητα 	28 έτη
5 ^{ος}	Γυναίκα	<ul style="list-style-type: none"> - Εκπρόσωπος Συνήγορος του πολίτη για τα δικαιώματα του παιδιού - Δικηγόρος - Μέλος του ΕΣΑΝΥ - Υπήρξε Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνηγόρων του παιδιού - Μέλος του Bureau 	>25 έτη

6 ^{ος}	Γυναίκα	<ul style="list-style-type: none"> - Κοινωνική Λειτουργός - Εργάζεται σε ΜΚΟ όπου διαθέτει δομές για ασυνόδευτα ανήλικα 	- 6 χρόνια
7 ^{ος}	Άντρας	<ul style="list-style-type: none"> -Κοινωνικός λειτουργός ασχολείται σε δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων -εργάστηκε στη UNICEF, ως συμβουλευτικό προσωπικό για τη περιγραφή δράσεων στο ΕΚΚΑ -εργάζεται στο Υπουργείο Μετανάστευσης-Ειδική Γραμματεία στο τμήμα μετανάστευσης και ασύλου για τα ασυνόδευτα ανήλικα ως παρεχόμενο προσωπικό από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για το Άσυλο - βοηθά υποστηρικτικά στη μονάδα θεσμικής προστασίας της ειδικής Γραμματείας για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων - πρόσωπο αναφοράς σχετικά με τις διαδικασίες της αναδοχής και της υιοθεσίας των ασυνόδευτων ανηλίκων 	<ul style="list-style-type: none"> - 10 χρόνια - 3 χρόνια
8 ^{ος}	Άντρας	<ul style="list-style-type: none"> - Παιδοψυχίατρος - Υψηλόβαθμο στέλεχος στη Δ/ση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας στο Ινστιτούτο Υγείας του παιδιού. - Εκπρόσωπος της Ελλάδας στην επιτροπή Lazarote του Συμβουλίου της Ευρώπης - Εκπρόσωπος της Ελλάδας για θέματα κακοποίησης παραμέλησης των παιδιών στον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας 	>25 έτη
9 ^{ος}	Γυναίκα	<ul style="list-style-type: none"> - Δικηγόρος - Δικηγόρος σε θέματα παιδικής προστασίας - Συνεργάζεται με φορείς Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου προστασίας παιδιών , σε θέματα επιμέλειας - 	>25 έτη
10 ^{ος}	Γυναίκα	<ul style="list-style-type: none"> - Κοινωνική λειτουργός - Μέλος Νομοπαρασκευαστικής επιτροπής Ν.3548/18 	45 έτη

		- Υπήρξε πρόεδρος του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Αττικής, του Υπουργείου Εργασίας	
--	--	--	--

Ο παρακάτω πίνακας αφορά το 1^ο ερώτημα αν οι συμμετέχοντες στην έρευνα γνωρίζουν το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο 4538 /18 και τα συνοδά ΦΕΚ του και με ποια αφορμή.

Πίνακας Β2

Ερώτημα 1 ^ο	Χρωματική κατηγοριοποίηση	Κωδικός
Κίτρινο Γνωρίζετε το νόμο 3548/18;	κίτρινο	N/O
Από ποια Θέση	Κίτρινο με μαύρο περίγραμμα	ΘΣ

Πίνακας Β3

Ερώτημα 1 : Γνωρίζετε το Ν 3548/18 και συνοδά ΦΕΚ;		
A/A συνεντευξιαζόμενων	Γνώση του Ν 3548/18	Από ποια θέση έχει αυτή τη γνώση
1	✓	Εισηγητής νομοθετικού πλαισίου
2	✓	Εισηγητής νομοθετικού πλαισίου
3	✓	Επαγγελματίας πεδίου ιδιωτικού ιδρύματος
4	✓	Επαγγελματίας πεδίου Περιφ. Ενότητα
5	✓	Εμπειρογνώμων νομοτεχνικός
6	✓	Επαγγελματίας πεδίου ιδιωτικού ιδρύματος
7	✓	Ειδικός συνεργάτης σε Ευρωπαϊκό οργανισμό
8	✓	Εμπειρογνώμων κοινωνικών επιστημόνων
9	✓	Ειδικός συνεργάτης- Νομικός
10	✓	Εισηγητής Νομοθετικού πλαισίου

Όλοι οι συμμετέχοντες έχουν γνώση του νομοθετικού πεδίου

Ποια η ανάγκη για τη δημιουργία του

Πίνακας Β4.1

Ερώτημα 1: Ανάγκη δημιουργίας του Νόμου	Κωδικός	Χρωματική κατηγοριοποίηση
Ενοποίηση διαδικασιών αξιολόγησης	Ε.Δ.	Ροζ
Επιτάχυνση διαδικασιών	ΕΠ.Δ.	Ροζ με μαύρο περίγραμμα
Σύσταση μητρώων	Σ.Μ.	Φούξια
Ενίσχυση διαφάνειας	ΕΝΙ/Δ	Φούξια με μαύρο περίγραμμα
Ισότιμη πρόσβαση στον πολίτη	Ι.Π.Π.	Ροζ με κίτρινο περίγραμμα
Δεν ξέρω – Δεν απαντώ	ΔΞΑ	Φούξια με κόκκινο περίγραμμα

Πίνακας Β4.2

Ερώτημα 1: Ανάγκη δημιουργίας του Νόμου	Ερωτώμενοι Συνέντευξης
Ενοποίηση διαδικασιών αξιολόγησης	1, 9, 10
Επιτάχυνση διαδικασιών	1, 2, 9, 10
Σύσταση μητρώων	1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10
Ενίσχυση διαφάνειας	1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10
Ισότιμη πρόσβαση στον πολίτη	2, 4, 8, 9, 10
Δεν ξέρω – Δεν απαντώ	6, 7

Ανταποκρίθηκε στους στόχους του

Πίνακας Β5.1

Ερώτημα 1 :	Κωδικός	Χρώμα
Θεσμοθέτηση επαγγελματικής αναδοχής	Θ.Ε.Α.	Πράσινο
Κατασκευή/βελτίωση ψηφιακής πλατφόρμας	Ψ.Π.	Πράσινο με μπλε περίγραμμα
Διασύνδεση anynet με ΕΦΚΑ και άλλους φορείς	Δ.Ψ.Π.	Πράσινο με κίτρινο περίγραμμα
Ένταξη των Διακρατικών Υιοθεσιών στην Ψ.Π.	Ε.Δ.Γ.	Πράσινο με κόκκινο περίγραμμα
Ανάγκη κατασκευής και υιοθέτησης πρωτοκόλλου αξιολόγησης Υ.Θ/ Α.Γ.	Π.Α.	Πράσινο με μαύρο περίγραμμα
Αναθεώρηση εκπόνησης ΑΣΟΑ	ΑΣΟΑ	Πράσινο με χακί περίγραμμα
Αναμόρφωση και εκπαίδευση και	Δ.Σ.	Πράσινο με φούξια περίγραμμα
Διαδικασίες Monitoring του θεσμού	ΜΟΝ	Πράσινο ανοιχτό
Ενοποίηση Μητρώων παιδιών (Εγχώρια/ αλλοδαπών)	Εν.Μ	Πράσινο σκούρο

Αναμόρφωση του Νομικού Πλαισίου	N.Π.	Πράσινο με γαλάζιο περίγραμμα
---------------------------------	------	-------------------------------

Ποιες ανάγκες ήρθε να καλύψει

Πίνακας Β5.2

Ερώτημα 1 : Αναδυόμενες ανάγκες για λήψη μέτρων μετά τη θεσμοθέτηση	Ερωτώμενοι Συνέντευξης
Θεσμοθέτηση επαγγελ. Αναδοχής	1
Κατασκευή / βελτίωση ψηφιακής πλατφόρμας	1 , 2 , 3, 4, 7
Διασύνδεση ψηφιακής πλατφόρμας με ΕΦΚΑ και άλλους φορείς	2
Ενσωμάτωση των Διακρατικών Υιοθετήσεων στην Ψηφιακή πλατφόρμα	2
Ανάγκη κατασκευής και υιοθέτησης πρωτοκόλλου αξιολόγησης Υ/Θ/ΑΓ κλπ.	1, 5 , 8, 10
Αναθεώρηση εκπόνησης ΑΣΟΑ	8, 4, 10, 9
Αναμόρφωση και εκπαίδευση του Δικαστικού συστήματος σε σχέση με	9, 10, 3
Διαδικασίες Monitoring του θεσμού	8 , 6 , 7
Ενοποίηση μητρώων ανηλίκων (εγχώρια και αλλοδαπά)	8, 6, 7
Αναμόρφωση του Νομικού πλαισίου	8

Στην κατάρτιση και την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου, τι προβλήματα προέκυψαν και από που ?

Πίνακας Β6.1

Ερώτηση 2: Πώς λειτουργεί η αναδοχή στην Ελλάδα	Κωδικός	Χρώμα
Υποστελέχωση	ΥΠΣ	Κόκκινο
Ανεπαρκής Εκπαίδευση	ΕΚΔ	Κόκκινο με κίτρινο περίγραμμα
Απροθυμία καταγραφής των παιδιών	ΚΤΓ	Κόκκινο με μαύρο περίγραμμα
Έλλειψη ελεγκτικών μηχανισμών	ΕΜΧ	Κόκκινο με πράσινο περίγραμμα
Επαγγελματική κόπωση	ΕΚΠ	Κόκκινο με μπλε περίγραμμα
Άρνηση ελέγχου από ιδιωτικά ιδρύματα	ΜΗ ΕΛΧ	Κόκκινο με λαδί περίγραμμα
Εισαγωγή στο σύστημα των ποιοτικών δεδομένων	ΔΕΔ	Λαδί με κόκκινο περίγραμμα
Έλλειψη τεκμηρίωσης στην κατάρτιση ΑΣΟΑ	ΑΣΟΑ	Μπλε με κόκκινο περίγραμμα

Έλλειψη καθηκοντολογίου Κ.Λ.	ΚΘΓ	Πράσινο με κόκκινο περίγραμμα
Άρνηση για εκπαίδευση από ιδιωτικά ιδρύματα	ΑΡ.ΕΚΠ	Γκρι με κόκκινο περίγραμμα
Πολλές αρμοδιότητες στους επαγγελματίες	ΑΡΜ	Γκρι με κίτρινο περίγραμμα
Ασάφεια οδηγιών αρμοδιοτήτων	ΟΔΓ	Γκρι με πράσινο περίγραμμα
Σκληρή χωρίς κίνητρα εργασία	Κ.ΝΤ	Γκρι με μπλε περίγραμμα
Επιτροπεία ασυνόδευτων ανήλικων δεν προβλέπεται ποιοι φορείς θα την ασκήσουν	ΕΛΤΡ	Γκρι με λαδί περίγραμμα
Δεν έχει εκδοθεί η Υ.Α. για επαγγελματική αναδοχή	ΕΠ.ΑΝ	Γκρι με πορτοκαλί περίγραμμα
Έλλειψη παιδοκεντρικής κουλτούρας	ΚΛΤ	Πορτοκαλί
Έλλειψη επιστημονικής εποπτείας των επαγγελματιών	ΕΠΤ	Πορτοκαλί με κόκκινο περίγραμμα
Έλλειψη πολιτικής πρόληψης	ΠΡΛ	Πορτοκαλί με πράσινο περίγραμμα
Απουσία ενιαίας διαχείρισης Κοιν. Προστασίας από υπουργεία και φορείς	Ε.Δ.Χ	Πορτοκαλί με μπλε περίγραμμα
Η αναδοχή αντιμετωπίζεται ως προστάδιο της υιοθεσίας	ΑΝ.ΥΘ	Πορτοκαλί με μαύρο περίγραμμα

Πίνακας Β6.2

Ερώτημα2: Πώς γίνεται η αναδοχή στην Ελλάδα	Ερωτώμενοι Συνέντευξης
Υποστελέχωση	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10
Ανεπαρκής Εκπαίδευση	1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10
Απροθυμία καταγραφής ιδιωτικών Ιδρ. Παιδιών στο σύστημα	1, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11
Έλλειψη ελεγκτικών μηχανισμών	2
Επαγγελματική κόπωση	2, 4, 8, 9, 10
Άρνηση ελέγχου από ιδιωτικά ιδρύματα	2, 3, 4, 5, 9, 10
Εισαγωγή κακής ποιότητας δεδομένων	2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10
Έλλειψη τεκμηρίωσης στα ΑΣΟΑ	2, 4, 5, 7, 8, 9, 10
Έλλειψη καθηκοντολογίου ΚΛ	2, 4, 5, 6, 8, 9, 10
Άρνηση για εκπαίδευση αριθμού ιδρυμ. Ιδιωτικού δικαίου	2, 3
Ανταπόκριση σε πολλές αρμοδιότητες	2, 4, 9, 10
Ασάφεια οδηγιών από αρμόδιους	3, 9, 10
Σκληρή χωρίς κίνητρα εργασία	3, 4, 6, 8, 9, 10
Δεν εφαρμόσθηκε όπως έπρεπε η επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλικών και δεν προβλέφθηκαν οι φορείς που θα την ασκήσουν	7

Δεν έχει εκδοθεί η Υ.Α. επαγγελματικής αναδοχής	5, 7
Έλλειψη παιδοκεντρικής κουλτούρας	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10
Ανύπαρκτη επιστημονική εποπτεία επαγγελματιών	4, 5, 9, 10
Ανύπαρκτη πολιτική πρόληψης	4, 5, 8, 10
Απουσία ενιαίας διαχείρισης Υπηρεσιών Κοιν. Προστασίας από υπουργεία και φορείς	4, 5, 8, 9, 10
Η αναδοχή αντιμετωπίζεται ως προστάδιο της υιοθεσίας	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

Αναδύθηκαν όμως και θετικά στοιχεία

Πίνακας Β7.1

Ερώτημα 1 ^ο κ 2 ^ο : θετικά στη λειτουργία του θεσμού	Κωδικός	Χρώμα
Επικοινωνία με Κ.Λ. ανά την Ελλάδα	ΕΠΚ	Πράσινο
Επαρκής εκπαίδευση στο anynet	ΕΚΠ	Πράσινο με κίτρινο περίγραμμα
Αναδύονται νέα δεδομένα	ΔΕΔ	Πράσινο με κόκκινο περίγραμμα
Θετικό κίνητρο ότι αφορά παιδιά	ΚΙΝ	Πράσινο με μπλε περίγραμμα

Πίνακας Β7.2

Ερώτηση 10 ^η :	Ερωτώμενοι Συνέντευξης
ΘΕΤΙΚΑ	
Επικοινωνία με όλους τους επαγγελματίες μέσω του anynet ανά την Ελλάδα	3, 4
Επαρκής εκπαίδευση στο anynet	6
Αναδύονται νέα δεδομένα	2, 4, 9
Μόνο θετικό κίνητρο ότι αφορά παιδιά	4

Ποιες ΜΚΟ γνωρίζουν να δραστηριοποιούνται στον Ελλαδικό χώρο σχετιζόμενες με την παιδική Προστασία

Πίνακας Β8.1

Ερώτημα 3 ^ο : Γνωρίζετε αν υπάρχουν ΜΚΟ/ ΑΛΛΟ	Κωδικός	Χρώμα
Γνώση ΜΚΟ		
Ναι	ΜΚΟ	Λιλά
Συνεργασία /Έλεγχος		
Συνεργασία – Είδος	ΣΥ ΜΚΟ	Γκρι
Έλεγχος ΜΚΟ	ΕΛΧ ΜΚΟ	Πράσινο

Πίνακας Β8.2

Ερώτημα 3° :Αν Ναι Ποιες	Ερωτώμενοι Συνέντευξης	Χρώμα
ΑΜΚΕ	1, 2, 10	Λιλά
ΡΙΖΕΣ	1, 2, 4, 10	Λιλά
ΔΕΣΜΟΙ ΚΑΡΔΙΑΣ	1, 2, 10	Λιλά
ΔΙΚΤΥΟ ΑΝΑΔΟΧΩΝ ΚΑΙ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ	1, 2, 10	Λιλά
ΜΕΤΑΔΡΑΣΗ	1,7 , 2, 4, 10, 6	Λιλά
UNICEF	7, 2, 10, 9	Λιλά
ΟΗΕ ΔΟΜ	7, 2, 10	Λιλά
ΙΟΜ	7, 2, 10	Λιλά
EUROCHILD	7, 2, 10	Λιλά
ΑΡΣΙΣ	7, 2, 3, 4, 10, 6	Λιλά
«ΜΕΛΙΣΣΑ»	3, 10, 2	Λιλά
ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΒΕΡΓΙΝΑΣ	3, 10, 2	Λιλά
HOME PROJECT	6, 2, 10	Λιλά
SOLDARIFY NOW	6, 2, 10	Λιλά
Ελλην. Ευμ για πρόσφυγες	6, 2, 10	Λιλά
ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ Η ΕΝΟΜΕΣ ΔΟΜΕΣ Εξωτ. Για παραβ. ανήλικους	8	Λιλά
Σ.Ο.Σ	9, 10, 2	Λιλά

Το είδος Συνεργασίας

Πίνακας Β9

Ερώτηση 3° : Είδος συνεργασίας	Κωδικός	Ερωτώμενοι Συνέντευξης	Χρώμα
Άλλη επικοινωνία	ΕΠ	1	Γκρι
Καλή συνεργασία	Κ.ΣΓ	2, 4, 6	Γκρι με ροζ περίγραμμα
Καλή, χρειάζεται βελτίωση	Β.ΣΥ	5, 10	Γκρι με κίτρινο περίγραμμα
Καλή, κακή ανάλογα το πλαίσιο	Κ/Κ.ΣΥ	3, 7, 10	Γκρι με μπλε περίγραμμα
Δε γνωρίζω	Δ.Γ.	9	Γκρι με κόκκινο περίγραμμα

Ποιοι είναι η γνώση των συνεντευξιαζόμενων στο ποιοι είναι οι ελεγκτικοί φορείς

Πίνακας Β10

Ερώτηση 14 ^η : Ελεγκτικοί φορείς	Είδος	Κωδικός	Ερωτώμενοι Συνέντευξης	Χρώμα
ΕΚΚΑ	Πιστοποίηση χωρίς ποιοτική κριτική	ΦΟΡ	1, 6, 10	Πράσινο

Ειδική Γραμματεία Μετανάστευσης	Κύρια οικονομική καταγραφή	ΥΠ.ΜΤ	2, 5, 6, 7	Πράσινο με κόκκινο περίγραμμα
Υπουργείο εργασίας και ελεγκτών οργάνων	Τήρηση νομοθεσίας	ΥΠ.ΕΡ	2, 7, 10	Πράσινο με μπλε περίγραμμα
Περιφερειακές ενότητες	Τήρηση νομοθεσίας	Π.Ε.	2, 3, 4, 7, 10	Πράσινο με κίτρινο περίγραμμα
Συνήγορος πολίτη	Εγχώριας και Ευρωπαϊκής	Σ.Π.	5	Πράσινο με μαύρο περίγραμμα
ΣΕΥΥΠ	Τήρηση νομοθεσίας	ΣΕΠ	10	Πράσινο με βυσσινί περίγραμμα

Πίνακας Β11

Ερώτηση 4η : Ανοικτού / Κλειστού τύπου υιοθεσίας			
Νομοθετικό πλαίσιο επαρκές	Κωδικός	Ερωτώμενοι Συνέντευξης	Χρώμα
Κλειστού τύπου	ΚΛ.ΥΙ.	6	Κίτρινο
Νομοθετικό πλαίσιο ανεπάρκεια	Κωδικός	Ερωτώμενοι Συνέντευξης	Χρώμα
Κλειστού / Ανοικτού τύπου	Α.Κ.	3, 4, 5, 7, 8, 9, 10	Κίτρινο με πράσινο περίγραμμα
Δεν έχω άποψη	Δ.ΑΠ.	1, 2	Κίτρινο με κόκκινο περίγραμμα

Πίνακας Β12

Ερώτηση 5η :Ιδιωτική υιοθεσία	Κωδικός	Ερωτώμενοι Συνέντευξης	Χρώμα
Να επιτραπεί	ΙΔ. ΥΙ.	5	Γαλάζιο
Να μην επιτραπεί	Ο.ΙΔ.ΥΙ.	3, 4, 8, 9, 10	Γαλάζιο με κόκκινο περίγραμμα
Δεν έχω άποψη	Δ.Γ.	1, 2, 6, 7	Γαλάζιο με κίτρινο περίγραμμα

Πίνακας Β13

Ερώτηση 6 ^η : Γνώση χρήσης μοντέλου αξ. ΥΘ./ΑΓ.	Κωδικός	Ερωτώμενοι Συνέντευξης	Χρώμα
Ναι	N	10	Κίτρινο
Όχι	O	9, 8	Λαδί

Πίνακας Β14

Είδος μοντέλου	Κωδικός	Ερωτώμενοι Συνέντευξης	Χρώμα
For f της BAAF	F	1, 10	Λιά
Αγγλικό μοντέλο	BAAF	7	Λιά με πράσινο περίγραμμα
Δε γνωρίζω	Δ.Γ.	2, 3, 4, 5, 6, 9, 8	Λιά με μαύρο περίγραμμα

Πίνακας Β15

Ερώτηση 7 ^η : Γνώσεις-Ποιες πολιτικές της Ε.Ε	Κωδικός	Ερωτώμενοι Συνέντευξης	Χρώμα
Προϋπόθεση δικαστικής συναίνεσης Β.Γ και δικαστικής αναπλήρωσης	Δ. ΣΧΝ.	9, 10	Πορτοκαλί
Οικογενειακή μελέτη για Υ.Θ./Α.Γ	ΟΙΚ.Μ.	10	Πορτοκαλί με πράσινο περίγραμμα
Αποιδρυματοποίηση μέσω της οικογενειακού τύπου φροντίδας	ΑΠΙΔ		Πορτοκαλί με κίτρινο περίγραμμα
Οικογεν. Τύπου φροντίδας		2, 4, 5, 9, 10	
Δε γνωρίζω	Δ.Γ.	3, 6	Πορτοκαλί με μαύρο περίγραμμα
Ημιαυτόνομη διαβίωση	ΕΝ.ΦΡ.	2, 4, 5, 7, 8, 9, 10	Πορτοκαλί με κόκκινο περίγραμμα

Πίνακας Β16

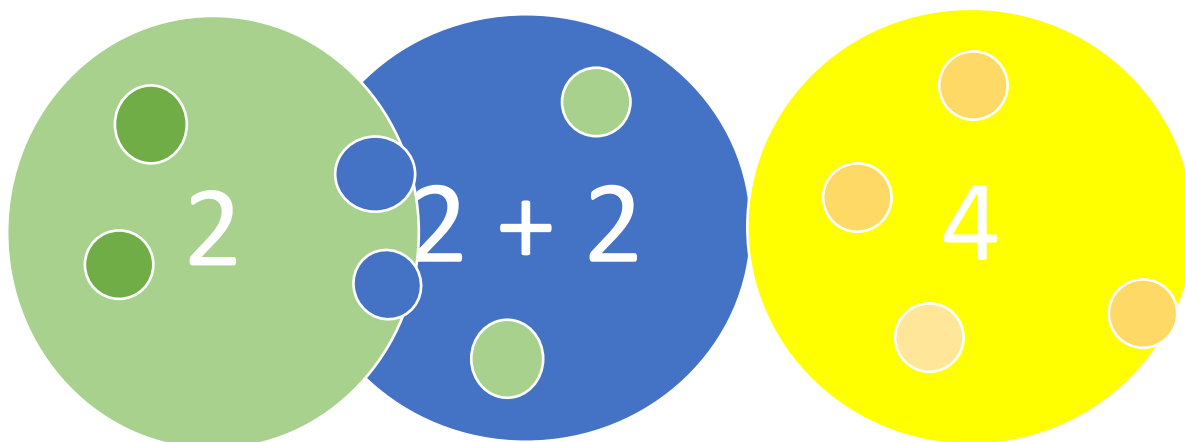
Πολιτικές της Ε.Ε που ακολουθεί η χώρα			
Πολιτικές	Κωδικός	Ερωτώμενοι Συνέντευξης	Χρώμα
Προϋπόθεση δικασ. Συναίνεσης των βιολ. Γον. και η δικαστ. αναπλ.	ΔΙ.ΣΓ.	10, 9	Πορτοκαλί

Οικογεν. Μελέτη Υ.Θ/Α.Γ	ΟΙΚ. Μ.	10, 9	Πορτοκαλί με χακί περίγραμμα
Αποιδρυματοποίηση μέσω της Οικογενειακού Τύπου φροντίδας	ΕΝ.ΦΡ	10, 2, 1	Πορτοκαλί με κίτρινο περίγραμμα
Δεν ακολουθούνται	ΟΧ	4, 7, 8, 5	Πορτοκαλί με μαύρο περίγραμμα
Δεν γνωρίζω	Δ.Γ	3, 6	Πορτοκαλί με γκρι περίγραμμα

Οι συμμετεχόμενοι χωρίζονται σε τρεις χρωματικής ομάδες

Πίνακας Β16

Ομάδες	χρώματα	
Ομάδα θεσμικών παραγόντων (πολιτικοί - στελέχη/ εκπρόσωποι Υπουργείων)	4 άτομα	πράσινο
Ομάδα ανεξάρτητων αρχών/συλλογικών οργάνων	2 -2 άτομα της πράσινης ομάδας (με ιδιότητες που αφορούν και τις δύο ομάδες)	μπλε
Επαγγελματίες Κ.Λ. πεδίου	4 άτομα	κίτρινο

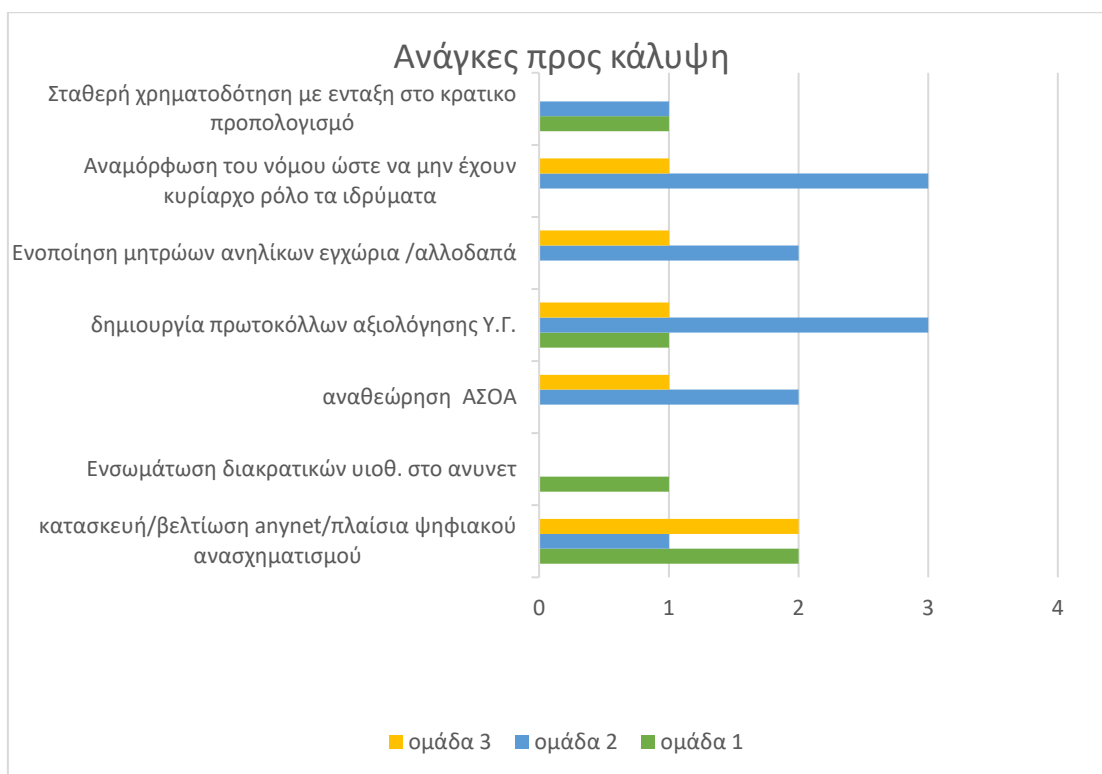

Από το πίνακα Β3 βλέπουμε ότι όλοι οι συμμετέχοντες είναι γνώστες του νέου νομοθετικού πλαισίου για την υιοθεσία και την αναδοχή. Σχετικά με τις ανάγκες που ήρθε να καλύψει (Πίνακας Β4.2) μόνο η Α΄ ομάδα αναφέρεται στην ενοποίηση διαδικασιών και αξιολόγησης και την επιτάχυνση τους. Στη σύσταση μητρώων, ενίσχυσης διαφάνειας, ισότιμη πρόσβαση στον πολίτη συμφωνούν και οι υπόλοιπες ομάδες με εξαίρεση τους δύο συμμετέχοντες που ασχολούνται σε ιδιωτικούς και δημόσιους Φορείς με θέμα τους ασυνόδετους ανηλίκους. Έχουν εξειδικευμένη γνώση σχετικά με τον αντικείμενο τους αλλά απέχουν από βαθύτερη κατανόηση της σημασίας νομοθετημάτων πιο εξειδικευμένων στα θέματα της κοινωνικής προστασίας παρ΄ ότι και οι ίδιοι εργάζονται στο γενικό πλαίσιο αυτής.

Στο ποιες ανάγκες ήρθε να καλύψει οι συμμετέχοντες ανέφεραν στο σύνολό τους, την κατασκευή /Βελτίωση της ψηφιακής πλατφόρμας anynet και διασύνδεσή της με άλλους φορείς, και προστέθηκαν ανάγκες (από την α΄ ομάδα και αμιγώς από τις δύο άλλες ομάδες) που είναι σε εξέλιξη να καλύψει ακόμα όπως την ενσωμάτωση της διακρατικής υιοθεσίας στην ψηφιακή πλατφόρμα, την αναθεώρηση εκπόνησης των ΑΣΟΑ όπως και τη δημιουργία ενιαίων πρωτοκόλλων αξιολόγησης των συμμετεχόντων σε όλα τα μητρώα. Δεν εξασφαλίστηκε όμως η

σταθερή χρηματοδότηση (επίδομα αναδοχής, προσωπικό κ.α.) και σύμφωνα με εκπρόσωπο ανεξάρτητης αρχής χρειάζεται περαιτέρω βελτίωση, η αποιδρυματοποίηση δε μπορεί να γίνει όταν τα ιδιωτικά ιδρύματα έχουν κομβικό ρόλο στη επίτευξη αυτής.

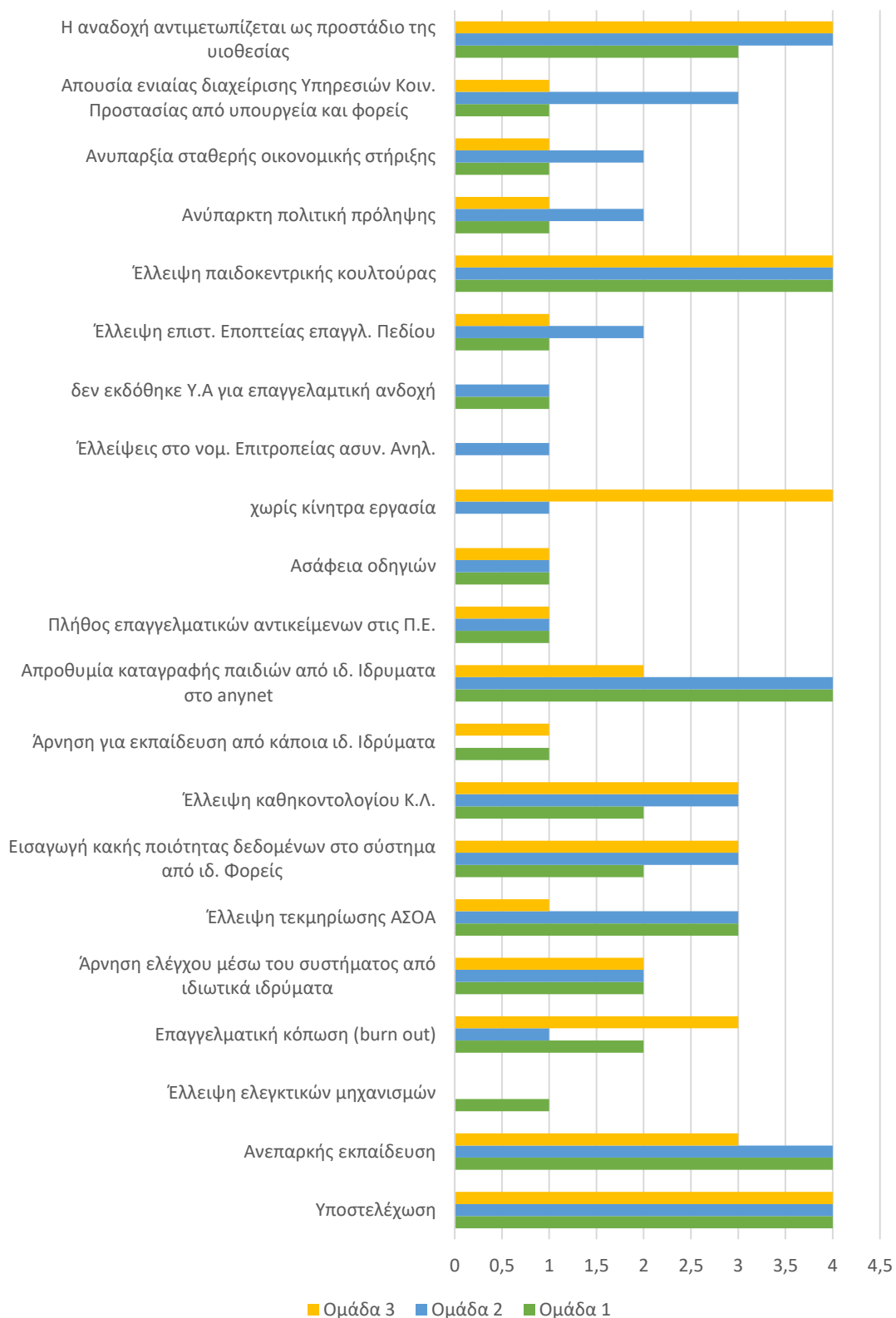
Ραβδόγραμμα 5: Ανάγκες που κάλυψε το νομοθετικό πλαίσιο

Ραβδόγραμμα 6: Τι προβλήματα εντοπίστηκαν κατά τη σύσταση του νομοσχεδίου αλλά και στη λειτουργία του

Προβλήματα / κίνδυνοι στη λειτουργία του θεσμού παιδικής προστασίας

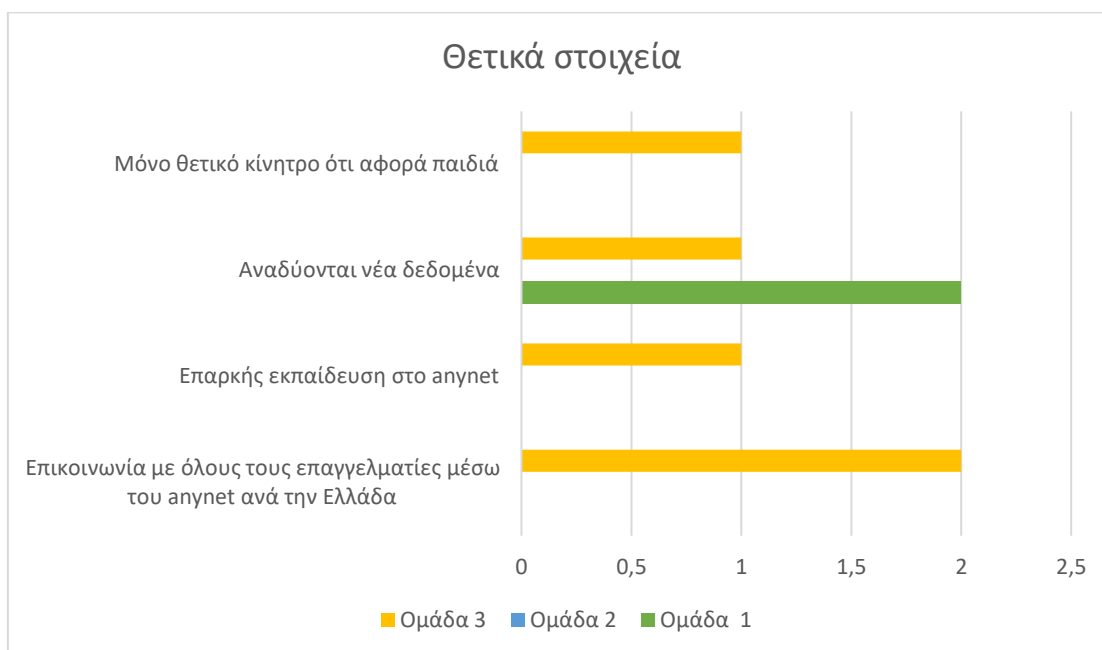
Από το παραπάνω σχήμα (ραβδόγραμμα 6) διαπιστώνεται ότι με απόλυτη συμφωνία όλων των συμμετεχόντων ο μεγαλύτερος κίνδυνος για τη επιτυχία του θεσμού είναι η έλλειψη παιδοκεντρικής κουλτούρας τόσο της κοινωνίας όσο και της πλειοψηφίας των εμπλεκόμενων σε αυτή τη διαδικασία. Σχετιζόμενος με το παραπάνω λόγο είναι ότι η αναδοχή λειτουργεί ως προστάδιο της υιοθεσίας. Ο αμέσως επόμενος κίνδυνος με απόλυτη συμφωνία είναι η υποστελέχωση των Κοινωνικών Υπηρεσιών. Η εκπαίδευση που δόθηκε στους επαγγελματίες κρίθηκε ανεπαρκής από όλους πλην ενός. Η απροθυμία καταγραφής των παιδιών από ιδιωτικά ιδρύματα ήταν κάτι που δήλωσαν όλοι εκτός από τους δύο συνεντευξιαζόμενους, που δουλεύουν σε ιδιωτικές δομές παιδικής προστασίας. Η άρνηση ελέγχου ή υπακοής στην κείμενη νομοθεσία, η εισαγωγή κακής ποιότητας στο σύστημα, η έλλειψη τεκμηρίωσης ΑΣΟΑ καθώς και η έλλειψη / υποστελέχωση ελεγκτικών θεσμών αναδεικνύονται από όλες τις ομάδες κύρια των εκπροσώπων κρατικών φορέων όπως επίσης στην ανύπαρκτη πολιτική πρόληψης αλλά και σταθερής χρηματοδότησης με κυρίαρχη την ομάδα των ανεξάρτητων αρχών.

Εκπρόσωποι κρατικών φορέων δηλώνουν επίσης ως προβλήματα την έλλειψη καθηκοντολογίου των επαγγελματιών όπου λόγω της υποστελέχωσης «φορτώνονται» με πολλά και αλλότρια πολλές φορές καθήκοντα για να καλυφθούν άλλες κρατικές ανάγκες. Η ομάδα των επαγγελματιών αναφέρεται σαφώς σε επαγγελματική κόπωση χωρίς υποστήριξη επιστημονική εποπτεία και κίνητρα για την οποία είναι σαφώς ενήμεροι τουλάχιστον δύο σε επίπεδο θεσμών και 1 ανεξάρτητης αρχής. Στο θέμα κινήτρου μόνο ένας Θεσμικός εκπρόσωπος αναφέρεται στην αναγκαιότητά του ενώ ομόφωνα εκφράζεται από την ομάδα επαγγελματιών πεδίου.

Η δεύτερη (μπλέ) ομάδα με διαφορά αναδεικνύει έναντι των άλλων ομάδων την έλλειψη συντονισμού των εμπλεκόμενων φορέων και την απουσία ενιαίας διαχείρισης του θεσμού της παιδικής προστασίας (αλλά θεματικά και τμηματικά) ανά υπουργείο σαμποτάροντας την αποτελεσματικότητά του, από την κορυφή σε επίπεδο οργανωτικού σχεδιασμού.

Ένας από κάθε ομάδα αναφέρθηκε στην ασάφεια οδηγιών ενώ πιο εξειδικευμένα αναφέρθηκαν οι ελλείψεις σε νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν την επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων, επαγγελματικής αναδοχής (ποιος θα είναι επίτροπος/ανάδοχος, προσόντα, χρηματοδότηση κ.α.)

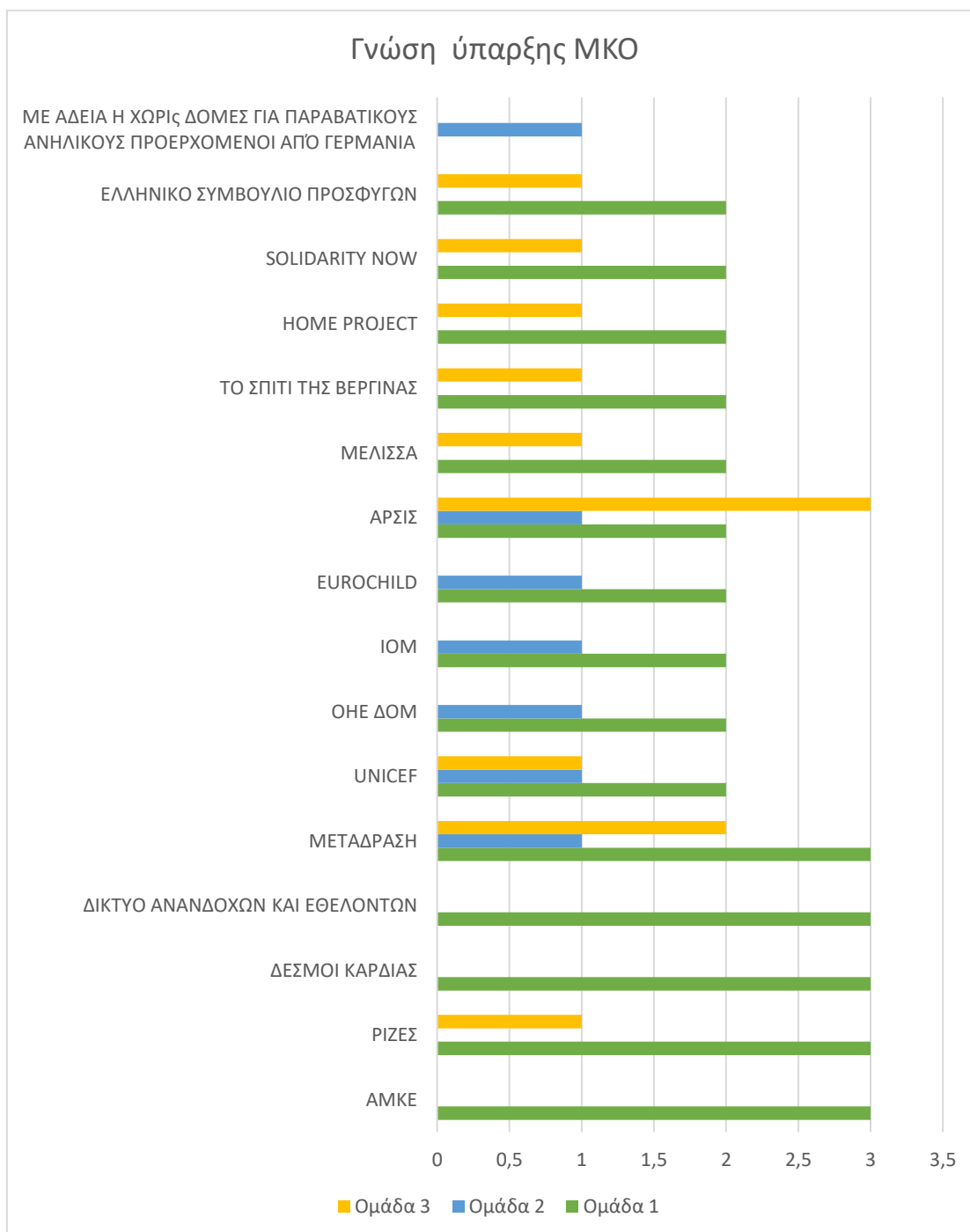
Ραβδόγραμμα: 7 Θετικά στοιχεία που αναδύθηκαν κατά την λειτουργία του θεσμού

Η Τρίτη ομάδα (εκπρόσωπος δημόσιοι και ιδιωτικού φορέα), ανέδειξε στα θετικά ότι μέσω της λειτουργίας του ανηγnet υπήρξε επικοινωνία και διάχυση πληροφορίας με επαγγελματίες ανά την Ελλάδα. Η δεύτερη ομάδα με εκπρόσωπους Περιφερειακής ενότητας τρίτης ομάδας ανέδειξε την ανάδυση νέων δεδομένων που δημιουργήθηκαν ακριβώς επειδή ο θεσμός μπήκε σε λειτουργία. Εκπρόσωπος ΜΚΟ ασυνόδευτων ανηλίκων ανέδειξε την καλή εκπαίδευση πάνω στο πληροφοριακό σύστημα.

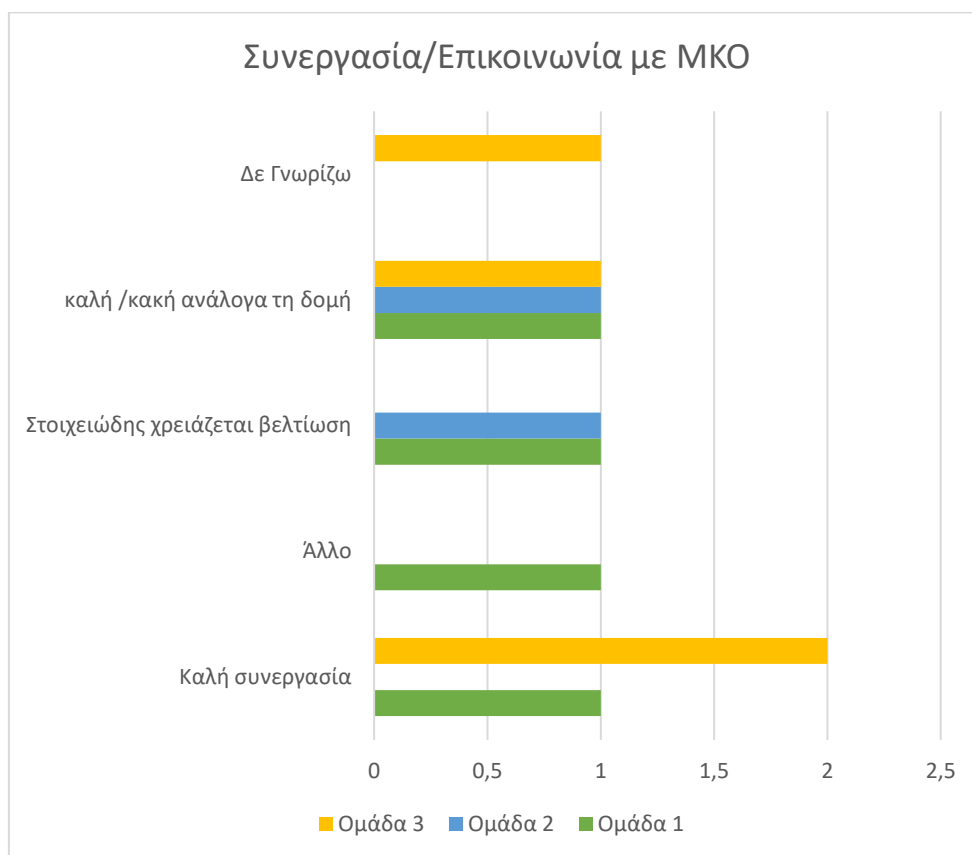
Σ' ότι αφορά τις ΜΚΟ (ραβδόγραμμα 7 και 9) οι συμμετεχόμενοι αναφέρουν ποιες γνωρίζουν ενδεικτικά και ποιος θεωρούν ότι είναι ο φορέας ελέγχου.

Ραβδόγραμμα 7: Ποιες ΜΚΟ γνωρίζουν οι συμμετέχοντες

Η πρώτη ομάδα δείχνει να έχει γνώση όλων των ΜΚΟ που αναφέρουν στο σύνολο τους οι συνεντευξιαζόμενοι, πλην των ιδιωτικών παρόχων παιδικής προστασίας για ανήλικους παραβάτες προερχόμενους από τη Γερμανία που αναφέρεται από εκπρόσωπο ανεξάρτητης αρχής. Η δεύτερη ομάδα αναφέρει ελάχιστες και η Τρίτη ομάδα γνωρίζει επί τω πλείστων τις ΜΚΟ που διαθέτουν μονάδες φιλοξενίας ασυνόδευτων και σχετίζονται μέσω του anynet.

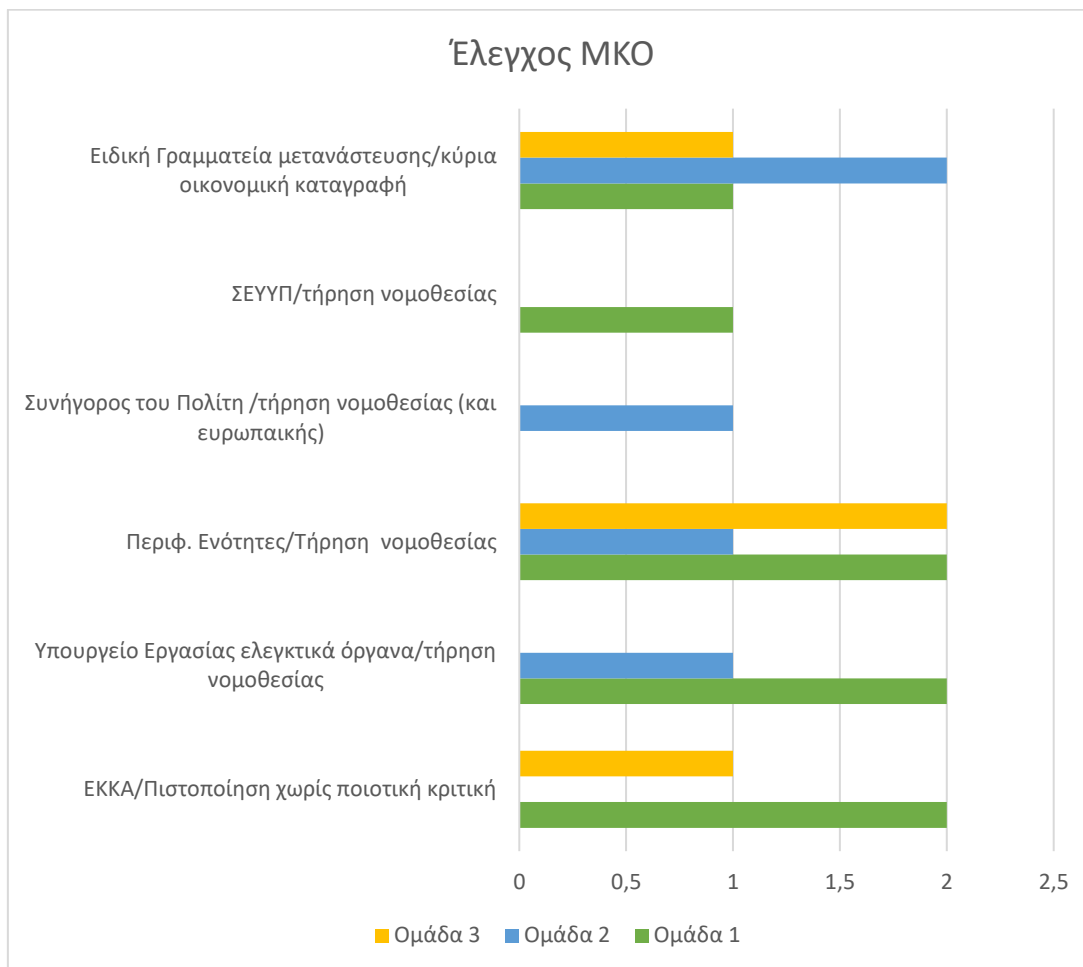
Ραβδόγραμμα 8: Ποιο το είδος της συνεργασίας που έχουν με τις ΜΚΟ

Στο είδος της επικοινωνίας/συνεργασίας η Τρίτη ομάδα δηλώνει καλή συνεργασία με αυτές που σχετίζονται με το anynet ενώ για τις υπόλοιπες υπάρχει άγνοια. Και στις τρεις ομάδες φαίνεται να συμφωνούν ότι αυτή η επικοινωνία/συνεργασία εξαρτάται από την πολιτική που ασκεί η κάθε ΜΚΟ και αν αυτή εναρμονίζεται με την κρατική. Εκφραστές της πρώτης και δεύτερης ομάδας τη χαρακτηρίζουν ως υποτυπώδη και χρειάζεται βελτίωση ενώ συμμετέχοντας της πρώτης ομάδας αναφέρει ότι δεν υπάρχει επικοινωνία και δεν εμπλέκεται η μία στο έργο της άλλης (κατηγορία άλλο).

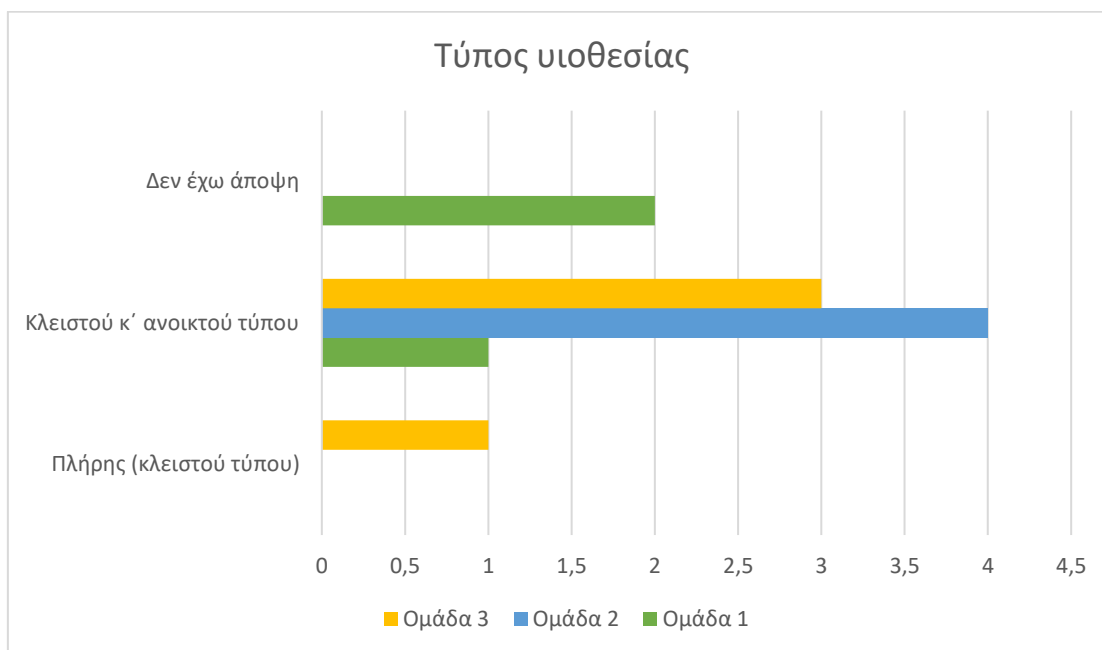
Από τα παραπάνω διαφαίνεται ότι οι επαγγελματίες έχουν γνώση από ελάχιστες ΜΚΟ και μόνο όσες έχουν δομές παιδικής προστασίας που μέσω του anynet έρχονται σε επικοινωνία, ενώ η πρώτη ομάδα τις γνωρίζει όλες αφού ως ομάδες πίεσης συμφερόντων έχουν έρθει και σε επαφή με θεσμικά όργανα για αυτό το λόγο και το είδος επικοινωνίας δε κρίνεται εύκολα συνεργατικό.

Ραβδόγραμμα 9: φορέας και είδους ελέγχου ΜΚΟ

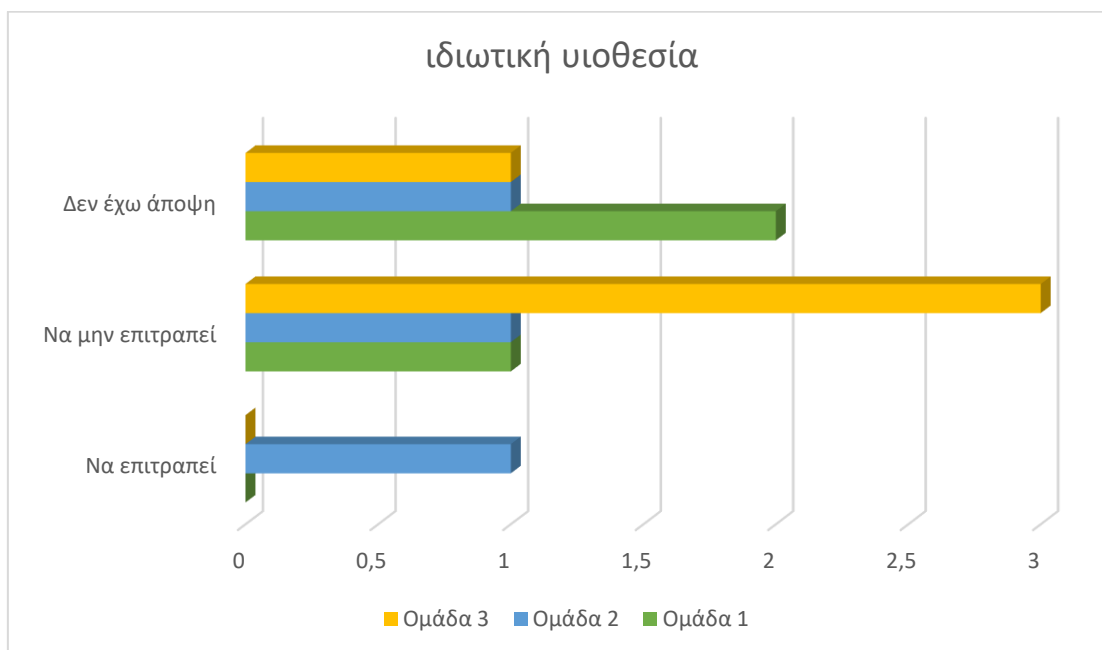
Η πρώτη και η τρίτη ομάδα αναδεικνύουν τις Περιφερειακές Ενότητες ως ελεγκτικό μηχανισμό των ΜΚΟ. Η δεύτερη ομάδα αναδεικνύει τον οικονομικό κύρια έλεγχο από την ειδική γραμματεία μετανάστευσης και το ΕΚΚΑ, από την πρώτη ομάδα με την κριτική του ελλιπούς ποιοτικού μηχανισμού πιστοποίησης και η πρώτη με την δεύτερη ομάδα τα ελεγκτικά όργανα του υπουργείου Εργασίας. Γενικώς παρατηρείται ένας θεματικός διαχωρισμός των ελεγκτικών οργάνων τα οποία δε διασυνδέονται με κάποιο επίσημο μηχανισμό μεταξύ τους και δε γνωρίζει η μία τα πορίσματα της άλλης ακόμα κι αν γνωμοδοτούν για τον ίδιο φορέα.

Ραβδόγραμμα 10: Απόψεις των συμμετεχόντων για την ανοικτού και κλειστού τύπου υιοθεσία

Αναφορικά με το τύπο της υιοθεσίας η δεύτερη ομάδα και η Τρίτη (με εξαίρεση επαγγελματίες στο μεταναστευτικό που δεν έχει εμπειρία από υιοθεσία και συμφωνεί στην κλειστού τύπου) συμφωνούν όλοι ότι πρέπει να αναμορφωθεί το νομικό μας σύστημα και να επιτρέψει και την ανοικτού τύπου υιοθεσία, όταν αυτό είναι προς το συμφέρον του ανηλίκου και ιδιαίτερα για τα μεγαλύτερης ηλικίας παιδιά που και η βιολογική οικογένεια είναι κομμάτι της ταυτότητάς τους. Ο συνήγορος του πολίτη έχει καταθέσει ήδη νομική πρόταση για αναμόρφωση του νομοθεσίας. Η πρώτη ομάδα με εξαίρεση έναν που συμφωνεί με τους υπόλοιπους δεν έχει άποψη.

Ραβδόγραμμα 11: άποψη των συμμετεχόντων για την ιδιωτική υιοθεσία

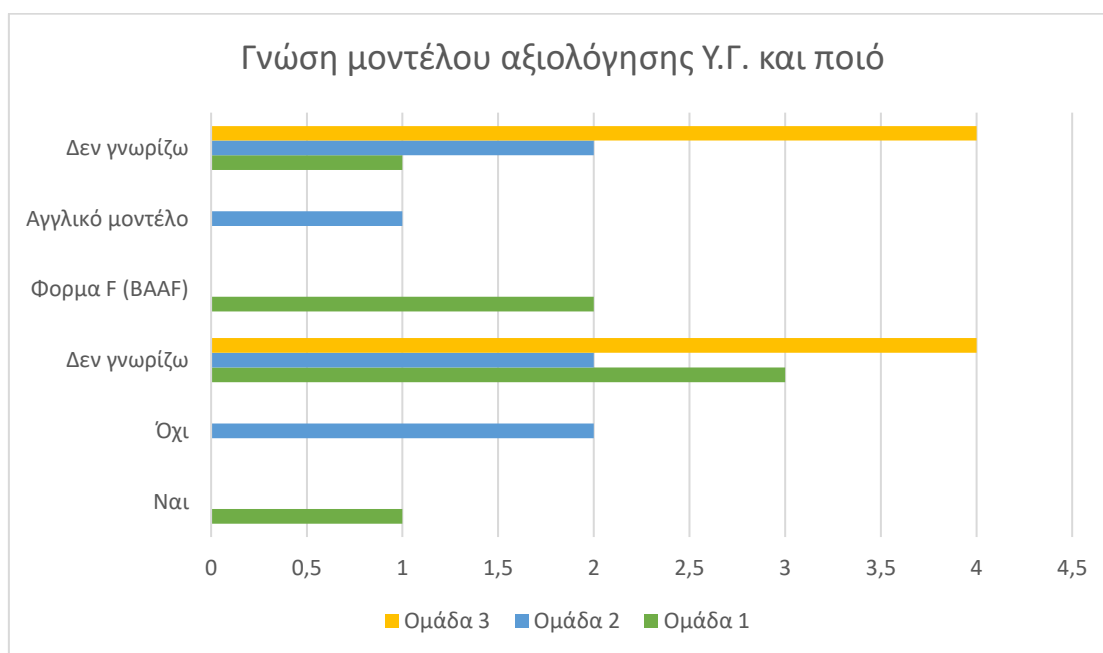
Η Τρίτη ομάδα πλειοψηφεί στην απαγόρευση της ιδιωτικής υιοθεσίας με τις άλλες δύο ομάδες να συμφωνούν κατά ένα συμμετέχοντα και την πρώτη ομάδα να πλειοψηφεί στο ότι δεν έχει άποψη.

Ένα μέλος της β' ομάδας συναινεί στην ύπαρξη της ιδιωτικής υιοθεσίας με το σκεπτικό να μην αυξηθεί το baby trafficking και να υπάρχει ένας έλεγχος. Και από πορίσματα άλλων χωρών της Ευρώπης έχει επιλεγεί αυτού του τύπου η υιοθεσία. Το σκεπτικό είναι, ότι η μεγάλη ζήτηση βρεφικής μεταβρεφικής ηλικίας παιδιών από το σύνολο των υποψήφιων Θετών Γονέων από τις Ευρωπαϊκές χώρες, θα αυξήσει τα παράνομα κυκλώματα παρά θα τα καταργήσει. Έτσι άλλες χώρες και λόγω της γεωγραφικής τους θέσης επιλέγουν την νομιμοποίηση της ιδιωτικής υιοθεσίας με το σκεπτικό, τουλάχιστον να έχουν προ αξιολογηθεί οι Υποψήφιοι γονείς για την καταλληλότητά τους και άλλες δεν επιτρέπουν στη γεωγραφική τους επικράτεια την ιδιωτική αλλά αναγνωρίζουν δικαστικά τα δικαιώματα του ανηλίκου της εθνικότητας για τέτοιου είδους υιοθεσίες που έχουν τελεσθεί από πολίτες τους σε άλλη χώρα (συνήθως τη χώρα προέλευσης του ανηλίκου). Σ αυτή την κατηγορία συμπεριλαμβάνονται και χώρες της Βαλτικής με αντίποδα άλλες χώρες που είναι κάθετα αρνητικές με όλο αυτό το σκεπτικό. Όχι μόνο δεν επιτρέπουν -καθώς συμφωνούν ότι- η καθολική απαγόρευση ακόμα και της απόδοσης της υπηκοότητας να μην είναι εφικτή στο ανήλικο που έχει υιοθετηθεί από πολίτες της σε άλλη χώρα με αυτό το τρόπο. Έχει να κάνει και με την αντίληψη για τα δικαιώματα του παιδιού σε σύγκριση με αυτά των αιτούντων γονέων. Ακόμα σε χώρες σαν την Ελλάδα δεν είναι σαφές σε όλους ότι η υιοθεσία υπάρχει για το

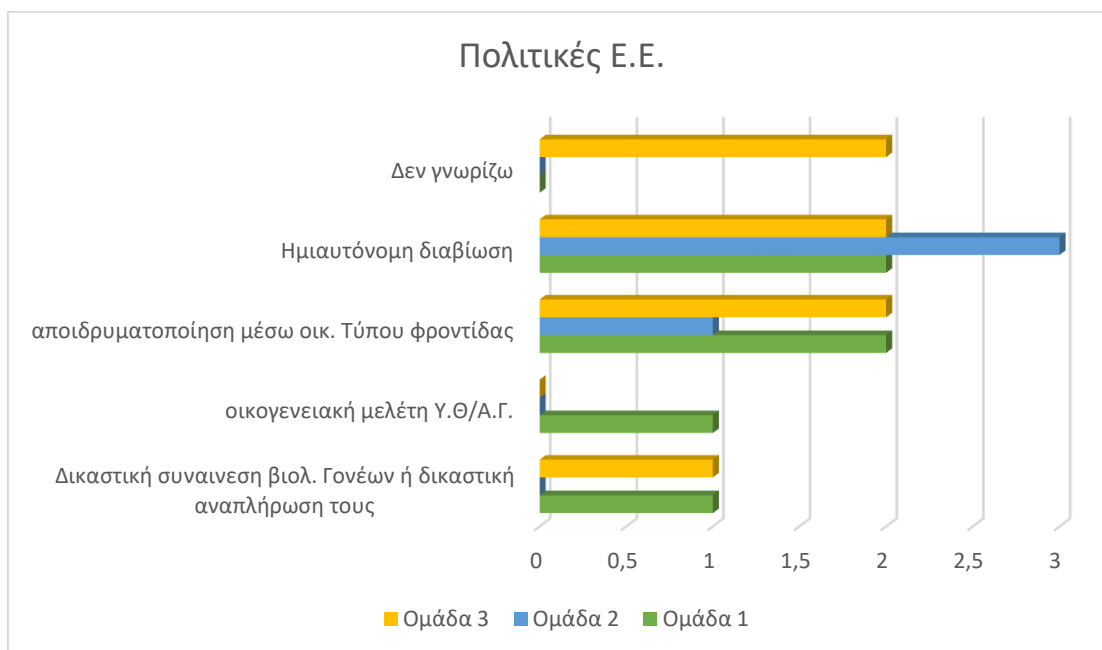
παιδί και όχι για άτεκνους ενήλικες. Το ίδιο σκεπτικό ακολουθεί και η νομοθετική ρύθμιση που αφορά τις ανοικτού και κλειστού τύπου υιοθεσίες. Το γεγονός ότι η α΄ ομάδα δεν έχει άποψη ενώ η ομάδα των επαγγελματιών πεδίου και επιστημόνων συνηγορούν για το αντίθετο δείχνει ότι δεν είναι η παιδοκεντρική αντίληψη προτεραιότητα πάντα στα θεσμικά όργανα για τη λήψη αποφάσεων. Κι αυτό δε συνυφάζεται με λειτουργικούς παράγοντες όπως η έλλειψη πιστώσεων.

Ραβδόγραμμα 12: Γνώση μοντέλου αξιολόγησης υποψήφιων γονέων

Κανένας από την Τρίτη ομάδα δεν γνωρίζει να υπάρχει κάποιο μοντέλο αξιολόγησης Υποψήφιων Γονέων με ένα εκπρόσωπο από τις άλλες δύο ομάδες να αναφέρονται στη Φόρμα F της Βρετανικής Εταιρείας για την υιοθεσία και την αναδοχή. Αυτό από μόνο του δείχνει την άμεση ανάγκη για παροχή επιστημονικών εργαλείων στους επαγγελματίες και σχετικής τεχνογνωσίας μέσω της εκπαίδευσης γιατί η μη σοβαρή στάση στο τομέα της αξιολόγησης είναι μεγάλος παράγοντας κινδύνου για την κατάλυση του θεσμού.

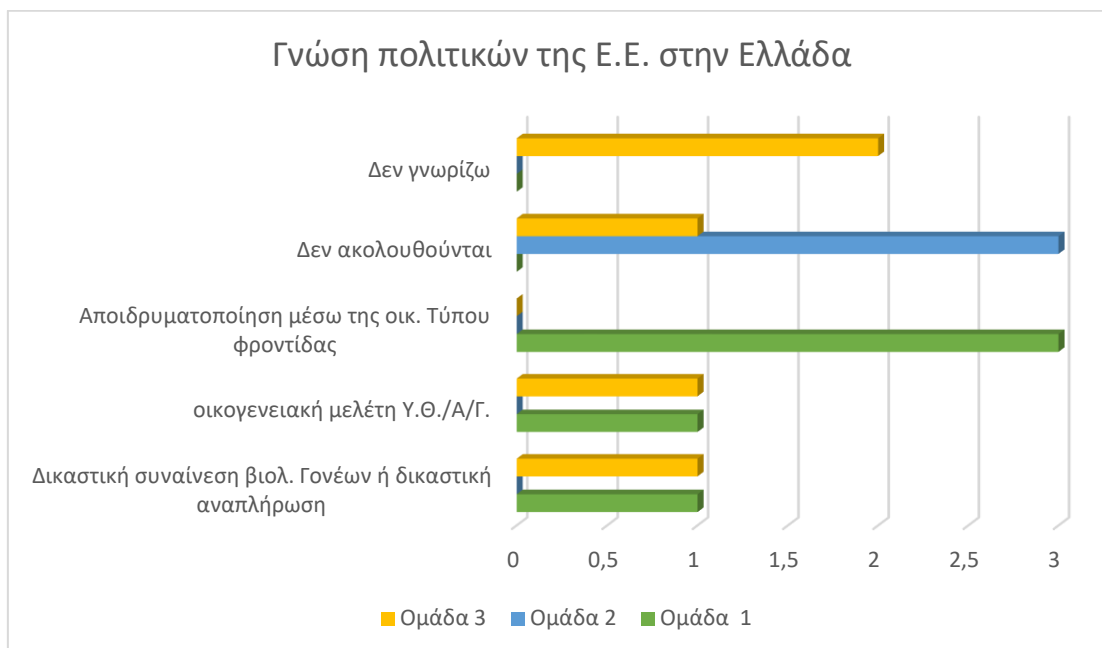
Ραβδόγραμμα 13: Γνώση πολιτικών της Ε.Ε. στην παιδική προστασία

Στο ερώτημα ποιες πολιτικές υπάρχουν σχετικά με την παιδική προστασία, οι του Ιδιωτικού Δικαίου επαγγελματίες απάντησαν ότι δεν γνωρίζουν με τους άλλους μισούς να ιεραρχούν πρώτα την αποιδρυματοποίηση μέσω τοποθέτησης οικογενειακού τύπου φροντίδας και την ημιαυτόνομη διαβίωση σε μικρής κλίμακας οικογενειακού τύπου δομές. Ένας επαγγελματίας της τρίτης ομάδες προεχόμενος από κρατικό φορέα διατυπώνει την ίδια θέση με ένα εκπρόσωπο της α΄ ομάδας που αφορά στη δικαστική συναίνεση των βιολογικών γονέων κι αν αυτή κρατείται καταχρηστικά με την δικαστική της αναπλήρωση. Η οικογενειακή μελέτη που σχετίζεται με τα μοντέλα αξιολόγησης αναφέρθηκε από ένα μόνο συμμετέχοντα της α΄ ομάδας. Γενικότερα αποτυπώνεται η έλλειψη γνώσης στη ομάδα επαγγελματιών πεδίου με εξαίρεση εκπροσώπου δημόσιου φορέα όπως και η έλλειψη διάχυσης αυτής της γνώσης από τις άλλες δύο ομάδες προς τη βάση.

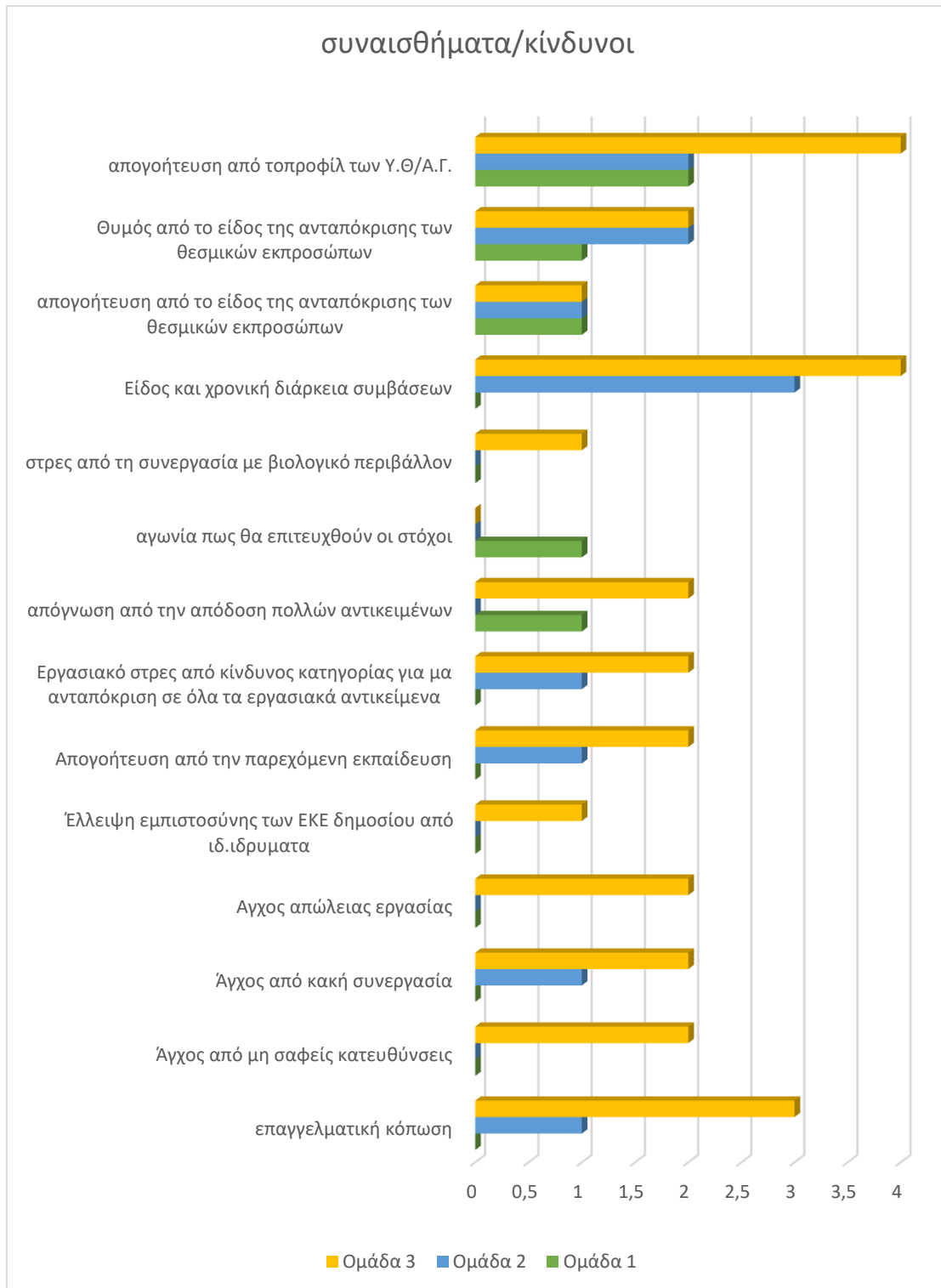
Σ ότι αφορά τη γνώση ποιων πολιτικών της Ε.Ε. συναντούμε στην παιδική προστασία στην Ελλάδα διαπιστώνουμε τα εξής:

Ραβδόγραμμα 14: Γνώση πολιτικών της Ε.Ε. που εφαρμόζονται στην Ελλάδα

Η πρώτη ομάδα αναφέρεται στην αποιδρυματοποίηση μέσω οικογενειακού τύπου τοποθέτησης σαν κυρίαρχη πολιτική της ευρωπαϊκής ένωσης που πραγματοποιείται στην Ελλάδα. Η δεύτερη ομάδα δηλώνει ότι δεν ακολουθούνται οι πολιτικές της Ε.Ε. πάνω στην παιδική προστασία από τη χώρα μας και εκπρόσωποι ιδιωτικών φορέων της τρίτης ομάδας δεν γνωρίζουν ποιες πολιτικές της Ε.Ε. επίσης ακολουθούνται. Οι υπόλοιποι της γ' ομάδας διχάζονται από το δεν ακολουθούνται με την οικογενειακή μελέτη και τη δικαστική αναπλήρωση. Θα επαναληφθεί και εδώ η παρατήρηση ότι υπάρχει έλλειψη γνώσης στη ομάδα επαγγελματιών πεδίου ιδιαίτερα των ιδιωτικών φορέων όπως και η έλλειψη διάχυσης αυτής της γνώσης από τις άλλες δύο ομάδες προς τη βάση.

Ραβδόγραμμα 15: συναισθήματα και κίνδυνοι που εγκυμονεί ο τρόπος που λειτουργεί ο θεσμός στην Ελλάδα

Αναφορικά με τα συναισθήματα και τους κινδύνους που εγκυμονεί ο τρόπος που λειτουργεί ο θεσμός στην Ελλάδα έχουμε τα εξής ευρήματα.

Η Τρίτη ομάδα κυριαρχεί στα αρνητικά συναισθήματα καθώς βιώνει έντονη απογοήτευση από το προφίλ των Υποψηφίων Γονέων αλλά και κόπωση γιατί θα πρέπει να εργαστεί με ένα κοινό απρόθυμο να εναρμονιστεί με τις ανάγκες ενός παιδιού και λειτουργεί αντιπαραθετικά διεκδικώντας την ευκαιρία να έχει ένα δικό του παιδί. Ο επαγγελματίας αναγκάζεται να έρθει σε αντίθεση ή να υποκύψει στην επιθυμία του ενήλικα. Παρόμοιο άγχος βιώνεται και από τη πρώτη ομάδα καθώς οι Υποψήφιοι γονείς αντιπροσωπεύουν μια «κοινωνικοοικονομικά πολυμήχανη ομάδα πίεσης» (Tobias Hübinette, 2006).

Η Τρίτη ομάδα εκφράζει σύσσωμη επαγγελματική κόπωση και κακή συνεργασία και διαχωρίζεται για τους εκπροσώπους των ιδιωτικών φορέων σε άγχος απώλειας εργασίας, άγχος από μη σαφείς κατευθύνσεις (της ηγεσίας τους, των κρατικών φορέων), στρες από συνεργασία με βιολογικό περιβάλλον (μεταναστευτικό) και έλλειψη εμπιστοσύνης στην αξιοπιστία των Εκθέσεων Κοινωνικής Έρευνας που αξιολογούν οι Περιφερειακές Ενότητες τους υποψήφιους γονείς. Οι δε εκπρόσωποι Δημοσίων Φορέων επικεντρώνονται στην απογοήτευση από την παρεχόμενη εκπαίδευση, στο στρες για απόδοση ευθυνών, αφού εκ των πραγμάτων δε μπορούν να ανταποκριθούν σε όλα τα εργασιακά αντικείμενα και απόγνωση από τον όγκο απόδοσης αυτών, καθώς και στη κακή συνεργασία που έχουν με ιδιωτικούς φορείς. Το είδος και η χρονική διάρκεια των συμβάσεων είναι ένα μεγάλο πρόβλημα στο δημόσιο όπου μέχρι να εκπαιδευτεί ένας επαγγελματίας τελειώνει η σύμβασή του και φεύγει. Οπότε αντί για βοήθεια σπαταλήθηκαν χρόνος και ενέργεια από τους υπάρχοντες, για κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα για την υπηρεσία. Με την τελευταία θέση, συμφωνεί και η πλειοψηφία της β ομάδας καθώς η σοβαρή υποστελέχωση των υπηρεσιών δεν αντιμετωπίζεται στην ουσία της με συμβάσεις. Εκπρόσωποι και των τριών ομάδων ισοψηφούν στη απογοήτευση που διατηρούν για τους θεσμικούς εκπροσώπους και αυτή η απογοήτευση είναι και μεταξύ των. Η πλειοψηφία των εκπροσώπων της Β' και Γ ομάδας διατηρούν και αισθήματα θυμού γιατί δεν ανταποκρίνονται αν όχι με επάρκεια έστω με ποιότητα απέναντι στο θεσμό της παιδικής προστασίας αλλά και απέναντί τους ως συμμετέχοι σε αυτή τη διαδικασία.

Κεφάλαιο 9ο

9.1 Τελικά Συμπεράσματα - Προτάσεις

Κατά τη διάρκεια κατασκευής του νόμου μαρτυρίες συμμετεχόντων σε αυτή την έρευνα αναφέρουν. «.. Η υποχρεωτική επαφή μας με τους «Θεσμούς» (τρίοικα) καθρέφτισε το πώς λειτουργούσαμε μέχρι τότε, στην Παιδική Προστασία. Μας έλεγαν: «-Τι εννοείτε ότι δεν ξέρετε ακριβώς πόσα ιδρύματα, πόσα παιδιά έχετε στην ευθύνη σας;». Και μείς συμφωνούσαμε έτσι ή αλλιώς διότι, για παράδειγμα, δεν είναι δυνατόν να βασίζεται ένα κράτος στα στοιχεία μιας ΑΜΚΕ για τον σχεδιασμό εθνικών προγραμμάτων. Έτσι προέκυψε ο νόμος για την υποχρεωτική καταγραφή Όλων. Οι υπάλληλοι του Υπουργείου π.χ. δεν είχαν σταθερή παρουσία αλλά είχαν ενεργή παρουσία με συν διαμόρφωση εκτιμήσεων και διάθεση να προχωρήσει όλο αυτό και κάθε μέλος σύμφωνα με τη εμπειρία και την ικανότητά του είχε αναλάβει και συγκεκριμένα καθήκοντα. Ας πούμε ένα μέλος που ήξερε καλά γερμανικά μετάφραζε τους οδηγούς της Γερμανίας και μετέφερε τις καλές πρακτικές αναδοχής αυτής της χώρας Ο ΣΚΛΕ ήταν που διεκδικούσε συνέχεια τα επαγγελματικά δικαιώματα. Το πανεπιστήμιο διεκδικούσε την εκπαίδευση. Κι αυτό μπορούσε να γίνει γιατί όλοι είχαμε συμφωνήσει ότι το πεδίο της παιδικής προστασίας χρειάζεται διαμόρφωση, μεταρρύθμιση ουσιαστικά. Ήταν πολύ ισχυρή η βούληση, και των ανθρώπων που ήταν πάνω από μας (υφυπουργός) αλλά και όλων μας που συμμετείχαμε.

Το ίδιο ισχυρή φάνηκε και η βούληση της επόμενης Κυβέρνησης διότι όχι μόνο δεν παρέκαμψε αλλά ισχυροποίησε με μια σειρά νομοθετημάτων το θεσμό. Σε αυτό συνέβαλε και η λειτουργία του θεσμού του Ευρωπαϊκού Συντονιστή (στην Ελλάδα το ΕΚΚΑ) για την εφαρμογή των ευρωπαϊκών δράσεων και πολιτικών πάνω στα δικαιώματα του παιδιού. Χρησιμοποιώντας ως χρηματοδοτικό και επιστημονικό εργαλείο το eugochild η χώρα εφαρμόζει πρωτόκολλα monitoring για την εφαρμογή και το χρόνο εφαρμογής των πολιτικών αυτών. Από την αρχή εφαρμογής αυτών των πολιτικών και ιδιαίτερα της αποιδρυματοποίησης υπήρχε εμφανής διάθεση προσπάθειας παράκαμψης του συστήματος από τους ιδιωτικούς φορείς. Η ποιότητα των πληροφοριών στα ασυνόδευτα ανήλικα (τώρα) κατέληξε να είναι πολύ καλύτερη από την ποιότητα των πληροφοριών των ανηλίκων της χώρας.

Υπάρχει και ένα εγγενές ασυμβίβαστο σε ότι αφορά από τη μία την υποχρέωση των ιδρυμάτων να προωθήσουν την οικογενειακή αποκατάσταση του παιδιού και από την άλλη στα συμφέροντα των ιδρυμάτων που αποδεδειγμένα προσπαθούν να κρατήσουν την παιδική προστασία ιδρυματική εξυπηρετώντας τη βιωσιμότητά τους με πολλούς τρόπους.

Σε ότι αφορά ιδιωτικούς φορείς συμμετέχων στην έρευνα εμπειρογνώμων, αναφέρει για τις δομές κλειστού τύπου, η ανταπόκριση στη Σύμβαση (Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού) εξαρτιόταν πάντα από το ήθος, την κατάρτιση και την εμπειρία των επαγγελματιών που ασχολούνταν με τα παιδιά. Στο σύνολο των ιδρυμάτων εντοπίζονται πάρα πολλές διαφορετικές πρακτικές. Συνολικά εντοπίστηκαν πάρα πολλές παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιών. Συντριπτικά πολλές στα ιδιωτικά ιδρύματα και σε πολύ μεγάλο εύρος δικαιωμάτων. Από την ακρόαση της γνώμης του παιδιού, την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντός του, την επαφή και επικοινωνία με τη βιολογική οικογένεια που σε ορισμένες περιπτώσεις υπονομευόταν ή απαγορευόταν, την επαναξιολόγηση των αναγκών του, την εκπαιδευτική του ένταξη, την υγεία του (σωματική και ψυχική), την ιδιωτικότητα του, την κοινωνικοποίησή του κλπ. Τα παιδιά στα ιδρύματα είναι παθητικοποιημένα σε πολύ μεγάλο βαθμό. Η Σύμβαση (Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού) προβλέπει περιοδική αξιολόγηση της τοποθέτησης, εδώ η αξιολόγηση γινόταν και εξακολουθεί να γίνεται με ελλιπή τρόπο, άπαξ. Αυτό που παρατηρείται είναι ότι ελλείπει ενός συγκροτημένου πλαισίου, υπάρχει μεγάλη ανομοιογένεια ως προς την ποιότητα και τους όρους παροχής των υπηρεσιών, δράσεων, προγραμμάτων.

Σε ότι αφορά τα χρηματοδοτικά εργαλεία και πιο εξειδικευμένα σχετικά με το ζήτημα των χρηματοδοτικών πόρων από την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι επιχορηγήσεις έχουν ένα πάρα πολύ στενό χρονικό ορίζοντα και δεν ελέγχεται ποιοτικά η πρόοδος και τα αποτελέσματα της εκάστοτε επιχορήγησης. Η χώρα μας έχει μπει σε ένα σύστημα των τελευταίων ετών το οποίο ακολουθεί τα ΕΣΠΑ που είναι επισφαλείς χρηματοδοτικοί πόροι. Η εφαρμογή του θεσμού της επαγγελματικής αναδοχής «ακολουθεί» τους όρους και περιορισμούς του RRF του ταμείου ανάκαμψης κι ανθεκτικότητας, και δεν έχει υπάρξει καμία συνοχή. Αν δεν ενταχθούν οι πάγιες ανάγκες μίας χώρας στον τακτικό προϋπολογισμό ή έστω να προβλεφθεί η μετακύλισή τους, μεσομακροπρόθεσμα δε θα μπορέσει να καλύψει βιώσιμα και συνεκτικά τις ανάγκες των παιδιών και των οικογενειών. Επίσης είναι εντελώς επιφανειακός ο τρόπος με τον οποίο ελέγχονται τα αποτελέσματα και επιλέγονται δράσεις καθώς είναι ιδιαίτερα επιζήμια η χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων σε πολλά και πιλοτικά προγράμματα (π.χ. one-off προτζεκτ) όλα τα οποία εν τέλει μπαίνουν στο συρτάρι.

Πολύ σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι τα χρηματοδοτικά εργαλεία δεν λύνουν το πρόβλημα της έλλειψης ανθρώπινου δυναμικού. Αν το χρηματοδοτικό εργαλείο δε επιτρέπει προσλήψεις επαγγελματιών πως θα επιτευχθούν οι στόχοι. Αν δε προβλεφθεί ένας αριθμός επαγγελματιών που χρειάζεται τώρα έστω και συντηρητικά για να καλυφθούν επιτακτικές επείγουσες ανάγκες όλο αυτό το εγχείρημα είναι καταδικασμένο να αποτύχει. Το Υπουργείο

Εσωτερικών απουσιάζει πάντα από τις συζητήσεις που αφορούν την κοινωνική προστασία ακόμα κι αν αυτή έχει οριστεί ως προτεραιότητα στην Εθνική στρατηγική του κράτους. Τα εκάστοτε υπουργεία λειτουργούν αποσπασματικά τις πολιτικές τους και δεν διασυνδέονται μεταξύ τους.

Οι ιδιωτικές δομές για παραβατικούς ανήλικους αγνοούνται από το Υπουργείο Εργασίας καθώς και το Δικαιοσύνης. Εξαιτίας αυτής της έλλειψης διασύνδεσης ιδιωτικοί πάροχοι παιδικής προστασίας δεν ελέγχονται ούτε από το Ελληνικό κράτος (ως οφείλει εφ' όσον αυτές δραστηριοποιούνται στην επικράτεια του) και ούτε φυσικά από το κράτος καταγωγής.

Ελεγκτικοί μηχανισμοί όλων των ΝΠΙΔ, ΜΚΟ, ΑΜΚΕ, ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ/ ΣΥΛΛΟΓΩΝ με κοινωνική δράση πραγματοποιείται από το ΕΚΚΑ, μέσω του θεσμού της Πιστοποίησης, από τις Περιφερειακές ενότητες (στο λειτουργικό κομμάτι,) από όργανα του εκάστοτε Υπουργείου και από ανεξάρτητες αρχές ανάλογα το περιεχόμενο τους. Όμως ο έλεγχος δεν γίνεται με παρακολούθηση θεσμοθετημένων προδιαγραφών και δεικτών. Η πιστοποίηση δεν αγγίζει ουσιαστικά κριτήρια ποιοτικής λειτουργίας, με συστήματα όπως είναι το «Quality for Children». Τα όργανα του Υπουργείου και οι ανεξάρτητες αρχές ανταποκρίνεται μόνο σε συγκεκριμένες καταγγελίες (κι όχι πάντα αν σκοντάφτουν σε κάποιο νομικό κώλυμα). Οπότε, λίγο –πολύ όλοι εφαρμόζουν το έργο τους όπως οι ίδιοι νομίζουν μέχρι την απόδοση των ευθυνών όπου μόνο τότε συζητείται για το τι θα έπρεπε να είχε γίνει. Οι εγχώριες ΜΚΟ και οι αλλοδαπές είναι γνωστές στους αρμόδιους φορείς κύρια από την ανάγκη τους για κρατική επιχορήγηση και λόγω αυτού υπόκεινται σε ελέγχους. Αν όμως δε εμφανιστούν στο σύστημα με τη μορφή κάποιου αιτήματος δεν υπάρχει ούτε νομοθετικό πλαίσιο για ΜΚΟ ούτε κάποια δικλείδα ασφαλείας ώστε να ελέγχεται ο σκοπός τους και η νόμιμη λειτουργία τους. Στο πλατύ εύρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δραστηριοποιούνται πολλές ΜΚΟ με έλεγχο όχι ουσιαστικό καθώς δεν έχουν θεσπιστεί εξιδεικευμένα εργαλεία ή όργανα για αυτό και εντοπίζονται πλέον στο ποινικό κομμάτι και αφού έχει αποδειχθεί η τέλεση του όποιου αδικήματος.

Στον τρόπο που εφαρμόζεται η οικογενειακού τύπου τοποθέτηση (υιοθεσία /αναδοχή) σκοντάφτει κυρίως στην μη παιδοκεντρική κουλτούρα των υποψηφίων γονέων.

Αν ο σκοπός του ανάδοχου γονέα είναι να παρακάμψει τη λίστα του μητρώου υιοθεσιών σαφέστατα όλο αυτό είναι λάθος γιατί ξεκινάει λάθος εξ αρχής. Για παράδειγμα όταν η προτίμηση κάποιου είναι να γίνει ανάδοχος για ένα παιδί 0-2 είναι ξεκάθαρο πια ότι ο στόχος είναι να πάρει ένα παιδί για υιοθεσία και όχι για αναδοχή. Ο πραγματικός ανάδοχος γονέας είναι δεκτικός και σε μεγαλύτερες ηλικίες παιδιών και δέχεται την επικοινωνία του παιδιού με το βιολογικό περιβάλλον και τηρεί τους κανόνες και δε διαβάλλει η ανταγωνίζεται το βιολογικό περιβάλλον στο παιδί.

Δυστυχώς στην κουλτούρα του Έλληνα η αναδοχή σπανίζει. Εδώ πολύ σημαντικό ρόλο παίζουν οι Κοινωνικοί Λειτουργοί που κάνουν αξιολόγηση των γονέων. Μπορεί μεν ο νόμος να επιτρέπει την υποβολή διπλής αίτησης αλλά αυτό αποτελεί σοβαρή ένδειξη για χειραγώγηση του συστήματος για κάλυψη προσωπικών επιθυμιών σε βάρος του συμφέροντος του ανηλίκου. Θα πρέπει ο Κ.Λ. να ανακατευθύνει την προτίμηση προς την υιοθεσία αν μπορεί να υποστηριχθεί ή να κάνει αρνητική εισήγηση. Οι Κ.Λ. οφείλουν να λειτουργούν ως Gate keepers διαφυλάττοντας την αξιοπιστία του συστήματος μέσω της σωστής τους αξιολόγησης. Ειδικά στην περίπτωση των διπλών αιτήσεων.

Είναι σημαντικό επίσης να ειπωθεί ότι αυτό που επηρέασε η σύμβαση της Χάγης είναι οι διακρατικές υιοθεσίες. Εκεί πέρασε πρωτίστως η αρχή της επικουρικότητας, προτεραιότητα δηλαδή είναι να υιοθετηθεί πρωτίστως το παιδί μέσα στη χώρα καταγωγής του και μόνο σε περίπτωση που δε μπορεί να υιοθετηθεί το παιδί μέσα σε αυτή, μπορούμε να επιτρέψουμε την υιοθεσία του παιδιού από γονείς άλλης χώρας. Εκεί επίσης ανήκει η ευθύνη της επιλογής Θετών Γονέων με παρόμοιο πολιτισμικό περιβάλλον με του παιδιού. Επίσης η επικοινωνία δε θα πρέπει να υπάρχει με τους βιολογικούς γονείς παρά μόνο με κάποιες προϋποθέσεις. Υπάρχει η σύγχυση ότι η σύμβαση της Χάγης εφαρμόζεται ως ανασταλτικός παράγοντας των ιδιωτικών υιοθεσιών αλλά δεν επηρεάζει πραγματικά με κανένα τρόπο τις ιδιωτικές υιοθεσίες παρά μόνο ότι δεν επιτρέπονται οι ιδιωτικές υιοθεσίες από τη μια χώρα στην άλλη και ανάλογα με το κάθε δίκαιο της χώρας. Δηλαδή μπορεί να μην επιτρέπεται η ιδιωτική υιοθεσία σε μία χώρα αλλά να αναγνωρίζεται (η και να μην αναγνωρίζεται) στους πολίτες της η υιοθεσία ανηλίκου που έχει τελεστεί κατά αυτό τον τρόπο σε άλλη χώρα. Έτσι πριν ο Υποψήφιος Θετός γονέας προχωρήσει στο αίτημά του για υιοθεσία από παιδί άλλης χώρας είναι σε θέση πια, να γνωρίζει κατά πόσο αυτό είναι επιτευκτό.

Στην Ελλάδα δεν υπάρχουν πρωτόκολλα διαδικασιών που να γίνονται σεβαστά. Για παράδειγμα η εκπαίδευση των γονέων ήταν ένα καλό μέτρο και έδειξε ότι βοήθησε. Πρέπει όμως και να βελτιωθεί και να ακολουθήσει το κοινό πλαίσιο, που είχε ψηφιστεί και όχι να αναπτύσσονται θέματα άσχετα γιατί ο εκπαιδευτής έχει γνώση σε παρόμοιο αντικείμενο και όχι στο ζητούμενο. Ο τρόπος επίσης, που στέκονται διάφορες οργανώσεις στο θέμα ή διεκδικούν το αλάθητο. Πχ. Δε μπορεί «οι δεσμοί»(ΜΚΟ) να λένε το εκπαιδευτικό να γίνεται «έτσι» επειδή απλά έτσι πιστεύουν και λειτουργούν στα θεσμικά όργανα ως ομάδα πίεσης συμφερόντων χωρίς να γίνεται σεβαστή η επιστημονική τεκμηρίωση. Και η επιστημονική κοινότητα έχει μάθει να παραγκωνίζεται και να σιωπά.

Η πρόσφατη θέσπιση μέσω του ευρωπαϊκού συντονιστή οδήγησε στη δημιουργία μηχανισμού αξιολόγησης επιπτώσεων στα δικαιώματα του παιδιού. Ευρωπαϊκές πολιτικές όπως η δικαστική αναπλήρωση της γονικής μέριμνας βοήθησαν στην αποιδρυματοποίηση των παιδιών μέσω της οικογενειακής τοποθέτησης. Έχουμε την πρώτη δομή ημιαυτόνομης διαβίωσης, και το 2022 ήταν το έτος όπου σημαντικός αριθμός -για τα δεδομένα της χώρας- παιδιών, βγήκε από τα ιδρύματα.

Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας συντάσσονται τόσο με πορίσματα ανεξάρτητων αρχών (συνήγορος του παιδιού, ΕΕΔΑ, ΕΚΚΕ κλπ) όσο και κρατικών οργάνων. Στις παρακάτω προτάσεις θα δοθεί έμφαση σε ζητήματα που δεν έχουν διατυπωθεί ακόμα σε ερευνητικό ή λειτουργικό επίπεδο.

Άμεση ερευνητική ανάγκη λοιπόν τίθεται η εκ βάθους ανακατασκευή / ανασύσταση ενός ενιαίου συστήματος Κοινωνικής προστασίας όπου θα είναι συνεργατικό, θα αλληλοεπιδρά μέσω του ψηφιακού μετασχηματισμού και δε θα λειτουργεί αποσπασματικά και ανεξάρτητα ανά περιεχόμενο και φορέα. Η εποπτεία της αναδοχής ανέδειξε ανάγκες των εμπλεκόμενων στη παιδική προστασία φορέων και ενιαίας διαχείρισης από Υπουργείο Δικαιοσύνης (εισαγγελίες ανηλίκων) Υπουργείο Υγείας και Εργασίας, Υπουργείο Μετανάστευσης (ασυνόδευτα ανήλικα) Υπουργείο Παιδείας (ΚΕΔΑΣΥ-εκπαιδευτικοί) ΟΤΑ Α' και Β', Βαθμού (Κοινωνικές υπηρεσίες), Υπουργείο Εσωτερικών (ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ).

Σημαντική επίσης διερευνητική ανάγκη εντοπίζεται στη έλλειψη επιστημονικών εργαλείων και πρωτοκόλλων διαχείρισης από όλους τους εμπλεκόμενους επαγγελματίες (Κ.Λ. Εισαγγελείς, Παιδοψυχίατροι-ψυχολόγοι, εκπαιδευτικοί και εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής, αστυνομικά τμήματα, συντονιστικά όργανα και επιτροπές κ.α.) .

Οι πρακτικές που εφαρμόστηκαν στις ευρωπαϊκές χώρες ανέδειξαν ότι η έλλειψη οικονομικής στήριξης και πόρων θα μπορούσε σε σημαντικό βαθμό να αντισταθμιστεί από την προσεκτική και πολύ καλή αξιολόγηση της γονικής ικανότητας των υποψήφιων γονέων για το διπλά θυματοποιημένα παιδιά. Το τραύμα του παιδιού θα πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο. Έτσι αναδύεται η ανάγκη κατασκευής πρωτοκόλλων αξιολόγησης υποψήφιων γονέων που να πάρουν τη μορφή νομοθετημάτων για να εξασφαλιστεί η διαφανής και επιστημονική προσέγγιση αυτής της ομάδας πληθυσμού αλλά και να υπάρχει προστασία / αξιολόγηση των επαγγελματιών που τη διέπουν. Τα ήδη υπάρχοντα (π.Χ. πρωτόκολλο απομάκρυνσης ανηλίκου από την οικογένειά του κλπ) θα μπορούσαν επίσης να πάρουν τη μορφή νομοθετημάτων ώστε να υπάρχει

υποχρεωτικότητα χρήσης τους και από δημόσιους λειτουργούς που δεν είναι κατά συνθήκη γνώστες του συστήματος παιδικής προστασίας όπως είναι οι Κ.Λ.

Να εξασφαλιστεί η συνεχιζόμενη εκπαίδευση των επαγγελματιών και να παρασχεθούν επαγγελματικά εργαλεία. Μια καλή πρακτική είναι αυτή της Αγγλίας και των Σκανδιναβικών χωρών όπου υπάρχει ειδική πλατφόρμα με δωρεάν πρόσβαση για τους επαγγελματίες με ελεύθερη χρήση οπτικοακουστικού υλικού για τα εκπαιδευτικά σεμινάρια υποψήφιων γονέων, επεξηγηματικές φόρμες από τα θέματα αξιολόγησης μέχρι τα θέματα στήριξης παιδιών και γονέων κ.λ.π.. Θα μπορούσε να εξεταστεί η επέκταση του *anynet* και σε αυτό το τομέα εφ' όσον υπάρχει ήδη έτοιμη σαν πλατφόρμα με ήδη εξασφαλισμένη πρόσβαση των επαγγελματιών.

Να συσταθεί ένα όργανο που θα είναι αρμόδιο να διαχειρίζεται τις συγκρούσεις μεταξύ πολίτη και επαγγελματιών από το στάδιο της αξιολόγησής μέχρι της εποπτείας τοποθέτησης. Οι Κ.Λ. στη Ελλάδα δεν έχουν καμία στήριξη από το κράτος για τη άσκηση του ρόλου τους όταν αυτός έχει και διωκτικό περιεχόμενο. Η παιδική προστασία δε μπορεί να εμποδίζεται από ομάδες πίεσης συμφερόντων, ή ανθρώπων που χειραγωγούν το σύστημα για την επίτευξη προσωπικών επιθυμιών. Έτσι ένα ενδιάμεσο επιστημονικό όργανο αποτελούμενο από εμπειρογνώμονες που θα γνωμοδοτεί θα διασφαλίζει ότι τηρήθηκαν η ηθική και δεοντολογία από το επαγγελματία αλλά και την προστασία του πολίτη από κατάχρηση αυτής.

9.2 Αντί Επιλόγου

Σε σχόλιο συμμετέχοντα στη συνέντευξη για τη θέσπιση του νέου νομοθετικού πλαισίου ήταν ότι «..Οι οδηγίες και οι κατευθύνσεις που δόθηκαν δεν ήταν επαρκείς. Όλα έγιναν στο πόδι και λίγο για το Θεαθήναι . Δεν έγινε γιατί πιστεύαμε πραγματικά ότι θα αλλάξουμε κάτι..». Το πίστεψαν όμως οι επαγγελματίες πεδίου που τόσα χρόνια ανέμεναν μια τέτοια αλλαγή και χάρη στο φιλότιμό τους όλο αυτό ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΕ με όλες τις αστοχίες και τα λάθη του.

«..Την άνοιξη για να τη βρεις μπορεί να χρειαστεί και να τη φτιάξεις..» (Ελύτης, 1998).

Βιβλιογραφικές αναφορές

- (ANED), T. A. (2019). *Mapping Paper Summary overview of types and characteristics of institutions and community-based services for persons with disabilities available across the EU Country: Denmark*. Danish Institute for Human Rights (DIHR). Ανάκτηση 01 2023, από https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Ffra.europa.eu%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Ffra_uploads%2Fdenmark-services-mapping-independent-living-dk.docx&wdOrigin=BROWSELINK
- 13734/538, Y. A. (2019, 04 08). Ανάπτυξη και Λειτουργία Πληροφοριακού Συστήματος Ειδικών και Εθνικών Μητρώων Ανηλίκων, Αναδοχής και Υιοθεσίας. *FEK1163*. Ανάκτηση 02 02, 2023, από <https://www.anynet.gr/govnr/Information>
- 184, L. N. (4 May 1983). Children's right to a family TITLE II Adoption. Ανάκτηση 12 08, 2022, από <https://www.commissioneadozioni.it/media/1508/title-ii-and-iii-law-no-184-of-4-may-1983-updated.pdf>
- 46293/2035, Α. Π. (2020, 11 10). ΠΑΡΟΧΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΣΧΕΣΙΚΑ ΜΕ ΣΗΝ ΟΡΘΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟ "ΔΕΝ ΑΠΟΚΑΘΙΣΤΑΤΑΙ" ΚΑΙ "ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗ ΦΥΣΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ" ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΔΙΑΒΙΟΥΝ ΣΕ ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙ. ΑΔΑ: 6ΑΤΚ46ΜΤΛΚ-Ω3Ε ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ. ΑΘΗΝΑ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ. Ανάκτηση 01 30, 2022, από <https://diavgeia.gov.gr/>
- 49075/2066-67, Υ. ο. (2018, 10 11). Προγράμματα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης υποψήφιων ανάδοχων γονέων και προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των Θετών/ αναδόχων γονέων. *Φεκ 4489/Β' / 11-10-2018*. Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας. Ανάκτηση 02 02, 2023, από <https://www.anynet.gr/govnr/Information>
- Aasim, S. (2018, 04 11). *Unaccompanied minor refugees in Germany: What you need to know*. *Infomigrants*. Ανάκτηση από <https://www.infomigrants.net/en/post/8552/unaccompanied-minor-refugees-in-germany-what-you-need-to-know>
- Adoption & Samfund, D. N. (2004, 11). About Danish adoptions. (D. N. Adoption & Samfund, Συντάκτης) Ανάκτηση από http://adoption.dk/oldsite/english_introduction.htm
- Adoption.com LLC, a. s. (2023). Who Can Adopt from Sweden. Ανάκτηση 01 25, 2023, από https://adoption.com/wiki/Who_Can_Adopt_from_Sweden
- Adrian V. RUS, M. E. (2014, 02). Early Care Experiences and Later Functioning of Romanian Foster Children. *20REVISTA DE CERCETARE SI INTERVENTIE SOCIALA*(44), σσ. 20-43.
- Ágnes Turnpenny, G. P. (2019). *Task 1.2 Living independently and being included in the community. Country: France*. ANED 2018-19. Ανάκτηση από <https://www.disability-europe.net>
- Ágnes Turnpenny, G. P.-B. (2017). *MAPPING & UNDERSTANDING EXCLUSION IN EUROPE*. doi:10.22024/UniKent/01.02/64970

- Aid, I. H. (2019). *Young Refugees living in reception & accommodation centres in Brussels*. Ανάκτηση 12 2022, 2, από <https://sboverseas.org/en/2019/12/01/report-young-refugees-living-in-reception-accommodation-centres-in-brussels/>
- Ankestyrelsen, A. -e. (2016). *Undersøgelses- og godkendelsesforløbet*. (ast.dk, Συντάκτης) Ανάκτηση 1 2023, από <https://ast.dk/naevn/adoptionsnaevnet/hvis-du-vil-adoptere/undersogelse-og-godkendelse/undersogelses-og-godkendelsesforlobet>
- Asseby, G. f. (2010, 02 24).
- Association, L. F. (2023). *Guardians and Fosterfamilies*. Ανάκτηση 1 22, 2023, από <http://www.labiedriba.lv/en/about-us/guardians-and-fosterfamilies>
- Associazione, A. (2014, 07 08). *LIBERTIES*. Ανάκτηση από www.liberties.eu: www.liberties.eu/en/stories/italy-no-country-for-children/1224
- Asylum Information Database, A. (2018). *Boundaries of liberty Asylum and de facto detention in Europe*. Ανάκτηση 12 11, 2022, από <https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2020/11/boundariesliberty.pdf>
- Asylum Information, d. (2018). *Country report: Sweden Summary overview of types and characteristics of institutions and community-based services for persons with disabilities available across the EU*. Ανάκτηση 01 25, 2023, από https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Ffra.europa.eu%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Ffra_uploads%2Fsweden-services-mapping-independent-living-se.docx&wdOrigin=BROWSELINK
- AsylumCorner. (2015). *Guardianship for unaccompanied minors in the Netherlands: the role of Nidos*. Ανάκτηση 01 2023, από <http://www.asylumcorner.eu/guardianship-for-unaccompanied-minors-in-the-netherlands-the-role-of-nidos/>
- Authority, S. C. (2019). *National Adoption Strategy for Children and their Families 2019-2022*. Ανάκτηση 01 2023, από https://meae.gov.mt/en/Public_Consultations/MFSS/Documents/SCSA%20National%20Strategy%20Adoption%20Pub%20Cons%20Doc%20ENG.pdf
- Babbie, E. (2011). *Εισαγωγή στην κοινωνική Έρευνα*. (Κ. Ζαφειρόπουλος, Επιμ., & Γ. βογιατζής, Μεταφρ.) Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Bendixen, I. o. (2016). *Alone in A Strange Country – Unaccompanied Refugee Children*. Ανάκτηση 01 30, 2023, από Defugee.dk.: <http://refugees.dk/en/focus/2016/july/alone-in-a-strange-country-unaccompanied-refugee-children/>
- Bilgili, M. S. (2020). *Statistik Austria Kinder- und Jugendhilfestatistik 2019*. Wien: Bundesministerium für Arbeit, Familie und Jugend,. Ανάκτηση 01 17, 2023, από https://statistik.at/fileadmin/pages/347/Kinder-_und_Jugendhilfestatistik_2019_barrierefrei.pdf
- Bremen, A. C. (2023). *Adoption of a child in Germany, domestic adoption*. Bremen. Ανάκτηση 01 20, 2023, από <https://www.service.bremen.de/dienstleistungen/adoption-of-a-child-in-germany-domestic-adoption-144545>

- Bureau-HCCH, P. (2009). *Annual Report 2009*. Hague. Ανάκτηση 01 30, 2023, από <https://assets.hcch.net/docs/30488c03-0948-4b0e-9546-6ae62abe8583.pdf>
- Catalonia, I. p. (2023, 1). *gencat.cat*. Ανάκτηση από gencat.cat: <https://web.gencat.cat/en/tramits/que-cal-fer-si/adopto-i-o-acullo-un-infant/acolliment-familiar/>
- Child, C. o. (1995, 05 30). Adoption: article 21 initial reports of States parties due in 1993: Slovenia, UN Doc. CRC/C/8/Add.25, paras. 23, 75-77, 81-83 (30 May 1995). Ανάκτηση από https://www.unicef-irc.org/portfolios/documents/178_slovenia.htm
- Christian Christrup Kjeldsen, M. B. (2010, Mar 22). When family becomes the job: fostering practice in Denmark. *The free Library by farlex*. Ανάκτηση 01 21, 2023, από <https://www.thefreelibrary.com/When+family+becomes+the+job%3A+fostering+practice+in+Denmark.-a0256684964>
- Comment devenir famille d' accueil. (2023). (c.-r. luxebourgoise, Συντάκτης) Ανάκτηση 1 2023, από https://www.croix-rouge.lu/wp-content/uploads/2020/04/09161_CRL_D%C3%A9pliant_AccueilFamilial_07-19_DJ.pdf
- Creswell, J. W. (2011). *Η έρευνα στην Εκπαίδευση. Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και Αξιολόγηση της Ποσοτικής και Ποιοτικής Έρευνας*. (Χ. Τσομπατζούδης, Επιμ., & Ν. Κουβαράκου, Μεταφρ.) Περιστέρι: Ελλην.
- Creswell, W. (2016). *Η Έρευνα στην Εκπαίδευση-Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και Αξιολόγηση ποσοτικής και Ποιοτικής Έρευνας* (5η και 2η Ελληνική Έκδοση εκδ.). (Χ. Τζορμπατζούδης, Επιμ., & Ν. Κουβαράκου, Μεταφρ.) ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΙΩΝ.
- CZECH REPUBLIC, A. A. (2023). Zajímá Vás pěstounství nebo adopce? Řekneme Vám více! Ανάκτηση 01 2023, από <https://www.natama.cz/cs/applicants-for-adoption-and-fostering/>
- Delgado, P. (2010). 336 Delgado, P. "O acolhimento familiar em Portugal. Conceitos, práticas e desafios" O ACOLHIMENTO FAMFOSTER CARE PRACTICES AND CHALLENGES. *Psicologia & Sociedade*, 22(2), σσ. 22(2):336-344. doi:10.1590/S0102-71822010000200014
- doors, o. (2018). *Country fact sheet Spain*. opening doors. Ανάκτηση από <https://bettercarenetwork.org/library/principles-of-good-care-practices/transforming-institutional-care/opening-doors-for-europes-children-2018-country-factsheet-spain>
- ECRE, u. C. (2018). *Country Report: Bulgaria*. AIDA. Ανάκτηση από <https://asylumineurope.org/reports/country/bulgaria/>
- e-Građani, A. -g. (χ.χ.). adoption. (e-citizens, Συντάκτης) Ανάκτηση 01 22, 2023, από <https://gov.hr/en/adoption/708>
- Elisabeth Backe-Hansen, I. H. (2014, 04 15). Out of home care in Norway and Sweden - similar and different. *Psychosocial Intervention*, Vol. 22 No.03, σσ. 93-102. Ανάκτηση 01 2023, από https://pdfs.semanticscholar.org/2c61/b7eed1dcffb417f44fed5fd5f4db44c980.pdf?_ga=2.158762553.2008608899.1674680410-1509622306.1674173607
- eportugal.gov.pt. (2023). Adopt a child. (R. Portuguesa, Συντάκτης) Ανάκτηση 01 2023, από <https://eportugal.gov.pt/en/servicos/adotar-uma-crianca>

- EPRS. (June 2016). *Adoption of children in the European Union Briefing*. Ανάκτηση 07 2022, από [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/583860/EPRS_BRI\(2016\)583860_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/583860/EPRS_BRI(2016)583860_EN.pdf)
- Eric Rosenthal, D. C. (2017). *A Dead End for Children: Bulgaria's Group Homes*. DISABILITY RIGHTS INTERNATIONAL. Ανάκτηση 12 17, 2022, από <https://www.driadvocacy.org/wp-content/uploads/Bulgaria-final-web.pdf>
- EUFRA, E. U. (2014). Standards on foster care. Ανάκτηση 01 2023, από <https://fra.europa.eu/en/content/standards-foster-care>
- EULIBRARY. (2022, 3 6). *ec.europa.eu/aassets/eac/culture/library/studies*. Ανάκτηση από [ec.europa.eu: https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/studies/ccs-feasibility-study_en.pdf](https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/studies/ccs-feasibility-study_en.pdf)
- Eurochild. (2018). *Opening doors for Europe's Children*. Belgium. Ανάκτηση από www.openingdoors.eu
- Eurochild. (2019). *New opportunities for investing in children 2019. Eurochild report on the European Semester*. Ανάκτηση από https://www.eurochild.org/fileadmin/public/05_Library/Thematic_priorities/02_Child_Poverty/Eurochild/2019_Eurochild_report_on_European_Semester.pdf
- Eurochild, U. (2021). *Better data for better child protection systems in Europe: Mapping how data on children in alternative care*. Geneva, Bruxelles: Eurochild, Unicef. Ανάκτηση από <https://www.eurochild.org/resource/better-data-for-better-child-protection-systems-in-europe/>
- European Union Agency, F. R. (2019). *Summary overview of types and characteristics of institutions and community-based services for persons with disabilities available across the EU Country: Slovakia*. Mapping Paper. Ανάκτηση 01 2023, από https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Ffra.europa.eu%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Ffra_uploads%2Fslovakia-services-mapping-independent-living-sk.docx&wdOrigin=BROWSELINK
- Eurostat. (2020). Asylum applicants considered to be unaccompanied minors - annual data. Eurostat report on . Ανάκτηση 1 12, 2023, από <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tps00194>
- eurostat. (2021). products-datasets. Ανάκτηση 11 12, 2023, από <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tps00194>
- FRA, E. U. (2017). Country studies for the project on the right to independent living of persons with disabilities: Summary overview of types and characteristics. (J. C. Foundation, Συντάκτης) Vienna, Austria. Ανάκτηση 01 2023, από https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Ffra.europa.eu%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Ffra_uploads%2Fmalta-services-mapping-independent-living-mt.docx&wdOrigin=BROWSELINK
- France, L. s. (2023). Les conditions d'adoption en France. Ανάκτηση 01 25, 2023, από <https://www.notaires.fr/en/couple-family/adoption/conditions-adoption-france>

- Francisco Javier Cabrera Blázquez, M. C. (2022). *Year book 2021/2022 Key Trends*. Strasbourg: European Audiovisual Observatory.
- FundamentalRightsAgency. (2017). *Mapping Paper: Summary overview of types and characteristics of institutions and community-based services for*. Ανάκτηση 1 2023, από <https://fra.europa.eu/en/country-data/2017/country-studies-project-right-independent-living-persons-disabilities-summary>
- GLOBAL DETENTION, P. (2019). *Immigration Detention in Slovakia: Punitive Conditions Paid for by the Detainees*. Ανάκτηση 01 2023, από [file:///C:/Users/user/Downloads/Immigration%20Detention%20in%20Slovakia%20-%20Online%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/Immigration%20Detention%20in%20Slovakia%20-%20Online%20(1).pdf)
- (24 February 2010). *Guidelines for the Alternative Care of Children : resolution / adopted by the General Assembly*. UN General Assembly. Ανάκτηση 01 2023, από <https://www.refworld.org/docid/4c3acd162.htm>
- HCCH, P. B. (2021). *Annual Report*. Hague. Ανάκτηση 01 30, 2023, από <https://assets.hcch.net/docs/af309929-bc6c-4a38-ae7b-ddf5ec3ddb94.pdf>
- HRW. (2018). *“Like a Lottery”. Arbitrary Treatment of Unaccompanied Migrant Children in Paris*. Ανάκτηση από <https://www.hrw.org/report/2018/07/04/lottery/arbitrary-treatment-unaccompanied-migrant-children-paris>
- IOM-UNHCR, J. T. (2014). *Unaccompanied Migrant and Refugee Children: IOM-UNHCR Joint Technical Mission Malta, 27 April - 1*. Ανάκτηση 01 2023, από <https://malta.iom.int/sites/default/files/2014%20Documents/Publications/IOM-UNHCR%20Joint%20Technical%20Mission%20Malta%20-%20Unaccompanied%20Migrant%20and%20Refugee%20Children%20Alternatives%20to%20Detention%20in%20Malta.pdf>
- Ireland, f. c. (2023). foster care Ireland. Dublin: www.fostercareireland.ie. Ανάκτηση 01 2023, από <https://fostercareireland.ie/who-can-foster/>
- Ireland, f. c. (2023). foster care Ireland training. Dublin. Ανάκτηση 01 22, 2023, από <https://fostercareireland.ie/training/>
- Jan Klusacek, G. M. (2018). *Investing in Children The case for diverting Czech government finances away from institutions towards families and communities*. Lumos. Ανάκτηση 01 25, 2023, από https://lumos.contentfiles.net/media/documents/document/2018/09/Czech_exec_summary_FINAL.PDF
- Jan Šiška, J. B.-B. (2020). *Report on the Transition from Institutional Care to Community-Based Services in 27 EU Member States*. University of Kent, Charles University in Prague. p.55. doi:10.13140/RG.2.2.33643.77607
- Joana Soares, S. R.-D. (2023, 1 26). Why and how do parents decide to adopt? A study on motivations and the decision-making process in becoming an adoptive family. *Childe and family Social Work*. doi:doi.org/10.1111/cfs.13001

- Johan Vanderfaeillie, A. G. (2018). Foster care placement breakdown in the Netherlands and Flanders: Prevalence, precursors, and associated factors. *WILEY Child and Family Social Work* (23), σσ. 337-345. doi:Doi: 10.1111/cfs.12420
- Jorge F. del Valle, A. B. (2009). *FOSTER CARE IN SPAIN: ITS ESTABLISHMENT AND CURRENT CHALLENGES*. Ανάκτηση από <http://www.cop.es/papeles>
- Justice, M. d. (2021, 2 9). Protection de l'enfance : de l'aide aux familles à la défense de l'intérêt de l'enfant. Ανάκτηση 01 2023, από <https://www.vie-publique.fr/eclairage/18716-protection-de-lenfance-agir-dans-linteret-de-lenfant>
- Katre Pall, L. L. (2019). *Task 1.2 Living independently and being included in the community. Country: Estonia*. ANED 2018-19. Ανάκτηση 01 2013, από [at https://www.disability-europe.net](https://www.disability-europe.net)
- Kaukko, M. &. (2016). Belonging and participation in liminality: Unaccompanied children in Finland and Sweden. *Childhood*,. *sage journal*, 24(1), σσ. 24(1), 7–20. doi:10.1177/0907568216649104
- LATVIA, L. L. (01.07.2015). *Cabinet Regulations No. 313 on Implementation of European Social Fund operational programme 'Growth and employment'*. Latvia.
- Leyseele, E. (2019). *Task 1.2 Living independently and being included in the community ANED*. Country: Belgium. Ανάκτηση 12 22, 2022, από www.disability-europe.net
- Lightfoot, L. (2019, 6 18). Improvements in the Romanian child protection system and current proposals for re-opening inter-country adoption. Ανάκτηση 01 25, 2023, από <https://cascw.umn.edu/featured/improvements-in-the-romanian-child-protection-system-and-current-proposals-for-re-opening-inter-country-adoption-5-of-5/>
- Lingeren, J. L. (2017, 7 8). Displays of parent suitability in adoption assessment reports. *Child and family Social work*, 22, σσ. 53-63. doi:doi.org/10.1111/cfs.12305
- luxeburg, T. g. (2019, 11 28). Fostering and adopting a child. guichet.lu. Ανάκτηση 01 22, 2023, από <https://guichet.public.lu/en/citoyens/famille/parents/adoption.html>
- Malta, C. A. (2023). Adoption. (www.scsa.gov.mt, Συντάκτης) Malta. Ανάκτηση 01 2023, από <https://scsa.gov.mt/en/Pages/Central%20Authority/Adoption.aspx#:~:text=In%20Malta%2C%20adoption%20has%20evolved%20from%20an%20unregulated,Standards%20Authority%20regulates%20both%20local%20and%20intercountry%20adoptions.>
- Maria Acciaiuoli Barbosa-Ducharne, J. S. (2016). Process of adoption communication openness in adoptive families: adopters' perspective. *Psicologia: Reflexão e Crítica*, 29:9 . doi:DOI 10.1186/s41155-016-0024-x
- Micucci, D. N. (2021). discorso al parlamento italiano. Ανάκτηση από https://www.parlamento.it:https://www.parlamento.it/documenti/repository/commissioni/bicamerali/infanzia/081007/081007_NOVA%20MICUCCI%20pdf.pdf
- MIGRATION, I. U. (2018). *Mapping of Existing Training for Family Based Care Providers in Luxembourg*. Brussels. Ανάκτηση 01 2023, από <https://eea.iom.int/publications/mapping-existing-training-family-based-care-providers-luxembourg> και

- <https://eea.iom.int/sites/default/files/publication/document/Luxembourg-FAB-Mapping-Family-Based-Care-Providers.pdf>
- Migration, I. U. (2019). Mapping of Existing Training for Professionals in Poland. Ανάκτηση 2023, από <https://eea.iom.int/sites/default/files/publication/document/Poland-FAB-mapping-training-Professionals.pdf>
- Ministry of Labour, F. S. (2022, 7 27). Ανάκτηση 01 25, 2023, από <https://www.gov.si/en/policies/family-children-and-marriage/parenthood-foster-care-guardianship-and-adoption/>
- Moloney, C. (2019). *Task 1.2 Living independently and being included in the community. Country: Ireland*. ANED 2018-19. Ανάκτηση 01 2023, από <https://www.disability-europe.net>
- National Supervisory authority for welfare and health, F. A. (2022). Finnish Adoption Board guidelines. Valvira. Ανάκτηση 01 2023, από https://www.valvira.fi/web/en/social_welfare/adoption/finnish-adoption-board-guidelines
- Network, E. M. (2018). *Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination in the EU plus Norway. Synthesis Report*. EMN. Ανάκτηση 01 2023, από https://emn.ie/files/p_201808090907072018_emn_sythesis_unaccompanied_minors_09.08.2018.pdf
- Nigel Lowe, V. S. (2017). *A statistical analysis of applications made in 2015 under the Hague Convention*. Hague: HCCH. Ανάκτηση 01 30, 2023, από <https://assets.hcch.net/docs/d0b285f1-5f59-41a6-ad83-8b5cf7a784ce.pdf>
- Ondrušová, D., Repková, & Kešelová, D. (2019). *Task 1.2 Living independently and being included in the community. Country: Slovakia*. ANED 2018-19. Ανάκτηση 01 2023, από <https://www.disability-europe.net/>
- openingdoors. (2018). *croatia Country fact sheet*. Ανάκτηση από <https://www.openingdoors.eu/wp-content/uploads/2019/03/country-fiche-Croatia-2018.pdf>
- (χ.χ.). *Overview of Italian Adoption Law*. <http://www.adoptionpolicy.org/pdf/eu-italy.pdf>.
Ανάκτηση από www.adoptionpolicy.org
- Parliament, E. (2016). *Adoption of children in the European Union*. European Parliament.
Ανάκτηση από [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/583860/EPRS_BRI\(2016\)583860_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/583860/EPRS_BRI(2016)583860_EN.pdf)
- Pereboom, M. (2004, 05 28). The European Union and International Adoption. (C. f. Policy, Συντάκτης) Ανάκτηση 01 2023, από <http://www.adoptionpolicy.org/pdf/4-28-05-MPereboomTheEUandInternationAdoption.pdf>
- Pereboom, M. (2013, April). The European Union and International Adoption. *International journal of law policy and th family*. Ανάκτηση 1 12, 2023, από www.adoptionpolicy.org

- Policy, M. o. (2020, 11 30). Brief information on polish requirements – intercountry adoptions. Ανάκτηση 01 2023, από <https://archiwum.mrips.gov.pl/en/intercountry-adoption/information/>
- Pumares M.J. Simone P Kevin D. Ene L. Milla J.T. (2015). *Mapping the Animation Industry in Europe*. European Audiovisual Observatory.
- Raija Pirttimaaand, C. V. (2018). Educational intervention planning for children in foster care in Finland: A case study. *EDUCATION INQUIRY, VOL. 9, NO. 2*, σσ. 237–246. doi:<https://doi.org/10.1080/20004508.2017.1328932>
- Republika Slovenská, C. (2023). *Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže*. Ανάκτηση 01 25, 2023, από <https://www.cipc.gov.sk/starostlivost/>
- Rodrigues Sónia, B.-D. F. (2013). QUALITY OF RESIDENTIAL CARE SYSTEM OF CHILDREN IN PORTUGAL: PRELIMINARY RESULTS FROM A COMPREHENSIVE ASSESSMENT. *Papeles del Psicólogo, Vol. 34(1)*, σσ. 11-22. Ανάκτηση από https://www.researchgate.net/publication/262014005_QUALITY_OF_RESIDENTIAL_CARE_SYSTEM_OF_CHILDREN_IN_PORTUGAL_PRELIMINARY_RESULTS_FROM_A_COMPREHENSIVE_ASSESSMENT
- Sandra Knuiman, c. r. (2015). Children without parental care in Poland: Foster care, institutionalization and adoption. *International Social Work*, σσ. 58(1):142– 152. doi:DOI:10.1177/0020872812473138
- Sepulveda Magdalena, v. B. (2004). Human rights reference handbook. ISBN 9977-925-18-6.(3rd ed. rev.). (U. o. Peace, Συντάκτης) Costa Rica: Ciudad Colon. Ανάκτηση 05 18, 2022, από <https://www.worldcat.org/title/human-rights-reference-handbook/oclc/318946022/editions?referer=di&editionsView=true>
- Slavka, K. (2019). *Task 1.2 Living independently and being included in the community. Country: Bulgaria*. ANED 2018-19. Ανάκτηση 01 2023, από <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.disability-europe.net%2Fdownloads%2F1016-year-4-2018-19-policy-theme-il&wdOrigin=BROWSELINK>
- Smits, J. (2019). *Task 1.2 Living independently and being included in the community. Country: Netherlands*. ANED 2018-19. Ανάκτηση 01 2023, από <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.disability-europe.net%2Fdownloads%2F1022-year-4-2018-19-policy-theme-il&wdOrigin=BROWSELINK>
- Sobotková, I. (2007). Foster families in the Czech Republic: Evaluating their functioning and resilience. *research gate*. Ανάκτηση 06 26, 2022, από <https://www.researchgate.net/publication/265494144>
- Soňa Vávrová, R. K. (2015). Transformace systému péče o ohrožené děti očima. *Sociální pedagogika*, σσ. 25-37. doi:10.7441/soced.2015.03.02.02
- Spain, A. r. (2023). Adoption. Madrid, Spain: www.administracion.gob.es. Ανάκτηση 01 2023, από https://administracion.gob.es/pag_Home/en/Tu-espacio-europeo/derechos-obligaciones/ciudadanos/familia/menores/adopcion.html

- theNetherlands, G. o. (2023). Conditions for adopting a Dutch child. Ανάκτηση 01 2023, από <https://www.government.nl/topics/adoption/adopting-a-dutch-child>
- Tobias Hübinette, C. T. (2006). To (not) name the unnameable and (not) speak about the unspeakable: Writing about experiences of racialisation among adult adoptees and adoptive parents of Sweden. *Research Gate*. Ανάκτηση 02 05, 2023, από https://www.researchgate.net/publication/237462058_To_not_name_the_unnameable_and_not_speak_about_the_unspeakable_Writing_about_experiences_of_racialisation_among_adult_adoptees_and_adoptive_parents_of_Sweden
- Transition, C. E. (2012). The European Expert Group on the Transition from Institutional to Community-based Care. (E. Commission, Συντάκτης) Brussels. Ανάκτηση 1 2023, από <https://deinstitutionalisationdotcom.files>.
- TransMonEE. (2018). , Monitoring the Situation of children and women in Europe and Central Asia. ((database), Συντάκτης) Ανάκτηση 1 17, 2023, από www.transmonee.org
- UNICEF. (2019). *TransmonEE Dashboard*. Ανάκτηση από www.transmonee.org
- UNICEF. (2023). Child Guarantee. *Child Guarantee*. Ανάκτηση 02 02, 2023, από <https://www.unicef.org/greece/child-guarantee>
- Union, E. (2018). *Compilation of Data, Situation and Media Reports on Children in Migration. Part 1 - Data and Situation Reports*. European Union. Ανάκτηση από <https://eea.iom.int/sites/default/files/publication/document/Poland-FAB-mapping-training-Professionals.pdf>
- Veiligheid, R. v. (2023). Foster Care Netherland. Ανάκτηση 01 2023, από <https://www.kinderbescherming.nl/voor-kind-en-ouder/pleegouder-worden>
- Vincent Ramon, F. L. (2011). France national association for family placement. Ανάκτηση 01 2023, από www.anpf-asso.org
- vitta-EurochildTaskforceItaly, F. L. (2020). *Bulgaria - Germany - Greece - Ireland - Italy - Spain country reports*. Eurochild Taskforce. Ανάκτηση 1 18, 2023, από <file:///C:/Users/user/OneDrive/Desktop/Eurochild-Child-Guarantee-Report-compiled.pdf>
- whitepaper. (2020). *The role of small-scale residential care for children in the transition from institutional to community-based care and in the continuum of care in the Europe and*. UNICEF. Ανάκτηση 1 11, 2023, από <https://www.unicef.org/eca/media/13261/file>
- Wolf, K. (2009). Foster care in Germany :A critical review. *Layout 1 (scie-socialcareonline.org.uk)*, σσ. 28-30. Ανάκτηση από <http://docs.scie-socialcareonline.org.uk/fulltext/85711.pdf>
- www.researchandmarkets.com/reports/4449895. (2018). *global animation, VFX & games industry: strategies, trends & opportunities, 2018*. Ανάκτηση 12 16, 2018, από www.researchandmarkets.com/reports/4449895: www.researchandmarkets.com/reports/4449895
- Αριθμ.57758/2484/2018, Υ. (χ.χ.). Κανονισμός Λειτουργίας Εθνικού Συμβουλίου,. ΦΕΚ590/14-11-2018. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Ανάκτηση 10 2022, από ΥΑ Αριθμ. Δ11 οικ. 57758/2484/2018

- Γκίκα, Μ. (2014-5). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα ανθρωπίνια δικαιώματα Διπλωματική Εργασία. (N. University, Συντάκτης) Ανάκτηση 05 18, 2022, από M Gkika - 2015 - hephaestus.nup.ac.cy
- Διονύσης Μπαλούρδος, Μ. Π. (2022). *Τα ιδρύματα παιδικής προστασίας στην Ελλάδα: προκλήσεις και προοπτικές*. Αθήνα: ΕΚΚΕ. Ανάκτηση από <https://www.ekke.gr/services/publication/ta-idrimata-paidikis-prostasias-stin-ellada-proklisis-kai-prooptikes>
- Ε.Κ.Κ.Α. (2022). *ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ* για την «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΓΓΥΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ». Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Ανάκτηση 01 2023, από <http://ekka.org.gr/index.php/el/paidiki-prostasia>
- Ε.Κ.Κ.Ε. Διονύσης Μπαλούρδος, Μ. Π. (2022). Τα ιδρύματα παιδικής προστασίας στην Ελλάδα: Προκλήσεις και προοπτικές. Εθνικό τυπογραφείο. Ανάκτηση 01 2023, από https://www.researchgate.net/publication/365855183_TA_IDRYMATATA_PAIDIKES_PROSTASIAS_STEN_ELLADA_PROKLESEIS_KAI_PROOPTIKES_DIONYSES_MPALOURDOS_MARIA_PETRAKE_NIKOS_SARRES
- European Council on Refugees and Exiles, E. (2017, 12 31). Country Report: Portugal. Ανάκτηση 01 2023, από https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2018/04/report-download_aida_pt_2017update.pdf
- Εγκύκλιος, α. 5. (2021, 06 14). Ζητήματα σχετικά με την αναδοχή και την υιοθεσία και τη διαδικασία αφαίρεσης της γονικής μέριμνας / επιμέλειας των ανηλίκων από τους γονείς και τους ασκούντες την επιμέλεια αυτών. Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου.
- ΕΕ-UNICEF. (2017). *Δέσμη εργαλείων ΕΕ-UNICEF για τα δικαιώματα του παιδιού: Ενσωμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού στη συνεργασία για την ανάπτυξη*. Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ανάκτηση 01 2023, από https://www.unicef.org/myanmar/media/1711/file/EU_UNICEF%20Child%20Rights%20Toolkit:Integrating%20Child%20Rights%20in%20Development%20Cooperation.pdf
- Ενωση Ευρωπαϊκή, ι. (2022). Αξίες και δικαιώματα.. Ανάκτηση 05 18, 2022, από <https://futureu.europa.eu/processes/ValuesRights>
- Ενωση Ευρωπαϊκή, ι. (2022). Ιστορία ΕΕ. Ανάκτηση 05 18, 2022, από https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59_el
- εφημερίδα, Α. σ. (2017). Δωδεκάδελτος της Γόρτυνας-Το αρχαιότερο & προοδευτικότερο νομοθετικό κείμενο στην Ευρώπη. Ανάκτηση 05 18, 2022, από https://www.estorieskritis.gr/2017/06/blog-post_9.html <https://chilonas.com/2015/10/12/httpwp-mer1op6y-2yd>
- κοινοβούλιο. (09.12.2015 με τελευταία αναθεώρηση 2018). Νόμος για την Κοινωνική Πρόνοια RT I, 30.12.2015, 5. Εσθονία. Ανάκτηση 01 2023, από <https://www.riigiteataja.ee/akt/103042018020>
- Μάνθου, Γ. (2020). *Αναδοχή & τεκνοθεσία: Νέο θεσμικό πλαίσιο και νέες διαδικασίες με έμφαση σε πολιτικές αποϊδρυματοποίησης*. Ανάκτηση 2023, από Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας: https://www.pde.gov.gr/gr/images/yiothesia_anadoxi_full.pdf

- Μιχαήλ, Γ. (2019, 11 17). Ο θεσμός της ανάδοχης οικογένειας στην Κύπρο... «φωλιά αγάπης» για 160 παιδιά! *cyprus times*. Ανάκτηση 01 20, 2023, από <https://cyprustimes.com/koinonia/o-thesmos-tis-anadochis-oikogeneias-stin-kypro-fovia-agapis-gia-160-paidia/>
- Μπάλιας, Ε. (2022). Σημειώσεις μαθήματος Ανθρώπινα Δικαιώματα. Πάτρα. Ανάκτηση 05 18, 2022, από <https://eclass.upatras.gr/modules/document/file.php/PDE1612/%CE%9C%CF%80%CE%A%CE%BB%CE%B9%CE%B1%CF%82%20%CE%A3%CF%84%CE%AC%CE%B8%CE%B7%CF%82%20e-class%20educu.%20upatras%20HUMAN%20RIGHTS%20%281%29.pdf><https://eclass.upatras.gr/>
- N.2447/1996. (χ.χ.). Κύρωση ως κώδικα του σχεδίου νόμου "Υιοθεσία επιτροπεία και αναδοχή ανηλίκου δικαστική συμπαράσταση δικαστική επιμέλεια ξένων υποθέσεων και συναφείς ουσιαστικές δικονομικές και μεταβατικές διατάξεις". *ΦΕΚ Α' 278/30.12.1996*. Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Ανάκτηση από <https://www.et.gr/>
- N.3548/2018. (χ.χ.). Μέτρα για την προώθηση των Θεσμών της Αναδοχής και Υιοθεσίας και άλλες διατάξεις. *ΦΕΚ Α' 85/16.5.2018*. Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Ανάκτηση 01 2023, από <https://www.et.gr/>
- N2101/1992. (χ.χ.). Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα τον παιδιού. *ΦΕΚ 192/A/2-12-1992*. Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Ανάκτηση από <http://www.et.gr>
- N3765/. (2009, 06 30). Κύρωση της Σύμβασης για την προστασία των παιδιών. *ΦΕΚ101/A'/1-7-2009*. Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Ανάκτηση 02 02, 2023, από <file:///C:/Users/user/Downloads/%CE%9D%203765-2009%20%CE%94%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%A1%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%95%CE%A3%20%CE%A5%CE%99%CE%9F%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%99%CE%95%CE%A3.pdf>
- Νικολαΐδης, Γ. (2021). *Το θυματοποιημένο παιδί, η προστασία του, η αναδοχή και η τεκνοθεσία*. Περιφέρεια Δυτ. Ελλάδας. Ανάκτηση 09 2022, από file:///C:/Users/user/OneDrive/Desktop/yiothesia_anadoxi_full.pdf
- Π.Δ.86/2009. (χ.χ.). Οργάνωση και λειτουργία του θεσμού της αναδοχής ανηλίκων. *ΦΕΚ 114/A/16-7-2009*. Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Ανάκτηση 01 2023, από <https://www.et.gr/SearchFek>
- Συνεντευξιαζόμενος. (2022). Πώς εφαρμόστηκε η υιοθεσία και η αναδοχή ως μέτρο αποιδρυματοποίησης στην Ελλάδα. *Συμμετοχή σε ποιοτική έρευνα*, 11. Πρώην Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων που εισηγήθηκε τον Ν4538/18. Ανάκτηση 10 18, 2022
- Συνήγορος του Πολίτη. (2020). *Από το ίδρυμα στην κοινότητα: εναλλακτική φροντίδα ευάλωτων παιδιών και υποστήριξη οικογενειών*. Αθήνα: Ανεξάρτητη αρχή Συνήγορος του πολίτη. Ανάκτηση 09 2022, από <https://old.synigoros.gr/resources/eidikh-ekthesh-prostasia-eyalwtwn-paidiwn.pdf>

- Υπουργείο Εργασίας, Π. κ. (χ.χ.). Διαδικτυακή πύλη της Κυπριακής Δημοκρατίας. (www.mlsi.gov.cy, Παραγωγός) Ανάκτηση 01 20, 2023, από Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας:
<http://cyprus.gov.cy/portal/portal.nsf/gwp.getGroup?OpenForm&SectionId=citizen&CategoryId=%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B3%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CE%B9%CE%B1%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%A0%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%AF&Selectid=%CE%91%CE%BD%CE%AC%CE%B4%CE%BF%CF%87%CF>
- Υπουργείο Μετανάστευσης, Α. (2023, 01). <https://migration.gov.gr>. Ανάκτηση 01 30, 2023, από https://migration.gov.gr/wp-content/uploads/2023/01/%CE%95%CE%93%CE%A0%CE%91%CE%91_%CE%A3%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%A3%CF%84%CE%BF%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%B1_2023_01_01.pdf
- ΦΕΚ3329. (2020, 8 8). Υπουργική Απόφαση Αριθμ. Δ11/οικ. 31931/1272. Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας. Ανάκτηση 01 30, 2023, από <http://www.et.gr/>
- Χατζόπουλος, Β. (2011). Η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων ύστερα από τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβώνας. Ανάκτηση 05 18, 2022, από <http://www.constitutionalism.gr/site/wpcontent/uploads/2013/06/XARTHSLISABONAS.pdf>
- Χλούπης, Γ. (2018, 11). Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο των μορφών σύγχρονης εγκληματικής δράσης. Ανάκτηση από entha.euc.ac.cy <http://entha.euc.ac.cy/index.php/entha/article/viewFile/84/78>
- Ψηφιακή πλατφόρμα "anynet". (2023). Ο χάρτης δικαιωμάτων των παιδιών. (Υ. Εργασίας, Συντάκτης) Ανάκτηση 01 2023, από <https://www.anynet.gr/govnr/Training>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ι ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

The Attachment Theory: How Childhood Affects Life [\(438\) The Attachment Theory: How Childhood Affects Life - YouTube](#)
[\(438\) Θεωρία Προσκόλλησης - YouTube](#)
ντάνιελ '16 <https://q.co/kqs/1kbkki>

Επιστολή Υπουργείο Δικαιοσύνης από Συνήγορο του Πολίτη

Αθήνα, 10 Σεπτεμβρίου 2020
Αριθ. Πρωτ. Γρ.Συν. 123
Ειδ.Επιστήμονας: Μαρία Μπλιάτη
Email: grafeiosynigorou@synigoros.gr

Προς τον Υπουργό
Δικαιοσύνης κ. Κωνσταντίνο
Τσιάρα

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του Συνηγόρου του Πολίτη, για την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, με βάση το άρθρο 103 παρά 9 του Συντάγματος και το ν.3094/2003, έχουμε ήδη αποστείλει προς εσάς, κοινοποιούμενο προς την Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή (ΝΕ) για την αναμόρφωση του Οικογενειακού Δικαίου, που έχετε συστήσει, δια του

αξιότιμου Προέδρου της, το από 5.8.2020 με αρ.πρωτ.Γρ.Συν.113 έγγραφό μας, στο οποίο, προς υποβολή των εργασιών της Επιτροπής, εκτέθηκαν αναλυτικά οι θέσεις και προτάσεις της Αρχής μας σε σχέση με τη βέλτιστη κατοχύρωση των δικαιωμάτων όλων των εμπλεκόμενων μερών, και ιδίως του δικαιώματος του παιδιού σε κοινή ανατροφή και από τους δύο γονείς του, ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή διατήρηση νομικού δεσμού μεταξύ των τελευταίων, και των συναφών με αυτό δικαιωμάτων σε επικοινωνία και διατροφή.

Με το παρόν έγγραφο, θα θέλαμε συνοπτικά να εκθέσουμε τις απόψεις και προτάσεις της Αρχής μας για τη μεταρρύθμιση διατάξεων του Οικογενειακού Δικαίου, που συναρτώνται κατά κύριο λόγο με το δικαίωμα του παιδιού στην αληθή ταυτότητά του από τη γέννηση και στη διατήρηση των συγγενικών δεσμών του, όπως κατοχυρώνεται από τα άρθρα 7 και 8 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΔΣΔΠ 1989). Προτείνουμε, επίσης, διάταξη ικανή να συμβάλει στη μεταβολή του μοντέλου της υιοθεσίας, από την «κλειστή» που ανταποκρινόταν σε παλαιότερες κοινωνικές συνθήκες, οι οποίες δεν υφίστανται πλέον, στην «ανοιχτή» που εξυπηρετεί καλύτερα τα συμφέροντα όλων των εμπλεκόμενων μερών και πρωτίστως τα δικαιώματα του παιδιού. Υποστηρίζουμε, ότι οι νέες μορφές οικογένειας απαιτούν νέες ρυθμίσεις σχετικά με τις διατάξεις για την άσκηση της επιμέλειας και της επικοινωνίας, που να μη συνδέονται απαραίτητα με τη γονική ιδιότητα. Διαπιστώνουμε, τέλος, ότι οι όροι για τη σύναψη του γάμου δεν προστατεύουν επαρκώς την ανηλικότητα και εισηγούμαστε την τροποποίησή τους.

Επαναλαμβάνουμε την προτροπή μας προς το Υπουργείο και τη ΝΕ για την υιοθέτηση της οπτικής των δικαιωμάτων του παιδιού, κατά τη νομοθέτηση κάθε διάταξης που τα αφορά. Θέτουμε υπόψη σας τα κεφάλαια, όπου με βάση την εμπειρία της Αρχής, διαπιστώνεται παρέκκλιση των υφιστάμενων ρυθμίσεων από τα πρότυπα του επιβάλει η ΔΣΔΠ ή καταλείπεται σημαντικό περιθώριο βελτιώσεών τους, προκειμένου να ανταποκριθούν πληρέστερα στα πρότυπα αυτά.

1) Διαδικασία αναγνώρισης και προσβολής πατρότητας

Το άρθρο 1476 ΑΚ προβλέπει ότι η αναγνώριση τέκνου, που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων, από τον πατέρα, γίνεται με δήλωση του γονέα ενώπιον συμβολαιογράφου ή με διαθήκη. Η καθιέρωση του τύπου του συμβολαιογραφικού εγγράφου (ή της διαθήκης) αποσκοπεί στη δημιουργία συνθηκών, που διασφαλίζουν ότι η δήλωση της αναγνώρισης γίνεται με συναίσθηση σοβαρότητάς της από τον δηλούντα¹. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι ο συμβολαιογράφος νομιμοποιείται, ούτε πολύ περισσότερο υποχρεούται, να ελέγξει την αλήθεια ή αναλήθεια της δήλωσης². Αντιθέτως, οφείλει να συντάξει το έγγραφο, ακόμη και όταν η δήλωση είναι προφανώς ανειλικρινής³. Εξάλλου, προσβολή της δήλωσης λόγω εικονικότητας δεν είναι δυνατή και η εικονική δήλωση παράγει όλα τα αποτελέσματα έγκυρης αναγνώρισης⁴.

¹ Κουμάντος, Οικογενειακό Δίκαιο II, εκδ.Σάκκουλα, 1989, σελ.67

² Καράσης, Μ., σε Γεωργιάδη-Σταθόπουλου, Αστικός Κώδιξ, Κατ'άρθρο ερμηνεία, τ. VII, εκδ.Σάκκουλα, σελ.611, Κουνογέρη-Μανωλεδάκη, Οικογενειακό Δίκαιο II, εκδ.Σάκκουλα, γ' έκδ. 2003, σελ.115, Δεληγιάννη-Κούσουλα, Οικογενειακό Δίκαιο, εκδ.Σάκκουλα, σελ.60. (Η βιβλιογραφία ενδεικτική, διότι η παραδοχή είναι γενική.)

³ Καράσης, ό.π.π.

⁴ Καράσης, ό.π.π., σελ.608, Κουμάντος, ό.π.π., σελ.66, Σπυριδάκης, Οικογενειακό Δίκαιο, εκδ.Σάκκουλα, 1983, σελ.221.

Πέρα από την έλλειψη υποχρέωσης ελέγχου της αλήθειας της δήλωσης, στην πράξη ο συμβολαιογράφος δεν υποχρεούται ούτε σε έλεγχο της εκ του νόμου προϋπόθεσης για την εγκυρότητα της δήλωσης που αφορά την ιδιότητα του τέκνου ως γεννημένου χωρίς γάμο. Η ιδιότητα αυτή αναφέρεται στο κείμενο της αναγνώρισης, χωρίς όμως να απαιτείται η προσκόμιση πιστοποιητικού αγαμίας της μητέρας (ή αντίστοιχου αλλοδαπού εγγράφου), από το οποίο να προκύπτει, ότι το παιδί δεν καλύπτεται από τεκμήριο πατρότητας. Ως αποτέλεσμα, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει δεχθεί ικανό αριθμό αναφορών, σχετικά με το πρόβλημα που ανακύπτει όταν παιδιά 'αναγνωρισμένα' από τον βιολογικό πατέρα τους πρόκειται να γραφούν στο Δημοτολόγιο, οπότε τότε γίνεται ο ουσιαστικός έλεγχος των προϋποθέσεων αναγνώρισης και διαπιστώνεται, ότι το παιδί στην πραγματικότητα είτε έχει γεννηθεί εντός γάμου της μητέρας με πρόσωπο άλλο από τον αναγνωρίσαντα είτε, συνηθέστερα, εντός των τριακοσίων ημερών μετά τη λύση του γάμου, καλύπτεται δηλαδή από το τεκμήριο πατρότητας υπέρ του (πρώην) συζύγου της μητέρας του άρ.1465 ΑΚ. Αυτό όμως καθιστά την αναγνώριση άκυρη⁵.

Από τα ανωτέρω συνάγεται, ότι η περιβολή της δήλωσης αναγνώρισης με τον συμβολαιογραφικό τύπο δεν είναι ικανή να αποτρέψει τις ψευδείς δηλώσεις, η επιδίωξη αποφυγής των οποίων προβλήθηκε ως ο λόγος, για τον οποίο το Υπουργείο σας κατά το παρελθόν δεν έκανε δεκτή⁶ την πρότασή μας, για την αναγνώριση των χωρίς γάμο τέκνων με κοινή δήλωση των γονέων στο ληξιαρχείο. Αυτό άλλωστε έχει αποδειχθεί και στην πράξη, αφού το Υπουργείο Εσωτερικών, αρμόδιο για την αστικοδημοτική τακτοποίηση των παιδιών, και επομένως για την καταχώρηση των στοιχείων της αναγνώρισης στη ληξιαρχική πράξη γέννησής του και για την δημοτολογική εγγραφή τους, επανειλημμένα έχει καταστήσει το Υπουργείο σας κοινών του προβλήματος 'εξαπάτησης των ελληνικών αρχών μέσω εικονικών αναγνωρίσεων', με έγγραφα με τα οποία σας έχει καλέσει μεταξύ άλλων να ενεργήσετε σχετικά με την 'άμεση ενημέρωση όλων των συλλόγων συμβολαιογράφων της χώρας, καθιστώντας τους υπεύθυνους ... για τη μη σύνταξη πράξεων εκούσιας αναγνώρισης, εάν οι ενδιαφερόμενοι δεν προσκομίζουν πρωτότυπα πιστοποιητικά...'⁶

Ούτε, όμως, και όταν οι δηλώσεις είναι αληθείς όσον αφορά τον βιολογικό σύνδεσμο του παιδιού με τον άνδρα που το αναγνωρίζει, είναι σε θέση η περιβολή του συμβολαιογραφικού τύπου να αποτρέψει τις άκυρες αναγνωρίσεις, όπως καταδεικνύει η εμπειρία της Αρχής μας, εάν το παιδί καλύπτεται από το νόμο από τεκμήριο πατρότητας υπέρ άλλου άνδρα και αυτό διαφεύγει ως γνώση από τους γονείς ή απλά δεν δηλώθηκε στον συντάξαντα συμβολαιογράφο.

Για τους λόγους αυτούς, επωφελούμαστε από την ευκαιρία της σύστασης της ΝΕ για την αναμόρφωση του Οικογενειακού Δικαίου, για να επαναφέρουμε στο Υπουργείο σας την πρόταση για την κατοχύρωση της αναγνώρισης των χωρίς γάμο τέκνων με κοινή δήλωση των γονέων στο ληξιαρχείο. Δεδομένου, ότι οι ΟΤΑ διαθέτουν πρόσβαση στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα 'Μητρώο Πολιτών', την οποία σύνδεση στερείται ο συμβολαιογράφος, η δήλωση αναγνώρισης ενώπιον ληξιάρχου παρίσταται περισσότερο ασφαλής, ως προς την προϋπόθεση εγκυρότητάς της, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τις δηλώσεις παιδιών γεννημένων από ελληνίδες μητέρες, των οποίων η οικογενειακή κατάσταση μπορεί άμεσα να διερευνηθεί.

Το ότι ο πανηγυρικός τύπος της συμβολαιογραφικής δήλωσης δεν εξυπηρετεί τον στόχο που επιδιώκει το Υπουργείο σας, όμως, δεν αποτελεί τον μόνο λόγο που επαναφέρουμε την πρόταση

⁵ Σπυριδάκης, ό.π.π., σ.220

⁶ Υπ'αρ.Πρωτ.184 από 28.1.2014 έγγραφο του Υπουργού Δικαιοσύνης, κ. Χαράλαμπος Αθανασίου, προς τον Συνήγορο του Πολίτη.

⁶ Φ.102744/9509 από 29/2/2008 εγκύκλιος του ΥΠΕΣ, κοινοποιούμενη προς το ΥπΔικ.

της Αρχής μας. Η ολοκλήρωση της αναγνώρισης με κοινή δήλωση των γονέων ενώπιον του ληξιάρχου θα υποβοηθήσει ευάλωτες κοινωνικά και οικονομικά ομάδες του πληθυσμού να διευθετήσουν την αστικοδημοτική κατάσταση των τέκνων τους, στην περίπτωση που αυτά έχουν γεννηθεί χωρίς να έχει προηγηθεί ο γάμος των γονέων⁷. Επιπλέον, η αποδοχή της πρότασης θα κατατάξει τη χώρα μας στην πλειοψηφία των ευρωπαϊκών χωρών, που δεν επιβάλλουν τον συμβολαιογραφικό τύπο, με μόνη εξαίρεση τη Φινλανδία που προβλέπει μόνο συμβολαιογραφικό έγγραφο [ή εναλλακτικά, δήλωση ενώπιον επιμελητή], κυρωμένη επιπλέον από το δικαστήριο, αφού και εκεί αποδεικνύεται ότι η συμβολαιογραφική δήλωση δεν επαρκεί για την κατοχύρωση της επιθυμητής ασφάλειας δικαίου.

Από τη συγκριτική μελέτη των ισχυόντων στις νομοθεσίες των λοιπών ευρωπαϊκών χωρών προκύπτει, ότι στις χώρες με το μεγαλύτερο ποσοστό παιδιών γεννημένων χωρίς γάμο, όπως είναι η Βρετανία όπου το ένα στα δύο παιδιά γεννιέται σε ελεύθερη συμβίωση και η Γαλλία, όπου το αντίστοιχο ποσοστό ξεπερνά το 1/3 του συνόλου των γεννήσεων, η δήλωση αναγνώρισης γίνεται με τη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης. Το ίδιο συμβαίνει σε Βέλγιο, Ιταλία, Ισπανία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία, Γερμανία, όπου υπάρχει δυνατότητα επιλογής μεταξύ δήλωσης ενώπιον ληξιάρχου ή συμβολαιογραφικού εγγράφου ή άλλου τύπου⁸.

Ακόμη σημαντικότερη, όμως, συνέπεια ενδεχόμενης υιοθέτησης της πρότασης της Αρχής μας, θα είναι η πλέον συνεπής με το άρθρο 7 παρ.1 ΔΣΔΠ κατοχύρωση του δικαιώματος του παιδιού στην ταυτότητά του, με την εγγραφή των στοιχείων και των δύο γονέων του «στο ληξιαρχείο αμέσως μετά τη γέννησή του».

Με την ευκαιρία του παρόντος, θα θέλαμε να υπενθυμίσουμε ότι ο Συνήγορος είχε επίσης προτείνει στο Υπουργείο σας την εισαγωγή διαδικασίας προσβολής πατρότητας με τις εγγυήσεις ασφάλειας δικαίου αφενός αλλά και τη διασφάλιση της ταχύτερης αποκατάστασης του δικαιώματος του τέκνου στην αληθή ταυτότητά του⁹, η οποία απορρίφθηκε και πάλι με την επίκληση της 'αποφυγής συγκάλυψης παράνομων πράξεων'¹⁰. Η Αρχή μας είχε προτείνει, ειδικά για την περίπτωση που όλα τα μέρη : μητέρα, σύζυγος και βιολογικός πατέρας, συμφωνούν για την πατρότητα, να εισαχθεί ειδική διαδικασία, με πρότυπο την τότε διαδικασία συναινετικού διαζυγίου και συνυποβολή αποτελεσμάτων εξέτασης DNA, για αποκλεισμό μεταγενέστερων αμφισβητήσεων. Σε κάθε περίπτωση, στόχος ήταν να αποφευχθούν οι καθυστερήσεις που επέφερε η αναζήτηση της ουσιαστικής αλήθειας και της ελεύθερης εκτίμησης της ομολογίας στις δίκες προσβολής πατρότητας (συνδυασμένη εφαρμογή των τότε άρθρων 600 και 614 ΚΠολΔ), που οδηγούσαν στη διεξαγωγή αποδείξεων και σε μετ'απόδειξη συζήτηση, με αποτέλεσμα να χρονίζει η προσβολή του δικαιώματος του παιδιού στην ταυτότητά του.

Δεδομένου ότι κύρια αιτία που προκαλούσε την ανάγκη προσβολής της πατρότητας αποτελούσαν οι καθυστερήσεις στις δίκες διαζυγίου, η νέα διαδικασία συναινετικού διαζυγίου ασφαλώς περιορίζει τις σχετικές δίκες προσβολής πατρότητας. Παρά ταύτα, και για τις εναπομείναντες περιπτώσεις, επαναπροτείνουμε στο Υπουργείο σας να εξετάσει το ενδεχόμενο

---

⁷ Για τον λόγο αυτό, η πρότασή μας περιλήφθηκε στην Ειδική Έκθεση 'Προτάσεις χαμηλού δημοσιονομικού κόστους', Δεκέμβριος 2012, που ο Συνήγορος του Πολίτη, απεύθυνε στα επί μέρους Υπουργεία, σελ.46, <https://www.synigoros.gr/resources/docs/130226-aid-ekth.pdf>.

⁸ Βλ.σχ. Ερευνητικό Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών, Παπαχρίστου, Βρέλλης, Κλαμαρής, επιμ., Σχέσεις Γονέων και Τέκνων, Συγκριτική Μελέτη Νομοθεσιών Κρατών-Μελών τα Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδ.Σάκκουλα, 2012, σσ.95-120.

⁹ Σημ.8.

¹⁰ Σημ.6.

ταυτόχρονης προσβολής πατρότητας του συζύγου της μητέρας και αναγνώρισης της πατρότητας του άνδρα που είχε σαρκική συνάφεια μαζί της με δήλωση των τριών μερών και συνυποβολή αποτελεσμάτων εξέτασης DNA ενώπιον συμβολαιογράφου –όπως λαμβάνει χώρα σήμερα το συναινετικό διαζύγιο. Ο Συνήγορος εκτιμά ότι με την συνυποβολή των αποτελεσμάτων του τεστ DNA ‘αποφεύγεται η συγκάλυψη παράνομων πράξεων’ και ότι ο φόβος του Υπουργείου σας δεν εμφανίζεται βάσιμος. Σε περίπτωση δε, που γίνει δεκτή η πρότασή μας για καθιέρωση της αναγνώρισης τέκνου μέσω κοινής δήλωσης των δύο γονέων στον Ληξίαρχο, να μπορεί να προβλεφθεί αντίστοιχη δυνατότητα κοινής δήλωσης της μητέρας, του συζύγου της και του βιολογικού πατέρα του τέκνου, για να επέλθει η μεταβολή των στοιχείων της ταυτότητας του παιδιού από τα τεκμαιρόμενα από το νόμο στα αληθή.

2) Γέννηση τέκνου από μόνο άνδρα μέσω παρένθετης μητρότητας

Η πιο οξεία προσβολή του δικαιώματος του παιδιού στην ταυτότητά του στη χώρα μας, που φτάνει σε σημείο άρνησης της ίδιας της ταυτότητάς του, αφορά τα παιδιά που έχουν γεννηθεί από μόνο άνδρα με παρένθετη μητέρα, είτε στην Ελλάδα, είτε ιδίως στο εξωτερικό από γονέα με διπλή ιθαγένεια, από τις οποίες η μία είναι η ελληνική. Στην μεν πρώτη περίπτωση, η ελληνική διοίκηση αρνείται να δεχθεί, ότι τα παιδιά αυτά στερούνται δευτέρου νόμιμου γονέα, στη δε δεύτερη, η χώρα μας αρνείται να τα αναγνωρίσει ως παιδιά του έλληνα μόνου γονέα τους και να αποδώσει σε αυτά την ελληνική ιθαγένεια αναγνωρίζοντας έτσι τον δεσμό τους με τη χώρα καταγωγής.

Σύμφωνα με το άρθρο 1458 ΑΚ, δικαστική άδεια, για τη μεταφορά γονιμοποιημένων ωαρίων στο σώμα άλλης γυναίκας, ξένων προς αυτή, και την κυοφορία από αυτή, παρέχεται μετά από αίτηση της γυναίκας που επιθυμεί να αποκτήσει τέκνο, εφόσον η ίδια είναι ιατρικώς αδύνατο να κυοφορήσει. Δυνατότητα να προσφύγει σε κυοφόρο γυναίκα άνδρας δεν προβλέπεται από τη διάταξη, η οποία ρυθμίζει την περίπτωση ιατρικής αδυναμίας κυοφορίας –που αφορά μόνο γυναίκες, οπότε κατά την κρατούσα άποψη δεν τίθεται θέμα αντισυνταγματικότητας της ρύθμισης¹¹.

Στη νομολογία, ωστόσο, εφαρμόστηκε αναλογικά η ρύθμιση αυτή και επιτράπηκε η προσφυγή σε παρένθετη μητέρα, σε άνδρα με ιατρική αδυναμία αναπαραγωγής με φυσικό τρόπο, που οδήγησε στην απόκτηση τέκνων, το πρόβλημα αστικοδημοτικής τακτοποίησης των οποίων τέθηκε με αναφορά υπόψη του Συνηγού του Πολίτη.

Με την υπ’αριθμ. 261/2010 Γνωμοδότηση, που προκλήθηκε με αφορμή τη συγκεκριμένη υπόθεση, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους υποστήριξε ότι, ελλείψει γυναίκας που θα ζητούσε τη δικαστική άδεια, ιδρύθηκε σχέση μητρότητας μεταξύ παιδιού και κυοφόρου, θεμελιωμένη ‘στο βιολογικό γεγονός της γέννησης’, κατ’άρθρο 1463 ΑΚ, με ρητή επίκληση του κανόνα του ρωμαϊκού δικαίου ‘mater semper certa est’! Ως εκ τούτου, το Υπουργείο Εσωτερικών αξίωσε την καταχώρηση των στοιχείων της κυοφόρου γυναίκας ως μητέρας των τέκνων στη ληξιαρχική πράξη γέννησής τους και στα λοιπά έγγραφα αστικοδημοτικής κατάστασής τους.

Η κρίση του ΝΣΚ προσκρούει στη θεμελιώδη παραδοχή ότι με την εισαγωγή των διατάξεων περί παρένθετης μητρότητας ο ανωτέρω ρωμαϊκός δικαίος κανόνας ‘δεν ανταποκρίνεται πλέον

¹¹ Παπαχρίστου, Θ., Η τεχνητή αναπαραγωγή στον αστικό κώδικα, εκδ.Σάκκουλα, 2003, σσ.55-56.

στην πραγματικότητα¹² και στη βασική αρχή των διατάξεων περί ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής ότι συγγένεια τέκνου-μητέρας δημιουργείται με τη γυναίκα που αιτήθηκε τη δικαστική άδεια θέλοντας να γίνει η νομική μητέρα του παιδιού που θα γεννηθεί, βάσει της αρχής της κοινωνικοσυναισθηματικής συγγένειας, ενώ ανατροπή του τεκμηρίου αυτού και ίδρυση συγγένειας με την κυοφόρο νοείται μόνο στην εξαιρετική περίπτωση που, κατά παράβαση της νόμιμα προβλεπόμενης διαδικασίας, χρησιμοποιηθεί το δικό της γενετικό υλικό [και μόνο εφόσον ασκηθεί επιτυχώς αγωγή προσβολής της μητρότητας] (άρ.1464 ΑΚ) –περίπτωση που δεν συντρέχει στην υπόθεση που εξετάστηκε¹³. Πρωτίστως, όμως, προσβάλλει το δικαίωμα των παιδιών αυτών στην ταυτότητά τους, αφού δεν αναγνωρίζει ότι πρόκειται για παιδιά με έναν μόνο γονέα, τον πατέρα, που αιτήθηκε και πέτυχε να του χορηγηθεί η άδεια προσφυγής σε κυοφόρο, γνωμοδοτώντας αντίθετα για την προσθήκη στοιχείων και δεύτερου γονέα, και δη της κυοφόρου που ούτε μέσω κοινωνικοσυναισθηματικής συγγένειας ούτε μέσω γενετικού της υλικού συνδέεται μαζί τους.

Για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβίβασε σχετική έκθεση στην Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής (ΕΕΒ), αρμόδια για τη διατύπωση προτάσεων συνολικής πολιτικής και συγκεκριμένων ενεργειών σε θέματα που σχετίζονται με τις εφαρμογές των βιολογικών επιστημών και τις ηθικές, κοινωνικές και νομικές διαστάσεις και επιπτώσεις τους. Η Επιτροπή υιοθετώντας την άποψη του Συνηγόρου για το εσφαλμένο της Γνωμοδότησης περί απαίτησης προσθήκης των στοιχείων της κυοφόρου ως δεύτερου γονέα των τέκνων και την ανάγκη αναλογικής εφαρμογής των υφιστάμενων διατάξεων για την πρόσληψη ονόματος και επωνύμου γονέα από παιδιά που γεννήθηκαν χωρίς γάμο των γονέων τους ή είναι αγνώστων γονέων (ΝΔ 2573/1953, και ΥΑ 91400/2961 ΦΕΚ Β 193/ 2001) απέυθυνε σχετική πρόταση στον τότε Υπουργό Εσωτερικών, με την περαιτέρω σύσταση να τακτοποιηθεί ενδεχομένως το θέμα της αστικοδημοτικής καταχώρησης των παιδιών που αποκτώνται από άνδρα μόνο μέσω υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, με ρητή νομοθετική ρύθμιση¹⁴.

Η διττή πρόταση της ΕΕΒ δεν έγινε δεκτή, οπότε ο Συνήγορος του Πολίτη επανήλθε με απευθείας υποβολή πρότασης προς το Υπουργείο Εσωτερικών, για την καταχώρηση των στοιχείων μόνο του ενός νόμιμου γονέα στα έγγραφα αστικής κατάστασης των παιδιών στις περιπτώσεις απόκτησης τέκνου μέσω υιοθεσίας και μέσω παρένθετης μητρότητας¹⁵. Το Υπουργείο έκανε δεκτή την πρόταση του Συνηγόρου, όσον αφορά τα παιδιά που αποκτώνται από μόνο γονέα μέσω υιοθεσίας, εισάγοντας σχετική νομοθετική ρύθμιση (άρ.249 παρ.8 Ν.4555/2018), σιωπηρά ωστόσο απέρριψε την πρόταση της Αρχής μας, όσον αφορά την ορθή αστικοδημοτική καταχώρηση των παιδιών που αποκτώνται από άνδρα μόνο μέσω υποβοηθούμενης αναπαραγωγής¹⁶. Ως εκ τούτου, το πρόβλημα της διάστασης, μεταξύ των στοιχείων της αληθούς

¹² Παπαχρίστου Θ, ‘Σύγκρουση Μητροτήτων’ σε Ιατρική Υποβοήθηση στην Ανθρώπινη Αναπαραγωγή και Αστικό Δίκαιο, εκδ.Σάκκουλα, 2002, 113-122, σελ.113

¹³ Για το εσφαλμένο της υπ’αρ.261/2010 Γνμ ΝΣΚ, βλ.ενδεικτικά : Παπαδοπούλου-Κλαμαρή, Δ., Παρατηρήσεις στην Γνωμοδότηση 261/2010 του ΝΣΚ, ΕφΑΔ 2010, σελ.1215 και Ανατροπή ή εξαφάνιση της αποφάσεως εκούσιας δικαιοδοσίας με την οποία παρέχεται άδεια για χρησιμοποίηση παρένθετης μητέρας (ιδίως όταν η άδεια παρέχεται σε μοναχικό άνδρα) – Μία πρώτη προσέγγιση. Με αφορμή την υπ’ αριθμ.3357/2010 απόφαση του Εφετείου Αθηνών, ΧρΙΔ ΙΓ/2013, 549-551, Νικολόπουλος, Π., Σχόλιο, Παρένθετη μητρότητα, στην ΠολΠρΑθ 431/2013, ΝομΒ τ.62, 2014, σελ.883, Βασιλείου, Μ., Ο άγαμος μοναχικός άντρας και η πρόσβασή του στην ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή στην Ελλάδα και στο Ηνωμένο Βασίλειο, Βιοηθικά 2(2) Σεπτέμβριος 2016, 36-50.

¹⁴ Από 21-6-2011 Γνωμάτευση Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής.

¹⁵ https://www.synigoros.gr/resources/20180924-epistoliiypourgeioesoterikon_2018-paidia-monogonea.pdf

¹⁶ <https://www.synigoros.gr/resources/docs/20180924-synopsi.pdf>

ταυτότητας των παιδιών και εκείνων που η ελληνική διοίκηση απαιτεί να καταχωρηθούν στα έγγραφά τους, παραμένει, παρά τις επανειλημμένες παρεμβάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη για την επίλυσή του.

Ακόμη μεγαλύτερο, όμως, είναι το πρόβλημα των παιδιών που αποκτώνται από Έλληνα μόνο άνδρα στο εξωτερικό μέσω παρένθετης μητέρας, που επίσης τέθηκε υπόψη του Συνηγόρου μέσω αναφοράς. Για την περίπτωση αυτή, μετά από την πιο πάνω παρέμβαση της Αρχής μας, η οποία αφορούσε τόσο τα γεννημένα στη χώρα όσο και στην αλλοδαπή παιδιά¹⁷, το ΝΣΚ προέβη στην έκδοση ειδικότερης Γνωμοδότησης, με αρ. 201/2018, με την οποία αρνείται την αρμοδιότητα του Ειδικού Ληξιαρχείου να μεταγράψει την αλλοδαπή ληξιαρχική πράξη γέννησης τέκνων Έλληνα πολίτη, με το σκεπτικό ότι εφόσον ο πατέρας και η κυοφόρος δεν είχαν ούτε κατοικία στην Ελλάδα ούτε προσωρινή διαμονή, δεν καλούνται σε εφαρμογή οι διατάξεις του εσωτερικού μας δικαίου για την παρένθετη μητρότητα, και επομένως τα παιδιά του Έλληνα πολίτη, που έχει αδιαμφισβήτητο βιολογικό/γενετικό, αλλά και νομικό -αναγνωρισμένο στην αλλοδαπή χώρα της δεύτερης ιθαγένειάς του- δεσμό μαζί τους, στερούνται ελληνικής ιθαγένειας!

Πέρα από το ότι το άρ.8 ν.3089/2002 δεν καθιερώνει 'ιδιότυπο κανόνα συγκρούσεως', όπως υπολαμβάνει η εν λόγω Γνωμοδότηση, διότι απλώς θέτει τις προϋποθέσεις για τη δικαστική χορήγηση άδειας από τα ελληνικά δικαστήρια, όταν η υποβοηθούμενη αναπαραγωγή λαμβάνει χώρα στην Ελλάδα, ακρούμενο στην προσωρινή διαμονή είτε της αιτούσας είτε της κυοφόρου στη χώρα μας, και ουδόλως αφορά την απόκτηση παιδιού με υποβοήθηση η οποία λαμβάνει χώρα στην αλλοδαπή, το ΝΣΚ επιχειρώντας να αιτιολογήσει κατά τον τρόπο αυτό την άρνηση αναγνώρισης της πατρότητας του παιδιού, που αποκτήθηκε στην αλλοδαπή, δεν λαμβάνει υπόψη ότι βασικό μέλημα κατά τη ρύθμιση των κανόνων του ιδιωτικού διεθνούς οικογενειακού δικαίου, επομένως και κατά την εφαρμογή τους, είναι η αποτελεσματικότερη προστασία του παιδιού¹⁸.

Επιπλέον, η εν λόγω Γνωμοδότηση θέτει σε αμφισβήτηση τη θεμελιώδη αντίληψη της ελληνικής έννομης τάξης υπέρ του δικαιώματος τέκνου γεννημένου χωρίς γάμο σε αναγνώριση της πατρότητάς του.

Το δικαίωμα αυτό απορρέει από τη συνταγματική προστασία της οικογένειας (άρ.21 Σ) και κατοχυρώνεται με βάση τις υπέρτερης τυπικής ισχύος διατάξεις της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Ν.2101/92), που προστατεύουν το δικαίωμα στην ταυτότητα και ορίζουν «Το παιδί εγγράφεται στο ληξιαρχείο αμέσως μετά τη γέννησή του και έχει από εκείνη τη στιγμή το δικαίωμα ονόματος, το δικαίωμα να αποκτήσει ιθαγένεια και, στο μέτρο του δυνατού, το δικαίωμα να γνωρίζει τους γονείς του και να ανατραφεί από αυτούς» (άρ.7) και «Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται το δικαίωμα του παιδιού για διατήρηση της ταυτότητάς του, συμπεριλαμβανομένων της ιθαγένειάς του, του ονόματός του και των οικογενειακών σχέσεών του, όπως αυτά αναγνωρίζονται από το νόμο χωρίς παράνομη ανάμιξη» (άρ.8) (η έμφαση έχει προστεθεί).

Αποτελεί δε τόσο αδιαπραγμάτευτα θεμελιώδη κανόνα της ελληνικής έννομης τάξης η προστασία του δικαιώματος αυτού, ώστε σε περίπτωση που το εφαρμοστέο αλλοδαπό δίκαιο δεν προβλέπει την ύπαρξη θεσμού με τον οποίο θα κατοχυρωθεί η σχέση πατέρα-τέκνου είτε με αναγνώριση είτε με υιοθεσία, ο Έλληνας εφαρμοστής του δικαίου, οφείλει να αποφανθεί 'ότι η συγκεκριμένη αλλοδαπή διάταξη, η οποία αρνείται στο παιδί κάθε δικαίωμα να καθιδρύσει την πατρότητά του με το αιτιολογικό ότι γεννήθηκε χωρίς γάμο ή που αρνείται τη δυνατότητα να

¹⁷ Σημ.16.

¹⁸ Βρέλλης, Σ., Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, εκδ.Σάκουλα, β' έκδ., 2001, σελ.277.

υιοθετηθεί, αντιτίθεται σαφώς στην έννοια της ημεδαπής έννομης τάξης, να αποκρούσει συνεπώς την εφαρμογή του αλλοδαπού δικαίου, λόγω αντίθεσής του με την ελληνική δημόσια τάξη βάσει του άρθρου 33 ΑΚ, και στη συνέχεια να υπαγάγει την περίπτωση στον οικείο κανόνα του ελληνικού δικαίου¹⁹.

Εν προκειμένω, η ΓνμΝΣΚ 201/2018 οδηγεί στο ακριβώς αντίστροφο αποτέλεσμα : ενώ το αλλοδαπό δίκαιο αναγνωρίζει και έχει κατοχυρώσει τον δεσμό πατέρα – τέκνου ανάμεσα στον έλληνα υπήκοο και τα παιδιά που απέκτησε με τεχνητή γονιμοποίηση και χρήση γενετικού του υλικού, τα οποία επομένως συνδέονται όχι μόνο με την κοινωνική συγγένεια μαζί του αλλά και βιολογική, την προστασία της οποίας αναγάγει σε κανόνα δημόσια τάξης το ελληνικό δίκαιο, ο έλληνας εφαρμοστής του δικαίου αρνείται να κατοχυρώσει την πατρότητα, τον δεσμό του Έλληνα πατέρα με το τέκνο -με μόνο λόγο το ότι η διαδικασία υποβοηθούμενης αναπαραγωγής έλαβε χώρα στην αλλοδαπή!- και ταυτόχρονα στερεί από το παιδί του Έλληνα γονέα την ελληνική ιθαγένεια, δηλαδή τον δεσμό του παιδιού με τη χώρα από την οποία άμεσα κατάγεται.

Ο Συνήγορος έχει υποστηρίξει²⁰ ότι και οι δύο γνωμοδοτήσεις του ΝΣΚ αποδίδουν -είτε εκ του αποτελέσματος είτε εκ πεποιθήσεως- την αδυναμία ή έστω δυσχέρεια της διοίκησης να χειριστεί την 'εξαιρέση' της ύπαρξης παιδιών με έναν μόνο γονέα και να κατοχυρώσει πλήρως και αποκλειστικά τη νομική σχέση του παιδιού με τον μόνο κατά νόμο γονέα του, εγκλωβισμένη στην παραδοσιακή πρόσληψη του παιδιού ως τέκνου αναγκαστικά δύο νόμιμων γονέων. Η παρωχημένη αντίληψη σε σχέση με τη γονεϊκότητα και την ταυτότητα του παιδιού αποτυπώνεται ανάγλυφα από την επίκληση του κανόνα του ρωμαϊκού δικαίου «matter semper certa est» κατά την εφαρμογή των διατάξεων για την διαδικασία της ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής με παρένθετη μητρότητα του 21^{ου} αιώνα!

Επειδή ούτε τα υποστηριχθέντα στη θεωρία περί αναλογικής εφαρμογής του άρθρου 1458 ΑΚ και στον άνδρα που επιθυμεί να αποκτήσει τέκνο, ακόμη και χωρίς χρησιμοποίηση του δικού του σπέρματος²¹, ούτε οι παρεμβάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη έχουν πετύχει τη μεταβολή της στάσης του Υπουργείου Εσωτερικών απέναντι στα παιδιά που αποκτήθηκαν από μόνο πατέρα μέσω υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, ώστε να δεχθεί την αναλογική εφαρμογή του άρθρου 1458 ΑΚ στην περίπτωση τους, παρίσταται αδήριτη η ανάγκη να επιληφθεί το Υπουργείο σας και η ΝΕ για τη νομοθετική κατοχύρωση της παροχής δικαστικής άδειας για προσφυγή σε κυοφόρο και στον άνδρα, που επιθυμεί, αλλά αδυνατεί να αποκτήσει τέκνο με φυσικό τρόπο.

3) Υιοθεσία και επικοινωνία με τη φυσική οικογένεια

Από την κύρωση ως Κώδικα του Ν.2447/1996, που αντικατέστησε το Δέκατο Τρίτο Κεφάλαιο του Τέταρτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα, και μετέβαλε κατά τρόπο συνεκτικό την υιοθεσία από θεσμό που αποσκοπούσε στην αντιμετώπιση του προβλήματος των άτεκνων ζευγαριών, στον κατεξοχήν θεσμό που διασφαλίζει καλύτερη τύχη σε ένα παιδί που έχει στερηθεί την οικογένειά

¹⁹ Γραμματικάκη-Αλεξίου, Α., Παπασιώπη-Πασιά, Ζ., Βασιλακάκης, Ε., Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, εκδ. Σάκκουλα, γ' έκδ.2002, σελ.95.

²⁰ Σημ.16.

²¹ Βλ. Σπυριδάκης, Ι.Σ., Η νέα ρύθμιση της τεχνητής γονιμοποίησης και της συγγένειας, εκδ.Σάκκουλα, 2003, σσ.29 και 33

του για λόγους βιολογικούς ή νομικούς²², μέχρι σήμερα, πολλές προσπάθειες έχουν μεσολαβήσει για τη ρύθμιση επιμέρους θεμάτων και την τροποποίηση των σχετικών διατάξεων, προσπάθειες που χαρακτηρίζονται από αποσπασματικότητα, και, ατυχώς, αναποτελεσματικότητα ως προς τον συνήθη διακηρυγμένο στόχο τους : την επιτάχυνση των διαδικασιών της.

Η ταυτόχρονη εμπλοκή του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, κατά την αρμοδιότητά του για διασφάλιση εναλλακτικής φροντίδας στα παιδιά που στερούνται του οικογενειακού τους περιβάλλοντος και διαβιούν σε μονάδες που υπάγονται στην ευθύνη του, το οποίο επιδιώκει την επίλυση προβλημάτων που αναφέρονται στο πεδίο εφαρμογής του θεσμού, μάλλον φαίνεται να διέπεται από διαφοροποιημένες αντιλήψεις σχετικά με την ίδια τη φύση του θεσμού και τη σύνδεσή του με τον έτερο διασφαλιστικό της εναλλακτικής επιμέλειας θεσμού της αναδοχής. Ο Συνήγορος είχε επισημάνει τον κίνδυνο σύγχυσης μεταξύ των θεσμών για τους επαγγελματίες και, ιδίως, για τους ενδιαφερόμενους πολίτες, ενώ πρότεινε σειρά τροποποιήσεων, αρκετές από τις οποίες έγιναν δεκτές, με τις Παρατηρήσεις του για το σχέδιο νόμου 'Μέτρα για την Προώθηση των Θεσμών της Αναδοχής και Υιοθεσίας'²³, μετέπειτα νόμο 4538/2018.

Ενόψει των ανωτέρω, η Αρχή μας επιφυλάσσεται να τοποθετηθεί ευρύτερα και εκτενέστερα σε σχέση τον θεσμό, ιδίως σε οργανωτικά θέματα, με βάση την πολυετή εμπειρία της από τον χειρισμό αναφορών, τις επαφές με τους επιφορτισμένους για την υλοποίησή του φορείς και την τακτική συμμετοχή της Βοηθού Συνηγόρου για τα Δικαιώματα του Παιδιού στις συνεδριάσεις του ΕΣΑΝΥ, σύμφωνα με τη διάταξη του άρ.2 παρ.4 του πιο πάνω νόμου, εάν αναληφθεί πρωτοβουλία από το Υπουργείο σας μόνο ή σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων για μια συνεκτική μεταρρύθμιση του δικαίου της υιοθεσίας.

Στο παρόν κείμενο, περιοριζόμαστε στην υποβολή πρότασης για την εισαγωγή στον Αστικό Κώδικα μίας διάταξης, η οποία εκτιμούμε ότι θα συμβάλει τόσο στον εκσυγχρονισμό των αντιλήψεων για το θεσμό όσο, εμμέσως, και στην επίτευξη του στόχου της επιτάχυνσης των διαδικασιών υλοποίησής του, αλλά και στη διεύρυνση της εφαρμογής του θεσμού, επίσης όμως θα προαγάγει το δικαίωμα του παιδιού στην ταυτότητά του, όπως κατοχυρώνεται στη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (άρ.7 και 8).

Παρόλο που η υιοθεσία προσφέρει στα παιδιά μια νέα ζωή, δεν τους παρέχει απαραίτητα μια ολοκληρωμένη ταυτότητα²⁴. Η ΔΣΔΠ αναγνωρίζει το δικαίωμα του παιδιού να γνωρίζει τη βιολογική του προέλευση και ευνοεί την αρχή της ανοιχτής υιοθεσίας²⁵.

Στον ευρύ όρο της ανοιχτής υιοθεσίας μπορεί να περιλαμβάνονται : από την ενεργή συμμετοχή της φυσικής οικογένειας στη διαδικασία επιλογή της θετής ή την χορήγηση

---

²² Δεληγιάννης, Ι., Γενική παρουσίαση και κοινωνική διάσταση της μεταρρύθμισης (εισήγηση) σε Φουντεδάκη Κ. (επιμ) 'Η μεταρρύθμιση του δικαίου της υιοθεσίας', ΕΝΟΒΕ τ.27, 1996, σσ.9-10

²³ <https://www.synigoros.gr/resources/20180709-epistoli.pdf>

²⁴ η

Cretney, S.M. and Mason, J.M. Principles of Family Law, London : Sweet and Maxwell, 6 έκδοση, 1997, σελ.886.

²⁵ η

Bainham, A. Children : The Modern Law, Bristol : Family Law, 2 έκδ., 1998,

σελ.240. ²⁷

ό.π.π., σελ.238.

πληροφοριών για το παιδί που δεν επιτρέπουν την ταυτοποίηση έως την κατοχύρωση άμεσης επικοινωνίας ανάμεσα στο θετό τέκνο και τη φυσική του οικογένεια²⁷.

Η πρακτική της πλήρους αποκοπής όλων των δεσμών με το παρελθόν του παιδιού εφικτή στις υιοθεσίες μωρών, οι οποίες όμως δεν αποτελούν πια τον κανόνα, δεν ενδείκνυται στην υιοθεσία μεγαλύτερων παιδιών, που έχουν αποκτήσει ήδη σημαντικούς δεσμούς με τη φυσική τους οικογένεια. Αντίθετα, μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες στην εξέλιξη της τοποθέτησης²⁶. Η έκβαση της υιοθεσίας μεγαλύτερων παιδιών εξαρτάται από τη στάση των θετών γονέων απέναντι στη φυσική οικογένεια του παιδιού : θετική τους στάση συνδέεται με θετική εξέλιξη²⁷. Σύμφωνα με τα διδάγματα της κοινωνικής εργασίας, οι θετοί γονείς πρέπει να συμβάλλουν στη διατήρηση των δεσμών του παιδιού με τη φυσική του οικογένεια ή άλλα σημαντικά πρόσωπα στη ζωή του, εφόσον βέβαια η ποιότητα της σχέσης εγγυάται τη θετική λειτουργία της και ανταποκρίνεται στις ανάγκες του²⁸.

Έχει αποδειχθεί, ότι όχι μόνο τα παιδιά μπορούν να διατηρήσουν δεσμούς με περισσότερα από ένα ζεύγη γονέων, χωρίς να τους προκαλείται σύγχυση²⁹, αλλά ότι η διατήρηση των δεσμών του παιδιού με τους φυσικούς γονείς μπορεί να διευκολύνει τη θεμελίωση του δεσμού του με τους θετούς (Thoburn, 1994).

Η ανοιχτή υιοθεσία, επομένως, είναι ο καταλληλότερος τύπος υιοθεσίας. Όχι μόνο γιατί προσφέρει στο θετό τέκνο την ολοκληρωμένη του ταυτότητα, αυτή του παιδιού δύο ζευγαριών γονέων³⁰, αλλά γιατί επιπλέον συμβάλλει ώστε η εικόνα που αποκτά το παιδί για τον εαυτό του να είναι θετική³¹.

Περαιτέρω, συνήθης λόγος καθυστέρησης στην ολοκλήρωση της διαδικασίας της υιοθεσίας, αναγόμενος στις προβλέψεις του νόμου και όχι σε ενδεχόμενες πρακτικές των εμπλεκόμενων επαγγελματιών, είναι η μη χορήγηση της συναίνεσης των φυσικών γονέων, όταν το τέκνο προστατεύεται από αναγνωρισμένη κοινωνική οργάνωση, οπότε χρειάζεται η έκδοση δικαστικής απόφασης για την αναπλήρωση της συναίνεσής τους, εφόσον αυτή κριθεί καταχρηστική (άρ.1552 παρ.1δ ΑΚ). Προϋπόθεση, όμως, είναι επίσης να έχει ήδη αφαιρεθεί η άσκηση της επιμέλειας από αυτούς. Η έκδοση των αλληπάλληλων δικαστικών αποφάσεων, με δεδομένες τις καθυστερήσεις του δικαστικού μας συστήματος έχουν ως αποτέλεσμα να παρατείνεται η αβεβαιότητα των υποψήφιων θετών γονέων και να μην υλοποιείται σε εύλογο

---

²⁶ Quinton, D., Rushton, A., Dance, C. and Mayes, D. *Joining New Families : A study of Adoption and Fostering in Middle Childhood*, Chichester : Wiley, 1998, σελ.8.

²⁷ Γεωργάκη, Α. Υιοθεσίες μεγάλων παιδιών σε Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας Κέντρο Βρεφών Η ΜΗΤΕΡΑ ‘Υιοθεσία, Τάσεις, Πολιτική, Πρακτική’, εκδ.Γρηγόρη, 2000, σελ.99.

²⁸

Ο.

π.

π.

²⁹ Triseliotis, J., Κουσίδου, Τ. *Η Κοινωνική Εργασία στην Υιοθεσία και στην Αναδοχή*, Κέντρο Βρεφών η Μητέρα, Αθήνα, 1989, σελ.89.

³⁰ Ryburn, M. “Openness and adoptive parents” in Mullender, A. ed. *Open Adoption : The Philosophy and the Practice*, London : BAAF, 1991, σελ.71.

³¹ Γεωργάκη, ό.π.π.

χρονικό διάστημα το δικαίωμα του παιδιού, που στερείται την οικογένειά του σε εναλλακτική φροντίδα (άρ.20 και 21 ΔΣΔΠ).

Λύση ασφαλώς δεν είναι η κατάργηση των εγγυήσεων, που προστατεύουν τα δικαιώματα των φυσικών γονέων έναντι ενδεχόμενων αυθαιρεσιών των εμπλεκόμενων φορέων, αλλά η αντιμετώπιση του λόγου για τον οποίο οι φυσικοί γονείς αντιδικούν –ακόμη και όταν οι ίδιοι έχουν παραδώσει το τέκνο σε οικογένεια με σκοπό την υιοθεσία (άρ..1552 παρ.1ε ΑΚ).

Έχει αποδειχθεί από έρευνες σε αλλοδαπές έννομες τάξεις με αντίστοιχα χαρακτηριστικά ‘κλειστής’ υιοθεσίας με τη δική μας, ότι η διακοπή κάθε δεσμού με τη φυσική οικογένεια και η μυστικότητα της υιοθεσίας, που στερούν από τους φυσικούς γονείς οποιαδήποτε επαφή ή ακόμη γενική πληροφόρηση για την τύχη του τέκνου τους συμβάλλουν αποφασιστικά στην καλλιέργεια του πνεύματος αντιδικίας³². Είναι βέβαιο ότι η παραδοχή αυτή ισχύει και στη χώρα μας, πολύ περισσότερο δεδομένης της έντονης αδυναμίας των ελλήνων θετών γονέων να προβάλλουν θετική εικόνα των φυσικών γονέων στο παιδί, λόγω ανασφάλειας³³, ακόμη και των αναδόχων να αναφέρονται στη φυσική οικογένεια ως κομμάτι της ταυτότητας των παιδιών που μεγαλώνουν σε αναδοχή³⁴. Η εικόνα αυτή ανταποκρίνεται και στην εμπειρία του Συνηγόρου του Πολίτη -βάσει των αναφορών του- που έχει διαπιστώσει ότι η πλειοψηφία των θετών γονέων παραμένει αγκιστρωμένη στο παλιό μοντέλο, που ευνοούσε τη δημιουργία πλαστής εικόνας του παιδιού ως βιολογικού τους τέκνου, και αντιμετωπίζει δυσχέρειες στην αποδοχή του αληθούς τους ρόλου.

Η ανοιχτή υιοθεσία όμως αφενός μπορεί να διαλύσει τους φόβους των θετών γονέων³⁵ αφετέρου να τους βοηθήσει να αποδεχθούν το γεγονός ότι είναι οι ψυχολογικοί γονείς του παιδιού και όχι οι βιολογικοί³⁶.

Σήμερα, που κατά παραδοχή του αρμόδιου Υπουργείου περισσότερο από το 50% των παιδιών, που φιλοξενούνται σε δομές, είναι άνω των 12 ετών και πολλά από αυτά δεν είναι ελεύθερα προς υιοθεσία, επειδή εκκρεμούν δικαστικές αποφάσεις³⁹, η εισαγωγή του μοντέλου της ανοιχτής υιοθεσίας στη νομοθεσία, πέρα από τα οφέλη για τα ήδη υιοθετημένα παιδιά και τους γονείς τους, θετούς και φυσικούς, που έχουν περιγραφεί πιο πάνω, και την επιτάχυνση της δικαστικής διαδικασίας, με την αντιμετώπιση ενός λόγου που έως τώρα επιφέρει περαιτέρω δικαστική εμπλοκή, είναι ικανή να διευρύνει τον κύκλο των παιδιών, που μπορούν να επωφεληθούν από τη μονιμότητα και τον οικογενειακό χαρακτήρα της υιοθεσίας, που αποτελούν τα χαρακτηριστικά που τη διακρίνουν έναντι των άλλων μορφών **εναλλακτικής επιμέλειας**.

Για τους πιο πάνω λόγους, ο Συνήγορος προτείνει να εισαχθεί στον Αστικό Κώδικα διάταξη, η οποία να προβλέπει τη δυνατότητα του δικαστηρίου να ρυθμίζει με την εξειδικευμένη κρίση του

³² Ryburn, M., “In whose best interests? - Post-adoption contact with the birth family” (1998), Child and Family Law Quarterly, τ.10, vo.4, σελ.55.

³³ Γεωργάκη, ό.π.π., σελ.100.

³⁴ Triseliotis, J., Κουσίδου, Τ, ό.π.π., σελ.22.

³⁵ Fratter, J. Permanent family Placement : A Decade of Experience, London : BAAF, 1991.

³⁶ Γεωργάκη, ό.π.π., σελ.99. ³⁹

Βλ. δηλώσεις αρμόδιας Υφυπουργού, <https://www.dailypost.gr/politiki/mixahlidou-allaxame-to-plasio-giatis-yiothesies-gia-kathe-paidi-mia-oikogeneia/>

την επικοινωνία του θετού τέκνου με τη φυσική του οικογένεια, όταν αυτό είναι σύμφωνο με το συμφέρον του τέκνου³⁷.

4) Κατοχύρωση των δικαιωμάτων του παιδιού σε νέες μορφές οικογένειας

Ο Συνήγορος του Πολίτη κατά την κατάθεση του νομοσχεδίου για το 'Σύμφωνο Συμβίωσης και άλλες διατάξεις', που ψηφίστηκε ως ο ν.4356/2015, υπέβαλε προς το Υπουργείο σας πρόταση για την εισαγωγή διάταξης στον οικείο νόμο, η οποία να καθιστά δυνατή, κατόπιν δικαστικής απόφασης, την από κοινού άσκηση της επιμέλειας του προσώπου του τέκνου, που διαθέτει μόνο έναν νόμιμο γονέα, και από τον συμβιώντα με σύμφωνο σύντροφο του μόνου γονέα του³⁸.

Αυτονόητα, η πρόταση αυτή συνοδευόταν από αντίστοιχη για την εισαγωγή ανάλογης διάταξης στον Αστικό Κώδικα, σύμφωνα με την οποία θα ήταν εφικτή η δικαστική ανάθεση της από κοινού άσκησης της επιμέλειας του προσώπου του τέκνου και στον/στη σύζυγο του γονέα, όταν άλλος γονέας δεν υπήρχε ή δεν είχε τη γονική μέριμνα³⁹.

Στόχος της Αρχής ήταν η επίλυση των προβλημάτων που ανακύπτουν στην καθημερινότητα, κατά την ανατροφή του παιδιού που ζει σε οικογένεια με τον μοναδικό γονέα και τον/την σύζυγο ή συμβίο-α του, όταν ο/η τελευταίος-α, στερούμενος-η της γονικής ιδιότητας, επιχειρεί πράξεις που ανάγονται στο περιεχόμενο της επιμέλειας κατά ανάθεση από τον γονέα. Η ανάθεση αυτή είναι νόμιμη, εφόσον πρόκειται για μεμονωμένες πράξεις⁴⁰ και όχι για το σύνολο της επιμέλειας, ωστόσο η απόδειξή της έναντι των τρίτων είναι δυσχερής και ενδεχομένως επαχθής, ακριβώς επειδή πρόκειται για μεμονωμένες πράξεις που δεν καλύπτονται από ένα γενικό πληρεξούσιο.

Το ότι ‘προφανώς στον ανήλικο συμφέρει περισσότερο μια φροντίδα από δύο άτομα’⁴¹ μπορεί να έχει υποστηριχθεί για την περίπτωση ζεύγους γονέων κατά τη διάρκεια του γάμου τους, αυτό όμως δεν το καθιστά λιγότερο αληθές στην περίπτωση που το παιδί μεγαλώνει σε οικογένεια με δύο ενήλικες, οι οποίοι τυχαίνει να μην είναι (και οι δύο) γονείς του. Επιπλέον, η υιοθεσία του από τον δεύτερο ενήλικα, που δεν είναι γονέας του, δεν είναι πάντοτε εφικτή [για παράδειγμα δεν είναι νομικά δυνατή στην περίπτωση που υφίσταται σύμφωνο συμβίωσης] ούτε όμως απαραίτητα επιθυμητή, με βάση το συμφέρον του παιδιού, ιδίως αν τελείται με μόνο σκοπό την απλοποίηση της καθημερινότητας.

Για τον λόγο αυτό, ο Συνήγορος επαναφέρει με την ευκαιρία της παρούσας την προ πενταετίας πρότασή του, τροποποιημένη, προκειμένου να είναι συνεπέστερη με τις προτάσεις που έχουμε διατυπώσει στο από 5.8.2020 με αρ.Πρωτ.Γρ.Συν.113 έγγραφό μας, και συγκεκριμένα με την αρχή της μη προσφυγής στη δικαιοσύνη για τη ρύθμιση θεμάτων γονικής μέριμνας, παρά μόνο κατ'εξαίρεση, και τον κανόνα της διευθέτησης των ζητημάτων επιμέλειας με μόνη τη σύμφωνη γνώμη των δύο γονέων. Δεδομένου ότι στην περίπτωση, που εξετάζουμε, υφίσταται μόνο ένας γονέας κατά το νόμο, προτείνουμε το Υπουργείο σας να εξετάσει το ενδεχόμενο

³⁷ Ενδεικτικά πρότυπο μπορεί να αποτελέσει αντίστοιχη η διάταξη του δικαίου Αγγλίας και Ουαλίας : Adoption and Children Act 2002 s.46(6).

³⁸ https://www.synigoros.gr/resources/docs/20151201-dt-symfwno-symviwshs_5.pdf

³⁹

⁴⁰ Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, Ε. Οικογενειακό Δίκαιο ΙΙ, εκδ.Σάκκουλα, γ' έκδ.2003, σελ.291.

⁴¹ Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, ό.π.π., σελ. 253.

εισαγωγής διατάξεων που να ορίζουν ότι ο μόνος νόμιμος γονέας του τέκνου μπορεί να συμφωνεί με τον/την σύζυγο/συμβίο-α την άσκηση από κοινού με αυτόν της επιμέλειας του τέκνου.

Τέλος, επειδή τόσο από τα υποστηριχθέντα στο προαναφερόμενο έγγραφο της Αρχής όσο και από τα όσα αναφέρθηκαν σε προηγούμενα κεφάλαια καταδεικνύεται η σημασία που έχει για το παιδί να διατηρεί τους συναισθηματικούς δεσμούς του και τις επαφές του με τα σημαντικά πρόσωπα της ζωής του, ο Συνήγορος προτείνει προσθήκη στο άρθρο 1520 ΑΚ, που επί του παρόντος προβλέπει την επικοινωνία του παιδιού με τον γονέα που δεν μένει μαζί του (παρ.1) και με τους απώτερους συγγενείς του, που έχει επεκταθεί νομολογιακά και στα αδέρφια του (παρ.2), παραγράφου που να κατοχυρώνει την δυνατότητα να ζητήσουν από το Δικαστήριο να ρυθμίσει την επικοινωνία τους με το παιδί πρώην σύντροφος ή σύντροφος του γονέα με τον οποίο είχε μεγαλώσει το παιδί ή εν γένει, τρίτο άτομο (ενδεικτικά πρώην ανάδοχος γονέας ή συγγενής εκ πλαγίου με τον οποίο είχε ζήσει το παιδί (για χρονικό διάστημα που μπορεί να προσδιοριστεί)

5. Γάμος ανηλίκων

Το διεθνές δίκαιο δεν αντιμετωπίζει τον γάμο στο πλαίσιο του δικαιώματος του παιδιού στο να έχει οικογένεια, αντίθετα επιβάλλει υποχρεώσεις στα Κράτη να εμποδίσουν τα παιδιά από το να δημιουργήσουν τη δική τους οικογένεια, κάτω από ένα ηλικιακό όριο⁴². Ο γάμος, στην πράξη, επιφέρει το τέλος της παιδικής ηλικίας και για τον λόγο αυτό, η μέγιστη προστασία της ίδιας της ιδιότητας του παιδιού συνδέεται με την κατοχύρωση του μεγαλύτερου δυνατού ηλικιακού ορίου, κάτω από το οποίο ο γάμος του απαγορεύεται.

Η ΔΣΔΠ ορίζει ως παιδί κάθε άτομο κάτω των δεκαοκτώ ετών, εκτός αν η ενηλικίωση επέρχεται νωρίτερα σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία (άρ.1). Η ενηλικίωση στην εθνική μας νομοθεσία επέρχεται στα δεκαοκτώ έτη (αρ.127 ΑΚ) και το άρ.1350 ΑΚ επαναλαμβάνει τα 18 έτη ως την ηλικία που πρέπει να διαθέτουν οι μελλοντικοί.

Ωστόσο, το δικαστήριο μπορεί να χορηγήσει άδεια για την τέλεση γάμου ανηλίκου για σπουδαίο λόγο, χωρίς ο νόμος να θέτει ένα ηλικιακό όριο κάτω από το οποίο ο γάμος σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται.

Σύμφωνα με τη UNICEF, κάθε γάμος κάτω από την ηλικία των 18 ετών αποτελεί θεμελιώδη παραβίαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου.⁴³

---

⁴² Van Bueren, G. The International Law, Martinus Nijhoff Publishers, 1998, σελ.93.

⁴³ <https://data.unicef.org/topic/child-protection/child-marriage/>

Ωστόσο, η πλειοψηφία των Ευρωπαϊκών Κρατών, σήμερα, προβλέπει την κατ'εξαίρεση δυνατότητα γάμου με όριο το 16^ο έτος της ηλικίας, κάτω από το οποίο η τέλεση γάμου σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται ⁴⁴⁴⁵.

Κατόπιν των ανωτέρω, η συνεπέστερη με την προστασία του παιδιού και της ανηλικότητας πρόταση είναι η δυνατότητα χορήγησης άδειας γάμου από το Δικαστήριο για σπουδαίο λόγο να απαλειφθεί. Άλλως, θα πρέπει να τεθεί ένα όριο κάτω από το οποίο δεν θα είναι δυνατή η τέλεση γάμου, σε κάθε περίπτωση. Ο Συνήγορος εισηγείται ότι το όριο αυτό δεν θα πρέπει να είναι χαμηλότερο από τα 16 έτη.

Με εκτίμηση,

Ανδρέας Ι. Ποττάκης
Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση :

Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή για
την αναμόρφωση του Οικογενειακού κώλου
δια του αξιότιμου Προέδρου της Ιωάννη
Τέντε, Επίτιμου Εισαγγελέα Α.Π.

---

⁴⁴ Αρμενία, Βουλγαρία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Κροατία, Κύπρος, Τσεχία, Ιταλία, Ισπανία, Νορβηγία, Ουγγαρία, Ρουμανία, Σερβία, Σλοβενία, Ρωσία, Ουκρανία, Γαλλία, όπου απαιτείται σύμφωνη γνώμη και των δύο γονέων και του δικαστηρίου, κά

⁴⁵ Χωρίς εξαίρεση προβλέπεται ως ελάχιστο ηλικιακό όριο για τον γάμο το 18^ο έτος σε Αλβανία, Λευκορωσία, Δανία, Φινλανδία, Γεωργία, Ολλανδία, Ελβετία, Σουηδία και Γερμανία, όπου γάμος με παιδί κάτω των 16 ετών δεν παράγει έννομα αποτελέσματα, ενώ για ανήλικο 16-17 ετών ο γάμος μπορεί να ακυρωθεί.

Αρ πρωτ ιριδα:508654/22-06-2021

με θέμα «Εθνικός διάλογος για την αναδοχή και του Ασυνόδευτους ανήλικους – Ενημέρωση»

Διοργανώθηκε την Πέμπτη 17 Ιουνίου 2021 στις 10:00 π.μ. μέσω Zoom από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης μαζί με την ΑΡΣΙΣ στο πλαίσιο του προγράμματος **Unaccompanied Children in Alternative Residence (U-CARE)**, με θέμα την **Αναδοχή και τους Ασυνόδευτους Ανηλίκους**.

Η συνάντηση συμπεριείχε 87 συμμετέχοντες από Περιφερειακές Ενότητες ανά την Ελλάδα υπαλλήλους από ΚΚΠΠ από Ιδιωτικά ιδρύματα παιδικής προστασίας, κέντρα φιλοξενίας και ξενώνες μεταναστών και ΜΚΟ.

Χαιρετισμό απηύθυναν εκπρόσωποι της ΔΟΜ στην Ελλάδα εκπρόσωπος της ΜΚΟ Άρσις και η υφυπουργός Δόμνα Μιχαηλίδου.

Κύριοι ομιλητές με σειρά παρουσίασης ήταν οι:

Κα Τσιαρδακλή εισαγγελέας ανηλίκων Θεσσαλονίκης η οποία ανέφερε τις παθογένειες αφαίρεσης επιμέλειας με σημαντικότερη την έλλειψη επικοινωνίας με εμπλεκόμενους όπως Κ.Λ. παιδοψυχίατροι εισαγγελείς κ.λ.π.

Παρουσίασε τη δική της πρακτική όπου με πρωτοβουλία σε κάθε υπόθεση αφαίρεσης επιμέλειας καλούσε σε συνάντηση τον Κ.Λ. τον παιδοψυχίατρο που αξιολογούσε τον ανήλικο και τον Ψυχίατρο που αξιολογούσε τους βιολογικούς γονείς (γραπτή και δια ζώσης εκτίμηση των οποίων θεωρούσε εντελώς απαραίτητη για να λάβει εμπειριστατωμένη απόφαση). Οι ψυχίατροι έχοντας γνώση όλων των μερών στη δια ζώσης συνάντηση τροποποιούσαν την εκτίμηση τους περισσότερο προς το συμφέρον του ανηλίκου από την τυπική έκθεση που δεν κάλυπτε πραγματικά τις ανάγκες της υπόθεσης.

Δημιούργησε ειδικό χώρο εξέτασης των ανηλίκων με δωρεές ιδιωτών όπου διατέθηκε χώρος στο κτίριο με κατάλληλη επίπλωση για παιδικές ηλικίες προσομοιώνοντας σε χώρο σπιτικής φιλοξενίας. Αυτό έκανε τα παιδιά να μιλούν πιο ανοιχτά και με λιγότερο φόβο

Κα Μάνθου εκπρόσωπος ΕΚΚΑ η οποία μίλησε για την αναδοχή ως δικαίωμα των παιδιών στην οικογενειακή φροντίδα. Έκανε σύντομη παρουσίαση του *anynet* και των εθνικών μητρώων παιδιών, Υ.Α.Γ. και Υ.Θ.Γ.

Από την 1/20 έχουμε καταγραφή των παιδιών που υπάρχουν στα ιδρύματα.

Ανακοινώνει την έκδοση εγκυκλίου (αρ.5/14-6-21) όπου δίνει κατεύθυνση στους εισαγγελείς για την επείγουσα αναδοχή να απευθύνονται στο εθνικό μητρώο και όχι στα ιδρύματα όπως συνηθιζόταν μέχρι τώρα. Δηλ. η εισαγγελική εντολή για αναδοχή να απευθύνεται στις Π.Ε. και όχι στους δήμους (ισχύει το χρονικό διάστημα του 1 μήνα).

Ανακοινώνεται ότι από τις 26/5/21 υπάρχει ενιαία επιδότηση των αναδοχών (ΚΥΑ

αρ. Γ.Π.Δ11 οικ.31720-ΦΕΚ2220). Η αίτηση γίνεται από τους ίδιους τους Α.Γ. μέσα από την πλατφόρμα του anynet (η οποία διασυνδέεται με τον ΟΠΕΚΑ) και συμπληρώνεται το IBAN του ανάδοχου γονέα και στοιχεία ταυτότητας.

Τέλος γίνεται μνεία και σύγκριση του πληροφοριακού συστήματος του anynet και του helidon.

Βασικός σκοπός του helidon είναι

- η διευθέτηση αιτημάτων φιλοξενίας
- Δεν υπάρχουν εξουσιοδοτημένοι χρήστες
- Χτίσιμο δικού τους μητρώου Α.Γ. με ανοχή και δεκτικότητα στην πολυπολιτισμικότητα και διαφορετικότητα

Εκπρόσωπος Ξενώνα ιδιωτικού σωματείου η οποία ανέφερε ολιγόλογα ότι δεν ξέρει πολλά για την αναδοχή αλλά προτείνει ότι η στήριξη του βιολογικού περιβάλλοντος θα πρέπει επίσης να είναι αρμοδιότητα του ιδρύματος στο οποίο τοποθετείται ο ανήλικος και ότι θα πρέπει να υπάρξει εκπαίδευση των φροντιστών των ανηλίκων όπως και για την σωστή ανάρτηση των ΑΣΟΑ (Ατομικό Σχέδιο Αποκατάστασης Παιδιού).

Τέλος μίλησε ο κος Νικολαΐδης ψυχίατρος του Ινστιτούτου Υγείας του παιδιού.

Ανέφερε ότι η Ελλάδα κατά παράβαση κάθε νομοθεσίας και λογικής ακόμα χρησιμοποιεί το ιδρυματικό μοντέλο παιδικής προστασίας. Ασύμβατο παρωχημένο σύστημα που διασυνδέεται μόνο με την ύπαρξη της εισαγγελίας.

Διαφωνεί με την ύπαρξη δύο πληροφοριακών συστημάτων και όχι σε ένα (anynetγια αυτόχθονες καιhelidon για προσφυγάκια) κατατάσσοντας τα δικαιώματα των παιδιών σε διαφορετικές κατηγορίες. Φέρνει ως παράδειγμα ότι ο 16χρονος όσα συστήματα και να φτιάξουμε δε θα τοποθετηθεί ποτέ πραγματικά σε οικογένεια.

Αναφέρεται επίσης στην ένδεια της κοινωνικής παρέμβασης στη χώρα μας όπου πολλά παιδιά τα οποία βρίσκονται σε παραμέληση (π.χ ψυχική υγεία) θα μπορούσαν να στηριχθούν στα περιβάλλοντά τους. Αυτό είναι σημαντικό ακόμα και στη δευτερογενούς μορφής πρόληψη το κράτος να ασχοληθεί με την βιολ.οικογένεια. Ελλείψη αυτής τα παιδιά μπαίνουν και μένουν στην αναδοχή (ενώ δε θα πρεπε) αντί να επιστρέψουν στην οικογένειά τους. Συνεχόμενα η αναδοχή μετατρέπεται σε υιοθεσία ή επιστρέφει σαν αζήτητο στο ίδρυμα.

Δευτερογενής φροντίδα είναι όταν τα παιδιά απομακρύνονται από το βιολογικό τους περιβάλλον

Δίνει έμφαση στη δευτερογενή τραυματοποίηση του ανηλίκου (πρωτογενής τα οικ.βιώματα- δευτερογενής η απομάκρυνση από την οικογένεια) η οποία συνεχίζεται ή εντείνεται μέσα στον ιδρυματικό χώρο από την έλλειψη προσωποποιημένης φροντίδας, όπως την σωματική και σεξουαλική κακοποίηση σε αναλογία 1:4) Δεν εξαιρεί κανένα ίδρυμα από αυτή ακόμα και τα "Illustration" ιδρύματα σε σπιτάκια ή άλλα.

Ανέφερε επιπτώσεις κακής τοποθέτησης (το παιδί επαναστάτης , το παιδί ψευδής εαυτός) αλλά και για κάποια παιδιά ειδικά προσφυγάκια εξαιτίας των βιωμάτων τους δε χρειάζονται την αναδοχή με τη μορφή της γονικής φροντίδας αλλά της ρεαλιστικής προοπτικής ζωής

(προοπτική εργασίας , εισοδήματος) Αρα όχι γονική φροντίδα αλλά ημιαυτόνομη διαβίωση και **mentoring**.

ΣΧΟΛΙΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

Τα σχόλια ήταν πενιχρά. Εκπρόσωποι ΜΚΟ (και γενικότερη τάση αυτών) δήλωναν ότι δεν πρέπει οι Π.Ε. ή το κράτος να έχει τον εποπτικό ή άλλο κυρίαρχο ρόλο αλλά οι ΜΚΟ και ότι οι ΠΕ θα πρέπει να συνεργαστούν σε αυτό.

Σε σχετικό ερώτημα του Βόρειου Τομέα ως προς την ύπαρξη και το χαρακτήρα των δύο πληροφοριακών αυτών συστημάτων και κατά πόσο υπάρχει η δυνατότητα διασύνδεσης η κα Μάνθου ανέφερε δεν διασυνδέονται. Είναι στο στάδιο της διαμόρφωσης ΑΣΟΑ των παιδιών αλλά δε τα έχουν αναρτήσει στο anynet. Γίνονται συζητήσεις αυτό κάποια στιγμή να γίνει.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η νομοθεσία σε σχέση με την αναδοχή παραβιάζεται συστηματικά και κύρια από την ίδια την πολιτεία καθώς από το 1992 υπάρχει ο νόμος 2082 για την αναδοχή έτσι όπως τον έχουμε σήμερα. Ειδικότερα το Π.Δ/337/93 στο άρθρο 14 που επιβάλλει σε όλες τις ιδρυματικές δομές να απογράψουν τους ανήλικους και να τα εντάξουν σε προγράμματα είτε αναδοχής είτε υιοθεσίας. Ο νόμος 2345/95 προέβλεπε τον ορισμό ενός Κ.Λ. που θα ασκούσε τα όρια της εποπτείας του κάθε ιδρύματος στα όρια του νομού. Αυτό που εξέλειπε ήταν η έκδοση υπουργικής απόφασης που θα όριζε τις προϋποθέσεις αδειοδότησης και λειτουργίας των δομών αυτών βάσει του οποίου θα μπορούσε να ασκηθεί ο έλεγχος. (Έγινε μια προσπάθεια το 2015 αλλά ίσχυσε ούτε ένα 24ωρο καθώς με υπουργική απόφαση αποσύρθηκε με την αιτιολογία ότι η χώρα δε χρειάζεται ιδρύματα για αυτό και δεν τα αδειοδοτεί).

Το Π.Δ. ίσχυσε μέχρι το 2009 χωρίς να χει γίνει απολύτως καμία καταγραφή οπότε βγήκε το νέο Π.Δ.86/09 όπου καταργεί το προηγούμενο χωρίς να συμπεριλάβει την καταγραφή.

Με το νόμο του 4538/2018 και τις μεταγενέστερες διατάξεις καλύπτεται νομοθετικά ρητά αυτό το έλλειμμα τουλάχιστον σ ότι αφορά την καταγραφή των παιδιών (ΑΣΟΑ).

Επί του πρακτέου κι αυτό που αναδείχθηκε από αυτόν το διάλογο είναι ότι οι ΜΚΟ δεν συμμορφώνονται στην εγγώρια νομοθεσία και η καταγραφή των ανηλικών και ενσωμάτωση τους σε ενιαίο σχέδιο κοινωνικής προστασίας είναι στο στάδιο των συζητήσεων να γίνει. Σ αυτό συνηγορεί ισχυρά και η έλλειψη νομικού πλαισίου που να προσδιορίζει τη φιλοξενία των ανηλικών μεταναστών στη χώρα. Θα πρέπει να υπάρξουν κυρώσεις ακόμη και με άρση της πιστοποίησης η και απαγόρευση λειτουργίας εφ' όσον δε συμμορφώνονται στην Ελληνική νομοθεσία

Ειδικότερα για τα ιδιωτικά ιδρύματα παρουσιάζουν δυσκολία αποδοχής στην πρόσφατη νομοθεσία, παρακωλύουν με την έλλειψη συνεργασίας αλλά και παροχής στοιχείων την συνεργασία και τα ΑΣΟΑ που αναρτούν είναι κατηρητισμένα με τέτοιο τρόπο που να διατηρεί την ιδρυματική μορφή προστασίας με κάθε τρόπο.

Ένας πραγματικός έλεγχος θα αναδείκνυε τις (με καλές προθέσεις) παθογένειες της ιδρυματικής προστασίας καθώς το προσωπικό που προσλαμβάνεται για την φροντίδα παιδιών, μέσα στο ίδρυμα πλην των σχετικών ειδικοτήτων είναι κατά κανόνα επιεικώς ακατάλληλο και βασικά ανεκπαιδευτο για την άσκηση αυτού του ρόλου. Το ίδιο το Δ.Σ. η ο Διοικητής δεν έχει επιστημονική ή άλλη μόρφωση σχετική με το αντικείμενο καθώς ο τρόπος που διορίζονται

ανάγονται σε απαρχαιωμένες αντιλήψεις με χρονικό ορίζοντα ακόμα και το ..Βασίλειο της Ελλάδος. Οι ίδιοι οι υπάλληλοι λειτουργούν ως εκφραστές της πολιτικής του εκάστοτε δ/ντή ιδρύματος αφού από αυτόν εξαρτάται και το εισόδημά τους.

Από τη στιγμή που ένα παιδί θα ενταχθεί στη δομή (και αυτό ισχύει για ιδιωτικά και δημόσια) έχουν ρόλο αντιπαραθετικό με το βιολογικό περιβάλλον. Η αλληλεπίδραση υφίσταται εφόσον έχουν την επιτροπεία στον ορισμό της επικοινωνίας. Δεν υπάρχει κανενός είδους πολιτική ή ενέργεια για τη στήριξη του με σκοπό το παιδί να επιστρέψει. Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες των δήμων που διαβιούν οι γονείς δέχονται αιτήματα στην καλύτερη περίπτωση για συνθήκες διαβίωσης όταν τα παιδιά επισκέπτονται το σπίτι τους. Οι ίδιοι οι εισαγγελείς από τη στιγμή που θα διατάξουν απομάκρυνση δεν ασχολούνται με την διάταξη συστηματικής ενημέρωσης από την Κ.Υ. του δήμου ή του ιδρύματος για τις ενέργειες που έγιναν ώστε να στηριχθεί η οικογένεια.

Είναι λυπηρό δε το γεγονός ότι η ευθύνη για την καλή πορεία του ανηλίκου επαφίεται στην καλή διάθεση του εκάστοτε εισαγγελέα ανηλίκων καθώς για τους περισσότερους είναι απλά μια διεκπεραιωτική υπόθεση η οποία εγκαταλείπεται στα χέρια του εκάστοτε διοικητικού υπαλλήλου της εισαγγελίας που πιθανόν να έχουν τη γνώση του φακέλου αλλά όχι των εκάστοτε νομοθετικών επικαιροποιήσεων με τα ευτράπελα να ισχυρίζονται ..άγνοια νόμου όταν οι παραγγελίες που εκδίδονται τον παραβιάζουν κατάφωρα. Ακόμη και η εισαγγελέας της εξαιρετικής κατά τα άλλα παρουσίασης στο διάλογο εάν είχε γνώση του πρωτοκόλλου διαχείρισης κακοποίησης ανηλίκου(εκδόθηκε το 2011 από το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού) θα γνώριζε ότι η πρωτοβουλία της ήταν κατά το ήμισυ ήδη περιγεγραμμένη ως τρόπος που θα όφειλε να συμπεριφερθεί.

Αυτές οι αποπίες θα μπορούσαν να αποφεύγονται εάν είχε εκδοθεί η Υ.Α. που βάζει σε λειτουργία την ύπαρξη Κ.Υ στις υπηρεσίες ανηλίκων που ορίζονται με νόμο του 96. Ελλείψει αυτής ο εκάστοτε εισαγγελέας διατάζει ουσιαστικά υφαρπαγή προσωπικού από όποια υπηρεσία κρίνει αγνοώντας το υφιστάμενο νομικό καθεστώς και δημιουργεί επιπρόσθετες αρμοδιότητες που δε προβλέπονται σε σχετικές διατάξεις.

Οι ιατρικές γνωματεύσεις όπου βάσει της ελληνικής νομοθεσίας είναι οι μόνες που κρίνουν defacto την καταλληλότητα η μη του βιολογικού γονέα είναι συνήθως ευθυνοφοβικές με ταλέντο στο να μην παίρνουν θέση και στη συνηθέστερη περίπτωση να μη την δίνουν γραπτώς. Άρα η πρακτική της προαναφερθείσας εισαγγελέως κρίνεται εξαιρετική και θα έπρεπε να γίνει γενικευμένη πρακτική.

Σ ότι αφορά τους συναδέλφους Κ.Λ. είναι σημαντική η εμπειρία και η επαγγελματική επάρκεια προκειμένου να ανταποκριθεί με ποιότητα στην εργασία του. Η ευθυνοφοβία (υπαρκτής λόγω έλλειψης νομικής προστασίας από το πλαίσιο ή από προσωπική πεποίθηση) είναι ανασταλτικός παράγοντας ως προς την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της εργασίας του.

Υπάρχει και ο ρεαλιστικός παράγοντας όπου ο καλύτερος νόμος είναι καταδικασμένος να αποτύχει εάν δε παράσχει τα μέσα για την εφαρμογή του. Στο προκείμενο η εποπτεία της υιοθεσίας και αναδοχής απαιτεί χρονική δέσμευση η οποία δε μπορεί να συνυπάρξει με την τέλεση και όλων των υπόλοιπων αρμοδιοτήτων που το πλαίσιο των Π.Ε. ορίζεται να κάνει. Η τραγική έλλειψη προσωπικού που με κανένα τρόπο στις συγκεκριμένες ειδικότητες δε μπορεί να καλυφθεί με οκτάμηνες συμβάσεις (γιατί η εκπαίδευση και μόνο

Με τον ίδιο νόμο προβλέφθηκε και η λειτουργία των οικογενειακών δικαστηρίων τα οποία επίσης δεν έγιναν

αποτελεί χάσιμο χρόνου και ενέργειας). Το γεγονός ότι υπάρχει η άδεια άσκησης επαγγέλματος δε καθιστά ικανό οποιοδήποτε επαγγελματία έτοιμο δεδομένου ότι χρειάζεται χρόνος εμπειρίας και εξειδίκευσης στο συγκεκριμένο πλαίσιο.

Τελειώνοντας αν και υπάρχει καλή διάθεση από πλευράς της πολιτείας (η και ή υποχρέωση αν θέλετε από τους θεσμούς) να κάνει τα δέοντα σ ότι αφορά την υιοθεσία και την αναδοχή εάν δε παράσχει ικανό αριθμό επαγγελματιών από όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες είναι μαθηματικά βέβαιο ότι δε θα τα καταφέρει. Αυτή τη στιγμή στηρίζεται στο φιλότιμο αριθμού ανθρώπων όπου η επαγγελματική κόπωση διαφαίνεται ήδη στον ορίζοντα.

Σ' ότι αφορά την περιφέρεια Αττικής

Χρειάζεται να γίνει πρόσληψη Κ.Λ. , παιδοψυχολόγου και Ψυχολόγων κλινικής κατεύθυνσης (για τη διαχείριση ειδικών αναγκών ψυχοπαθολογίας που αναμένεται να εκφραστούν ιδιαίτερα από τα παιδιά κατά τη διαδικασία) προκειμένου να υπάρξει πραγματική στήριξη με τεκμηρίωση στην αξιολόγηση και όχι απλή προσωπική εκτίμηση (την οποία την κάνει ήδη ο Κ.Λ.).

Εξειδίκευση των υπαλλήλων ανά αντικείμενο (όχι οι Κ.Λ. κ.α. ειδικότητες να ασκούν «διοικητικά» αντικείμενα).

Η δυναμική «περισσότερες αρμοδιότητες και λιγότεροι υπάλληλοι» δεν επιτυγχάνει την αναμένουσα από τη διοίκηση αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Στην παρούσα εργασιακή συνθήκη διαφαίνεται ισχυρά ότι ο κοινωνικός επαγγελματίας θα κληθεί αναγκαστικά να κάνει προσωπικές επιλογές εγκαταλείποντας το αντικείμενο και να στραφεί προς διοικητικά αντικείμενα κάτω από το βάρος της ευθύνης απολογούμενος σε πολλούς φορείς(Υπουργείο, εισαγγελία κ.λ.π.) ή αν σέβεται την επαγγελματική του ταυτότητα - θα πρέπει να είναι ξεκάθαρο- ότι αυτό που θα επιλεχθεί θα είναι το φυσικό του αντικείμενο εις βάρος άλλων αντικειμένων του πλαισίου (ρόλος Κοινωνικού Συμβούλου κλ.π.).

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ
ΕΙΡΗΝΗ ΧΑΡΙΛΟΓΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

Πειραιάς, 9 Δεκεμβρίου 2022

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Παρακολούθηση του έργου των Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ): έτος 2021

Η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) ανακοινώνει τα στοιχεία της Έρευνας Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας (Δημοσίου Δικαίου) του έτους 2021. Η έρευνα διεξάγεται κάθε δύο έτη και σκοπό έχει την καταγραφή μη οικονομικών στοιχείων των μονάδων αυτών, όπως το προσωπικό που απασχολούν, καθώς και τον αριθμό των ατόμων που φιλοξενούν ή εξυπηρετούν.

Στην έρευνα του έτους 2021 περιλήφθηκαν τα δώδεκα (12) Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας των Περιφερειών (ΚΚΠΠ), τα οποία συγκροτήθηκαν με τον Ν. 4109/2013 και έκαστο συνιστά ένα Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ). Κάθε ΚΚΠΠ αποτελείται από Παραρτήματα ορισμένα εκ των οποίων διαθέτουν πάνω από μια Δομές. Όλα τα προηγούμενα εφεξής για τους σκοπούς της έρευνας αναφέρονται ως Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΜΚΦ). Το 2021 οι Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας ανήλθαν σε 55 έναντι 54 (Πίνακας 1).

Επιπλέον στα ΝΠΔΔ, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων συγκαταλέγονται 3 ΝΠΔΔ με τα 10 παραρτήματα τους που είναι τα ακόλουθα: το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) με 6 παραρτήματα, το Εθνικό Ίδρυμα Κωφών (ΕΙΚ) με 2 παραρτήματα και το Κέντρο Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών (ΚΕΑΤ) με επίσης 2 παραρτήματα (Πίνακας 1).

Επίσης, ερευνώνται επιπλέον 13 ΝΠΔΔ, τα οποία περιλαμβάνουν 10 Δημοτικά ΝΠΔΔ (8 γηροκομεία και 2 ορφανοτροφεία) και την Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων υπό την εποπτεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης με 3 παραρτήματα που φιλοξενούν ανήλικους (2 στην Αττική και 1 στην Κρήτη). Τα μεν δημοτικά ΝΠΔΔ προσφέρουν παρόμοιες υπηρεσίες με τα ΚΚΠΠ στις ίδιες ομάδες πληθυσμού (χρονίως πάσχοντες/ΑμεΑ/ηλικιωμένους, ανήλικα παιδιά), ενώ τα 3 αυτοτελή ΝΠΔΔ (ΕΚΚΑ, ΚΕΑΤ, ΕΙΚ) εκτός από εκπαίδευση σε άτομα με ειδικές ανάγκες στα πλαίσια της αποκατάστασης και επανένταξης στην κοινωνία απευθύνονται και σε επιπλέον ομάδες πληθυσμού, όπως άστεγους, θύματα βίας και πολλαπλών διακρίσεων.

Πίνακας 1. Αριθμός Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) ετών 2019 και 2021 κατά κατηγορία

Κατηγορία Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας	2019		2021	
	Μονάδες ΚΚΠΠ	Μονάδες λοιπών ΝΠΔΔ	Μονάδες ΚΚΠΠ	Μονάδες λοιπών ΝΠΔΔ
Μονάδες ΑμεΑ / Χρονίων Παθήσεων	28	8	28	8

Μονάδες Προστασίας Παιδιού	16	5	17	5
Μονάδες Αποθεραπείας & Αποκατάστασης ΑμεΑ και άλλων ευπαθών ομάδων	10	4	10	4
Άλλες Ευπαθείς Ομάδες	0	6	0	6
Σύνολο	54	23	55	23

Πληροφορίες για μεθοδολογικά θέματα:

Διεύθυνση Τομεακών Στατιστικών

Τηλ. 213 135 2022, 2310, 2308

Τμήμα Στατιστικών Υγείας και Κοινωνικής Προστασίας

Ζωγράφου Αλεξάνδρα Τηλ.: 213 135 2785

sectoral@statistics.gr

e-mail:

Πληροφορίες για παροχή δεδομένων:

e-mail: data.dissem@statistics.gr

Το 2021 στα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας (ΚΚΠΠ) τόσο ο αριθμός των ωφελούμενων κλειστής και ανοιχτής φροντίδας όσο και των απασχολούμενων μειώθηκαν σε σύγκριση με το 2019. Στα λοιπά ΝΠΔΔ μείωση παρουσιάστηκε στους ωφελούμενους κλειστής φροντίδας ενώ αυξήθηκαν οι ωφελούμενοι ανοικτής φροντίδας και οι απασχολούμενοι (Πίνακας 2).

Ετος Αναφοράς	Μονάδες ΚΚΠΠ	Μονάδες λοιπών ΝΠΔΔ	
		Μεταβολή % 2021 (2021/2019)	Μεταβολή % (2021/2019)
2019		2019	2021
Αριθμός Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας	54	55 1,9	23 23 0,0

Απασχολούμενοι	2.352	2.339	-0,6	457	563	23,2
Ωφελούμενοι Κλειστής Φροντίδας	2.322	2.205	-5,0	685	589	-14,0
Ωφελούμενοι Ανοιχτής Φροντίδας	791	616	-	405	462	14,1
		22,1				

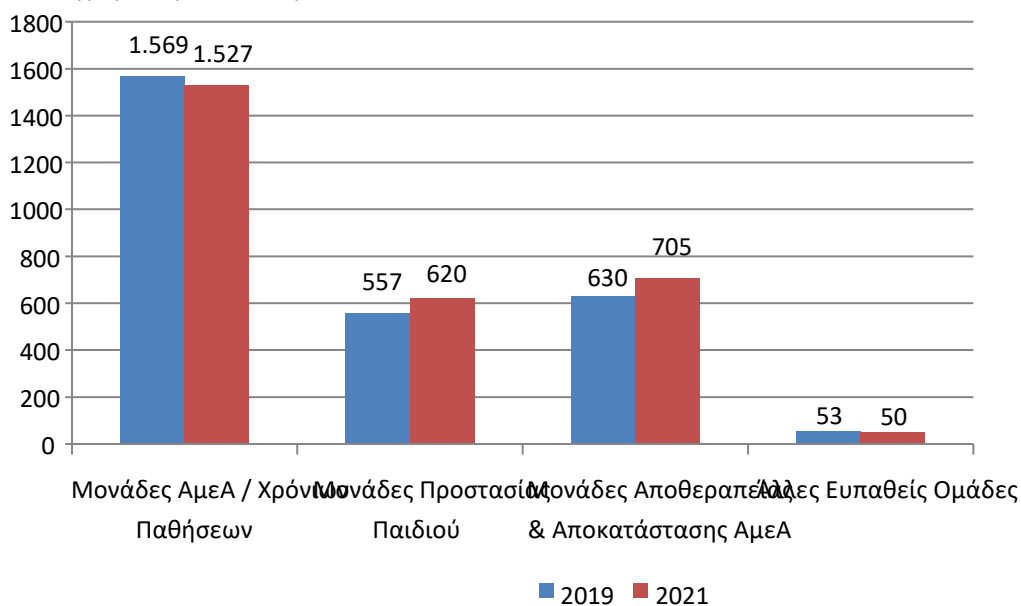
Πίνακας 2. Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας, Απασχολούμενοι και Ωφελούμενοι ετών 2019 και 2021

Πιο αναλυτικά η συνολική μείωση των απασχολούμενων κατά 0,6% στις Μονάδες ΚΚΠΠ το 2021 οφείλεται στις Μονάδες ΑμεΑ/Χρόνιων Παθήσεων που παρουσίασαν μείωση προσωπικού κατά 6,8%. Στα λοιπά ΝΠΔΔ το 2021 ο συνολικός αριθμός απασχολούμενων αυξήθηκε κατά 23,2 % (Πίνακας 3, Γράφημα 1).

Πίνακας 3. Απασχολούμενοι στις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) των ετών 2019 και 2021 κατά κατηγορία

Κατηγορία Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας	Μονάδες ΚΚΠΠ			Μονάδες λοιπών ΝΠΔΔ			Σύνολο Μονάδων		
	2019	2021	Μεταβολή % (2021/2019)	2019	2021	Μεταβολή % (2021/2019)	2019	2021	Μεταβολή % (2021/2019)
Μονάδες ΑμεΑ / Χρόνιων Παθήσεων	1.358	1.266	-6,8	211	261	23,7	1.569	1.527	-2,7
Μονάδες Προστασίας	460	513	11,5	97	107	10,3	557	620	11,3
Παιδιού Μονάδες Αποθεραπεία & Αποκατάστασης ΑμεΑ	534	560	4,9	96	145	51,0	630	705	11,9
Άλλες Ευπαθείς Ομάδες	0	0	0,0	53	50	-5,7	53	50	-5,7
ΣΥΝΟΛΟ	2.352	2.339	-0,6	457	563	23,2	2.809	2.902	3,3

Γράφημα 1. Απασχολούμενοι στο σύνολο των Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) κατά κατηγορία, για τα έτη 2019 και 2021

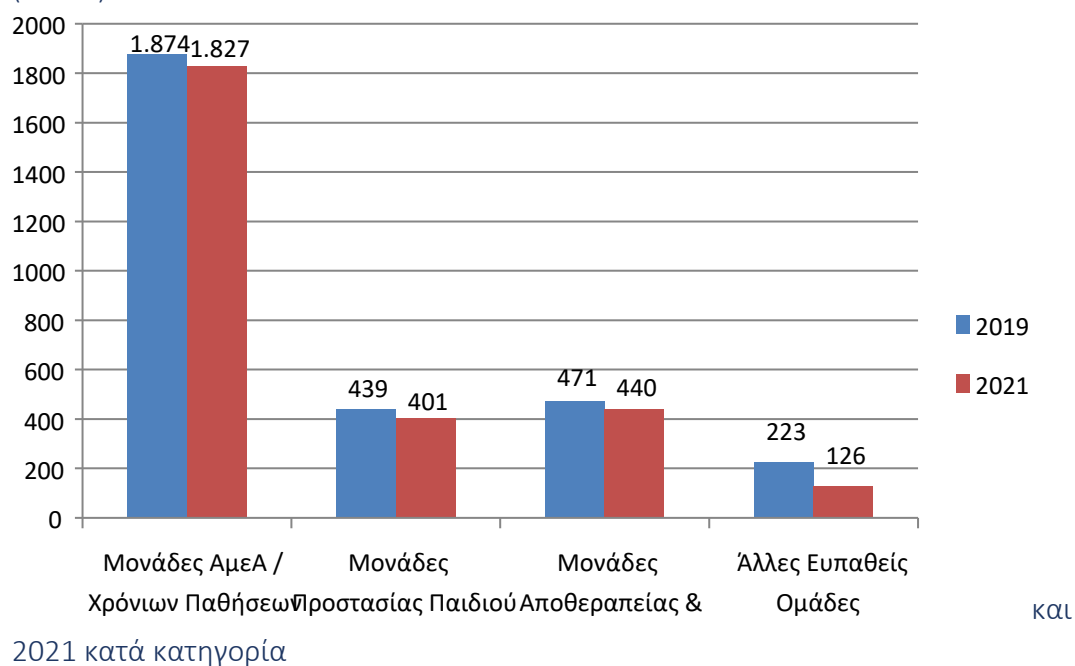
Οι ωφελούμενοι κλειστής φροντίδας στα ΚΚΠΠ το 2021 ήταν 2.205 έναντι 2.322 το 2019 παρουσιάζοντας μείωση 5,0%. Στα λοιπά ΝΠΔΔ οι ωφελούμενοι κλειστής φροντίδας ήταν 589 το 2021 έναντι 685 το 2019 παρουσιάζοντας επίσης μείωση 14,0% (Πίνακας 4, Γράφημα 2).

Κατηγορία Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας	Μονάδες ΚΚΠΠ			Λοιπά ΝΠΔΔ			Σύνολο ωφελούμενων		
	2019	2021	Μεταβολή % (2021/2019)	2019	2021	Μεταβολή % (2021/2019)	2019	2021	Μεταβολή % (2021/2019)
Μονάδες ΑμεΑ / Χρόνιων Παθήσεων	1482	1435	-3,2	392	392	0,0	1874	1827	-2,5
Μονάδες Προστασίας Παιδιού	376	339	-9,8	63	62	-1,6	439	401	-8,7

Μονάδες Αποθεραπείας & Αποκατάστασης ΑμεΑ	464	431	-7,1	7	9	28,6	471	440	-6,6
Άλλες Ευπαθείς Ομάδες	0	0	0,0	223	126	-43,5	223	126	-43,5
ΣΥΝΟΛΟ	2.322	2.205	-5,0	685	589	-14,0	3.007	2.794	-7,1

Πίνακας 4. Ωφελούμενοι Κλειστής Φροντίδας στις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας(ΝΠΔΔ)των ετών 2019 και 2021 κατά κατηγορία

Γράφημα 2. Ωφελούμενοι Κλειστής Φροντίδας στις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) των ετών 2019

Αποκατάστασης
ΑμεΑ

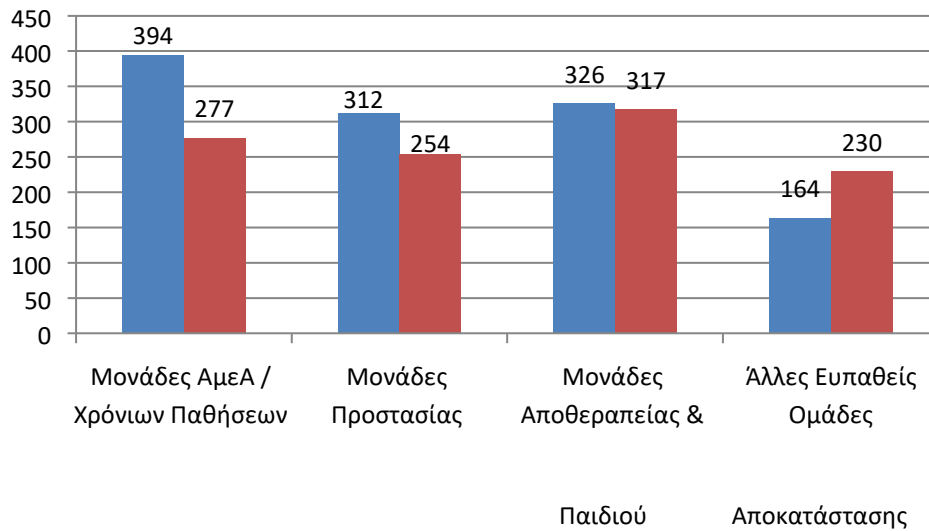

Οι ωφελούμενοι ανοικτής φροντίδας (σε τακτική βάση) στα ΚΚΠΠ το 2021 ανήλθαν συνολικά σε 616 έναντι 791 το 2019 παρουσιάζοντας μείωση κατά 22,1%, ενώ στα λοιπά ΝΠΔΔ παρατηρήθηκε αύξηση των ωφελούμενων ανοικτής φροντίδας κατά 14,1%, δηλαδή από 405 άτομα το 2019 σε 462 άτομα το 2021 (Πίνακας 5, Γράφημα 3).

Πίνακας 5. Ωφελούμενοι Ανοικτής Φροντίδας στις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) των ετών 2019 και 2021 κατά κατηγορία

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Μονάδες ΚΚΠΠ			Λοιπά ΝΠΔΔ			Σύνολο ωφελούμενων		
	2019	2021	Μεταβολή % (2021/2019)	2019	2021	Μεταβολή % (2021/2019)	2019	2021	Μεταβολή % (2021/2019)
Μονάδες ΑμεΑ / Χρόνιων Παθήσεων	394	277	-29,7	0	0	0,0	394	277	-29,7
Μονάδες Προστασίας Παιδιού	266	215	-19,2	46	39	-15,2	312	254	-18,6
Μονάδες Αποθεραπείας & Αποκατάστασης ΑμεΑ	131	124	-5,3	195	193	-1,0	326	317	-2,8
Άλλες Ευπαθείς Ομάδες	0	0	0,0	164	230	40,2	164	230	40,2
Σύνολο ωφελούμενων (σε τακτική βάση)	791	616	-22,1	405	462	14,1	1.196	1.078	-9,9

Γράφημα 3. Ωφελούμενοι Ανοικτής Φροντίδας στις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) των ετών 2019 και 2021 κατά κατηγορία

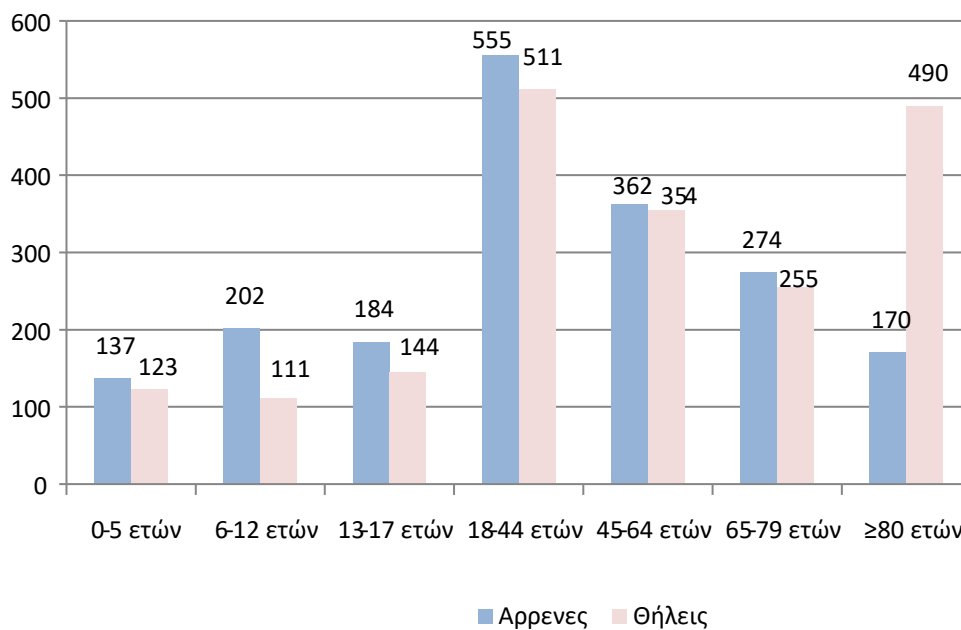
Η περαιτέρω ανάλυση των ωφελούμενων ατόμων κατά φύλο δείχνει ότι το ποσοστό των γυναικών ήταν υψηλότερο (γυναίκες 51,4%, άνδρες 48,6%). Ωστόσο, στις περισσότερες ηλικιακές ομάδες υπερτερούν οι άνδρες και μόνο στην ηλικιακή ομάδα των άνω των 80 ετών η πλειοψηφία είναι γυναίκες (74,2%). Η ηλικιακή ομάδα με το μεγαλύτερο ποσοστό είναι αυτή των 18-44 ετών με ποσοστό 27,5% επί του συνόλου. Ειδικότερα, η ανοικτή προστασία μειώνεται σημαντικά στους άνω των 65 ετών, ενώ η κλειστή προστασία αυξάνεται σημαντικά για τους ηλικιωμένους άνω των 80 ετών (Πίνακας 6, Γραφήματα 4 και 5).

Πίνακας 6. Ωφελούμενα Άτομα ανά Φύλο και Ηλικιακή Ομάδα για Κλειστή/Ανοικτή Φροντίδα όλων των Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) κατά το έτος 2021

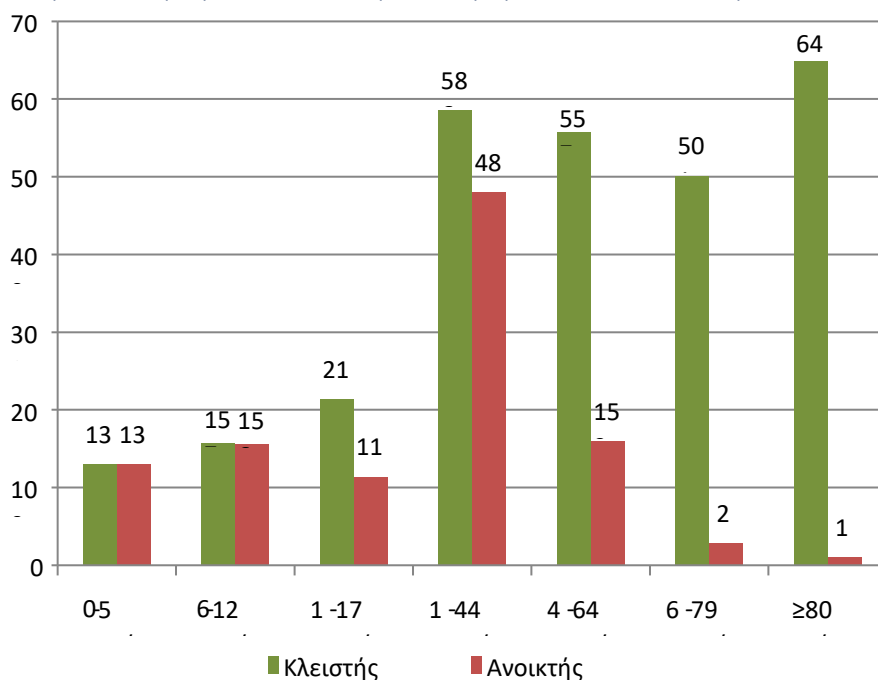
Ηλικιακή Ομάδα	Σύνολο Ωφελούμενων	Ωφελούμενα Άτομα			
		Άρρενες	Θήλεις	Κλειστής Προστασίας	Ανοικτής Προστασίας
0-5 ετών	260	137	123	130	130
6-12 ετών	313	202	111	157	156
13-17 ετών	328	184	144	214	114
18-44 ετών	1.066	555	511	586	480
45-64 ετών	716	362	354	557	159
65-79 ετών	529	274	255	501	28
≥80 ετών	660	170	490	649	11

Σύνολο	3.872	1.884	1.988	2.794	1.078
---------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Γράφημα 4. Ωφελούμενα Άτομα Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα κατά το έτος 2021

Γράφημα 5. Ωφελούμενα Άτομα Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) για Κλειστή/Ανοικτή Φροντίδα ανά ηλικιακή ομάδα κατά το έτος 2021

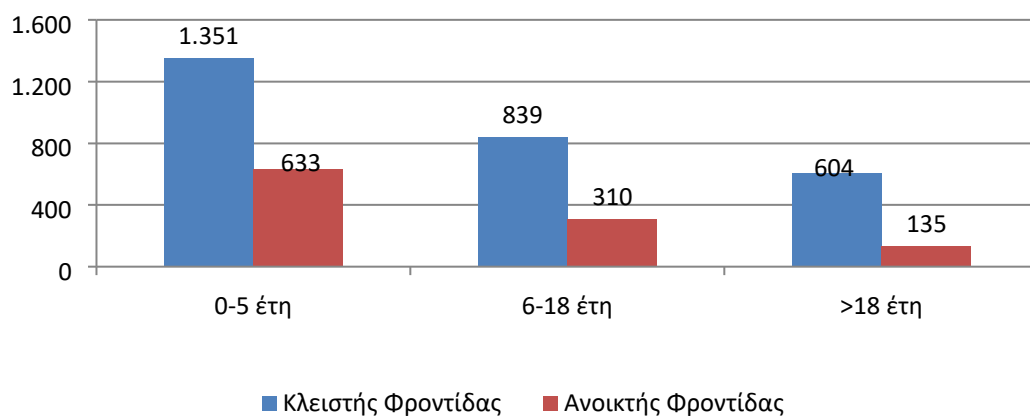

Στο σύνολο των ΜΚΦ το 2021 η διάρκεια παροχής φροντίδας, ήταν 0-5 έτη για το 51,2% των εξυπηρετούμενων ατόμων και συγκεκριμένα, στο 72,2% αυτών παρέχονταν κλειστή φροντίδα και στο 27,8% ανοικτή. Όσο αυξάνει η διάρκεια παροχής φροντίδας τα ποσοστά των ωφελούμενων μειώνονται καταλήγοντας στο 19,1% για 18 έτη φροντίδας και άνω (Πίνακας 7, Γράφημα 6).

Πίνακας 7. Αριθμός ωφελούμενων ατόμων ανά διάρκεια παραμονής/φροντίδας σε όλες τις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) κατά το έτος 2021

Διάρκεια διαμονής/φροντίδας (σε έτη)	Σύνολο Ωφελούμενων	(%)	Ωφελούμενοι Κλειστής Προστασίας	(%)	Ωφελούμενοι Ανοικτής Προστασίας	(%)
0-5 έτη	1.981	51,2	1.351	48,4	633	58,7
6-18 έτη	1.152	29,7	839	30,0	310	28,8
>18 έτη	739	19,1	604	21,6	135	12,5
ΣΥΝΟΛΟ	3.872	100,0	2.794	100,0	1.078	100,0

Γράφημα 6. Αριθμός ωφελούμενων ατόμων ανά διάρκεια παραμονής/φροντίδας σε όλες τις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) για το 2021

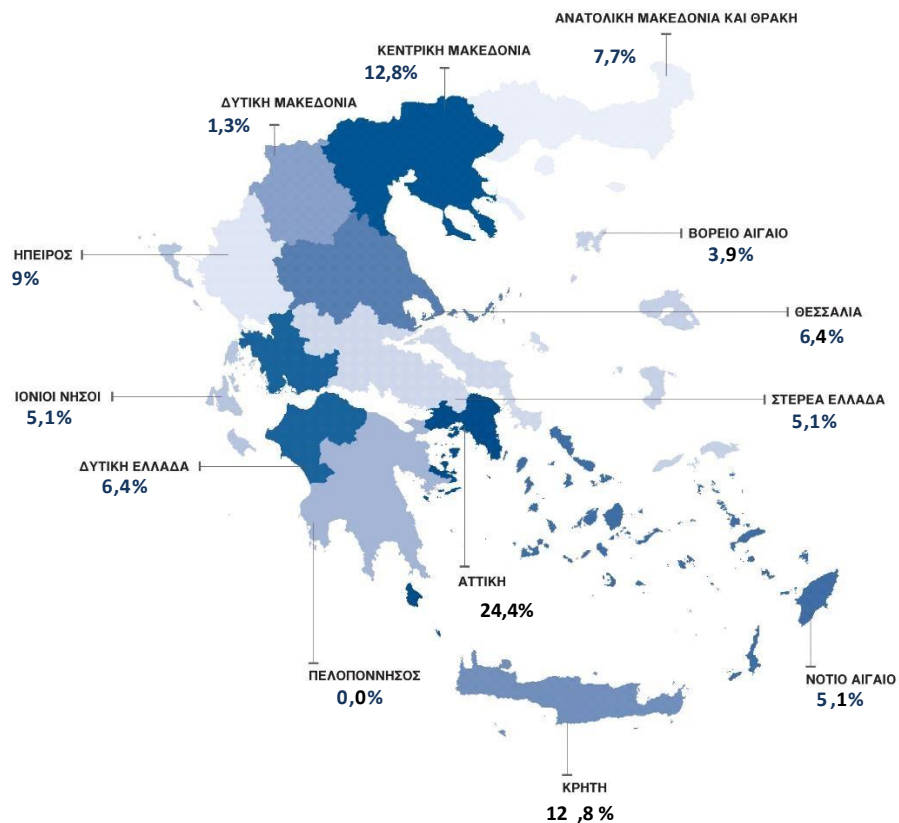
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	Αριθμός Μονάδων	% Κατανομή Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας	ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ			ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ			
			Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο	Ιατρικό & Νοσηλευτικό Προσωπικό	Επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων	Λοιπό Προσωπικό	Σύνολο Απασχολούμενων
Αττική	19	24,4	582	560	1.142	226	81	464	771
Βόρειο Αιγαίο	3	3,9	54	77	131	49	1	55	105
Νότιο Αιγαίο	4	5,1	63	65	128	42	4	38	84
Κρήτη	10	12,8	243	225	468	165	21	193	379
Ανατ. Μακεδονία & Θράκη	6	7,7	159	119	278	97	15	103	215
Κεντρική Μακεδονία	10	12,8	338	350	688	239	23	259	521
Δυτική Μακεδονία	1	1,3	15	12	27	2	4	26	32
Ήπειρος	7	9	70	136	206	90	11	98	199

Θεσσαλία	5	6,4	168	166	334	141	13	64	218
Ιόνια Νησιά	4	5,1	67	117	184	58	4	52	114
Δυτική Ελλάδα	5	6,4	39	74	113	80	6	51	137
Στερεά Ελλάδα	4	5,1	86	87	173	70	5	52	127
Πελοπόννησος	-	0,0	-	-	-	-	-	-	-
ΣΥΝΟΛΑ	78	100,0	1.884	1.988	3.872	1.259	188	1.455	2.902

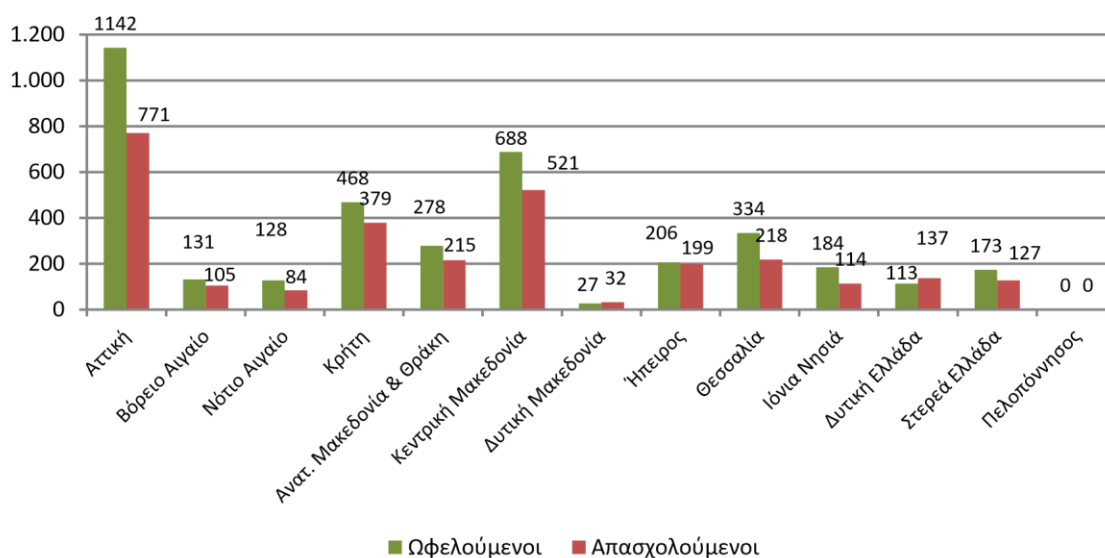
Η περιφέρεια Αττικής εξυπηρετεί τον μεγαλύτερο αριθμό ωφελούμενων και απασχολούμενων. Ακολουθούν η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας και η περιφέρεια της Κρήτης. Σημειώνεται ότι η περιφέρεια Πελοποννήσου δεν διαθέτει καμία μονάδα ΜΚΦ και η περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας μόνο μία. Η πιο πολυπληθής κατηγορία απασχολούμενων είναι το Λοιπό προσωπικό (διοικητικοί, τεχνικοί, προσωπικό σίτισης, φύλαξης κ.λπ.) και ακολουθούν το Ιατρικό-νοσηλευτικό προσωπικό και οι Επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων (ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, φυσικοθεραπευτές (Πίνακας 8, Γραφήματα 7,8).

Πίνακας 8. Περιφερειακή κατανομή ωφελούμενων ανά φύλο και απασχολούμενων ανά ειδικότητα σε όλες τις δημόσιες Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) της χώρας κατά το έτος 2021

Γράφημα 7. Ποσοστιαία κατανομή του αριθμού των δημοσίων Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας ανά περιφέρεια (ΝΠΔΔ) έτους 2021

Γράφημα 8. Περιφερειακή κατανομή ωφελούμενων και απασχολούμενων σε όλες τις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΝΠΔΔ) της χώρας κατά το έτος 2021

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Σκοπός της έρευνας Η έρευνα Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας παρακολουθεί σε διετή βάση τον αριθμό των μονάδων που εξυπηρετούν ανάγκες Κοινωνικής Πρόνοιας στο σύνολο της Χώρας. Η έρευνα είναι απογραφική και σκοπό έχει τη συλλογή μη οικονομικών δεδομένων που αφορούν όλες τις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (Μ.Κ.Φ.) που λειτουργούν ως Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου. Ως Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου χαρακτηρίζονται εκείνα των οποίων ο σκοπός αφορά την εξυπηρέτηση και την επιτέλεση ορισμένης κρατικής λειτουργίας ή υπηρεσίας, ιδρύονται από το κράτος και αναλαμβάνουν δικαιώματα και υποχρεώσεις ανεξάρτητα από αυτό με βάση τους όρους του νόμου (έχουν αυτοτελή ικανότητα δικαίου). Χαρακτηριστικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου είναι οι Οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης (δήμοι και περιφέρειες), η Εκκλησία της Ελλάδος, το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), το Εθνικό Ίδρυμα Κωφών (ΕΙΚ) και το Κέντρο Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών (ΚΕΑΤ), που τελούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Επίσης με το άρθρο 102 & 103 του Ν. 3852/2010 προβλέπεται ότι κάθε δήμος μπορεί να συνιστά ή να έχει έως δύο ΝΠΔΔ, ένα για τον τομέα κοινωνικής προστασίας, αλληλεγγύης και παιδείας και ένα για τον τομέα πολιτισμού, αθλητισμού και περιβάλλοντος, όπως αυτοί προβλέπονται στο άρθρο 75 του ν. 3463/2006.

Με την τρέχουσα έρευνα ερευνώνται τα χαρακτηριστικά των μονάδων κλειστής ή ανοικτής φροντίδας, ο αριθμός του προσωπικού και ο αριθμός φιλοξενούμενων ή εξυπηρετούμενων ατόμων.

Νομικό Πλαίσιο Νόμος 3832/10 όπως τροποποιηθείς ισχύει.

Περίοδος αναφοράς Η έρευνα αναφέρεται στις μονάδες που λειτουργούσαν στις 31 Δεκεμβρίου του έτους αναφοράς.

Κάλυψη Καλύπτεται το σύνολο της Χώρας. Τα στοιχεία συλλέγονται σε επίπεδο Περιφέρειας. Τα Ν.Π.Δ.Δ., περιλαμβάνουν: μονάδες Χρόνιων παθήσεων/ΑμεΑ, μονάδες αποθεραπείας και αποκατάστασης ατόμων με αναπηρία, μονάδες προστασίας παιδιού και άλλα ΝΠΔΔ για ευπαθείς ομάδες.

Βάσει του Νόμου 4025/2011 (αρθ.1) «Ανασυγκρότηση του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης», όπως αυτός τροποποιήθηκε με το Νόμο 4109/2013 (άρθρο 9) οι μονάδες της μορφής ΝΠΔΔ συγχωνεύτηκαν και παρουσιάζονται ως παραρτήματα ή δομές των νέων Περιφερειακών Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας (ΚΚΠΠ) τα οποία ανέρχονται σε 12 (ένα ανά περιφέρεια πλην της Περιφέρειας Πελοποννήσου). Σε κάθε ΚΚΠΠ αντιστοιχούν μονάδες ή παραρτήματα που ομαδοποιούνται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες: Μονάδες ΑμεΑ/Χρόνιων Παθήσεων, Μονάδες Προστασίας Παιδιού, Μονάδες Αποθεραπείας & Αποκατάστασης ΑμεΑ. Οι μονάδες των ΚΚΠΠ προσφέρουν κλειστή φροντίδα σε άτομα με ειδικές ανάγκες και χρόνια νοσήματα, περιθάλπουν ανήλικα παιδιά και ηλικιωμένους, αλλά και ανοικτή φροντίδα κυρίως σε ανήλικους με αναπτυξιακές διαταραχές (1 παράρτημα), καθώς και υπηρεσίες αποθεραπείας και αποκατάστασης. Στις μονάδες εξακολουθεί να υπολογίζεται για λόγους συγκρισιμότητας με τα προηγούμενα έτη και ένα πρώην Παράρτημα του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας που πλέον λειτουργεί αυτόνομα ως Θεραπευτήριο Χρόνιων Παθήσεων.

Οι υπηρεσίες αποκατάστασης που προσφέρονταν από τα Κέντρα Αποθεραπείας Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης (ΚΑΦΚΑ) και τα Κέντρα Εκπαίδευσης, Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης ΑμεΑ (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) μεταφέρθηκαν στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, εντάχθηκαν στη δευτεροβάθμια φροντίδα υγείας (νοσοκομεία) και μετονομάστηκαν σε Κέντρα Φυσικής Ιατρικής και Αποκατάστασης (ΚΕΦΙΑΠ). Με την μεταβολή αυτή οι μονάδες, όπως για τους λόγους της έρευνας αποκαλούμε τα Παραρτήματα και τις δομές τους, μειώθηκαν από 95 την περίοδο 2007-2011, σε 58 το έτος 2013. Επίσης ερευνώνται τα τρία αυτοτελή ιδρύματα ΕΚΚΑ, ΕΙΚ και ΚΕΑΤ υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, εννέα δημοτικά ιδρύματα με τη μορφή γηροκομείων και ορφανοτροφείων, που αποτελούν αυτοτελή ΝΠΔΔ, καθώς και η Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Μεθοδολογία Η έρευνα διεξάγεται απογραφικά σε επίπεδο Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας και καταγράφει τις υπηρεσίες πρόνοιας που παρέχει το Κράτος με διάκριση ανοικτής και κλειστής φροντίδας.

Ορισμοί

- Ανοικτή φροντίδα: αφορά στη φροντίδα που παρέχεται σε άτομα ενήλικα ή ανήλικα που χρήζουν βοήθειας σε συγκεκριμένο χώρο, ο οποίος λειτουργεί συγκεκριμένες ώρες κατά τη διάρκεια της ημέρας, χωρίς διανυκτέρευση π.χ. υπηρεσία παροχής ολόημερης φροντίδας παιδιών, όπου φιλοξενούνται τα παιδιά και με τον τρόπο αυτό στηρίζονται οι οικογένειες, όταν δεν ανταποκρίνονται με επάρκεια στο γονεϊκό τους ρόλο για οικονομικούς ή άλλους λόγους.
- Κλειστή φροντίδα: αφορά στη φροντίδα που παρέχεται σε άτομα ευπαθών ομάδων, τα οποία διαμένουν μόνιμα ή προσωρινά και διανυκτερεύουν εντός ενός συγκεκριμένου χώρου, όπου καλύπτουν και τις βασικές τους ανάγκες (στέγη, τροφή) κατά πρώτο λόγο αλλά και τις συναισθηματικές και ψυχοκοινωνικές τους ανάγκες π.χ. παιδοπόλεις, γηροκομεία/ χρονίων παθήσεων.
- Προσωπικό. Καταγράφονται τα άτομα που απασχολούνται με διάκριση σε προσωπικό μόνιμο, αορίστου και ορισμένου χρόνου.
- Ωφελούμενοι: είναι το σύνολο των ανθρώπων που γίνονται αποδέκτες της υλικής και ψυχικής φροντίδας που παρέχεται από τις ΜΚΦ.

Παραπομπές Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την έρευνα Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας μπορούν να αναζητηθούν στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ στον σύνδεσμο: <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SHE27/>